
P a u l G o m a

J U R N A L

2 0 0 0 - 2 0 0 1

I A N U A R I E

Sâmbătă 1 ianuarie 2000

Ieri - mai an'... - am rezistat până pe la 11, când m-am culcat. Numai că la 12 fără un sfert a dat telefon Filip, să ne ureze la mulți ani. M-am trezit cât să văd splendidul spectacol al Turnului Eiffel, decolînd ca o Ariane - și m-am prăbușit în aces an, pe la ora 1...

După cum se observă, am petrecut puternic. Ba chiar ne-am făcut de cap, ca s-o citez pe Frăsâna de la *Cotidianul*.

Duminică 2 ianuarie 2000

M-am obișnuit mai repede decât credeam cu scrierea anului 2000. Fiindcă scrii o cifră - a doua e și a treia ; și a patra... Ca 1999, nu i-ar fi de deochi !(...)

Luni 3 ianuarie 2000

Zi posomorîță pentru cei obligați să se ducă iar - pentru prima oară în acest an - la lucru. Ca și pentru soții lor (săracii de ei!).

Urmăresc mersul carto-meteorologic. Reprezentat în albastru, frigul (din ce în ce mai albastru), după ce a umplut (acesta fiind termenul) Peninsula Balcanică, cu excepția Peloponezului, a trecut noul pod de la Istanbul în Asia. A făcut și acolo o pungă, durează de vreo trei zile. În acest timp se dezalbastrește litoralul vestic al Mării Negre : Constanța, Laguna...

Mă tem că am să refac planurile Campusului. Ca să fie cât mai puțin de excavat, pe de o parte ; pe de alta, de înălțat în larg o barieră de circa 7 metri - dar care să nu închidă orizontul - prevăzută cu porți.

Marți 4 ianuarie 2000

Azi i-am scris lui Dan Petrescu - trimit mâine :

Paris 5 ianuarie 2000

Domnule Dan Petrescu,

În 18 decembrie 1999 Luiza Năvodaru mi-a telefonat de la București, anunțîndu-mă că... fusese anunțată de "cineva de la Nemira, care nu și-a spus numele" : a apărut volumul **Scrisuri**. Cineva-ul de la Nemira a apucat să-i spună că luni, 20, urma să aibă loc lansarea...

Firește, m-am bucurat foarte ; mi-am zis că, la urma urmelor, n-are decât să mi-o lanseze Pruteanu, ca avînd vechime-n câmpu-muncii : mai rea, mai bună tot n-o face - bine că a apărut !

Cum Luiza Năvodaru era foarte bolnavă (dealtfel s-a și internat în spital imediat după anunț - acolo se află și în momentul de față), nu am avut pe cine ruga să mă... reprezinte. Totuși, o prietenă a D-nei Bianu (cea care a recuperat exemplarele de autor) a fost la locul și ora "lansării". În fine...

Taman în momentul cu pricina, aici, la Paris, mi-a telefonat D-na Florica Dimitrescu, anunțîndu-mă că are un exemplar din carte, "trimis de Dan Petrescu".

Am alergat, am ajuns, am învins (i-am mulțumit), m-am întors... Eram însă intrigat: Dan Petrescu scrisese pe un sfert de coală, pentru uzul D-nei Dimitrescu, adresa mea și telefonul - dar mie nici măcar o propozițiune ! În metro, răsfoind volumul meu, am dezlegat enigma : Dan Petrescu mă interpela, nu pe cale bucală, ci pe imprimală. Și nu de la același nivel - fie parter, fie etajul 5 (sic), ci din subsol(uri).

Volumul arată mare, gras.

Luca Pițu, cu care am vorbit la telefon alaltăieri îmi comunica : îi transmiseseti un mesaj amicului Dvs. comun de la Sevilla - în legătură cu **Scrisuri** - dar nevolnicul de autor nu era contactat decât prin intermediari.

Atunci m-am gândit: de ce oare nu mi-ați scris un bilet în unul din subsoluri? Că, vorba ceea : tot prinseseti gust de dialog (cu mine - dar eu nu eram înștiințat)?

Ei, de ce ! De-aia !

Asta este. Astfel stînd treburile, eu, biet autor, am făcut ce ar fi făcut orice autor ne-pedepsit de editor : v-am scris.

Ajungînd a vă cunoaște, nu aștept să răspundeți.

Vă doresc - n-o să credeți ! - numai bine.

Paul Goma

Joi 6 ianuarie 2000

Ieri am făcut o scurtă ieșire până la Palatul Justiției (eternul proces al Bisericii), apoi acasă. La noi :Mircea Stănescu și soția, Flori.

Un “detaliu” : orașul Groznîi era, înainte de primul război din Cecenia, o așezare în care colonizatorii (firește : ne-ceceni, predominant ruși) primeau o mulțime de avantaje întru stabilire : prețuri mici de construcție, prime de instalare, de... depărtare (de Moscova), etc... Astfel a devenit “capitala” Ceceniei o așezare în care peste 80% din populație era rusească, recent stabilită. Or care a fost reacția groznenilor în acest al doilea război : cecenii, de frica rușilor, dar și avînd unde să se refugieze (în satele și în târgurile din munți) au părăsit capitala - după mărturia unui fotograf de la *Paris-Match*, blocat acolo câteva săptămâni. Dar cine sunt nefericiții care nu pot ieși din pivnițe, care mor de foame, de frig, de... alungare (tuberculoșii sunt somați să-și caute alte “acoperișuri”, ca să nu-i contamineze pe ceilalți), de schije de bombe, de... napalm ? Ei bine, aceștia, în majoritate, sunt ruși (am văzut totuși câteva femei cu fizionomie caucaziană - desigur soții ale unor ruși). Să nu cunoască acest “amănunt” bravii ghinirali - ruși - care conduc marile bătălii din Cecenia ? Cei care bombardează de săptămâni, de luni, **rusește**, Groznîi-ul și împrejurimile ? Ei, ba nu ! Dar ei nu sunt în stare să facă altfel, altceva. Astă noapte a avut lor o încăierare cruntă, de pe urma căreia rușii au pierdut câteva tancuri grele și - după informațiile cecenilor - în jur de 60 oameni. În același timp am văzut un convoi de camioane cu prelată îndreptîndu-se spre Groznîi ; prelata unuia fiind ridicată la spate, s-au văzut soldăței ruși, adunați grămăjoară (ca să se încălzească ?), tinerei, sperieței... - și a fost prima imagine care mi s-a... arătat - a **cărnii de tun**.

Înapoi la componența etnică a Groznîi-ului : Parcă am mai auzit despre așa ceva : Rușii, fie încă în “câmpul muncii”, fie la pensie, își făceau case, apartamente, se stabileau “cu traiul”, cum zic basarabeții, în “republici” mai clemente din punct de vedere climatic, alimentar...

Exact, dar exact așa se petrecuse și cu Basarabia ! Băștinașii nu aveau voie la buletin de Chișinău, în timp ce ne-moldovenii erau încurajați, ajutați să se așeze cu sutele de mii.

Sâmbătă 8 ianuarie 2000

Nu e bine ce se întâmplă cu Lulu.

Rușii au încetat operațiile în Cecenia. Cică - apud kakaghebiștul Putin (pronunțat : Puchin):

- "Fiindcă încep sărbătorile ortodoxe, iar noi sântem ortodocși"- și-a făcut cruce cam ca Petre Roman, acum zece ani - "dar și Ramadanul musulmanilor..."

Amănunt : Ramadanul cu pricina se termină, nu începe. Apoi : ieri o mulțime de ghinirali de-ai lor au fost dați jos și înlocuiți cu adjuncții lor... Al doilea pretext :

- "Fiindcă teroriștii ar fi în stare să folosească bombe cu substanțe toxice, care ar distruge natura..."

Te topești de admirație - și de iubire - constatînd grija rusului pentru... natura ceea !

Ce-or să mai facă - tot un căcat : Rușii n-au să câștige nici acest război ; Cecenii rămân câți or mai fi rămas, dar cu o țară complet distrusă. Parcă-i văd pe ruși cerînd de la Comunitatea Europeană ajutoare "pentru reconstruirea orașului Groznî"! Ce, n-ar fi în stare ? Și ce : n-ar fi în stare boii de occidentali să dea bani rușilor - ei să... administreze ruinurile Ceceniei ?

Duminică 9 ianuarie 2000

Îmi dă târcoale gripa - contra căreia m-am vaccinat astă-toamnă. Ana a fost atinsă, nici acum nu a scăpat de ea.

Rușii ăștia ! Cică, gata cu "pauza", acum hai iar la război !

Sâmbătă 15 ianuarie 2000

Ieri am primit *Convorbiri literare*, decembrie 99. Surpriză : C. M. Spiridon "permite" (mă-nțelegi) să se publice în revista sa un text despre mine ! Este întâia - mă tem că și ultima...- cronică la o carte de-a mea - și slavă Domnului, am publicat vreo douășcinci... Este semnată : Ionel Savițescu ; intitulată : "Jurnalul unui iconoclast"...

Ei, aici e buba. Chiar dacă nu ai ține seamă de titlu. Bine-bine, iconoclast-iconoclast, dar să știm și noi ale cui icoane sparge *klan*-ul în chestie ? Înțelegi, nu doar că Redactorul șef a suprimat cam jumătate din cronică, dar ai putea arăta locul tăieturilor. Așa că titlul rămâne fără acoperire : au fost eliminate toate referirile, toate citatele care i-ar fi putut... "bălăcări" pe iconizații breslași X, Y, Z (Manolescu, Buzura, Blandiana, Eugen Simion, Monica Lovinescu - chiar și Bûlici, de care atârna ombilicacalnic Spiridon), drept care breslimea în întregul ei, ca să spună așa : breslitatea rămâne... nespertă...

La o adică Spiridon ar putea pretinde din parte-mi "probe" (că a tăiat puternic din cronică lui Savițescu). Iar eu, firește, nu le-aș putea produce. Dar aș vrea să o fac ? Evident, nu. Ca să fiu brutal (nu este pentru prima oară) : îmi pasă mie de judecata lui Spiridon cât negru sub unghie ! Dar consemnez, aici, ca să afle Ionel Savițescu (atunci când va face sacrificiul de a cumpăra și acest volum al **Jurnal**-ului) că

eu știu cam-cum arăta cronică lui, întreagă și știu cam-cum și cam-pe-unde a fost “toaletată” de redactoratul-șef, ca să fie împăcată și capra și varza literaturii române cotidiene -și tot spiridonul să prospere.

Aseară - noutate ! - m-am uitat la emisiunea lui Pivot *Bouillon de culture*. Am făcut acest sacrificiu - ei, da : pe lângă că începe foarte târziu, aproape de miezul nopții (dacă până și Francezii au intrat în Europa...), această emisiune de multă vreme a devenit un ghiveci - *une ratatouille*, ca să mă fasolesc și eu, doar și eu am domiciliul în Franța, nu doar Nedelcovici ! - ilizibilă (în fine, s-a înțeles : neprivibilă). Reiau: m-am hotărât la acest sacrificiu (de mine), numai și numai pentru că era anunțat Michel Polac cu al său “Jurnal intim”.

Și iarăși mă laud : Pivot a fost așa cum îl știam - iar vârsta nu a aranjat deloc lucrurile : făcând “legături” aiurea, abuzive, (între oameni, între cărți, între evenimente), punând întrebări cretine, cu ochiul mereu în laturi, la galerie (doar pentru galerie face el emisiunea, nu pentru bietul autor așezat pe scaunul electric), punând întrebări atât de fals-naive, încât sfârșesc prin a convinge : Pivot este un naiv, un inocent într-ale literaturii, chiar dacă trece drept un bun... ortograf (sau poate tocmai de aceea : ortografia se învață - pe când literatura se face).

Așadar, Polac. Acest individ detestat de cvasitotalitatea populației france - mai ales de către “le peuple de gauche”, fiindcă a criticat stânga, nu “de la stânga”, ci **din** stânga - mie mi-a fost simpatic. Dintr-un motiv egoist, recunosc : fiindcă mie și alor mei (mi-)a fost benefic. Oricare alt animator de televiziune (unde mai pui că emisiunea lui *Droit de réponse* era cea mai așteptată, mai privită, mai urmărită, mai comentată, nu doar în Franța, dar și în Germania, în Italia, în Spania - ce să mai spun de Québec - poate fiindcă era cea mai detestată la începutul anilor 80) și-ar fi văzut de proiectul inițial [(construit, repet, în jurul a două cărți : (C’est) **Mon affaire** a lui Virgil Tănase și **Chassé croisé**, a mea - cu participarea securistului Haiducu (pe scurt: “L’Affaire Tanase-Goma”)]. Or eu, constatând că trezisem interesul prin cărțile mele băgate de gât cu o insistență pe care nu mi-o recunoșteam (iar de atunci n-am mai reîntâlnit-o - păcat), am bătut fierul până când a căpătat o altă formă: dintr-o emisiune despre... cărțile a doi scriitori români, a devenit o emisiune despre o chestiune arzătoare la ordinea zilei : terorismul comunist acționând în Occident asupra “martorilor”. Am izbutit - în ciuda lui Tănase, care se simțea amenințat de «prezența unor nescritori pe platou, unde urmau să se dezbătă două cărți : a mea și a ta...», după cum vocaliză Țonțu, făcând apel la “solidaritatea” mea (ca, mai apoi, Tudoran...) și în ciuda scepticismului Monicilor.

Aceștia, în primul rând, îl detestau pe Polac - «fiindcă atacă statul francez, de la stânga», iar eu observam : «atacă statul francez intruchipat de Mitterrand, *din* stânga» (Polac, cel care plânsese de emoție la ceremonia de intronizare de la Panthéon, în doar trei săptămâni devenise cel mai feroce anti-socialist și antimitterrandist) ; în al doilea : nu puteam crede că un “stângist” ca Polac are să-i invite pe ei, “de dreapta, filoamericani”, la o dezbatere atât de mediatizată ca cea din *Droit de réponse* ; în al treilea : nu credeau că eu aș putea, nu doar să-l determin pe “stângist” să accepte pe platou “des réac(tionnaires)”,

dar să-l împing până la a schimba complet configurația emisiunii. Evident, după ce totul s-a terminat - cu mare succes, iar ei au început a fi solicitați de jurnaliștii francezi (care atunci îi descoperiseră), cu totul altfel au privit, evaluat relațiile bilaterale (dintre noi : monicii și gomii): pe picior de egalitate. E-he, Grigurcu mai are, mai are, nu doar de citit, ci de acceptat ceea ce citește - în legătură cu "ingratitudea" mea față de monici...

Trebuie să spun că, și în asta, trebuie căutată găina. Cronologic : întâi am fost contactat de Catherine Sinet, asistenta lui Polac. M-am dus la redacția lor, aflată alături de noi, lângă Parcul Buttes Chaumont. Am vorbit ce am vorbit, am observat că terenul nedestelenit (ca informație - despre Estul Europei în general, despre România în special) era favorabil însământării... I-am promis alte cărți "în vederea documentării"... Aflând că locuim la doi pași, a venit la noi ; a intrat pe mâna Anei - vreau să spun : cele două femei s-au înțeles de la prima ochire. Spre gelozia mea, am trecut pe un plan secund, însă Ana a pregătit terenul psihologic : povestind, dar și intrând în vorbă cu *la concierge*, în legătură cu bomba primită prin poștă de mine, cu tentativele de răpire, de otrăvire ale lui Filip... Cu certitudine fibra maternalică a jurnalistei a prins a vibra, receptiv tot ce venea "din Est" : astfel i-am putut prezenta și impune pe Monica Lovinescu și pe Virgil Ierunca, pe bulgari, pe unguri, pe cehi, pe Maspero...

Cu Polac m-am întâlnit doar de trei ori : o dată la ei, la redacție, de două ori ne-a invitat să dejunăm. Cu aceste ocazii am înțeles că «fiorosul Polac» era, în realitate, un sentimental, delicat (să te ferească Dumnezeu de brutalitatea delicatului !) și mai cu seamă receptiv - chiar la informațiile, ideile contrare convingerilor sale, de foarte stânga ; că ceea ce aflase, întâi prin Catherine Sinet, apoi direct de la Ana și de la mine despre viitorii participanți la dezbateri și despre... specificitatea noastră îl convinsese de adevărul nostru, al victimelor comunismului instituționalizat. În legătură cu Tănase : de mai multe ori m-a întrebat despre el - i-am răspuns că am fost foarte buni prieteni, dar că acum nu mai sântem - atât de foarte-buni... Polac avea deja ideea lui despre "Virgil" - și încă una foarte proastă : dacă admisesse că noi, cei din Est spunem adevărul atunci când când ne plângeam de terorismul comunist din țările noastre (prelungit și în Occident), nu acceptase în ruptul capul **colaborarea** unei victime a comunismului cu poliția - fie ea și franceză (ca Tănase). În asta eram în perfect acord, însă eu nu am formulat niciodată "starea", decât declarând, scurt, pi conta mè, că nu vreau să am de a face cu nici un fel de **poliție**...

Mă întorc la emisiunea de aseară, purtând titlul cretin : "Journaux intimes et secrets des boîtes noires". Pe mine mă interesa numai chestiunea jurnalului - prin Polac.

Și, vai, ce dreptate am avut (n-aș mai fi avut !). Pivotal : lamentabil; Grainville : pe lângă că e scriitor prost și ființă juncăniță, mai era și beat (iar individul nu știe să-și poarte beția), în rest, câțiva animatori de televiziune cărora negrii le scriseseră ceva cărți, iar ei încercaseră să le citească și, culmea : să și țină minte ce stătea scris (ei alcătuiesc bulionul culturii pivotești). Singurul rezonabil (și reconfortant) : un "tânăr" : Emmanuel Carrère.

Duminică 16 ianuarie 2000

Prima oară când greșesc anul : 1999 în loc de 2000 - noroc că ordinatorul șterge fără urme...(...)

Mă întorc la Polac. Surpriza (din această pricină am tot amânat intrarea în subiect - iată, am trecut în altă zi, iar eu tot nu am început a spune ce era de spus) : literele contemporane franțuzești se află (de astă dată) în preistorie, față de cele românești - în materie de jurnal (intim-publicat).

Da, domnule ! Ascultându-l pe acest Pivot, pe ceilalți atacându-l, m-am trezit...-impropriu spus, fiindcă eu nu am fost prezent la propria-mi execuție din 1997, de la București, din pricină de **Jurnal**...- am crezut, am fost sigur că mă aflu pe platou, la Pivot cum (nu) mă aflasem pe platou la Manolescu... Adevărat : Pivot nu găfâia de indignare, de ciudă și de neputință, ca Manolescu, în urmă cu trei ani și la distanță de 2 000 kilometri, fiindcă el nu se afla în cauză, nu fuse se încondeiat de diaristul aflat acum la îndemână...; însă ca și Manolescu (în emisiunea PROTV, cu Dan Petrescu, Zăciu, Tudoran), Pivot era... uluit, nedumerit, contrariat, indignat (în felul său, bonom și absent) față cu sacrilegiul, crima diaristului ! Cât despre intervențiile vocale - mai corect: bucale ale lui Grainville : leit cele scriptizate de alexștefăneștii de tustrele sexele (iar cu sergentul : zece)! Unde mai pui că geanta nu se desminte : nici franțujii (au și ei ardelenii lor) nu-prea... citiseră cartea discutată, nu-prea erau "în temă" - altfel combăteau cu vitejie **Jurnal**-ul bietului Polac...

Putem pentru ca să spunem că noi, cei de expresie română i-am devansat pe franțuji cu trei ani...

"Reperele" dezbătătorilor erau : frații Goncourt, Gide, carevasăzică deja-clas(iciz)ății. Iar mirările lor (indignarisite - deci proaste) vizînd și "termenul de siguranță" - între 10 și 100 ani... - îmi sunau cunoscut...

Luni 17 ianuarie 2000

Au fost ieri Șişmanienii. Le-am dat **Scrisuri** cu dedicație (ce plăcere, ce jubilație - ce extaz ! - să dai cărți cu dedicație). Mi-au împrumutat numărul 11 din *Vatra* (mai ieri promisem 10 și-l credeam ultimul...). În acesta are Dana o intervenție.

Și Grigurcu... Care, de vreo trei luni (măsurate cu acele reviste care îmi parvin) nu mă mai slăbește cu reproșurile, ba chiar acuzele - că exagerez fapte mărunte, că rememorez lucruri petrecute demult, că sînt fanatic când polemizez...- altfel, el mă iubește, vorba lui Kiropol. Dar Doamne-fereste să spună care sunt acele "fapte mărunte" - de-o pildă ce a scris el cale de multe (și nu le voi fi citit pe toate) texte împotriva lui Caraion, apoi, pe măsură ce trecea timpul, nu atât de atac cinstit, dar de bătaie de apă în piuă, fără a admite nici de frică eroarea în care se bălăcărea, din fidelitate oarbă față de Monica Lovinescu.

Am primit și eu nr. 11 din *Vatra*. Nu, nu e (mult) diferit de cel dat cu împrumut de Șişmanieni... Am primit și scrisoarea mult-așteptată de la Radu Mareș. Printre altele : Tudoran ar fi bolnav, Iorgulescu ar fi fost dat afară (așa scrie el) de la Europa liberă, Patapievici victimă a

evreilor, Karnouch (jur că nu cunosc grafia exactă a numelui său) băiat bun - și altele și altele. Oricum: primele dischete - trimise în 11 noiembrie de mine au ajuns abia în 28 decembrie : plicul sfâșiat, relipit, doar trei dischete în el, din care două inutilizabile... Nu înțeleg ce s-a petrecut - nici nu-mi bat capul să aflu.

Libération de azi dedică ultima pagină lui Polac. Semnează Luc Le Vaillant. Aflu câteva amănunte biografice, înainte doar deduse : tatăl său era evreu din marea burghezie pariziană din XVI-e arrondissement, și pétainist... (ceea ce nu l-a scutit de lagăr și de lichidare) - de aici să i se fi tras fiului anarfismul ? L.L. Vaillant prinde situațiunea, citîndu-l pe diarist :

- "Assister à son enterrement et entendre les commentaires";
- "Connaître de son vivant, un succes posthume".

La astea eu nu mă gândisem. Ceea ce nu mă împiedecă (după ce am cunoscut și același... comentariu) să susțin că noi, Românii (modest, precizez : prin mine...) i-am devansat pe francezi în materie de jurnale intimo-contemporane... E drept, nu am știre de ce se petrece în celelalte țări din Est, avînd același nefericit destin ca România : Rusia, Polonia, Cehia, Ungaria, Bulgaria...

A, da : el (Polac) voia să se bată-n jurnale... cu Jules Renard, să se măsoare cu **Les Cahiers** de Valéry... Ei, da : Polac avea la cine să se gîndească (ca înaintași) - dar eu ? Ei bine, eu nu mă gîndeam că mă înfrunt, mă sor, bat-în... confesiuni cu vreun antecesor de expresie română. Nici chiar cu Țepeneag (pe când scriam și la jurnal, dacă bănuiam că și el - și Ierunca și Monica - țin jurnal, nu mă preocupa această... concurență).

Singurul "gen" în care nu poate exista competiție : jurnalul. Ce fel de concurență ?

Și nici plagiat... Ce să plagiezi : *viața* altuia ?

Martți 18 ianuarie 2000

Vis (încrucișat) : îi spun, cu totul confidențial, lui Henri Esmenard, directorul editurii Albin Michel :

«Nici nu-ți imaginezi câte ne leagă - însă cu un decalaj de trei ani...»

...Si dă-i, si luptă-i, neicursorule, cu "paralela" - cea decalată cu trei ani - în urechea lui Esmenard, cel care, ca tot franțuzul, tocmai își publicase... **Jurnal**-ul/ și stârnise scandalul...

Vorba de veacuri a țaranului pe la român :

«Vise de noapte, taică...»

Ce adevăr de nezdruncinat ! În visele-de-zi nu se visează așa ceva...

În ultimul număr din *Vatra* (11/99), în al său editorial, Cistelecan "se cam leagă" de Manolescu. Iar L.I. Stoiciu îl "cam" atacă frontal. Primul pentru abandon de nevastă (literatura), al doilea pentru neasistență a persoanelor aflate în pericol : bieții literatorioți rămași orfano-văduvi după dispariția Logodnicului și totodată Tatăl...

Răutăcios, remarc pentru a mia oară că celor care calcă pe de lături confrății le reproșează, eventual, fapte («n-ai făcut aia, aia,

aia...»), însă nu și “felul” în care **nu** făptuiseră faptele ; adică : inconsecvența, contradicția (nemărturisită), zigzagarea printre adevăruri - cu un cuvânt : imoralitatea. Manolescu nu este doar un oarecare foarte-bun-critic-literar - așa cum îl tratează românii, fie ei literatori, fie cititori, fie mai ales profesori; Manolescu a modelat, nu doar gustul, ci și modul de a-și forma acel gust, la urma urmei: viața culturalistă a cel puțin două generații de iubitori de literatură. Or criticii lui se opresc (din critică) la gardul... ogrăzii criticii literare. Și nu se mai urnesc de-acolo, rămân bătuți în cuie. În ochii lor Manolescu se face vinovat “doar” pentru că **nu** mai practică critica literară ; “doar” pentru că **nu** a deschis gura în Parlament și în Senat într-o apărare a culturii și a literaturii în suferință. Dar nimeni nu a spus-scris ce **a făcut - rău** Manolescu în acest deceniu ; nimeni nu s-a atins de (i)morala structurală, programă, a Manolescului cu același nume. Abuzez, când încerc să “deco-dific” unul din poemele lui Mușina tipărite în același număr, unde “Manolides” este pus în relație (de la cauză la efect - și viceversa, vorba cuiva, analiza mea) cu “magul egiptean I-vash-kho-thep”. Habar n-am dacă există o “cheie” însă dacă asta e, fac eu legătura : Manolescu-Ivașcu (lipsește : -Ivasiuc). Iubiții mei compatrioți sunt - orice-am crede - pure produse ale socialului (în societate... , ca să pleonastizăm) și îi judecă pe confrăți (contemporani - recidivez) după Balanța Grigurcu : adică își manifestă mirarea-critica **numai după ce acela i-a făcut lui o măgărie**. Ca în povestea cu Breban : atâta vreme cât Breban ataca doar pe alții, Grișa nu numai că tăcea mâlc față cu produsele publicistice ale șefului, dar sărea în apărarea lui, lovind în... loviții Brebanului ; abia când Breban l-a dat **pe el** afară de la *Contemporanul* i s-a sculatără fibra-i cea justițiară.

Fiindcă ei trăiesc în devălmășie. Iar acolo preceptele morale elementare nu au căutare. Acolo “nu se face”, vorba lui Mircea Martin - să spui tare că X e mincinos, Y hoț, Z trădător... Fiindcă noi, dacă nu sântem solidari în bine, sântem foarte-solidari în ne-bine - în rău. Astfel, eu mă aflam în culpă, atunci când “pretindeam” de la Tudoran ca el să se rostească sincer despre Manolescu, despre Paler, despre Caraion. Dorin, băiat normal-balcanal, nu astfel judecă : el rămâne prieten cu interesul, nu cu principiul. Îl menajează - ba chiar îl apără - pe Manolescu, fiindcă este prietenul său (și nu pentru că adevărul ar fi de partea prietenului său Manolescu), iar prietenul la nevoie se cunoaște, adică rămâne prieten cu prietenul, nu cu adevărul ; și nu se pronunță în legătură cu Ion Caraion - din două motive : poetul e mort și nu-i mai face nici cald nici rece “pronunțarea” tudoranească; apoi el, băiat deștept, merge numai cu învingătorii (Manolescu, Monica Lovinescu, Liiceanu), nu cu învinșii - unde mai pui că unii dintre aceia sunt “contestăți” - ca Goma, alții cam morți, vorba Ardeleanului : Caraion.

Am primit scrisori de la Mihai Enoiu, de la Răducă, de la Elvira Iliescu (a cumpărat un volum de **Scrisuri**) și de la Laszlo.

Laszlo polemizează cu Borbély. Acest Borbély, : nu este doar un înfumurat, ci și un vițel. I-am citit producția din *Apostrof* - Marta Petreu nu va fi cunoscut textul, altfel nu înțeleg de ce-i va fi dat drumul unei cretinării de zile mari ! Sau va fi cedat și ea - n-are să

creadă : resentimentului ! Și eu, care aveam oarecari strângeri de inimă din pricina înțepăturilor la adresa tovarășului just-eseist, etern-activistului Borbély, cât și la a poetei creierale.

Miercuri 19 ianuarie 2000

Am scris și depus la cutie scrisori pentru Elvira Iliescu, Mihai Enoiu, Laszlo.

Auziți !, vorba lui Iosif cel Sava. Am realizat că sunt sărac, nu direct, nu scriind (și de câte ori) că sunt sărac - ci... abia atunci când am citit, în cronică lui Ionel Savițescu, un citat din mine însumi, plângându-mă de sărăcie !

Cum se explică ? Se va fi explicând într-un fel, doar n-o să rămână toată viața așa, neexplicat(ă). Deși, dacă rămâne așa, fără de răspuns...

Titlul portretului zugrăvit lui Polac în *Libé*: «L'éternel **marri**» - simpatică găselniță, **marri** însemnând : scârbit, șucărit, cătrănit, năcăjât - mai în stilul Camilului : obidit (deși acesta este rezultatul acțiunii de obidire), or **marri** este... cauză, nu efect.

Joi 20 ianuarie 2000

Ieri umblase un zvon că s-ar duce tratative la Moscova între cece-ni și ruși. N-a fost confirmat.

Tot în *Vatra* : Grigurcu mă scutură mereu de mâneacă. Fiindcă iar s-a manifestat, îl ajut și eu întru... manifestațiune. În voletul 6 al interviului luat de Victor Știr, Grișa-al nostru cel naționale - după ce, potrivit firii și obiceiului își împănează discursul cu citate și cu nume (intrând în concurență feroce cu Paler), la întrebarea : "Ce se ascunde sub declaratul apolitism" - răspunde :

"...în activitatea critică, în orice activitate publică (...) neutralitatea nu e cu puțință. Și cu atât mai puțin în momentul de față, atât de agitat, de neclar, atât de decepționant".

Nimic de zis. Mai departe :

"Chiar dacă nu te angajezi într-o acțiune purificatoare nemijlocită, chiar dacă nu intri într-o formă instituțională a opoziției, «la rău» (partid, organizație, etc...), nu te poți sustrage unei atitudini, nu te poți situa într-un «unghi mort». Într-un fel sau altul", continuă Grigurcu, "trebuie să te așezi pe eșichierul vieții cetățenești, trebuie să adopți o poziție față de chestiunile principale ce se pun în fața acestora".

Întru totul de acord, de mirare fiind că cheltuiește atâta salivă de cerneală pentru adevăruri la mintea cocoșului - dar poate că Grigurcu va fi știind: Românul nu ascultă ce spui, nu aude, nu reține... - de aici revenirile, repetările... Ce mai spune Grigurcu ? Iată ce :

"Pînă și tăcerea își are conotațiile ei, nuanțele ei, precum culoarea neagră în ale cărei numeroase nuanțe chinezii sunt experți" (aici îi arde un citat de care sunt atât de amatori Românii culturalofili : ei nu au nici timp, nici chef, nici noroc să citească volume - decât citate ; bagajul lor cultural este asemănător celui căpătat în pușcărie, "la oral", tot atât de fragil, de inautentic - nota mea).

"Vreți să mă contraziceți ?", colocvializează el, pentru a-și lua

inima-n dinți, ca să spună ce îl roade pe el, de patruzeci de ani... “Vreți să-mi amintiți exemple precum Radu Petrescu, Leonid Dimov, Mircea Martin? Dar aceștia și-au exprimat dezacordul cu regimul totalitar implicit, chiar în transparența scrisului lor estetic, chiar în refuzul de-a colabora, nu doar deschis cu autorități opresive, ci și cu colaboraționiștii...” - acum deschide o altă paranteză, dar nu ca să citeze din Dos Passos, ci ca să-i ardă o copituță lui Doinaș - “atîta timp cît colaborează la *Literatorul*, inclusiv la ediția pirat scoasă de Fănuș Neagu, sustrasă autorității legale care e Ministerul Culturii”.

“Așa-ziișii «apolitici»”, continuă Grigurcu, neocolind ținte facile : Eugen Simion, Sorescu, Păunescu...

La urma urmei nu mă deranjează foarte scăpările, scăpăturile, aproximările, chiar gafele - cu toții sântem supuși acestor păcate necapitale, când ne rezemăm doar pe memorie și nu verificăm exactitatea cutărei informații. Mă deranjează tentativa celui din față de a mă trage pe sfoară - prin amalgamare, prin introducere în demonstrație a unor căluți de lemn...

Grigurcu vrea să illustreze virtuțile (mai degrabă: lipsa de nevirtute) a “tăcerii” ; a “rezistenței prin necolaborare” - și dă trei nume.

Aici încearcă să-l înșele pe cititor (fie acela redactor al *Vetrei*...): pune în aceeași oală un prozator, un poet și un eseist universitarist. Dacă ni i-ar fi propus doar pe Dimov și pe Mircea Martin, treacă-meargă : un poet nu poate fi tras la răspundere (morală) pentru că nu abordează contemporaneitatea noastră cea de toate zilele...; un universitar deasemeni : morala lui este una socială : păstrarea relațiilor cu colegii (profesori), cu studenții - și, desigur, cu cei care decid dacă el mai rămâne universitar ori ba... Iar faptul că în cazul lui Mircea Martin “hotărîtorii” nu au hotărît alungarea lui de la o *catedră ideologică* ce poate semnifica decât că “dezacordul cu regimul totalitar”, “exprimat implicit, chiar în transparența scrisului (...) estetic” - nu a deranjat nici cât o boabă de muștar totalitarul regim - Grigurcu știe, ar trebui să știe : un scriitor - fie acela chiar și eseist, pe deasupra universitar - dacă nu protestează *explicit* împotriva totalitarismului, colaborează cu acel totalitarism : tăcerea (oricât de nuanțată...), a unui scriitor semnifică dezertare, înseamnă trădare - *este* colaborare cu inamicul (totalitar)...

Grigurcu mai face o gafă - când, prea atent la exemplul pe care urma să-l producă în timpul doi (Doinaș), vorbește de “**refuzul de-a colabora**, nu doar deschis, cu autorități opresive, ci și cu **colaboraționiști**...” (subl. mele) - iar aici dă exemplul lui Radu Petrescu !

Or până și Grigurcu știe : Radu Petrescu - ca și Olăreanu, Țopa, Alexandru George - au colaborat “culturalist, literatornic” cu Mircea Horia Simionescu, șef de cabinet al lui D. Popescu-Dumnezeu, deci cu un colaboraționist înveterat !

În fine, Grigurcu se uită pe sine : îi săgeta, însuliță, condamna pe colaboraționiști ca Eugen Simion, Fănuș Neagu, Sorescu, Păunescu, Ioan Alexandru - de la tribuna unui anume săptămânal (*Contemporanul*), al cărui redactor era el ; și al cărui director nu era altul decât colaboraționistul Breban! În care caz, ce rămâne din piruetele grigurce împănate cu citate, ‘podobite cu trimiteri la autori celebri ?

Și încă ceva : În același text, Grigurcu scrie de spre mine :

“...cota sa literară [a lui P.G. - n.m.] urmînd a-i crește (...) cînd pînjenişul **nemulțumirilor personale** (subl. m.) prezente, iscat de diatribele sale (...) va fi sfîșiat...”

Dacă am rămîne în curtea școlii și la vârsta ei, i-aș întoarce-o :

«Tu vorbești ? Dar tu n-ai invocat o întîmplare - **personală** - cea cu *Literatorul* ?»

Grigurcu scrie că Monicii nu sunt academicieni, fulminează împotriva lui D.R. Popescu, proaspăt cooptat, însă nu suflă un cuvînt despre academicianul Breban. Să nu fie macacademic Nicolae al II-lea? Doar s-a împăcat cu Simion, au nășit dimpreună lansări de carte - ale lui Paler, ale lui Pelin (sau Măgureanu ? - uite, nu mai știu), la ce bun toate aceste eforturi, compromisuri, linsuri, dacă nu pentru a deveni - în viață fiind - nemuritor și rece ? Alături de Petru Dumitriu-Canal, idolul Martei Petreu și al doilea, model al său («Ce carieră a făcut, ce carieră...»), exclama el pe hîrtie).

Grișa...Până și tu ești om, orice-ar zice gurile rele ale lui Goma...

Vineri 21 ianuarie 2000

Mă chinuie de vreo săptămână o informație pe care am prins-o trunchiată (căzusem pe o emisiune TV despre războiul civil din Grecia), anume că partizanii și comuniștii capturați (sau predați de bună voie autorităților) au fost deportați pe o insulă, unde li s-ar fi aplicat “reeducarea” - explicația venind astfel : “victimele, pentru a nu mai fi torturate de gardieni, au început să-și tortureze colegii...”

Cînd anume s-a întîmplat asta ? Începînd din a doua jumătate a anului 1949, după capitularea markosiștilor. **Deci, concomitent cu Piteștiul.**

Deci, nu poate fi vorba de vreo influențare, inspirație, sugestie. Ce să semnifice asta ? Că aceleași cauze generează aceleași efecte ?

În legătură cu Piteștiul, m-am exprimat - și m-am ciocnit nu doar de legionari, dar și de democrați ca Monicii - în sensul că am negat o oarecare inspirație rusească (ori chinezească, cum propuneau alții...). Chiar dacă aparatul de represiune era după modelul NKVD ; chiar dacă era condus de ofițeri de NKVD : Pantiușa, Nicolski, Valter Roman, Holban (unul din pseudonimele bestiei care își mai zicea “Roger” și pe care, în recenzie la o carte a lui Robrieux, îl numeam - după francezi : Olban, “corectînd” : Orban - pseudonimul “adevărat” : Holban, numele lui adevărat fiind unul evreiesc, ceva în genul : Buchalter), “realizarea” a fost rezultatul ieșirii la suprafață a bestialității comunității locale, la noi : carpato-dunărene.

Această ipoteză primește o confirmare prin reeducarea de la Makronisos (o insulă aflată la 50 kilometri în linie dreaptă de Atena) **simultan cu reeducarea de la Pitești** - și fără nici o legătura cu ea. Doar faptul că guvernul îi considera pe acei deținuți “dușmani ai poporului”, nereeducabili altfel - decât prin extrema violență a strivirii personalității.

[În ceea ce îi privește pe români, se pare că există precedente, atât în lagărele nemțești, unde fuseseră internați legionarii fugiți după Rebeliune - Buchenwald, cât și prin 1945-46, în lagăre din România

(Caracal? Ghencea?)]

Grecia, după al doilea război mondial nu a avut o soartă de invidiat. Ea a figurat ca “simetrică” României în târgul de la Moscova, cel cu bilețelul cu procente... Churchill a obținut-o de la Stalin, în schimbul României. Firește, Stalin i-a făcut lui Churchill o imensă favoare, ba chiar un cadou : în acel moment (februarie 1945) România era în totalitate ocupată de ruși, iar ce intră în gura lupului nu mai iese nici după ce rostiești formula magică : «Cacă, lupe, ce-ai mâncat!» ; cât despre Grecia, Stalin n-ar fi avut nevoie să miște un deget (de ajutor) : toți grecii combatanți, chiar de nu erau comuniști, erau antigermani (pentru că Nemții îi ocupaseră și îi umiliseră, înălțînd drapelul cu zvastică pe Acropole), deci, prin forța lucrurilor (logică de război) erau... filsovietici ! Bestia de Stalin s-a mulțumit cu ce avea deja, dîndu-i adversarului un gaj pentru viitor. Drept care Britanicii s-au înțeles cu Nemții (ei, da !): primii să se retragă din Grecia, fără a fi hărțuiți de ai doilea și fără a înregistra pagube, prin Nord (Iugoslavia, Albania). Englezii au intrat astfel în Grecia - prin Sud - fără lupte, fără pierderi. Îl intronizează pe regele George (al câtelea ?), iar noul guvern cere tuturor civililor să predea armele - aceia refuză și astfel începe războiul civil.

Bineînțeles că partidul comunist grec era puternic. Dar “comuniști” deveniseră, atât în ochii guvernanților, cât și în ai lor, *toți* cei care nu acceptau să li se fure victoria asupra nemților - în fine : lupta, sacrificiile, morții din anii ocupației.

Așadar, între 1945 și 1949 Grecii s-au întreucis - și se pricep la așa ceva. Cum “ajutorul militar sovietic” s-a dovedit a fi iluzie, o parte dintre markosiști s-a predat, altă parte s-a refugiat în Albania... Eu știam că în Bulgaria... În fine.

Firește, exilații greci - fie ei și comuniști - erau niște nefericiți. Întrebarea este însă (ca și în cazul chilienilor, argentinienilor) : acești nefericiți exilați s-au purtat corect față de populația țărilor în care găsiseră adăpost ? Nu. În toate țările comuniste, refugiații greci au devenit auxiliari ai Aparatului Represiv Local (intenționat am pus la singular : era unul singur ; cel sovietic). Și chiar dacă nu intrau de-a dreptul în Securitate (tot denumire generică), lucrau pentru ea. Povestesc în **Culoarea curcubeului** (ediția Familia, pag. 77) : cumnatul - grec markosist - unui semnatar al Scrisorii noastre din 1977, pictor și colonel de Securitate l-a amenințat că dacă nu-și retrage semnătura, îl bate - l-a și bătut, împreună cu “colegii” săi, tot greci și tot securiști (însă probabil ne-pictori). Deasemeni Dimos Ravanis Rendis, cunoscut la restaurantul Casei Scriitorilor : după ce s-a întors în Grecia, din exilul românesc, a lucrat pentru Securitatea de la București, avîndu-l ofițer “traîtant” pe poetul cincisutist (actualmente extrem de mistic) Ion Brad, atunci ambasador la Atena. Printre capodoperele lor (Brad : responsabil cu redactarea, Rendis cu traducerea în grecește) fiind și o “scurtă biografie” a mea, “ăla pe care-l cheamă cu adevărat Efremovici”... Tot acolo Brad, ca un bou, îl deconspira pe Aurel Covaci...

Astea fiind spuse, vine întrebarea : s-au purtat corect (măcar neutru) exilații greci, chilieni, argentinieni, în România, ca și în celelalte

țări aflate sub ocupație sovietică **și** comunistă - ei, comuniști și exilați?

Nu. După cum Cioran, exilat în Franța, s-a purtat murdar cu țara care-l găzduise - colaborând cu Nemții ocupanți.

Am mai scris, repet : în timpul războiului din Kosovo, de partea sârbilor au luptat și “voluntari” greci. Cum explicau ei ura de albanez? «Arvaniții (denumire grecească a albanezilor, ajunsă la noi sub forma: *arbănași*) au fost totdeauna auxiliarii turcilor - unde mai pui că mulți dintre ei au trecut la islam!»

Ceea ce este adevărat. Adevărat este și punctul de vedere vlah :

«Grecii au fost de totdeauna auxiliari ai turcilor în Țările Române, fie ca fanarioți, fie ca greci-greci» - iar aici să se adauge : «În ciuda faptului că și ei erau creștini - ba chiar ortodocși ca noi...»

Adineauri îmi telefonează Luca Pițu : că Radu Mareș e supărat pe mine fiindcă i-am făcut figura cu **Scrisuri**... Care figură ?

I-am telefonat lui Mareș. Am lămurit “figura” - pe care **nu** i-o făcusem. Dar de care se plânsese...

Duminică 23 ianuarie 2000

Am fost atât de supărat de “figura” pe care **nu** i-o făcusem lui Radu Mareș (cu **Scrisuri** !), că, de tulburare, n-am mai scris ieri în jurnal. M-am ocupat cu o scrisoare de răspuns unor brașoveni.

Timp urât, nehotărît, ca iarna la Paris. Mă uit la buletinul meteorologic dat de trei ori pe zi, cu hărți. De acord : în Norvegia : minus 22°, la Moscova minus 29° - ba chiar minus 22° în Anatolia - și minus 9° la Madrid - iar la Paris “între (plus) 4° și 6°. Laguna suferă și ea de frig, e contaminată de șuvoiul slav mereu, mereu revărsat spre sud, ieri s-au înregistrat minus 10° - însă dacă se ține seama că s-a abătut iarnă grea peste Soci... Cifra pe care ăștia o pun în dreptul Constanței mi se pare a fi inexactă. Se arată a fi indicatoare de cea mai blândă temperatură de pe întreg litoralul vestic al Mării Negre. Or “locul” cel mai adăpostit, mai... mediteraneean : Balcicul. De unde presupunerea mea: Constanța nu înregistrează diferențele afișate, aceste or fi mult mai “strânse”, valoarea indicată va fi valabilă pentru Balcic.

Franțujii ăștia, cu a lor cultură muzicală... Un individ, pe un platou de TV, după ce “Les Haidouks” mitraliaseră o “iute-iute”, de să-ți steie ‘țuzoica-n coadă, a dat o înaltă prețuire, nu muzicii, ci interpretării - așa:

«Ați mai întâlnit atâtea note în o singură secundă ?»

Nu, monșer, n-am mai întâlnit (atâtea note/sec), dar boi ca el, da: Patrick Sébastien, acum vreo șase-șapte ani și tot față de un țigan d-al nostru, dânboboru’ carpatin : îi înalt prețuia... “viteza” interpretării.

E-he, mai au, mai au Francezii de “însușit” în materie de cultură muzicalicească.

Ce reconfortant să afli că *faptele* din ficțiuni se dovedesc a fi *adevărate*!

Aseară, pe Arte, un documentar despre Moise...

Îmi aduc aminte de un fel de “Biblie pentru atei”, tradusă din rusește, impusă prin anii 60 în România. Mă făcuse să sufăr pentru că la “contrele” ei, nu aveam argumente pentru contra-contra. Mai cu

seamă fusesem descumpănit de întrebarea : Cum poate cineva să creadă că Moise a “despicat” Marea Roșie cu toiagul, ca să treacă Evreii, după care marea s-a închis la loc, înecându-i pe urmăritorii egipteni ?

Deși nu am înclinare spre cedare fără cercetare, “minunile” din Biblie (Vechiul, dar și Noul Testament) mi s-au părut de totdeauna **explicabile** - atât că eu încă nu cunoșteam acea explicație... N-am nici un chef să “polemizez” cu un vierme ca Borbély, dar nu mă pot stăpâni de a observa : acest pui de activist de partid (i-am cunoscut, i-am cunoscut pe activiștii de partid, unguri ; ăștia erau, nu doar boi, ca românii, dar și trufași - *ocoși* !- ca ei...) a fost structurat de lecturi ca acea Biblie a Ateului - altfel nu ar fi negat cu atâta feroare bolșevică (merg mai departe și zic : securistă) valoarea **și** documentară a mărturiilor din închisori.

Oricum, am crezut tot ce am aflat din documentarul difuzat aseară despre Moise. Explicarea faptelor, ca și corectările.

Printre ele : nu era vorba de Marea Roșie (cea străbătută pe uscat de Evreii fugind din robia egipteană), ci de o altă “Mare”, în fapt un lac, în Delta Nilului, comunicând cu Mediterana, numit “Marea Stufului”[sau a Papurei sau a Pipirigului]. Traducătorul în grecește a confundat “roșu” cu “stuf (papură)” - greșeală perpetuată și în traducerea românească, ediția 1968 cu toate că ebraiștii atrăseseră atenția asupra erorii - iar francezii au rectificat, traducând : “Mer de Joncs”. O altă corectare : Moise - Moshe (numele este egiptean, însemnând pur și simplu : “nou-născut, prunc” - în ebraică devenind: [cel] “scos/tras afară din apă”; deasemeni termenii : “trestie /papură/”, “barcă”, “coș” - în care fusese pus pruncul și lăsat să plutească pe Nil - toți aceștia și încă alții, din limba cărții **Ieșirea**) nu a dat tablele legii pe Muntele Sinai - unde nu există, la poale, “douăsprezece pietre, ridicate în picioare”, ci mult mai spre Nord, un “munișor” de doar 800 m. de la nivelul mării - dar lângă care au fost găsite cele 12 pietre-în-picioare, semnificând cele 12 triburi.

Mi s-a părut credibilă explicația “plăgilor Egiptului”, apoi a “despicării mării” printr-un raz-de-marée pricinuit de erupția vulcanului de pe insula grecească Santorin (aflată la 800 km), ca și “strângerea” la loc a apelor, peste urmăritori.

În fine, apoteotic : la întrebarea (aproape bimilenară) : cine va fi “scris” **Ieșirea**, atât de exactă în informațiile date - din moment ce Evreii, făcând parte dintr-o seminție oprimată, robită, nu știau carte ? : tot un evreu - dar mai târziu cu câteva secole, din ceea ce se povestea?; un neevreu ?

Răspunsul : Moise, cel crescut și educat la curtea faraonului, cunoscător a mai multor limbi (printre care și cea a neamului său - probe de scriitură au fost găsite în carierele de piatră și în minele de turcoază) - el este cronicarul evenimentelor narate în **Ieșirea**.

A mai intervenit un african negru. El a declarat că, din moment ce Moise era african, în mod necesar era negru ! Era : “negru” la piele ca un egiptean, ca un evreu rob la egipteni, cam ca Enrico Macias - dar nu negru-negroid. Acela, ca negru-american, hrănit de “Coboară, Moise...” va fi chiar crezut că “Moses” fusese un fel de Luther King. Mai știi ? Va fi fost - dar nu în privința culorii...

Mă întorc, cu greutate, la Borbély :

Cel calomniat de el că ar fi fost “subiectiv” (adică : mincinos), pentru că : 1. nu este istoric ; 2. pentru că, deținut fiind, nu a consemnat pe loc (sic!), ci mult mai târziu, din amintire - nu poate căpăta satisfacția confirmării prin documente a mărturiei sale.

Fiindcă Românul nu mai face legătură între cele două momente, între cele două elemente.

a) Borbély a afirmat - în *Apostrof* - că mărturiile foștilor pușcăriași nu sunt adevărate (pentru că nu sunt documente emane de la autorități, istorici, “specialiști”);

b. Goma l-a contrazis - în *Familia* - susținând că **și** mărturiile trebuiesc luate în seamă.

Ce rămâne în capul cititorului ? Dar bine-înțeles: **foștii pușcăriași mint, în mărturiile lor.**

Să zicem că după 5-9 ani documentele confirmă cele descrise în mărturii.

Ei și ? Cine mai stă să judece : “Dacă documentele spun cam același lucru ca și mărturiile, înseamnă că punctul de vedere al lui Goma este adevărat - cel al lui Borbély neadevărat...” ?

Da de unde ! Cititorul refuză să facă această corectare necesară - fiindcă el, ca un bou ce este - și va fi până când directorul de conștiință va fi boul-de-con-știință - deși are în familie pușcăriași politici și cunoștea adevărul, înclinase (nu public, ci... intim, ceea ce e și mai grav) spre varianta oficială, securistă: cea care se opunea deschiderii dosarelor, se opunea aplicării unui anume punct din Proclamația de la Timișoara, se opunea dezvăluirilor bestialităților Organului - și care, desigur, îi trata/tratează pe martori de mincinoși.

Deci : ce i se poate pretinde Românului (“și tu : vii chiar acum, când nu-mi văd capul de necazuri, de mizerie...” - **acum**-ul durează de o eternitate) : să mai și recunoască faptul că s-a înșelat prostește, bovin - atunci când a crezut în cuvântul de ordine al Securității prin FSN, prin *Azi*, prin *România Mare*, prin *Adevărul-Scînteii*, prin mineri, prin Buzura, al cu *Fără-violență!*?; că revenirea partidelor democratice în viața publică înseamnă întoarcerea moșierilor și a proprietarilor de fabrici ?; că Regele este un străin și nu se gândește ziua-noaptea decât cum să facă rău poporului român ?; că, dacă Ceaușescu a cam fost un criminal, atunci Iliescu este “cu totul altceva” (începînd cu faptul că Iliescu l-a ucis pe Ceaușescu și nu invers...), ce să mai vorbim de Petre Roman, “băiat frumos - nu boșorog ca Rațiu, Coposu...”- gândire cumpănită ducînd drept la produsul Româncei :

«Ai văzut, dragă, filmul ăla, cu aia de era blondă, *în schimb* el se purta cu pălărie...?»

Ce-am vrut să zic ? Am și zis : Românul (fie el și de alte...-vezi-l pe Borbély, vezi-l pe Z. Ornea) nu are ținare de minte, nu vrea să-și aducă aminte de păcatele sale mititele, necum de cele mari, de unde până unde pretenția ca el să și le “recunoască” - n-om fi vrînd să-și facă și autocritica ?, să-și ia angajamentul ?

Asta este. Iată din ce motiv nu m-a bucurat defel vestea (prin Dan Petrescu) că unul din acerbii atacatori ai **Jurnal**-ului meu, în cadrul Campaniei din 1997 : D.C. Mihăilescu a recunoscut (față de D.P.) că

“Goma are dreptate în vreo 90% din cazuri în ceea ce spune”. Fiindcă bănuiam (și, vai, s-a adeverit) că această “recunoaștere” nu va fi nicidecum făcută publică de însuși autorul - așa cum public îi fusese făcut articolul din catalogul editurii Humanitas, 22, intitulat “Paul cel Groaznic și Goma cel Rău” (sau viceversa).

Iar dacă va veni momentul să-l am în față (pe el, dar nu doar pe el, ci românimea literatorisită, cea participantă la Campanie) și l-aș întreba :

«Dacă ți-ai schimbat opinia, de ce nu faci cunoscută schimbarea, tot negru pe alb ?», bag mâna-n foc până la umăr că mi-ar răspunde (nu doar el, ci toți bravetii apărători ai Liiceanului și ai Monicăi Lovinescu) astfel :

«Acum ? **După ce** (subl. mea) m-ai făcut albie de porci pentru articolașul acela ?»

Fiindcă scriitorul la român are, în continuare, o gândire infantilă, nu s-a copt, maturizat suficient, pentru a-și asuma propriile acte, pentru a răspunde de propriile erori - el dă totdeauna vina pe altul, pe altcineva și, în cea mai pură mentalitate securistă, o acuză pe victimă că... l-a provocat ; că ea “a început”...

Cu un astfel de “program” scriitorul român poate foarte bine să se întoarcă la realismul-socialist, cel care, la urma urmei, nu te obliga să-ți asumi propriile secrete ale geniului danubioeritic.

Luni 24 ianuarie 2000

(...) Mai deunăzi, la tribunal (pentru biserică), discutând cu Perifan, mi-a zis că... nu înțelege de ce mă mir că nici Cușa nici Răuță nu mi-au editat **Patimile după Pitești**...

«Mă mir în continuare - chiar așa : de ce nu mi-au editat cartea despre Pitești ?», am făcut.

«Fiindcă e o carte antilegionară !», a răspuns Perifan (primise un exemplar de la Ștefana).

Iar eu, pe loc, iarăși m-am mirat - ca proasta. Deși știam de atunci - de acum douăzeci de ani - că am “idei antilegionare” - interesant este că nu legionarul Cușa mi-a spus asta, ci democrații Monica și Virgil...

Da, domnule ! Deci, păcătosul de mine comite tot felul de cărți nocive: și anticomuniste și antiscriitoriste - ce să mai spun de antilegionariste !

Oricum, e mai bine să știu cum stau - fie și atât de târziu, încât nu se mai poate repara nimica. Dacă am de gând să repar...

Marti 25 ianuarie 2000

(...)

Că tot am ajuns aici : ce are să rămână din/după/de la mine ?

Întrebare legitimă, fiindcă nu doar toți scriitorii, toți artiștii, toate persoanele de acțiune și-o pun în momentul bilanțului, dar și (aproape) toți oamenii. La scriitori (la compozitori) chestiunea se pune și în termeni de “manuscris”. Există fapte - de scris - publice : texte editate - și texte necunoscute publicului. Prima categorie va cunoaște mean-

drele modelor, ale necesității momentului - și mai ales ale hazardului. Dar toate acestea sunt declanșate de câte o persoană : cercetător, critic, scriitor el însuși. Bine, două persoane : el și soția sa... Ce va rămâne de pe urma mea ?

În ciuda obiceiului de a nu păstra variante “depășite”, are să rămână o mare cantitate de hârtie. Consolare : manuscrisele sunt ordonate, împachetate : în plicuri mari, în dosare, în clasoare. Avînd ordinator - deci și imprimantă !- fatal, vor exista dubluri, tripluri (printuri) ale unor titluri. Corespondența se află în 20 clasoare ; articolele - vechi, până în 1989 - în 7, tăieturile de presă în, deocamdată, 22 de clasoare.

Un eventual cercetător nu va afla lucruri noi despre autorul de mine și despre “procesul de creație”: (aproape) totul a fost scris, preponderent în **Jurnal**. Alte fapte, alte manuscrise, alte detalii uitate nici nu merită să fie revelate : sunt (și mai) fleacuri.

Și în treaba aceasta este vădită comoditatea mea, lenea, structurale : dacă nu : efortul, atunci : tendința mi-a fost spre clarificare, simplificare, luminare a faptelor, a gândurilor. Ceea ce voi fi avînd de ascuns nu prezintă importanță - oricum, nu se va afla vreodată...

Voi fi plictisitor de previzibil...

Fără îndoială, sînt nemulțumit de faptul că, la vârsta mea și la cantitatea de hârtie înnegrită nu am reușit să mă fac cunoscut în spațiul de limbă română. Am fost, pe rînd “acela care vorbea la Europa liberă” - deși nu (prea) vorbeam la Europa liberă, unde vorbeau tăcuții din România : Gelu Ionescu, Hurezean, N.C. Munteanu, Iorgulescu și alți anticomuniști ; apoi “cel care a scris **Gherla...**”; apoi “ăla de înjură pe toată lumea” - deși cititorii nu citiseră cu ochii lor “înjurăturile”, însă citiseră (cu ochii lor) ceea ce scriseseră despre ceea ce ar fi citit alde Pruteanu și Pleșu, Buduca și Breban, Ștefănescu și Ciachir.... Apariția primelor 3 volume din **Jurnal** a constituit - în sfârșit ! - simultaneizarea recenziilor cu textul recenzat.

Degeaba îmi făcusem iluzii că cititorul va fi băiat mare, în stare să se încheie singur la pantaloni, să cântărească singur, să despartă el ceea ce stătea scris de mine de ceea ce scriau alții despre mine că aș fi scris. Cu câteva excepții (ciudat : în mare majoritate : femei !), cititorii nu au citit **Jurnal**-ul meu, ci zisele altora despre **Jurnal**. O influență hotărîtoare în această deviere, devianță, diversiune, falsă lectură a constituit-o intervenția Monicăi Lovinescu, prin atât de româneasca de mahala (de mirarea la o lovinească) : «*Îmi pare rău că l-am cunoscut...*», care a dat, nu doar tonul, nu doar direcția de marș, ci și sentința - de atunci datează: “Goma e **contestat**”...

La urma urmei ce vreau? Imposibilul: să fiu judecat după fapte...

...cu condiția ca ai mei compatrioți să citească ce am scris. Și, dacă nu le cer prea mult : să chiar înțeleagă ceea ce stă scris - îi asigur : nu este nevoie de vreo “cheie”, nici de pregătirea specială - ci de o normală percepere a unor texte.

Nu am nici o “cerință” privind calitatea literară a scrisului meu. Mi-ar face însă plăcere să mi se recunoască meritele “tehnice”. Dacă nu pretind că le-aș fi inventat, susțin că eu le-am folosit, primul, în România, după 1990.

- *nota biografică* sau *Cronologia* - în fiecare volum editat : dacă

până și Eugen Simion, persoană, nu doar cultivată, dar care a fost o vreme lector la Sorbona - se mira (adevărat : fără a și dezaproba) prezența unei astfel de “note” într-un volum al meu (**Bonifacia**), neștiind dacă este “opera” redactorului sau a autorului... Ceea ce dovedește că E. Simion nu mai întâlnise așa ceva...;

- *nota bibliografică* sau *Titluri publicate* : cea care, vorba Danei Șișmanian : multă “oftică” a pricinuit în rândurile (compacte) ale confrăților. Ei admiteau că, da, desigur, am publicat “niște” cărți în Occident - dar, în primul rând, nu se face să ne lăudăm cu ele ; în al doilea : Occidentalii publicaseră niște, în nici un caz pentru că ar fi avut vreo valoare literară, ci numai datorită scandalului politic din jurul lor. Desigur, *nota bibliografică* nu conferea un certificat de “calitate”, ci semnală doar cantitatea. Or rămâne știut faptul că Românii se dau în vânt după cantitate...

- “*receptarea critică*” - extrase din presa occidentală.

Cronologic, primul editor al meu a fost Liiceanu. El însă, nici la **Gherla**, nici la **Culorile curcubeului** (1990) nu a acceptat “aparatură” propus de mine. Doar în **Soldatul câinelui** (1991), într-o notiță, a rezumat aiurea (probabil Sorin Mărculescu este autorele) “biografia” autorului și a înșirat titlurile ;

Din Calidor a apărut în 1990, la Albatros. Mihai Sin îmi solicitase o carte, însă el plecase la Tel Aviv, lăsând-o șefesă pe Geta Dimisianu. A fost pentru prima oară (și ultima) când Geta mi-a fost redactor de carte, deși ar fi putut (dar n-a vrut - știa de pe atunci ce știa...) de prin 1967-68... **Din Calidor** a apărut fără cronologie, fără notă bibliografică - pe ultima copertă există o notă și un citat de presă;

Cartea românească a scos două volume : **Patimile după Pitești** (1990 - așa scrie în față, însă a apărut în 1991, după cum stă scris în spate...) și **Ușa noastră cea de toate zilele**... Dactilograma primei a fost dusă la București de Nicolae Manolescu - a și publicat în foileton din ea, în *România literară*, câteva fragmente. La editură, de **Patimile**... s-a ocupat Gabriela Adameșteanu - pe atunci redactor la Cartea românească. Ea mi-a “corectat” înjurăturile și porcăriile - dar le-a descorsat la cererea mea. Oricum, când **Patimile**... a apărut, ea era deja șefă la revista *22*, de soarta mea și de a **Ușii**... ocupându-se Magdalena Bedrosian. Volumul **Patimile**... a fost editat satisfăcător : *Cronologie*, *Notă biblio*, un citat pe ultima copertă, un *Cuvânt al autorului* - al cărui final a fost suprimat de Ion Vartic, atunci secretar de stat la Cultură și prieten al meu...;

Bonifacia (Omega, 1991) a avut și *Cronologie* și *Notă bibliografică* - pe coperta a patra un citat din Focke ;

Vasile Igna a editat, la Dacia, două volume: **Arta refugii** (1991), având *Notă bibliografică*, *Cronologie* - și prefață de Marta Petreu ; al doilea volum, **Astra** (1992) nu a mai fost prevăzut cu “aparatură”;

Biblioteca Apostrof a fost inaugurată în 1991 cu **Sabina** (prima jumătate) ; nu are decât, pe coperta a patra, o chestie neglijent și diversionist redactată de Marta Petreu : unul din motivele supărării mele.

Ostinato (Univers, 1992) a fost îngrijit editat. Însă abia cu acel prilej am aflat că noi, cei din exil, nu facem parte din *aceeași* literatură română - cum tot clamasem ani și decenii de-a rândul, fiindcă iată :

editura Univers a inaugurat o baracă aparte : **colecția "Ithaca, Scriitori români din exil"**... Desigur, atât binele cât și răul i se datoresc lui Mircea Martin ; numai-binele Sandei Anghelescu, cea care avea să-mi scoată - tot la Univers - **Gardă inversă** în 1997. Sanda s-a îngrijit ca volumul să fie bine "încadrat : *Biblio, Cronologie, Repere critice* - copertă a patra. Am dorit din toată inima să-mi apară și **Sabina** (versiune integrală) și **Roman intim**, am făcut multe demersuri. În van : Mircea Martin (îndărătul paravanului Denisa Comănescu) nu a cedat ;

După ce Liiceanu mi-a distrus **Culoarea curcubeului**, Florin Ardelean, Traian Ștef, Tiberiu Ciorbă au acceptat să-mi scoată ei adevărata ediție-primă - astfel am inaugurat prin **Culoarea curcubeului 77** (1993) și Biblioteca revistei Familia... Au lucrat pe brânci, n-au reușit să distribuie cartea, au pierdut bani, s-au ales cu dușmăni tenace (din pricina relațiilor cu editatul), dar nu s-au cumințit : în 1995 au scos și volumul de **Scrisori întredeschise**, îngrijit de Laszlo.

Culoarea... de la Familia (ediție îngrijită de Florin Ardelean) are *Cronologie*, are *Bibliografie* și *Referințe critice* - pe coperta a patra un citat din Eugène Ionesco.

Am descoperit la viața mea și alte ape-calde :

Am integrat în jurnal texte impure, străine : eseuri, scrisori, articole, "invenții" tehnice (nu chiar tehnice...);

Prin asta am făcut din jurnal (ul meu - precizez) genul total, romanul-integral. La urma urmei eu, autor (m-)am retrogradat în poziția povestitorului care povestește povestea poveștii (vieții) sale.

În privința romanelor propriu-zise - cele scrise în România : am încercat să folosesc în literatură tehnici muzicale, supunînd (ca să mă exprim ca la Fabrica de Scriitori) forma conținutului - mai potrivit ar fi de aș spune : am lăsat "forma" să vină, să parvină, să provină singură, ca o consecință firească a fondului.

În **Adameva** și următoarele din ciclu, în **Altina**, în **Lethina** mi-am făcut plăcerea prin a scrie texte, nu doar la persoana întâia, ci și jurnal cinstit (deci: și eseu și pamflet și... orice).

În romanele ultime: **Sabina**, **Roman intim** am făcut exerciții de digitație cu timpii verbelor, cu persoanele (gramaticale) ale persoanelor-personaje.

Dacă am reușit - o muri și om vedea, alții să se rostească.

Materialul limbă l-am tratat ca pe un subiect; și ca pe un predicat - ba chiar și ca pe un atribut al... complementului - peste tot, în toate, mai vârtos în **Alfabecedar**.

Miercuri 26 ianuarie 2000

Frig. În România, viscol.

N-am continuat cu "descrierea cărților". Deși ar fi trebuit să amintesc **Din Calidor** și **Arta Refugii**, scoase la editura Basarabia din Chișinău, de Andrei Vartic. Primul titlu are fotografia de familie - de mine trimise (cu legende). Ce să fac : chiar și eu am nevoie să... aparțin...

Joi 27 ianuarie 2000

Se profilează reeditarea primului război rus în Cecenia. Rezultatul nu poate fi judecat în termeni de învingător-învins. Se poate spune : Rușii nu i-au înfrânt pe Ceceni, ceea ce nu înseamnă că adevărul ar putea fi “dimpotrivă” : Cecenii nu au fost înfrânți militar - atât. Ce mai rămăsese din țara lor, nedistrus(ă) din primul război a fost nimic acum - chiar dacă pihotașii ruși se plâneau că artileria și aviația nu curățaseră suficient terenul... Rușii avansează cifre de pierderi umane - nu sunt verificabile și nici nu ar fi decent să le verifiți. Oricum, au murit ca niște vite duse la abator soldații ruși, neinstruiți, băgați în foc, pentru a umple “gaura” (cunosc “sovietskaia tiehnika” de la tata : așa a fost și cu el - și cu ceilalți foști deținuți, cu o săptămână-două îmbrăcați în uniformă de krasnoarmeieț - dar cu toții : ne-ruși, în iarna 42-43); au murit ca niște furnici strivite de tălpile cizmelor rusești civili din Cecenia - după cum se spune : în majoritate ruși.

Ceea ce rămâne dezesperant : pe Ceceni nu i-a apărut nimeni - cu excepția câtorva gauchiști francezi (cu eternul Gluksmann în frunte) : nici turcii, nici arabii, nici occidentalii (prea grijulii să nu-l supere pe Monstrul Rus) - nici georgienii din a căror familie fac parte. Nici Basarabeni - doar eu, aici, pe hârtie... Eh, cum n-am eu Raza Morții !

Abia acum am citit în liniște un articol semnat : Dan Pavel, apărut în *Lumea liberă* de la New York, probabil reprodus (din 22 ?) datat : 22 ian. 2000. Se vede că am pierdut trenul informării, nu mai știu care este mersul “ideilor” în România. De aceea am fost surprins că Dan Pavel își arată, nu mirarea (ceea ce dovedește că nu este o surpriză), ci indignarea că, pe de o parte Pleșu și Dinescu (“candidați ai Partidului Democrat” pentru a participa la Colegiul Dosarelor de Secu), pe de alta Liiceanu a avut, are în continuare un comportament *nedemocratic*.

Deci eu rămăsesem cu informarea la Patapievici, respins de patrioții României : securiștii onești, măi frate. Iată că scandalul, în loc să continue pe linia Patapievici, o ia peste arătură, culturalist, valorist.

Nu mă interesează soarta lui Dinescu - de un deceniu l-am tratat ca pe un golan (în sensul de origină), lipsit de caracter, lipsit de scrupule ; nici la Pleșu nu mai zăbovesc, l-am mirosit din prima săptămână a lunii ianuarie 1990, când a declarat că scriitorii români din exil trebuie mai întâi traduși în românește, apoi când l-a atacat pe Negoïtescu, interzicându-i să se exprime despre Noica - din afara hotarelor... - tot ce a mai venit nu a făcut decât să confirme puturoasa prima-impresie.

Nouă pentru mine : atitudinea lui Dan Pavel față de Liiceanu. Va fi avut el și alte “ieșiri”, dar nu i le cunosc (dacă nu știu nici unde publică - iar dacă în 22, atunci înseamnă că și Gabriela Adameșteanu s-a lepădat de Filosoful-Cel-Mai-Tânăr.

Necunoscînd textele pe care le atacă D.P., nu mă aventurez în comentarii. Însă dacă se adeverește că Liiceanu își arogă pentru sine și pentru amicu-său Pleșu drepturi «pentru dulăi», portretul pe care i-l făcusem în **Unde am greșit ?**, de s-au indignarisit D.C. Mihăilescu, Pruteanu, Ștefănescu, Buduca, Dimisianu...- rămâne o oarecare mângăleală de copil, fiindcă părea a viză doar unsuroșenia sa trupală și

lipsa de caracter (în tăcere), or iată că, din ce scrie D.P., reiese că Filosoful și-a luat inima-n dinți și a ieșit în piața-mare,-n curu-gol, riscînd să i se vadă, în lumina literei tipărite, lipsa-la-cântar a... concepției lui despre lume și viață. Nu mă bucură, nu mă întristează.

O altă "tăietură" primită de aproape un an (pagina interioară a *României literare* din 24 febr. - 2 mart. 1999), abia acum citită : Dorin Tudoran, "Fojgăieli doctrinare".

Nu mai prezintă interes acum disputa lui cu G. Andreescu pe spinarea (sic) Ilenei Mălăncioiu - se vede că nu prezenta nici atunci, dovadă că nu am luat-o în seamă, fiind, cum atât de exact indică autorele: fojgăieli...cliterare... Am reținut un amănunt : în coloana a doua, Dorin Tudoran scrie:

"Eu însumi am votat în turul doi pentru dl. Constantinescu..."

Cum așa - a votat pentru "dl Constantinescu" (altă nesuferită obicinuință gazetărească a lui : domnirea tuturor - își imaginează că astfel își garantează obiectivitatea !) ? Dar Tudoran este (din nou) cetățean român ? Când și-a "redobândit"-o ? Dar cu cea americană ce va fi făcut ? A, acum are dublă cetățenie ? În acest caz trebuie să-și revizuiască părerea despre Breban, (altul cu o - preistorică - dublă) pe care-l călcase în picioare taman din această pricină ? Bine, bine, dar cu Chișinăul cum rămâne ? Înțelesesem că Dorinul nostru cel american are și cetățenia "moldovenească", doar și-a editat volumul **Kakistocrația** (superb, de lux, să tot fii gelos !) la Chișinău, din banii Fundației Soros - Moldova. Presupun că nu a total epuizat bugetul pe doi ani... Așadar, are și cetățenia... basarabeană ?

Ca să vezi : unii au trei, alții nici una.

Dan Petrescu mi-a trimis adineauri un fax. E un fel de răspuns la scrisoarea mea. Mai bine să nu mai vorbim.

Ba vorbim ! - iată ce i-am răspuns :

Paris 27 ianuarie 2000

Dragă Domnule Dan Petrescu,

Ne putem despărți - fiecare avînd motivele sale - dar nu înainte a de a lămuri ne-lămuritele :

1. Am spus-o, am scris-o : m-am supărat pe Dan Petrescu, nu pentru că nu a scos volumul **Scrisuri** atunci când promisese - ci pentru limpedele motiv că a refuzat să-mi anunțe fatalele amânări - măcar printr-un fax, ca acum, în 27 ianuarie anul 2000. Cine este de vină că m-au contactat din an în paște ba D-na Dana Moroiu, ba Dl. Vațel ? Cine poartă vina că Dan Petrescu nu mi-a scris măcar : "Salut !", pe sfertul de coală de hârtie unde tot mâna lui notase adresa mea - pentru Dna Florica Dimitrescu ?, în decembrie 1999 ?;

2. "Insul numit Arsene" ? Dar acum aflu pentru întâia oară de el și sper să fie pentru ultima oară ;

3. Notele : eu credeam că **Scrisuri** este o altă mâncare de pește decât **Jurnal I-II-III**. Nu în termeni de "dat voie" (de a face note în subsol - și nu de completare a informației, ci de "polemică"! - ca chestia cu Zinoviev) - ci de anunțat : «Iată, am de gând să...». Or nu ați făcut-o. Luca Pițu a încercat să explice : și la un volum de-al său ați făcut note... "dialogale", dar, a adăugat D-sa, lui i-ți spus că veți face...;

4. Nu ați citit corect "chestia cu **Justa**" : în răspunsul dat lui Dorin Tudoran, scriam :

“...au fost editori care *mi-au solicitat cărți* (subl. mea, aici) (...) Dan Petrescu, pentru Nemira - însă numai **Jurnalul**, nu și **Justa**...”

Era vorba, deci - și stă limpede scris - nu de “aparitie” - cum zice nota subsoalică cea “corectoare” - ci de *solicitare*. Or **Justa** nu a fost solicitată de editor, ci propusă de mine, autor, prin Luiza Năvodaru - Dan Petrescu a acceptat o propunere; spre deosebire de **Jurnal** : în cazul acela Dan Petrescu a solicitat **Jurnalul** - și l-a și editat.

Rămânem așa - la cele bune, că de rele...

Al dvs., editat,

Paul Goma

Vineri 28 ianuarie 2000

L-am văzut pe Polac și pe Paris Première ; cu Thierry Ardisson. Polac era numai raze ! Fericit, fericit, că, în sfârșit, e considerat scriitor... Dar, ca un copil ce este, la 70 ani, s-a plâns că încă nu e “complet recunoscut”, fiindcă, uite, ăia de la France Culture “nu s-au manifestat”... În locul lui Ardisson i-aș fi spus să aibă răbdare : n-o să credem, dar “ăia” chiar citesc cărțile discutate ! Numai de n-ar nimeri peste Antoine Spire...

Înduioșător, Polac. Și reconfortant. Din această a doua manifestațiune (văzută de mine) mi s-a întărit prima convingere că Francezii se află în preistorie în materie de jurnal contemporan. Acum să vezi dătătorii buzna prin gaura făcută de Polac !

Înțeleg că ultimele cărți ale lui Sollers, erotalo-confesionalnice nu au fost luate nici ca erotice, nici ca diar... (cum să spun : diarice ? diaristice ?), ci ca ceea ce și sunt : compuneri scremute, pâlăvrăgitoare, triviale - plecticoase. Pentru simplul motiv că autorul personaj narator este un lăudăros, se dă mare, își arată mușchii lui de Rică Fante de Obör, gagicar și... gaullist (recent, ca monarhismul liicean), dar își tace rușinoasa, descalficanta perioadă maoistă, nu doar teoretică, ci activistică-de-teren - pe meleagurile Chinei-profunde (aia arătată de ghizii ONT-ului pekinez), dimpreună cu tovarăș’sa de viață Kristeva, Julia structuraliristeva, deloc mai prejoasă decât a hagiografului ceaușesc Michel-P. Hamelet.

Asta a înțeles Polac, asta nu a înțeles Sollers: că, dacă îți publici jurnalul - act cel puțin tot atât de intim-riscant ca divulgarea scrisorilor de dragoste - este de la sine înțeles că ești... sincer ; cu un cuvânt de pe la noi: autocritic. Nu masochist, dar nici autopompat cu aer.

Vorbesc, firește, de jurnalul-jurnal, nu de “colaterale” : jurnal-literar (pe care ar putea să-l țină N. Manolescu), jurnal-cultural (meșterit de Balotă, în **Caietul albastru**), jurnal-pălănișic... Un adevărat (un primar) jurnal cuprinde (aproape) totul : și spiritul, dar și păcătosul de trup, cu ale sale ; și preocupările elevate, dar și cele terestre - și laudele de sine, și îndoielile (tot de sine).

Spune-mi cât te îndoiești (de tine), ca să-ți spun cine ești. Desigur, sinceritatea, autocritica, autoflagelarea: acestea nu constituie ingredientele necesare unui “bun” jurnal. La urma urmei, un jurnal (pur și simplu) este materializarea, rezumarea, etalarea la lumina hârtiei tipărite a ta, a (aproape) totului tău. Jurnal (normal) țin - și publică -

acei oameni care sunt suficient de tari (sau : nu atât de slabi...), pentru a-și recunoaște slăbiciunile: neputințele, tentațiile nesănătoase, chiar gândurile, faptele reprobabile.

Sinceritate absolută, în jurnal? Imposibil(ă). Sinceritatea într-un jurnal ascultă de aceleași legi ca și mărturiile “piteștenilor” : oricât de înclinat spre spovedanie ai fi, nu poți depăși un anumit prag al mărturisirii (decât dacă ești sfânt). Vor rămâne zone de memorie ne-spuse, fie de rușine, fie de remușcare; deasemeni vor rămâne în umbră zdrențe de memorie des-memorizată, uitată - din reflex de protecție. Să fie astfel de oameni (diariști ori ba) nesinceri ? Cred că nu trebuie judecați oamenii după : sinceri-nesinceri, ci după... cantitatea de sinceritate. Ei, da : unii sunt mai sinceri decât alții... - deși mai corect ar fi : unii sunt mai puțin nesinceri decât alții.

Am mai spus-scris ? Probabil : un scriitor poate fi mai sincer într-un roman decât într-un jurnal (chiar nedestinat publicării, decât după moartea autorului). Fiindcă se simte protejat de convenția : *ficțiune*. Și, uneori (la scriitori mai temători) de persoana personajului narator. Ei, da : în proză (Moarte la Veneția) Thomas Mann a mers mult mai departe în... aluzii la propria-i homosexualitate decât în jurnal. Firește, a câștigat arta prozatorului.

Că tot am adus vorba de homosexualitate și de curaj : ce păcat, ce păcat că Ion Negoitescu nu a apucat să ducă mai departe (intenționat nu am spus : “să termine”) **Strajă Dragonilor** : din câte știu, Negoitescu este, întâiul scriitor român care să fi dus curajul mărturisirii până în pragul inacceptabilului (dar, iată : a fost acceptat).

Să fii sincer - dar mai cu modestia..., ar zice Grecul. Dealtfel, nu văd ce interes ar prezenta un scriitor dovedind (în jurnal) o sinceritate totală. Nici nu se poate vorbi de “totală”. N-ar fi nici credibil acela care ar mărturisi că a ucis ; că a violat ; că a denunțat. Fiindcă jurnalul nu se scrie sub tortură. Diaristul face o selecție - o dată pentru ceea ce consemnează în jurnal ; apoi pentru ce alege să dea publicității.

Cred însă cu măsura sincerității unui scriitor autor de jurnal nu constă în cantitatea de sinceritate dovedită - ci dacă da sau ba, în legătură cu scriitorul din el “divulgă” îndoielile, incertitudinile, eșecurile sale.

Nu-l văd pe N. Manolescu scriind jurnal - altfel decât “literar”. Și nu-l văd pe Breban scriind jurnal - vreau să spun, comițînd un pleonasm : jurnal-sincer.

Și unul și celălalt - din motive diferite - sunt persoane incapabile de “autocritică” : dovedind astfel o îngrijorătoare fragilitate psihologică. În materie de jurnal este oarecum ca și în box : nu a existat și nu va exista vreun supracampion (Joe Louis, Cerdan, Schmelling, Clay, Tyson) care să nu se fi pregătit - chiar în culmea formei - **și pentru a încasa** ; chiar în vederea pierderii. Firește, urcau pe ring ca să câștige - dar acceptau adevărul potrivit căruia orice medalie are și revers. Și chiar momentul în care de pildă invincibilul Clay a fost pus la podea de Frazer, l-a aureolat pe învinsul din acel match, fiindcă până atunci luptase... sincer. Și avea să re-lupte, să re-câștige - sincer.

Nu se poate spune că N. Manolescu nu a fost atacat la viața lui. Ba da, ba da, un critic literar fiind mult mai expus decât un producător

de ficție. El s-a simțit ca peștele în apă în apa tulbure, otrăvită a culturii-cu-voie de la partid, a literaturii cu bilet de voie de la Ivașcu. A cunoscut și persecuții : interdicere de volume (Antologia din BPT), interdicere de a publica o vreme (câtă ? câți ani ?), menținerea în posturi universitare subalterne...

(...) Manolescu : el nu a fost nefericit înainte de decembrie 89. Era prețuit, stimat, chiar iubit de cei-buni și suficient de temut de cei-răi. Bineînțeles, nu era el omul care să se supere ca văcarul pe sat (am vrut să spun : ca Dorin Tudoran) și “să facă un gest”... fie să trimită un text la Europa liberă (care abia aștepta !), fie să declare o grevă a foamei pe treptele Universității bucureștene...

Nu. Manolescu adoptase “tactica”... adversarului său cel mai îndârjit : Eugen Barbu. Amenințarea că... dacă se supără, el face ca Goma - ba și mai și ! Desigur, deosebirea dintre ei doi : E. Barbu o rostea în gura mare (își cunoștea lungul nasului : nu o scria...), fie în vreo audiență la Ceaușescu, fie “în public” - adică în cadrul Securității Poporului - de unde se transmitea de urgență “acolo, sus” ;

Pe când Manolescu, sânt convins : nu o sonoriza nici măcar în șase ochi, iar în patru (cu Ivașcu ; cu D.R.P.; cu Țoiu), o esopiza (ca literatura cea bună, laudată, recomandată de el) - rămânând ca mesajul să o “traducă” și să o toaleteze, la rândul-i, făcând-o scăpată, pentru ca activiștii de rangul trei, chiar doi să fie avertizați : să nu întindă prea mult coarda, ca să nu-l împingă pe Manolescu la un act necugetat...

Există mult mai multe asemănări între Manolescu și Buzura decât acceptă primul. Și unul și celălalt după două-trei experiențe dureroase, învățaseră lecția : în România, ca să poți publica, **trebuie să scrii publicabil**. Manolescu s-a comportat față cu cenzura castratoare, nu ca un om liber, nu ca un apărător al libertății de gândire și de exprimare - a lui, a celorlalți - ci ca un pantofar, ca un croitor (mai degrabă ca un frizer) : chiar dacă el nu executa comenzi : «Fă-mi o pereche de... Fă-mi-o...- dar să fie așa, așa, așa...». **El nu risca să scrie ceva nepublicabil** - chiar dacă, în toiul “bătăliei cu cenzura” pierdea câteva pene - ca acele cronici despre V. Em. Galan, Petru Dumitriu publicate în primele săptămâni ale anului 1990 în *România literară*, prezentate ca... “cenzurate” (ceea ce, vrea, nu vrea, îl bagă în aceeași oală cu Sorescu și cu Păunescu - și, vai, cu Ileana Mălăncioiu).

Astea ca să spun : Manolescu ar putea fi un foarte bun autor de jurnal-literar.

Breban nici măcar atât. Ce să ne încredințeze el din faptele ori din intențiile sale literare ? Tot ce e bun la el : înseși faptele-literare.

Desigur, e mai lesnicios (și mai sănătos) să-ți trimiți confesiunile într-o ficțiune, să spui adevărul (în fine : o parte din) prin gura unui personaj - chiar narator, la o adică pretinzi cu nu ești chiar tu acela..., decât să stai față cu tine însuși într-un jurnal și să declari, la persoana întâia, că îți asumi toate câte sunt ale tale.

Sâmbătă 29 ianuarie 2000

Aseară, la Pivot, un buchet de autori și cărți despre Sartre - era și timpul. Destul de interesant, dar infinit mai puțin decât mă așteptam -

atât de la răstimpul scurs de la moartea lui S. (două decenii), cât și (mai ales) față de batajul publicitar din ultima lună în legătură cu capodopera lui Bernard-Henri Lévy. Cel mai credibil mi s-a părut Burnier, fostul sartrian fără condiții, în rest : cercetători...

B.H.L.: agitat, insolent, terorizator. Înainte i se treceau cu vederea aceste "atitudini", fiindcă era tinerel și frumușal. Acum nu mai este nici-nici (dealtfel a renunțat la legendara-i cămașă albă, mult descheiată, pentru un pulover negru, pe gât). Penibilă impresie de persoană depășită - și de sine însuși.

După ce s-au măcinat multe grăunțe de informație (unde, cum, când), Pivot a pus, în sfârșit, o adevărată chestiune:

«Sartre a fost indus în eroare [în legătură cu URSS], ori s-a indus singur ? S-a înșelat, a fost înșelat - ori a mințit ?»

BHL s-a grăbit să facă diversiune : a înecat întrebarea într-un torent de vorbe-vorbe - ca să nu răspundă. Și n-a răspuns. Pivot a insistat. BHL și-a pornit iar moara diversionistă - de data asta a reușit: nici Pivot, nici altcineva nu a revenit asupra "dureroasei probleme".

Cu atât mai frustrat am fost, cu cât, binișor înainte de a fi formulată întrebarea de încredere, careva (dacă chiar BHL ?) a făcut următoarea precizare : În chiar timpul scandalului Kravcenko (1946), Simone de Beauvoir se afla în America și îi scrisese lui Sartre că apăruse mărturia unui "sovietic" transfug și care povestește exact acele lucruri pe care li le povestise lor, Koestler ! Deci știau. Deci au mințit.

BHL a fost penibil, făcând figură de militant comunist încolțit pe un platou de televiziune de gauchiști - mai ales când a venit vorba de sinistra : "Prefer să mă înșel cu Sartre decât să am dreptate cu (Raymond) Aron !", lansată de greșosul, de nesuferitul Jean Daniel (cel pe care jura Lucian Raicu). Când a susținut că, punînd în balanță (?) erorile de judecată ale timpului său și gândirea sartriană, el (BHL) alege gândirea !

Gândire românească, cea cu *sau*.

Am suferit, aseară. BHL nu-mi fusese vreodată simpatic - firește, pentru că nu fusese cu noi, fiind el un fel de Virgil Tănase - nu neapărat apolitic, dar atât de egoist, încât putea fi și astfel judecat. Semna petiții umanitare - unele foarte generale, altele mai speciale, dar numai cele inițiate de el... Însă nu puteai să nu fi impresionat de... *viteza* cu care gândea și se exprima - și se înșela. Ca Ivasiuc.

Viciul de căpătâi, ca să spun așa, al celei de a doua părți a discuției despre Sartre a fost acesta: *Cu toate că știa adevărul, el a răspândit - și a impus - minciuna.*

Cu atât mai eficace, cu efecte durabile, a fost teroarea intelectuală pe care a instaurat-o (prin logistica PCF, chiar dacă în ochii spectatorilor naivi Sartre apărea ca un dușman al comuniștilor francezi, deci și al sovieticilor) în Franța și în lume. Deci, nu s-a înșelat - omenește - ci a mințit ; prostește.

Eu unul prefer să am dreptate ("cu Aron") decât să mă mint și să mint tot ce mișcă : râul, ramul... în brigada de agitație sartriană.

Însă așa cum nu exclud buna lui literatură (proza, teatrul), fascinantă lui pamfletistică (sic) - pentru că a fost nul (ba chiar "con et dangereux", vorba lui Yves Montand) în materie de politică, să nu mi

se interzică luarea la cuvânt, pe motivul că Sartre a scris *Critique de la raison dialectique* și cu asta îmi (ne) închide gura - la propriu. Sânt convins : Sartre însuși era cu adevărat ros de incertitudini, sfâșiat de vinovății, însă comentatorii lui vor să impună un Sartre “unitar”, consecvent - și... vizionar !

Halal, vizionar ! Din acest punct de vedere, Sartre a fost un vulgar activist ca și Barbusse, un tolocan precum Romain Rolland - și nici măcar un “dezvirginat” (pe la ochi) ca Gide. De ce ? Fiindcă l-a detestat o viață întreagă și, conștient, inconștient, și-a făcut viața și gândirea - pe anti-Gide.

Se vede că ochiul lui deameleon nu i-a slujit la nimic; nici măcar să vadă... în fața ochilor. Simone de Beauvoir nici atât - ea a fost geniul-rău - nu se spunea că Sartre doboară adversarul, apoi Beauvoir îl termină (l'achève)? Nu. Fiecare bărbat are femeia meritată - chiar dacă aceea semnează Simone de Beauvoir.

Ce alibi culturalo-etic pentru directorii conștiinței mioritice ! Din cuplurile Sartre-Camus, Zinoviev-Soljenițin, Márques-Llosa, Kundera-Havel, (recunosc: alcătuite de mine, abuziv), ei optau... din toată inima pentru primii din fiecare pereche. Dovada - cine s-ar fi așteptat? - nota subsolică introdusă de Dan Petrescu la un text al meu din **Scrisuri** în care “polemizează” cu mine, din pricina preferinței **etice** pentru Soljenițin - în “detrimentul” lui Zinoviev (eseistul, nu romanțierul), katastroikarnicovnicul idolatrizat de textiliștii di la Ieș' - ba chiar și de la Cimișoara (deși nu mi-e rușine nici cu apostrofetii ghe la Cluj).

Să nu uit : Burnier a spus că un prieten al său a văzut și citit scrisorile pe care Sartre le-a scris traducătoarei sale în rusește (traducătoarea, nu... limba în care se exprima Sartre - o persoană cu care a fost în strânse relații) precum și rapoartele pe care biata amantă era silită să le facă NKVD-ului pentru uzul... Uniunii Scriitorilor. Se spune că pe unele dintre ele - mai ales ultimele - le-a scris chiar Sartre... Aproape toate erau (reieșea din rapoarte) foarte critice la adresa sistemului sovietic. La întrebarea cui va (n-am înțeles dacă era însăși traducătoarea) : De ce nu spune tare - și în Franța - ce crede cu adevărat ?, Sartre a răspuns :

«Și să mă laude *Le Figaro* ?»

Cu băgarea de seamă : editorialist la *Le Figaro* era bunul său prieten și coleg de liceu Raymond Aron...

La aceasta BHL a făcut, după obicei, diversiune, a început să virgiltănasizeze de zor despre orice altceva.

Desigur, sartrofiloții se strâmbă de răs auzind vorba de duh citată - dar un aer de *malaise* rămâne. Nu-i așa că Sartre a fost o persoană structural (sarstructural) necinstită ?

Dar ce scriitor ! Ce gânditor - chiar dacă se plângea că gândește mai lent decât scrie... Ai zice : un român get-beget.

Duminică 30 ianuarie 2000

Am ajuns la sfârșitul lui ianuarie. N-am primit poștă, se vede că nu doar greva franțujilor este de vină, ci și necazurile în care se zbat

românii, eventualii mei corespondenți. Și cum ei pun la inimă totul...

Mai nou aflu că scriitorii români sunt îngrijorați, chiar înfricoșați - «fiindcă vin alegerile» !

Vin alegerile - ei și ? Întrucât îi privește pe ei schimbarea domnului? Doar s-au aranjat în cei șapte ani cât șapte vaci slabe, sub Iliescu, ba au chiar colaborat cu el - de la Sorescu, Simion, Valeriu Cristea, Fănuș Neagu, Pleșu, Buzura - până la Însușiul Manolescu, omul cu interviul ! Scriitorii s-au aranjat cu următorul -escu, începînd de la imparțialii Buzura, Pleșu până la consilieri (vrei să-ți neutralizezi un [potențial] inamic? Fă-ți-l consilier !) Dar întrucât situația generală a țării, specială a culturii s-a ameliorat? Păi, vorba manolescului de ambe sexe: nu s-a *prea* ameliorat, ba s-a *cam* deteriorat. La această mizerizarea națională s-a adăugat disperarea (absență în timpul lungii domnii a comunismului Iliescu : constatarea că “ai noștri” sunt, în fapt, *ai lor*.

Firește, sunt alături de nefericiții scriitori români (din România, iată că trebuie să precizez, tautologicalicește), îngrijorați de soarta țărișoarei și a țărișorenilor (noștri). Nu le mai atrag atenția : în privința grijii, am vechime-n câmpu-muncii, de pe când ei făceau cultur' și-i durea-n cur (de poporul nesuveran). Iar după decembrie 89, că s-au trezit și ei, dacă, doamne ferește, te arăți mai puțin entuziast pentru o “idee de solidaritate” (ca a Blandianei : cu voie de la Secu) ori pentru din contra: “un semnal de alarmă : Patria în pericol !” - ești acuzat că... nu ești sensibil, parol, că nu ții la inimă soarta României - deci ; nu ești bun român (ba chiar deloc!).

Ceea ce este cu adevărat îngrijorător (nu este bun cuvântul, “îngrijorător” are în vedere un viitor, or Românul trăiește într-un prezent perpetuu): ei nu-și dau seama de caraghioslîcul, de tragodioslîcul situațiunii. Fiindcă ei percep și trecutul amputat - ce a fost “înainte de 22 decembrie 1989” nici nu există (Iorgulescu ar fi avut dreptate dacă ar fi formulat astfel și nu : “refuză să accepte că a existat...”).

Mai bănuiesc : îndărătul acestei agitații, în adâncul acestei “depline participări” (am început a ne debarasa de limba de lemn, dar nu și de gândirea de beton armat) se află vulgara goană după un alibi cât de cât credibil. Credibil - în ochii cui ? Ce întrebare : în ochii semenilor, cei care au făcut (sic), înainte de 89, exact cât el ; care, după, au pretins că făcuseră “înainte”... exact ca semenii - iar acum, că tot a intrat în rîndul lumii, mimează grija-de-totdeauna-față de-soarta-țării.

În continuare, scriitorii români “cărora nu le este indiferentă soarta României” se zbat ca peștele-n praf: Vai de mine, dacă vine Iliescu? Vai de mine, dacă și mai rău : Roman ? Ori și-și mai rău : Meleșcan. Ori, Doamne ferește : V.C. Tudor ?

Nu sunt în stare să gândească normal - de unde, dacă până la “revoluție” refuzau să facă politică, ziceau ei, pentru ca, de atunci încoace să facă chiar și... politologie - acel produs al unui animal care nu există.

Alegerile viitoare ar trebui să fie, în primul moment, prilej de bilanț; în următorul de cântărire a candidaților democrați - nu a aparațiștilor, a securiștilor cu care s-a cârpit Constantinescu (respectînd Testamentul Copos', așternut pe hârtie după dictarea - dictatul ?- lui Măgureanu).

- Iliescu ? Dacă va învinge el (sper că nu), oricum, nu va fi cel mai foarte rău dintre candidați, ba chiar mai puțin foarte-foarte-rău decât Constantinescu. De ce ? Pe de o parte : el, comunist, va (re)porni gata-cul-pabilizat și va fi mult mai atent unde pune piciorul decât Fiul Imaculatei Blandiene ; pe de altă parte, el, hidrologul (hidrotehnicul ?), ca individ, este mult mai inteligent decât geologul de peste drum (și fără gard).

Vai, aceste “calități” nu vor ajunge, pentru a scoate România din groapă și a o băga în Europa.

Și dacă aș fi fost și eu în România ? Să zicem (mai corect : să ziceam...) că, aș mai fi lăsat din preț, cenzura ar mai fi lăsat din interdicții, aș fi fost publicat la București, n-aș fi fost interzis în 1970, constrâns la exil în noiembrie 1977... Să zicem că aș fi cunoscut soarta celorlalți prozatori-la-români, aș fi plecat capul, ca să nu-l taie sabia, m-aș fi făcut frate cu cumna'-su, ar fi dat și peste mine Marea Revoluție din Decembrie, iar după ce m-aș fi bătut și eu în piept cu rezistența prin proză (păi dacă aș fi participat, alături de Breban la *Lupta pentru Roman...*), iar după zece ani de, zi-i pe nume : tranziție (așa îi spune până și I.B. Lefter și nu atrage atenția că are de gând să comită un banc), m-aș fi trezit și eu amenințat de... Re-Iliescu - n-aș fi reacționat ca ei, colegii mei ?

Ba da. Taman așa aș fi reacționat. În panică.

Și-atunci ? Ce mai vreau ?

Ar trebui să nu mai vreau nimic. Fiindcă eu, nu numai că nu am fost ca ei, dar nici n-am vrut să fiu - de asta am ajuns ce-am ajuns, vai de capul meu.

Iar acum e prea târziu până și pentru regrete.

Luni 31 ianuarie 2000

Am primit un colet din România (recognoscibil după ambalaj și nodurile sforii...).

Și a ieșit asta :

[*Vezi textul integral (“O agendă literară”) în Butelii... 2000*]

FEBRUARIE

Marti 1 februarie 2000

Ieri, prin Ștefana, am primit ultimele 4 exemplare de autor din **Scrisuri**. Rodica Pop a luat 10; urmează ca Lulu să primească restul.

Miercuri 2 februarie 2000

Ștefana mi-a pasat **Jurnalul** lui Polac. Ce deziluzie!

Știam - de la emisiunile de TV - că cineva, o altă persoană a fost însărcinată de editor să selecteze, să aleagă de-un volum din cele vreo douăzeci virtuale. Cu toate acestea nu am măsurat proporțiile agresiunii - victimă : bietul Polac ! Sigur : spune, repetă că nu a fost de acord de la început cu "o selecție" (prima condiție) și cu "colaborarea" unui redactor. Până la urmă a cedat, speriat, descurajat de cantitatea de muncă cerută de editor și care presupunea automutilare. Rezultatul - cel văzut, citit, fiindcă sântem făcuți pe actul lecturii : zăpăcitor cronologic.

Să admitem : eu sunt exagerat, enervant de grijuliu cu datarea fiecărei scrisori, fiecărui text, cu atât mai vârtos când este vorba de jurnal - care, după cum numele indică...etc. Din această pricină fusem contrariat de maniera datării la Gombrowicz - însă cum Polac nu este (totuși) Gombrowicz, nici măcar "polac" - Polonezul însuși își spune : lech (leah)... Nu, nu.

Impresia dezagreabilă, penibilă, teribilă : Polac a fost masacrat, mai corect : castrat. Prin însăși intervenția altuia în intimitatea scrisului - și ce poate fi mai intim decât scrisul-în-jurnal ?- încă din timpul vieții autorului. Polac a acceptat, și-a asumat această intruziune, violențare, viol. Dar eu îmi iau dreptul de a spune că așa-ceva nu se face ; că așa-ceva este inadmisibil, chiar dacă autorul nu mai este în viață. Atunci ne numim: Volovici (Sebastian), Dan Berindei (Hudiță), Popișteanu (Martha Bibescu). Nu îngrijitori, ci falsificatori de jurnale.

De ce m-am supărat pe Alain Paruit, iar pentru că nu și-a recunoscut fapta-rea, am rupt-o definitiv cu el? Fiindcă îmi umblase în **Arta refugii**, suprimînd ce îl deranjează pe el, traducător, nu editor. Fiindcă mă confunda cu Eliade : nemaifiind în viață autorul, traducăto-rul își luase nasul la purtare, se credea cel puțin redactor, își permitea să-i dea peste degete autorului ca unui școler puturos, "corectîndu-i" extemporalul, tăind, scurtînd, făcînd el "legături", comportîndu-se ca... adevăratul autor...

Joi 3 februarie 2000

Am trimis textul **O agendă...** lui Nicolae Florescu, pentru *Jurnalul literar*, lui Cornel Dumitrescu, pentru *Lumea liberă*.

Am primit scrisoare de la Vasile Baghiu. Radu Mareș s-a arătat interesat de cartea de mărturii a tatălui său, ca și de un volum de

critică și eseu al fiului. Nu doar atât : i-a sugerat să trimită pentru concursul editurii romanul care i s-a plimbat-rătăcit la Cartea românească. Mi-a mulțumit pentru recomandare și mi-a cerut “o prefață” pentru **Prizonier în URSS**. Am scris-o, am pus în plic, dar cum nici azi n-am ieșit în oraș, nu am depus-o la cutie. Am s-o fac mâine.

Mi-a telefonat un jurnalist canadian, Roy. Zice că a mai fost la mine și că i-am dat un exemplar din **Les chiens de mort**. Din păcate, nu-mi aduc aminte de el. Îmbătrânim, îmbătrânim.

(...)

Azi, în *Libé*, cronică-foleton, la Polac ; din păcate nu e scrisă de Marcelle (care l-ar fi distrus - spectaculos), ci de o femeie, necunoscută mie. Text mălăieț.

Tragedia cecenilor.

Duminică 6 februarie 2000

(...) Mi-a scris Laszlo : se arată nedumerit, întristat de refuzul meu de a dialoga în continuare cu el... Și eu care îmi făceam iluzii că, dacă îi scriesem că nu sânt de acord, chiar de nu era... de acord cu dezacordul meu, măcar înțelesese despre ce era vorba. Am răspuns scrisorii, nu și reproșului. Vrea să editeze teza de doctorat, la Dacia.

Luni 7 februarie 2000

Mi-am mai aruncat ochii peste Jurnalul lui Polac: impresia proastă s-a întărit. Se simt găurile (operate de “redactor”) iar după ceea ce a rămas îți dai seama că nu s-a pierdut mare lucru. Polac este, totuși, un mărunțel. Îl cred pe cuvânt când se laudă că a fost un mare gagicar și că multă fumeie a fumat el. Dar când despre una - pe care o indică taman ca Zaci, cu inițiale ! - scrie că este o...clytoridiană, apoi repetă, apoi re-repetă, te întrebi dacă diaristul nu face masturbațiune pe hârtie ca pe zidul unui closet. Am să zic o vorbă mare : nu-i suficient să ții jurnal vreme de jumătate de secol, ca să-ți iasă un text potabil - dacă se poate : un roman... După cum nu ajunge să fuți zece mii de femei, ca să pretinzi a cunoaște femeia - iubitori de bărbați ca Proust, ca Thomas Mann pătrunseseră mult mai în adâncul femeii decât Marele Bulangiu Polac. Chestie tulbure : prea se laudă cu numărul femeilorca să nu dea de bănuț că ar fi de semnalat o anume lipsă la cântar.

Mă uit în urmă, la mine : chiar dacă am făcut tentative de a ține jurnal și în România, tocmai, pentru că eram expus, “vizitat” de Securitate, în lipsa mea - am renunțat. Abia când am fost la adăpost de Brațul Scotocitor al Revoluției am început a consemna cu oarecare regularitate (da de unde ! mă laud și eu). Dar și așa, foarte târziu ; în 1978 aveam 42 ani și ceva... Ciudat, însă cu regularitate am ținut jurnal abia după ce am avut ordinator - din martie 1995 (adică de la vârsta de 60 ani). Ani plini (de însemnări) au fost 1997, 1998, 1999 - în primul s-a petrecut publicarea **Jurnal-ului I-II-III**, la Nemira, în al doilea și al treilea (needitat, dar predat), cam două cincimi din total umplut cu textele mele publicistice. În acest an, 2000, vor fi sensibil mai puține (și pagini și texte străine de jurnal).

Miercuri 9 februarie 2000

Ultimele trei nopți mi-au fost... dureroase. De parcă ziua-ntreagă aș fi cărat saci (cu mazăre, că-i cea mai grea...). De unde această istoveală, când singurul efort fizic este o raită în cartier, pentru cumpărături ?(...). Nu-mi vine să cred că sunt același care, mai an, corectase primele 350 pagini. Atunci îmi fusese greu, dar nu așa. Să fie doar bătrânețea, coaiecrețea ? Poate. Mai știi... Am înțeles : dacă voi reuși să fac 10 pagini pe zi lucrătoare, să fiu mulțumit. În dimineața asta am făcut 3 pagini într-o oră - dar n-am putut continua (repetă) performanța : am nevoie de altă oră pentru recuperare.

Ne aflăm și în mare jenă : din cauză de “pană de ordinator” la Ministerul Culturii, salariul Anei (care ar fi trebuit să intre în 25 ianuarie) nu a venit nici până acum... Ei, da, Franțujii nu-și pot imagina că există trăitori fără de rezerve...

Joi 10 februarie 2000

Convorbire telefonică - cu Maria Marian, director al editurii Universal Dalsi (îmi propusese să public la ea, îi trimisese dischete cu **Bonifacia** și cu **Sabina** - și cu mai ce ?). Domnia Sa mă anunță că are de gând să publice... **Simona**.

M-am supărat. Prin tăcere. Nu am corectat-o. Se pregătise să-mi telefoneze, îmi telefonas, ave alături manuscrisele mele și... nu știa titlul **Sabinei**, îi zicea : **Simona**... În cele din urmă am descleștat fălcile cât s-o întreb : vrea să-mi publice o carte căreia nu-i știe titlul ? A zis că ba da, îl știe, cum de nu - dar se poate ? - dar acum nu-l găsește...

Până la urmă a ieșit că am jignit-o eu pe ea - care vrea să-mi scoată o carte, și uite că tot eu fac pe supăratul... Auzise că sânt rău, dar cu alții, nu cu ea, care... I-am atras atenția că ea mă jignise, prima. N-a înțeles : cum, mă jignise - dacă voia să mă editeze, iar eu...

Asta este. Deci răul sânt eu care mă supăr - ba chiar îi jignesc pe oameni care nu mi-au făcut nici un rău, nu m-au jignit în niciun fel...

Sânt un mare rău. Un jignitor nesuferit.

Vineri 11 februarie 2000

Citesc în *Libération* de ieri, 10 febr. :

“Sartre, persona grata à Prague”, avînd ca supratitlu : “En 1963, les intellectuels praguois découvraient un apparatchik ennuyeux”.

Cine să fi scris așa ceva : eu ? Dar eu, chiar de am gândit taman așa, s-a întâmplat să nu scriu asemenea adevăruri despre Sartre. Apoi : eu nu eram la Praga, în 1963, ca să vorbesc în cunoștință de cauză...

Dragul de Illios Yannakakis, cu nasul lui chiar mai cartofos decât al meu ! Nu l-am mai văzut de să tot fie zece ani. Pe vremuri eram prieteni, m-a vizitat acasă, l-am vizitat acasă, eram în tot felul de comitete și comiții. Grec din Alexandria (la urma urmelor, ei au fondat orașul - și spiritul), nu știu dacă am știut cum ajunsese profesor universitar la Olomouc și la Praga - ca apoi să devină și el refugiat politic în Franța... Să fi fost markosist ? E de vârsta mea, în 1949 avea

abia 14 ani... - deși poate că fusese refugiat ca adolescent în Cehoslovacia... În fine, că fusese comunist, e sigur, numai că el s-a trezit din eroare, pe când Kundera, aborigen, mai cocheta cu “tranziția” (că au avut și ei așa ceva, ce ne imaginăm noi ?).

Ce spune Yannakakis ? Că Sartre s-a purtat ca un porc de câine, “vizita” lui la Praga - unde era așteptat ca un liberator - a fost una în care Marele Gânditor s-a dovedit a fi un obedient mânuitor al limbii de lemn sovietice. Asta o știam eu încă din România, de prin anii când mă aflam în Bărăgan, iar Geta Horodincă și Mariana Șora îl atacau în presa de partid, acuzându-l de... dușmănozitate - pentru ca la puțin timp să scrie exact inversul ! Oare de ce ? Ei, păi oare de-aia !

Și chiar acum și-a găsit acest genial oportunist care este Bernard Henri Lévy să-l hagiografieze (pe Sartre) ! Cu o obrăznicie cvasi-românească. Și bine face Yannakakis că îi arde o copită și zăbălosului de Antonin Liehm (cel cu revista diversionistă avînd pui și la București, prin Colin, Șerban și alții asemenea), nevindecatul de comunism și care pretindea (tot în *Libé*, cu două numere mai înainte) că Sartre, la Praga, s-a manifestat ca un... “écrivain de gauche”... Ca un ecrivèn de căcat ! Nu mai breaz decât Yves Montand la București, în timpul Festivalului Tineretului din 1953, când ni s-a suit pe scenă în salopetă (!) - dar măcar acest șansonetist a recunoscut public (în ciuda justeii tovarășe Simone Signoret) : «Nous étions cons et dangereux...” Dar Jean-Paul Sî !, “marea conștiință - de stînga”: ba.

Duminică 13 februarie 2000

(...) Nu-mi iese din cap articolul lui Yannakakis : Lucrurile sunt bine făcute, de la mama lor. Am mai spus/scriș : culturalnicii rezistenți români alegeau - cu o adresă de invidiat - din “perechi” individul cel mai potrivit concepției lor despre literatură și morală. Din “cuplul” natural Sartre-Aron (ca și din cel devenit natural : Sartre-Camus), băieții noștri mizau, firește, pe Sartre - mai departe : Márquez - nu Llosa, nu Fuentes ; Kundera, nu Havel, nu Kohout ; Zinoviev, nu Soljenițîn - această din urmă “opțiune” m-a uluit din două motive : s-a petrecut și într-o carte a mea, (**Scrisuri**), într-o notă de subsol, sub semnătura redactorului și venea dinspre Dan Petrescu. Pe care eu îl credeam mai lucid, mai puțin năclăit de balcanismul culturalist român, mai cu bune lecturi (și opțiuni). Ei bine, mă înșelasem ! Dan Petrescu e și el de-al locului!

Bieții cehi și slovaci din 1963 : credeau că le vine autorul cărții **Les Chemins de la liberté** - și s-au trezit cu un oarecare activist “internațional din Franța”, Leroy ori Fittermann (nu știu dacă atunci tovarășii-dragi erau la Praga ori la București, în “redacția periodicului sovietist *Pentru Pace trainică, pentru democrație ‘pulară*, - ce titlu !, doar Păunescu l-a egalat cu *Iubirea-i*), activist de nădejde al PC(US), exprimîndu-se - întâmplător în limba lui Voltaire.

rămân la opinia exprimată față de Cușă, la Coupole, după ce l-a fluierat- huiduit pe Sartre ce trecea prin față că una ca asta nu se face... Chiar să nu se fi făcut? Nu cumva atunci, gândeam ca un român-din-România, mai degrabă însetat de cultură decât de etica acelei culturi ?

Luni 14 februarie 2000

(...) Azi am primit de la Glucksmann un text, "Crime et châtiment en Thétchénie" - l-am semnat, desigur. Printre semnatori, și B.-H. Lévy, Hassner, Daix, Lise London, Cohn Bendit, Berindei, Smolar, Jane Birkin... Prea puțin - pentru Cecenia.

Nici atâta pentru Basarabia și Bucovina.

Luni 21 februarie 2000

Nici azi n-aș fi notat, prins de lucru, dacă azi dimineață, la opt și un sfert (9,15 ora Bucureștiului) nu ne-ar fi telefonat Niculiță Damaschin : a murit Lulu. Fusesse luată la ei, în vederea - azi - a mutării în garsoniera cumpărată. Intenția era (aseară) să o reinterneze.

Ca și în cazul lui Petre, mai demult ca în al mamei, spunem, ne repetăm: «Bine că i s-au sfârșit suferințele». Ana adaugă : «Bine că n-a murit singură...» - așa s-ar fi întâmplat, dacă n-ar fi fost în curs de mutare. Ana crede că scoaterea din cuibul ei, cu mâțele ei, cu tabieturile ei - a sfârșit-o. Are să fie incinerată (își pregătise locul în columbariu), Niculiță are să vegheze la starea lucrurilor, obiectelor, are să le împartă, garsoniera are s-o vândă.

Ana a plecat la slujbă, la Bibliotecă. E un mod de a nu trăi durerea de a nu mai avea pe nimeni din familia ei. Acum chiar că nu mai avem țipenie în România, fie și prin îndepărtată alianță.

A murit securista, cum a zis, la Die (Drôme), Gabriela Adameșteanu, când fusesse readusă vorba de măgăria ei, cu tot cu 22-ul, în chestiunea distrugerii **Culorii Curcubeului**. Convingerea ei fiind : dacă Lulu n-ar fi fost securistă, nu mi-ar fi relatat convorbirea telefonică avută în miez de noapte cu prietena mea, Gabriela - atât de bună-prietenă, atât de ne-securistă, încât s-a arătat foarte interesată să afle ce tiraj va avea ediția **Curcubeului** de la *Familia*, totodată lăsându-se ghidată de cineva din off, care-i sufla întrebările: «Dar ce-și imaginează Paul, că are să poată distribui un tiraj de 20.000 ?»; «Dar ce crede Paul că e prietenească figura pe care i-o face lui Gabriel, ca să se creadă că el (firește, acel *el* era Liiceanu, suflătorul) nu i-a publicat nici o carte ?» - și alte, multe probe de logică formală, ca să nu mai vorbesc de cea loială față de adevăr.

Da, a murit - turnătoarea ! - calificativul ieșind din gura Getei Naidin devenită Dimisianu. Ei, da. Ca și cum un securist ar avea nevoie să fie și turnător...

Asta este. Praful și pulberea s-a ales de casa Anei (vorbesc de lucruri, nu de... adresă) - și a mea, din 1968. L-a rugat pe Niculiță să păstreze fotografiile. Cu astea rămâi când rămâi cu nimica.

(...) A fost pe aici Mariana Sipoș. Cu cărți, reviste și vorbe bune. Ar urma să fie publicat în *Aldine* un dialog din 1997...

Chiar acum am să scriu o împuternicire pentru Niculiță. Și o scrisoare de mulțămită.

Marti 22 februarie 2000

(...) Așteptăm vești de la București - cu incinerarea, cu mutarea lucrurilor. Ne repetăm, așa, pentru liniștea noastră : «Bine că s-a sfârșit atât de repede și n-a mai suferit...», când știm bine că nimic din consolare nu-i adevărat: nici sfârșitul-repede, nici *mai*-ul suferinței...

Printre alte cărți Mariana Sipoș a adus și **Litere în tranziție** (hotărât, nu se poate scăpa de această obsesie nu doar lingvistică) de Florin Manolescu, editată la Cartea românească în 1998. Sunt reunite pe 400 pagini eseuri și cronici literare. Am și eu parte de un eseu ("Teme inconfortabile") și de două cronici : "Alte amintiri din copilărie (**Din calidor**)" și "Patimile după Jilava (**Ostinato**)"? Sunt texte cunoscute din 1990-92.

M-a surprins plăcut ideea (occidentală, dar ou al lui Columb în universul românesc) de a oferi la sfârșitul volumului "Bibliografie - cronici literare, *Luceafărul*, ianuarie 1990-aprilie 1993)" - listă ordonată alfabetic, după numele autorului recenzat, cu indicații cronologice. Eu figurez cu 8 titluri.

Recitind acum cronicile din volum (două) și eseu ("Teme inconfortabile") despre cărțile mele apărute până la începutul anului 1992, am găsit că spune lucruri pertinente, valabile și azi - drept, n-am confruntat textele din volum cu aceleași din periodice, pe care le am în dosarele de presă (și n-o s-o fac: fiecare din noi are drept la revizuire).

Tot Mariana Sipoș a adus și "Cartea de la Neptun" însumând ineptiile scriitoricimii române adunarisită pe malul mării (în treacăt : singura intervenție oarecum cu miez - ba chiar cu haz : a lui Serafim Saka). În schimb, prietenul meu, cel care mă cunoaște de patru decenii, cu care sunt în corespondență susținută în ultimii ani - Sami Damian - ce cuvântează ?- iată ce (printre altele, se înțelege) :

"Cazul lui Goma (cazul... caz, nu se scapă de cazizare - n.m.)(...) Și eu răspund : e adevărat ["că e om dificil, arțăgos, că jighește, scrie lucruri nemeritate despre coleg"], dar **dați-i întâi, acordați-i întâi o răsplată, un dar pentru ceea ce a făcut. Dați-i importanța pe care a meritat-o** (subl. mea.)".

Deci : așa, atâta mă cunoaște Sami Damian. Din ceea ce am scris, din ceea ce vor fi scris alții despre mine : din această corectă cunoaștere rezultă, pentru el, că am așteptat (și încă mai aștept, pentru că, nu-i așa : nu se știe niciodată...) să mi se acorde o **răsplată**: să mi se dea **importanță** (cea pe care o merit, nu alta, vreuna nemeritată !).

Ei, bravos, Sami ! De cap să-ți fie !

Observațiune - nu are legătură cu persoana mea : Dacă produsele scrise ale scriitorilor apar ca potabile, chiar interesante, la lectură, emisiunile bucale transcrise se arată a fi lamentabile. Trăncăneală de ședință (nici măcar de partid, ci de sindicat), lălăială întru consumarea timpului, ca să ajungă mai curând la adevăratul "punct" interesant (din ordinea de zi) : masa tovărășească. Doar scriitorii israelieni se iau în serios (or fi sătui de mâncare - și nebăutori) - dar nu e suficient...

Ce țară tristă, plină de rumori...

Miercuri 23 februarie 2000

Ieri am vorbit, la telefon, de la Ștefana, întâi cu Davidescu, apoi cu Mareș. Totul, bine.

Acum (la ora 11) este incinerată Lulu.

Am răspuns unei propuneri a lui Sorin Preda:

Paris, 22 februarie 2000

Stimate Domnule Sorin Preda,

Încerc să mă țin de cuvânt - iată ce iese :

1. În prima întrebare s-au strecurat două inexactități :

a. Nu sânt “unul dintre puținii”, cu atât mai puțin “singurul scriitor din exil care a păstrat legătura cu țara - de la distanță”. Nu-mi place unicitatea (când este vorba de mine), nici măcar singularitatea ;

b. “Mai multe ziare” (în care aş fi publicat) sunt sublime, dar... la singular : *Cotidianul*, între luna mai 1998 și august 1999. A fost întâia colaborare a mea, la vârsta pe care o am (mulțumesc, mulțumesc) la un ziar. A fost posibilă grație lui Liviu Ioan Stoiciu (împotriva voinței lui Cristoiu și a ne-dorinței lui Rațiu). “Mai multele ziare” mi-au mai publicat pe foarte sărite: *Luceafărul* (săptămânal, nu ziar-zilnic, cum se exprimă tovarășii noștri dragi ba Săraru, ba Bălăeț - scuzată să-mi fie babăfonia), lunara *Viață românească* (tot LIS fiind autorul moral), *Jurnalul literar* : în ciuda titlului, avînd apariție lunară - și *Vatra*, revista care m-a publicat ceva mai susținut.

Mai departe : este adevărat că volumele de publicistică (rău difuzate ori nedifuzate) și jurnalele au provocat cumplite furtuneli în nesfârșitele bălțele ale patriei mioritoase. În nici un caz pentru că aş fi făcut afirmații scandaloase în sine, ci pentru că am... delacionat ! Literatorioții dâmboviței fiind obișnuiți să-și facă măgăriile, porcăriile înde ei, în cerc închis și în taină mare; nimeni nu cîrtea, nimeni nu “divulga în afară” ceea ce se petrecea, “înăuntru”, acela carele se revolta, ridica glasul - de să audă vecinii (ce să mai vorbim de cumnatele lor) fiind, negreșit, “smintit” (apud Zăciu), imoral (acuzatori : Buduca, Pruteanu), ba chiar turnător, după etichetarea La Oglindă a Anei Ipătescu II a Literelor Carpatino-Bărăganice, altfelzisa Unica Getă la Românul Dimisianu.

“Protestul” meu este doar **constatare**. Și nu tainic(ă), ci publică : le-am zis-o de la obraz confărtaților :

că nu au fost *scriitori* sub comunism (las-că nici acum, sub iliismul emilisto-măgureniform !), că n-au rezistat cultural, ci **au activat** - asta venind de la *activist* - pe tărâmul ideologico-literaturist ;

că chiar atunci când au formulat un protest colectiv (cei șase apărîndu-l pe Dinescu) n-au depășit frontiera trasată cu cretă invizibilă a “problemelor administrative” ;

în fine, că “sub dictatură” au tremurat atât de voinicește, încât după moartea tiranului, le-a căzut în creșet descoperirea epocală : ei fuseseră nesfârșit de opozanți, la bucătărie, cu radioul pus tare, pe București - atât că nu fuseseră încunoștiințați de această drolatică s’tuațiune...

În seara zilei de 25 decembrie 1989, când mă aflam pe platoul unui canal de televiziune francez și a fost difuzată caseta cu executarea Ceaușeștilor, am înțeles :

- la noi - nu fusese o revoluție anticomunistă ;

- nu mă voi întoarce la mine, în România, țară în continuare, comunistă.

Acest lucru i l-am spus și lui Mircea Snegur care mă poftise să-mi văd Basarabia natală :

«Regret, dar în țări comuniste nu am ce căuta».

Să încerce să mă contrazică Pleșu, ministru al lui Iliescu, prieten al lui Roman și fost recent ministru al Fațadei Ministerului de Interne. Sau Breban, prieten al generalului de Securitate Pleșiță. Sau Manolescu, protejat al Ivașcului, fost șef al periodicului MAI *Glasul Patriei*, intervievator al lui Iliescu, numindu-l “Om cu o mare” pe cel care adusese minerii să-i învețe pe români democrația securistă a ciomagului, pe vinovatul de incendierea Muzeului de Artă și a Bibliotecii Universitare.

Deși să nu spun vorbă mare...

2. Nu se poate vorbi de “câștigat-pierdut” când este vorba de România, țară locuită de oameni care în ultimele decenii s-au profilat pe **căpătat**.

Românii sub Ceaușescu, nu au obținut nimic de la Putere (în urma cererilor, a somațiilor, a acțiunilor, a luptelor - și a sacrificiilor), ci au așteptat **să li se dea**. România a fost Țara Milogilor, locul unde totul **se dădea**. Și uleiul și carnea și dreptul de a inspira-expira. Cât despre scriitorii români, ei nu au câștigat un centimetru (un gram, un dram) de normalitate numită : libertate, s-au mulțumit cu atâta câtă le azvârlea, periodic, puterea, ca la câini. Dacă s-ar fi bătut, zbătut, s-ar fi auzit în Occident, în vecini : la polonezi, la cehi, la unguri, la bulgari, la ruși... Dar nu s-a auzit de vreo faptă normală a normalului scriitor. Românul scriitor a făcut textualism, semiotică, a făcut frumos, a făcut sluj - dar nu ceea ce era normal să facă un scriitor: să respecte, să cinstească **cuvântul**. De când i-a dat Brucan voie, scriitorul român face gazetărie (?), face politică (!), face și el, acolo, nimica - ce să facă alt'...

România nu a “câștigat”, nu a “pierdut”. România (și Românii cei cu piepturi de aramă din plastic autentic) au căpătat, li s-a dat, în decembrie 89 ocazia de a prinde ultimul vagon al anticomunismului. Numai că Românul știe, de la Luceafărul Poeziei, că blestemat este drumul de fier (căci toate păsările pier). Rezultat : țara se află “tot acolo” unde a surprins-o Căderea Zidului Berlinului : în mlaștină, în baltă, în glod, în nămol, în tină (termeni slavi) - gazetarnicii o numesc, de un deceniu : “tranziție”...

3. Așa se pare : de la distanță (de pe margine, de pe tușă) se vede mai bine. Numai că eu am structură de jucător, nu de spectator ; de gladiator, nu de privitor (ca la teatru) ; de pradă aruncată fiarelor, nu de juisor în tribună.

Mă aflu în arenă (de voie, de nevoie) de când mă știam. Acolo am tremurat, am asudat, acolo m-am zbătut și nu m-am lăsat, acolo am sângerat - am încasat, dar am și dat... - până la 25 decembrie 1989 fix. Atunci a năvălit în arenă - la semnalul dat de tovarășul vostru Brucan, cititorul-în-trecut - toată românimea dășteaptă : “se dădea” certificate de revoluționar.

Neavînd nevoie de un atestat de moralitate scriitoricească semnat de Iliescu, Roman, Constantinescu și alți antibolșevici din tată-n fiu - am părăsit terenul.

Vorba lui Ostap Bender : «Ți-ai terminat treaba ? Pleacă !»

Vorba Gabrielei Adameșteanu : «Mai lasă-ne, dragă, și pe noi pe scenă, că tu ți-ai făcut destul de cap !»

I-am lăsat - și pe ei, profitorii de război, hoitarii. Dar sunt cu ochii pe ei.

4. 5. Am răspuns mai sus.

6. Cum va arăta România după alegerile din toamnă ?

Care Românie ? Care alegeri - care toamnă ?

7. Nu este amabilă (la adresa confracților) întrebarea-afirmație a Dvs.:

Re-re-repet : nu este deloc “fabuloasă capacitatea de informare” a mea. Ci normal demers - în condiții acut anormale, fiindcă nu primesc presă generală, periodicele literare îmi parvin când și cum pot, săracele, nu ascult radiourile românești, habar n-am de “chipul” tembeliziunii tricolore... În “lauda” pe care mi-o adresați vă

întâlniți cu acei scriitori care spun :

“Goma este o ființă de excepție - pe când noi... Noi nu sântem eroi... Noi - spre deosebire de el - nu avem vocația martirajului...”

Diversiune curată. Nu este vorba de excepție, de eroism, ci de normalitate. Cei care explică deosebiri, ca să nu-și recunoască subnormalitatea, fac pe modeștii, “recunoscînd” un defect : ei nu sunt eroi, nici martiri - ca alții...

Nici o scofală să citești ce îți cade în mână ; nici să cauți a înțelege ce citești - normal, nu ? Nici un act de bravură : să îți minte ce ai citit...

Eu, care țin minte ce am citit nu sânt decât o persoană care se străduiește să fie normală ; cei care nu citesc (iar dacă o fac, nu țin minte, deci nu știu nimic - însă îi învață pe cititori ceea ce nu știu ei și nici nu au chef să învețe vreodată) aceia sunt, nu anormalii, ci **subnormalii**.

Scriitorul român (nu mai folosesc : *intelectual* - impropriu), “sub dictatură” își procura senzații cvasierotice, citind “literatură interzisă”: Cioran tradus și publicat de Modest Morariu - în nici un caz Ionesco ; era înnebunit, parol, Pederaski, mamițo, de îndelicatețea lui Kundera - dar să nu-i fi vorbit de Havel, de Kohout, de Hrabal, că îl supărai !; jura pe Sartre **și** voma pe Camus, pe Aron, pe Miloșz ; intra în transă doar auzind numele lui Márquez, și strâmba din nas la Llosa, la Fuentes, la Paz ; “înalt-prețuia” eseurile lui Zinoviev (alea, idioatele), dar Doamne-fereste să se fi oprit la romanele aceluiași (geniale), ori să găsească ceva cât de cât “interesant” la Soljenișin.

În schimb la Țoiu, la M.H. Simionescu, la Radu Petrescu, la Buzura - O-ho !

Ce au cules - aceea au.

Din fericire populația vorbitoare de limbă română nu este alcătuită exclusiv din scriitoriiști.

Altfel, totu-i numai cânt și voie bună.

Printre revistele aduse de Mariana Sipoș, 2-3 numere din *Lucefărul*. În nr 4 (2 febr. 2000) Balotă începe a-și publica amintirile (altele), sub titlul **Schițe pentru un autoportret**. Cum am deschis revista, ochii mi-au căzut (la p. 13) pe :

“Da, cred că începînd din 1965 până în 1990 se putea scrie fără să faci reverențe regimului”.

Simpatic, nu ? Așadar, după Balotă, din 1965 până în 1990 se putea scrie - fără să faci reverențe regimului. Păi dacă se putea, de ce a scris el cum și ce a scris, făcînd reverențele (care puteau fi evitate)?

În primul moment, indignat de nerușinarea Nicului, îmi propusem să scriu un text în care să reproduc reverențele cu pricina. Nu mai am nici un chef. Inutil. Fiindcă scriitorii români sunt solidari numai în rău ; sunt solidari în complicitate. Degeaba i-ai dovedit cu minciuni, porcării pe Manolescu, pe Breban, pe Liiceanu, pe Sorescu, pe Adameșteanu, pe Papahagi, pe Monica Lovinescu...Etapa următoare (obligatorie) ar fi : verificarea argumentelor tale de acuzator și luarea unei hotărîri în funcție de adevărul sau de neadevărul acuzației. (...)

Sâmbătă 26 februarie 2000

(...) Lucrez la “Solidaritate în complicitate” - titlu provizoriu.

Am primit de la Mircea Stănescu o fotocopie după un (alt !) interviu al lui Pleșiță, din *Lumea* ; ca de obicei, delirează. Pre dinlăuntru mă revolt că românimea cititoare (în fine, aia bănuită a cere-asta-nu-alta, după opinia gazetarnicilor) l-a lăsat nițel jos pe Brucan (era și timpul :

zece ani !) și și-a mutat interesul și gura căscată la un criminal analfabet ca acest Pleșiță. Numai că dacă le-ai atrage atenția gazetarilor asupra gravei lor “orientări”, ei îți vor răspunde că, ce, vrei să le interzici dreptul de a informa cititorul ? Asta este... Nu ai încotro și taci, ca să nu contravii unui principiu scump (plătit...) celor care și-au pus pielea pe băț, “pe timpul dictaturii”. Cu toate că este știut: rarissim cititorul care gândește cu capul lui - care cap : acela format, modelat de o presă unică, apoi de alta, neunică, dar haotică, analfabetă, imorală ? Se zice că am noroc : la Paris nu mă atinge “fenomenul Tucă” : cretinismul absolut. Dar amicii din România mă invidiau și pentru că fusesem scutit de “vederea” lui I. Sava, intelectualul bocit la groapă (vorba subțirelui Tarangul, despre Eliade) de o bună parte a inteligenței română - vorba lui Breban și el prezent: “crema nației” (invitată în “salonul”lui).

Luni 29 februarie 2000

Am scris cam trei sferturi din textul cu pricina.

M A R T I E

Vineri 3 martie 2000

În sfârșit, am terminat textul început în februarie. Am tras la el ca în jug. Sper să nu fie decepționant :

[*Vezi textul integral ("Solidaritatea la scriitorul român : complicitatea") în Butelii... 2000]*

Duminică 5 martie 2000

Am "lipit" februarie de ianuarie, am extras textele publicistice din jurnal. Sper să am mai mult timp să mă ocup de, strict, jurnal. (...)

O altă zi de primăvară - săptămâna asta au fost două, dispersate...

Am înregistrat și un accident : unul din rafturile (cel din mijloc) de la capul patului s-a zmulș din șiroafe, consola s-a jîmbat, dosarele au căzut peste polița inferioară, au doborât-o și pe aceea... Vreo jumătate de ceas m-am străduit să adun dosarele, să le reînchid (noroc: hârtiile din interior nu se împrăștiaseră) și le-am pus pe dulap. Sper că măcar ăsta ține...

Dacă și eu («Dacă și tu...»), vorba Anei, «scrii atâtea kile de hârtie...».

Iar eu (de colo) :

«Bine că n-au căzut când dormeam : m-ar fi ucis (cum altfel : 55 dosare, groase, în medie, de 4-5 centimetri...). Iar pe lepedea-mi cea grea și funerar-mortuară ar fi stat scris :

*Aici zace, neconsolat
singurul scriitor din lume
ucis mișelește
de manuscrisele-i...»*

Acum șase ani - eram în Jean Moulin, tocmai veniseră în vizită Ceia și D-na parcă Murărașu, aducându-mi **Adameva** tipărită la Loreley - mi s-au scos din cuie niște rafturi - dar acelea erau în perete de ghips, nu în beton ca astealalte. O fi avînd și betonul o limită a rezistenței materialului - a cedat sub povara talentului meu cel greu...

Ca și cum n-am fi destul de hătuiți : ieri ne vine o telegramă de la Telecom, somîndu-ne să plătim telefonul... plătit în urmă cu zece zile. Telefonează Ana la telecomuniști - o tovarășă zice, cu o indiferență profund nejuțată :

«E o greșeală de ordinator...»

'Le rasa-n cur, vorba consoartei mele personale, de când au ordinatoarele, pun tâmpeniile lor pe seama mașinilor, săracele...

Luni 6 martie 2000

Am dormit neliniștit. Nuanță : nu eram neliniștit la gândul că... are să-mi cadă-n cap opera (incompletă) - ci : «Dacă îmi cădea ?»

Ei, na ! Îmi cădea și gata ! Acum eram un rănit în războaie

soldatul căzuse și scriam în jurnal cum e când îți pică opera (încă o dată : incompletă!) în cap ! Dur-dur...

Azi se arată o altă zi de primăvară - după o noapte de îngheț.

Aseară, la TV : candidatura Bulgariei la NATO e susținută de Grecia și de Turcia... Biata Românie : cum nimeni dintre vecini nu o susține și pe ea, nițal (cât să înțe, dup-aia mai vedem noi) - și cât s-a mai zbatut ; și câte concesii a făcut ; și câte cururi a lins - nu doar în **curmeziș**, ci și în buziș : tot degeaba ! Acuma, dacă stăm drept și judecăm : cum de îndrăznesc Turcii să recomande pe alții, când ei nu sunt înăuntru? Ei, cum : ca la ei - la Isarlık - și la Fanar. Ca să intri undeva, fără bilet, ce faci? Simplu : zici, la poartă, luând pe primul întâlnit pe după cap :

«Asta intră cu mine...»

Și intri tu cu el !

Dacă aș fi băiat bun, le-aș zice basarabeților:

«Faceți și voi ca turcu', bre : recomandați-i pe "frații noștri din dreapta Prutului" să intre-n NATO - că voi tot nu sânteți, nici n-o să fiți...»

Marti 7 martie 2000

Mă laudam eu că anul (2000) îl scriu din prima încercare - nu se vede la ordinator, că șterg, dar îmi rămâne mâna (doar mâna ?) la 1999.

Ieri am primit volumul de debut al Nicoletei Sălcudeanu, **Graffiti**. Sunt și trei texte despre mine. I-am scris, azi, felicitînd-o, mulțumindu-i.

Am scris și lui Niculiță Damaschin (am trimis o împuternicire și Aurei) și lui Laszlo.

Am primit de la Mircea Stănescu câteva texte - ale lui, printuri internet. Printre acestea și dialogul cu Mariana Sipoș din *România liberă*. Atât, că la dată scrie : 3.3 - ceea ce înseamnă vinerea trecută, or eu știam că trebuia să apară în sâmbăta din săptămâna precedentă. Impresie foarte proastă : "stilul oral" al meu, dacă va fi tolerat pe bandă audio, devine nesuferit în transcriere. Negrul pe alb al cuvântului scris nu suportă libertățile acestea. În rest - așa și-așa.

Aflu că Dan Pavel (pe care îl admiram mai deunăzi pentru curajul de a ataca 'telectualitatea de bine) a fost exclus din GDS. Ca și Șerban Orescu ! Domnule, dar ce gură spurcată am avut - noroc că nimeni nu-și aduce aminte de mine și de "profețiile-mi" în legătură cu GDS, cu Liiceanu, cu Adameșteanu, cu Palade...

Miercuri 8 martie 2000

Aseară a telefonat Radu Creangă că trece să-mi lase *Aldine* cu dialogul cu Mariana Sipoș. A trecut, a rămas vreo oră și jumătate. Am vorbit de multe, dar nu de toate. La întrebarea : «De ce nu ne-am mai văzut în ultimii 5 ani ?», n-a știut ce să răspundă. E drept : nici eu.

Așadar *Aldine* a apărut când spusese Mariana Sipoș : în 26 februarie și nu în 3 martie (când a fost transmis prin internet). Jumătate din prima pagină și interiorul.

I-am trimis lui Mihai Creangă, prin Radu - că vorba ceea : tot ne aflam noi în conversație... - un exemplar din "Solidaritatea...", rugînd-ul, ca în cazul că este de acord cu publicarea, să mă anunțe, pentru a anunța la rîndu-mi *Jurnalul literar*. Dacă nu...

Astă noapte m-am trezit de câteva ori, contrariat, speriat de... poziția pe-burtă. Din vara lui 1989, când am avut primele avertismente cu inima, n-am mai suportat să dorm (nici să mă culc, fără a dormi) pe burtă. Ce să semnifice : că m-am vindecat ? Iooo ? Pòche d'òrà...

O să văz la noapte și în următoarele.

Mi-a venit *Timpul* - a treia tentativă de re-apariție - sper să fie și cea bună.

Măine vine pe la noi Ion Omescu. A fost iar în România. Ar fi vrut să se stabilească acolo. L-am întrebat de ce n-a făcut-o. Mi-a răspuns :

«România-i țară scumpă...».

«"Scumpă țară, Românie..."», de Adrian Păunescu», l-am corectat.

Eu cred că nu doar scumpetea din România i-a pus mîna-n piept și l-a respins. Mai degrabă oamenii ; prietenii... I-am adus aminte cu ce mînie vorbea de Doinaș, în octombrie 1990, la Aix-en-Provence... A zis că nu, că n-am înțeles eu - că nu era mînios pe Doinaș, ci pe Deșliu... Nu i-am mai atras atenția că Deșliu nu era la Aix, că vorba era de "colegul" său de lot, nu de Poetul-lui-Lazăr. Ca toți oamenii normali, Omescu are o memorie (cu totul și cu totul) selectivă. Or eu nu sînt un om normal. Trebuie să mă stăpînesc, să nu-i caut nod în papură cu "amănuntele".

Joi 9 martie 2000

Dormit agitat, trezit nemulțumit, neliniștit.

Aseara am încercat de nu știu câte ori să telefonez la *Aldine* (nu le e scris faxul), să dea o corectare : în volumul viitor de la Dacia vor intra, nu "cele incluse în volumul de la Nemira", ci așa cum scrisesem limpede, inițial: "cele ~~ne~~incluse". N-am reușit. O să văd azi.

A adus Culcer transcrierea discuției noastre de acum vreo săptămână. Partea mea : o catastrofă! Și doar îmi promisesem că nu mai anjagez dialoguri "la microfon" - unde sunt lamentabil.

Să nu uit : titlul convorbirii cu Mariana Sipoș din *Aldine* : "Trînta cu Monstrul". Curat ! Numai că dacă voi fi folosit "monstrul", nu l-am asociat cu "trînta" (în schimb, întîlnesc, la sfîrșit, detestatul : "interviu" - presupun că chiar așa am spus, atunci, fiind extrem de obosit). Măcar din grijă de eufonie, "trînta cu monstrul" sună tot atît de bine ca și titlul unui elogiu funebru semnat de Tarangul : "Bocet la groapa lui Mircea", unde toate trei "numele" adie a tină, a glie bălțită... Bietul Eliade, multe a mai avut el de îndurat de la ciracii săi...(...)

Sâmbătă 11 martie 2000

Azi dimineață am scris două faxuri : lui Augustin Frățilă de la ALL, re-propunîndu-i **Sabina** și Monicăi Cremene, la Dacia,

întrebînd-o unde a ajuns cu **Jurnal 999** și cu **Butelii**...

Mi-a telefonat ieri Ara Șișmanian : i-a venit, în sfârșit volumul de la Arhipelag. Catastrofă ! Nu i-au tipărit textul integral (chiar dacă lipsește un singur semn tipografic, se cheamă că întregul a fost dezîntregit). Era nefericit, furios - cum altfel? N-am încercat să-l consolez (cum ?), dar m-am străduit să-l conving că nu reaua intenție este de vină, ci neglijența. N-am izbutit.

Joi a fost pe la noi Ion Omescu. Ne-am bucurat de el - sperăm că și el de noi. A fost și el îndurerat de "noul Marcel" (Petrișor).

Au să rîdă amicii și neamicii : nu sînt un om nefericit. Adevărat: ca om pe această lume nu am țară, nu am casă, nu am bani, nu am prieteni cât aș avea "dacă aș fi ceva mai bun" ; ca scriitor nu sînt publicat cum aș vrea - și ar fi normal - cărțile îmi sunt tăcute, eu "contestat" (din dispoziția Monicăi Lovinescu)... Da, dar...

Dar am, totuși, am o soție care nu s-a plîns niciodată de mine și de ale mele ; un fiu sănătos și frumos și care "merge bine cu școala" - idealul părinților de pretutindeni, de totdeauna. Privind scrisul, cantitativ, slavă Domnului, nu am a mă plînge. De ce-aș fi trist?, vorba clasicului.

Fiindcă uneori, când mi-e foarte greu materialicește, cedez comparațiilor : Uite, domnule, Ixulescu, care nu-i mai merituos decât mine - și are casă, are bani, călătorește de nu are timp nici să-și schimbe izmenele - pe când eu... Pe când eu, ce ?, mă trezesc. Mai întâi ce-i aceea: "merituos" ? Ce semnifică ? Merituos, în care "bransă"? Dar scrisul, scriitorul, scriitoritura nu suportă comparația, fiindcă nu există o unitate de măsură cu care să fie "departajați" comițătorii de literatură. Da, Cutare e "mare" - pe când Cutărescu e doar "important", iar Cutărete, cel mai năpăstuit, doar "unul dintre cei mai importanți"... Bine, dar asta-i clasificare brebanică (pe sine nu se exclude, ci se... include în frunte, pe tron, unicul).

Necazul cu unul ca mine vine și din ne-credința în justiția postumă - ca să nu mai vorbesc de existența unei vieți de dincolo de asta, prin urmare la mine, totul se face, se desfășoară aici, pe pământ, **înainte de moartea mea**. Și totuși : oricâtă amărăciune am exprimat în, mai ales, jurnale, nu sînt nefericit. Și nu pentru că aș fi sigur (de unde?, cine mi-a șoptit, prezis ?) că, înainte de a dispărea prin decedare, am să cunosc gloria, "recunoștința nației"...

Cum - de pildă - am să cunosc "recunoștința nației" ?

- Am să fiu reprimat în Uniunea Scriitorilor în cadru festiv?, Ulici are să-mi strângă colegial mîna?, Doinaș are să mă, prietenește, îmbrățișeze ?, Liiceanu are să-mi facă semn că mă așteaptă la closet, unde să-mi comunice în șoaptă : «Îmi pare rău că s-a-ntîmplat ce s-a-ntîmplat între noi...» ?;

- Am să fiu primit în Academia cu pricina ?, cu care prilej are să-mi strângă mîna Eugen Simion ?, bată pe umăr - colegial - Petru Dumitriu ?, binecuvînteze sfîntul Teoctist ? ;

- Are să mă decoreze cu mîna lui președintele României - fie el Constantinescu, fie Iliescu Bis, fie Meleşcan, fie Ciorbea ? - iar eu va trebui - căci așa cer uzanțele, nu ? - să-i mulțumesc putorii care, dacă va fi auzit de numele meu, nu citise nici măcar ce scrisesem, rău,

despre el ?

În ce ar consta “gloria” ? Să nu pot face mai mult de o sută de pași pe Calea Victoriei, fără ca doi, cinci, cincisprezece necunoscuți să mă apuce de mâneci, de pulpanele pardesiului, să mi se vîre-n inimă și-n simțiri, cerîndu-mi să le dau autografe ?, să se fotografieze cu mine ? Dar, soro, mie nu-mi place Calea Victoriei ; nu-mi place să dau autografe (când scriu, de bună voie, o dedicație pentru un prieten, traversez o “grea perioadă a vieții mele”); nu suport să joc rolul copacului de carton în atelierul fotografic. Și mai ce : să nu pot intra într-o cafenea, cofetărie, restaurant, fără să fiu privit, înconjurat, pipăit de “masele largi de cititori” ? Fie o astfel de “glorie” la alții, mai mult sau mai puțin fotbaliști ori cântăreți-foarte-preferăți, eu nu înțeleg relațiile cu oamenii altfel decât pe picior de egalitate, câte doi, cel mult trei deodată (ca să ne auzim ce spunem), așezați cu toții pe scaune.

Am scris rîndurile de mai sus într-o sâmbătă tristă de moarte, întunecată de suma plictiselilor domestice, acele fleacuri care împelnează o viață.

Duminică 12 martie 2000

Am primit de la Laszlo tăieturi de presă. O primă și ultimă pagină dintr-un ziar local în care se relatează: revoluționarul Laszlo Alexandru - care scrisese apoi depusese ca martor în procesul ucigașilor de la Cluj - a fost “luat” la telefon de colonelul Cocan, insultat, amenințat. Din fericire, Cocan a fost un criminal și a rămas un bou. Dacă ar fi fost doar vițel, nu ar fi retelefonat imediat ; or el a făcut-o. Iar Laszlo (trezit și el în timpul doi) l-a înregistrat. Ziarul zice că individul nu mai este de găsit la telefon. O să vedem urmarea.

Și acest nerușinat de Constantinescu cerșește încă un mandat ! Ca să mai facă, ce, în următorii patru ani : să le dea și mai mult nas ucigașilor, hoților ? Să-i încurajeze ca tot ei să-și amenințe victimele ? Cretinărimea de tip GDS (ce să te aștepti de la liiceni și de la adameștence - să nu le uităm pe rodici, căci ele au experiență de viață îndelungată în a sta pitite când bate vîntul și a da lecții, ba chiar a “semna” excluderi - Orescu - atunci când le este bine lor): face “campanie” pentru Marele Țucu - pardon : Tzuku. Și mai pardon : Tzoukou, Fiul Blandienei și al Măgureanului totodată nepot al Tatălui Nației Copoase.

Bietul Laszlo : el care a deschis ochii în, totuși, libertatea de expresie, să cunoască, la vârsta lui (și la ne-pregătirea psihologică) metode curat bolșevice, despre care doar citise ? Sînt convins : după primul “contact”, are să-și vină în fire și are să sară (ca în cizme) drept în starea (nu în poziția) de apărare-prin-contraatac. Nu-mi fac griji în privința lui. Și el e un minoritar...

Aflu, din *Convorbiri literare* febr. 2000 că Grigurcu pregătește o Istorie a Poeziei românești. Era și timpul, ca să zic așa. Numai că... Deși în chiar corpul dialogului declară : “conceptul de generație are un caracter abuziv”. Firește, firește a fost de totdeauna o imbecilitate să se vorbească de... deceniști (optzeciști, optzecișicinciști, etc), dar el folosește : “val”. Or, când spui: “val”, vrei, nu vrei, indică **momentul**.

Grigurcu însă, după ce amintește de “alcătuirea unei liste de «favoriți» ca Nichita, Sorescu, Baltag, Alexandru, Păunescu”, zice : “...peste puțin timp a sosit un alt val de poeți cam de-o vârstă, câteodată ceva mai în vârstă decât liderii amintiți, precum Dimov, M. și C. Ivănescu, Brumaru, **Florin Mugur** (s.m.)”

Păi, soro, Florin Mugur a debutat editorial în 1953 (cincizeci și trei !) - iar Dimov abia în 1966 (ceea ce face o “întârziere de 13 ani bătuți pe muchie), Ivăneștii, ambii, în 1968, Brumaru în 1970 !

Ce fel de Istorie a poeziei are să alcătuiască Grigurcu, folosind *astfel de criterii* ? Orbit, el pune în cârca poeziei imoralitatea poetului - ceea ce este și o eroare și o măgărie. Autorul de poezie Nichita Stănescu nu devine mai mic (bine : “mai puțin important”) poet, fiindcă în viața de toate zilele a fost un om slab, a făcut compromisuri degradante. Desigur, nici intuşabil eugensimionește nu poate rămâne. La fel Sorescu, Alexandru - chiar Păunescu (ciudat : lipsește Blandiana - care a debutat în 1964 - ca și Ion Alexandru, ca și Sorescu - spre deosebire de Păunescu : 1965), aceștia nu pot fi consemnați în banca măgarilor poeziei - ci în banca dezertorilor de la morala scriitoricească, cei mai vinovați decât nedăruiții, fiindcă își folosiseră harul în scop murdar : laudarea Răului. Or, dacă ar fi să vorbim de etica scriitorului, Cezarul Ivănesc’ ar constitui un minunat material didactic întru ilustrarea, nu doar a conivenței cu “organili”, dar și a terorismului fizic exercitat sub umbrela persoanei de sprijin care se lauda că este (să nu mai vorbesc de “consiliile” date lui Marin Preda, director de editură, atâta timp cât l-a țuțărit...).

Înclin să cred ce spunea de rău un rău, anume că, în judecarea poeziei românești Grigurcu “operează” cu gelozie (poetică). Ar fi avut tot dreptul să-și apere afini, însă nu are deloc dreptul să amestece merele cu cartoafele, practicînd ceea ce condamnă la alții : amalgamul. Deja poezia nu are nimic a face cu “obiectivitatea” - nici cu sistematizarea (prin scheme, grafice, rubrici de tip Sorin Alexandrescu), dar o “istorie a poeziei”?, în plus, alcătuită de un poet ? Dacă ar fi “un eseu” (fie el și de 3 000 pagini), ar merge. Dar o “istorie”? Penibil. Nici prin minte nu-mi trecuse că Grigurcu ar fi putut comite asemenea erori de gust.

Bine-bine, dar... Eu vorbesc, care i-am înjurarisit pe toți scriitorii, “mai ales pe cei buni” ?

Da, domnule : eu - care...

Numai că eu (care) nu am negat (măcar : veștejit) nici poezia, nici proza, nici eseu înjuratului - ci : o carte, două-trei cărți a(le) scriitorului cutare. Am negat “scriitori” atunci când se numeau Săraru, Bălăeț, Iacoban, Dumitru Mircea, Galan - dar nu și : Petru Dumitriu, Beniuc, Sadoveanu, Camil Petrescu, Nichita Stănescu, Baltag, Ion Gheorghe (ei, da : Ion Gheorghe), Preda. Le-am “înjurat” pe de o parte comportamentul imoral, pe de alta volumele cutare, cutare, cutare - care sunt și ele reprezentative pentru scriitorul în chestie, însă fără a nega celelalte cărți/ celelalte părți. Ca să mai rezum o dată : în evaluarea unui scriitor, pledez pentru judecarea lui adevărată, integrală adică și a vieții, nu doar a operei. Mai departe : spre deosebire de Grigurcu (da, dar eu nu scriu o Istorie a Poeziei - nici măcar un manual școlar de

literatură), dacă mă declar pentru deschiderea dosarelor de securitate, cum să nu fiu pentru ne-ascunderea faptelor rele, rușinoase, ale omului din scriitor ? Însă nu pentru o catalogare definitivă (fie anulatoare, fie absolvitoare din “principiu”) a unuia care - ca Marin Preda - și-a făcut din viață, ca și din operă : jumătate-jumătate. Fiindcă eu nu sânt judecător - cel care pronunță sentințe, pedepse ; ci “procuror”, ca să-i aibă o satisfacție și amicu-mi etern Puiu Țepeneag. Eu acuz - cu probe (în realitate procurorul cere condamnări mari, pentru ca cele pronunțate să fie percepute ca... o cvasi-iertare). În ciuda a ceea ce se spune despre violența, despre “intransigența” mea, despre in justiția practică, nu am cerut vreodată ca un scriitor să fie exclus din Uniune; nici băgat în închisoare - cu atât mai puțin spânzurat. Și, slavă Domnului, aș fi avut motive să le port sâmbetele ilustrațiilor mele cobreslași : nu pentru talentul pe care eu nu-l am (și nu-l am ! ; și sunt fericit că nu am *astfel* de talent literar), ci pentru că le-am fost frate - și m-au vândut. Or asta intră la capitolul “Viață”, nu la “Operă”.

“Operă” pe care scriitorul român din acest secol nenorocit o consideră, nu scop ultim - ci alibi al lașității sale civice, al trădărilor sale, cele de toate zilele de preste an.

Acest porc de câine de Blair : a fost la Moscova, unde a vorbit despre “terorismul cecen” - e la modă, printre socialiști (acum o săptămână Jospin, în Israel, se rostise despre “terorismul” libanezilor care se bat pentru a-i alunga pe ocupanții israelieni). Din păcate la Moscova nu se găsesc pietre, să mi ți-l împoaște, măgarul ! Iar Putin, putinoare kaghebiștă, ce-a zis : că, da, el este de acord ca Occidentul să-i ajute (cu bani !) pe ei, pe ruși, să aplice drepturile omului în Cecenia...

Și bieții oameni din Estul Europei : așteaptă ca Occidentul să-i înțeleagă, să-i chiar iubească - “în contul vânzării de la Yalta...” Chiar dacă, în continuare, nu cred că la Yalta a fost o “vânzare”, ci doar recunoaștere a situației de pe teren (pentru a suta oară : conferința a avut loc în februarie 1945 - moment în care România era ocupată în totalitate de patru luni de zile!), un astfel de... dezinteres se manifestă - manifest ! - măcar o dată pe an. Românul care nu a stat niciodată pe propriile picioare, obișnuit fiind ca și răul și binele să-i vină peste cap, direct de la Stambul, de la Viana, de la Moscova, se miră că, de când e “independent”, nimeni nu-i dă țâță și poveață, vorba lui Cezar Ivănează. Și se plânge că Europa ceea nu stă tot timpul cu ochii pe el, să-i dea de-o țuică...

În această lună Perfidul Albion și-a dublu-meritat renumele : o dată în cazul Pinochet, a doua acum, cu declarația lui Blair la Moscova. Este adevărat : “curva de Franța” o face mai pe după piersic - dar rezultatul este același. În politica externă a țărilor mari, o țară mică este interesantă... atunci când prezintă **interes** (iar aici nu am comis un pleonasm). Or, deși geograficește România se află la o “răspântie” a estului european, nu este luată în seamă (ea nu prezintă **interes**). Motivul prim : neseriozitatea oamenilor. În primul război mondial le-am pricinuit încurcături nu doar francezilor și rușilor (cu care ne aliasem), dar și nemților și ungarilor și bulgarilor - cu care intrasem în conflict. Ultima aruncare de zaruri (la masa verde...) ne-a fost extrem de favorabilă, am avut un noroc chior - așa s-a făcut România Mare. În

al doilea război am fost când cu unii, când cu alții (împotriva unilor primi) și, dacă ar mai fi durat războiul și ar fi luat o altă întorsătură, noi am fi cârmit-o iar... ca să reclamăm statutul de putere învingătoare a Germaniei, rezeșându-ne pe pierderile uriașe din campania din Vest.

Însă examenul la care am rămas repetenți a fost în decembrie 1989, iar la cel din noiembrie 1996 am fost exmatriculați. Pentru incapacitate... strălucită. În loc să strângem din dinți și din buci și să încercăm să redresăm ceea ce este în puterea noastră : nu economia, dar cele două legi : a dosarelor de securitate și a proprietății, noi ne consolăm că Rușii trăiesc și mai rău decât noi, iar Germanii de Est nu o duc prea bine nici ei... Nu ne-ar fi rușine!

Am să fac o profecție nenorocită : dacă va câștiga în alegerile apropiate Iliescu, ei bine, spre disperarea noastră, el, bolșevicul, are să fie un președinte infinit mai puțin foarte-rău decât pacostea Constantinescu. S-a observat nuanța.

Iar Românii noștri - chiar și "marii anticomuniști" - au să se descurce foarte bine cu Iliescu și cu oamenii lui (cu, adică : Quintus, Pleșu, Babiuc, Roman...). Zicându-și că măcar știu o treabă : și tovarășul președinte al României este agent KGB și nu un pârlit de manipulat de Securitatea carpatodanubiană precum Constantinescu.

Luni 13 martie 2000

I-am scris lui Laszlo :

Paris 13 martie 2000

Stimate Domnule Laszlo,

Iată motivul pentru care nu merg (nu mă întorc) în țări comuniste - cum îi comunicam lui Snegur care *mă invitase... la mine, în Basarabia*. După mai bine de un deceniu de la răsturnarea comunismului terorist, terorismul comunist este intact : un criminal ca acest Cocan are și neobrăzarea să amenințe cu moartea un supraviețuitor al faptelor sale ; un criminal ca Pleșiță este, toată-ziua-bună-ziua invitat să dea interviuri, să stea la taifas, să dea sfaturi-practice, să facă profecții (de parcă nemuritorul Brucan ar fi decedat). Și de ce toate aceste nenorociri pe capul nenorocitului de locuitor al României?

Simplu : în momentul în care trebuia ruptă spinarea Fiarei, (decembrie 89-ianuarie 90) un scriitor - ghin Cluj, altfel din Berința, pe nume Buzura - a strigat înspre gloate : «Fără violență !», ca nu care cumva securiștii lui să cunoască gustul celuilalt capăt al ciomagului ; un alt director de conștiințe (altfel melancolic - semnând Pleșu) a propus victimelor și călăilor să se pupe-n PiațaNdependenti', să se aibe ca frații, căci toți sântem vinovați, deci nevinovați cu toții sântem - amin. Așa se face că aceiași - Buzura și Pleșu - au făcut parte din demnitărima (demnităritatea ?) lui Iliescu ; apoi ai lui Con-stantinescu și vor fi "în post" și sub Iliescu II (dimpreună cu un turnător cu conducută precum Quintus, cu un securist care știe să-și sufle nasul în batistă: Babiuc)...

Așa mergînd trebile în România rezistenților prin arpagicultură, nu va fi de mirare (dar ar fi de jale) să se reîntoarcă la Cotroceni numitul Iliescu. N-am intrat în rândul lumii occidentale, ce contează, vom intra în rândul lumii etern-sovietico-orientale. Ne vom mândri (iar Păunescu va fi la post, cu trombonul) că președinte al poporului cel mai anticomunist de pe planetă este un adevărat KGB-ist (desigur, nu chiar ca Putin, să păstrăm proporțiile geopolitice, dar orișicâtuși, aparținînd aceiași

case-mamă) - și nu ca, din noiembrie 76, un adunător de cotizații de partid, un/o oarecare persoană-de-sprijin a Securității băștinoase, pur produs a două perechi : Doina Cornea, Blandiana - Coposu, Măgureanu.

Acuzator profesionalizat, arăt cu degetul spre adevărații vinovați de dezastrul țării, după acel decembrie 1989 : fiindcă intelectuali această țară tot nu are (doar un număr imens de ingineri, altfel doctori în folclor, în istorie, în lingvistică, chiar în teologie), întind degetul spre scriitori (din aceștia sunt legioane, care de care mai talentat, chiar genial):

Ei - scriitorii români - nu și-au făcut elementara datorie *înainte de '89*, aceea de a fi totdeauna în față, de a risca, de a da glas (de aici vine *glasnost*) în numele celor fără... glas ; s-au conșolat cu isprava culturii-curate-cu-voie-de-la-Secu, apoi, după "evenimente" (care le-au căzut în cap, năucindu-i), și-au zis că României, mai ales tinerii au să învețe educația civică în curs forțat în Piața Universității și etica-fără-profesor - rezultatul s-a văzut, s-a răs-văzut.

Stimate Domnule Laszlo,

Față de congeneri, veți avea de acum încolo un avantaj considerabil : ați aflat - prin acest Cocan (nume predestinat) - și ceea ce învățaseră pe pielea lor generațiile mai în vârstă - cele disprețuite, ne-crezute de nesfârșitul eseist Borbély.

Până acum erați cunoscut ca un polemist redutabil care, de pildă, din viața-și-opera lui I.D. Sirbu luaseți în seamă preponderent *opera*.

Sânt convins : după episodul Cocan, veți privi cu ochi avertizat și *viața* ce o am avut - noi, generațiile umilite, înfometate, torturate - apoi, în "libertate" : hăituite de Cocanii eterni.

Cum ar veni de instituția (dragă lui Buzura) : Cocanitatea.

Felicitări,

Paul Goma

A murit Kazimierz Brandys. Dumnezeu să-l ierte. Ne întâlneam din an în paște, însă aveam ce discuta și ce tăcea. N-aș putea reconstitui o discuție anume, doar aerul dintre noi, din jurul nostru : ne simțeam bine împreună, el îmi strângea brațul din vreme în vreme... Nu aș fi crezut că era cu aproape 20 mai bătrân (născut în 1916). Niciodată nu am discutat despre ceea ce scria fiecare, în acel timp dat - dar probabil ne simțeam unul pe altul : el își scria **Carnete**-le, eu **Jurnal**-ul. Cu aceeași plăcere și cu aceiași disperare de (etern) exilat, avînd consolarea că facem ceva care nu e rău deloc, deloc. Fără a avea conștiința că isprava noastră e inedită sau măcar deosebită. Este vorba de a face o poveste construită din viața noastră, a naratorului și nu de o poveste imaginată a vieții cuiva.

Ce va fi știut el despre mine - nu am idee (nu l-am întrebat). După cum nu i-am declarat că mi-e apropiat mai ales pentru că își repudiasse cărțile realist-socialiste și depusese carnetul de partid (prin 1966 parcă). Îmi ardea buza să-l întreb: cum de așteptase raportul lui Hrușciov (1956), ca să afle ce le făceau comuniștii compatrioților săi? Ori era mai puternică vâna evreiască, cea care atribuia culpa integrală nemților ? Și mai tare vâna de stînga, care îl orbise într-atât, încât, încât nu vedea, măcar pe stradă, ce priviri, ce haine, ce mers au polonezii - care nu erau nici evrei - ca el, nici scriitori oficiali, tot ca el. N-am făcut-o. Pe atunci eram băiat bun (și nu regret). Probabil soco-

tisem că era suficient (pentru că atât de rară, la comuniști) “autocritica” din cartea apărută tot la Seuil, în același timp cu **Le tremblement des hommes**.

Martți 14 martie 2000

După o săptămână de soare, azi au venit norii. Și plouă. Și plouă. (...) M. Stănescu a adus câteva informații de pe internet. Cea mai puturoasă: cearta Doușdoștilor. Gabriel contra Gabriela. Dacă, într-adevăr Gabriel Andreescu era un om onest, de ce a tăcut zece ani? - hai să mai las de la mine: în ultimii trei ani și jumătate, de la intronizarea lui Constantinescu ? Hai să mai las încă: de când a (fost) demisionat Ciorbea, ceea ce dă un anșor și câteva lunișoare? Ce să facă : a rămas complice, potrivit “solidarității”.

Cum se leagă lucrurile : în octombrie 96, la Die (Drôme), când m-am certat definitiv cu Gabriela Adameșteanu, ea a rostit atunci, ca o sfidare, ca o înjurătură de adio :

«Ce știi tu ! Păi eu reprezint !»

Iar păi-eu făceam spirite de glume vorbistice, botezând-o pe “proasta satului” (proaspăt respinsă de scriitorii prezenți D. Tudoran, Rodica Iulian, Papilian - dar, din câte spuneau ei : și de Manolescu și de Pleșu) - o botezasem, deci : Gabriela *Reprezentașteanu*. Ce glumă proastă ! Fiindcă era, culmea, adevărată ! Reprezentatiela chiar... reprezentașteă, atât că eu, handicapat mental, nu dezlegasem... elipsa? Când ea se și instalase în fotoliul de creditoare a Cotroceniului.

Andreescu susține (în fine, zierele scriu că el ar fi scris) că Adameșteanu “îi turna” pe colegii săi la SRI. Mare noutate ! Băieții și fetele de la București, directorii, directoroasele, subdirecțiile de totdeauna s-au întreturnat în devălmășia cea mai noroioasă. Să se oprească, acum, când... sunt liberi să facă ceea ce înainte le era, nu interzis, dar recomandat să o facă discret, conspirativ?

G. Adama va fi turnat și ea ca orice bravă româncuță-n zăvelcuță... Hai să nu zic despre ea că a fost turnătoare, dar pârâcioasă, da: o viață întreagă. Și extrem de “curajoasă în răspunsuri-întrebare : «Ce-ai fi vrut tu ca eu să fac?» (taman ca Geta Dimisianu) - cu alte cuvinte : ce pretenții am, eu, turnatul, eu care... - după bunul lor obicei, trăgându-te și pe tine în cocina lor, acolo, “la același nivel” avînd loc dezbateră...

Manevrele lor, latrinice... Chiar de se va sparge buba, chiar de va fi alungată Adameșteanca cu tot cu Rodica ei (hotărît : nu mă pricep la oameni: eu o credeam pe mîța-leșinată aceeași nenorocită de Rodică la care Dan Cristea cel vânjos bătea ca la fasole - or ea, lângă Mazilescu (după ce l-a ușurat de un apartamentul cu banii Fondului), a jucat un rol dintre cele mai tulburi (moralo-politic) - tocmai pentru că extrem de... mut - în episodul morții lui Preda, la Mogoșoaia ; ce să mai vorbesc de domnia ei, în tandem cu Adameșteanca...) ; ziceam că chiar de vor fi trimise la plimbare, e prea târziu : răul e făcut. Temeinic.

Totul se vinde - chiar și femeile-prozator.

Dacă pică clanul Reprezenașteanu, “urmările” au să se înfățișeze ca la noi : «A fost, a fost, nu mai este, gata ! - ce mai vrei ?»

Numai că eu nu sânt de la ei ; pentru mine nu e «gata» când anunță o putoare de adunător de cotizații - altfel turnător în timpul celălalt. N-am să încetez cu “înjurăturile” imediat ce unul din cei răi se va declara bolnav de ficat - sau mort.

(...) Nu mă pot dezlipi de Cecenia. Iată o comunitate profund nefericită. Ticăloșii de ruși : ca să-și oblojească rănilor de actuală-fostă-mare-putere militară, pun la cale atentatele “cecene” în Moscova (bag mâna în foc - de altfel, nu sânt singurul - că Putin și KGB-ul lui le-a pus la cale, ca să aibă un pretext pentru încă un război în Kavkaz - platformă electorală), iar căcăcioșii de americani, de englezi, de franțuji, condamnă “terorismul cecen”, ca să nu piardă contractele comerciale cu Rusia lui Putin. La scară mai mică, așa făcuse Occidentul - mai cu seamă Franții - cu Turcii : nu recunoscuseră genocidul armenesc.

Bine : futu-le ! Dar atât. Măcar Armenii (și Cecenii) în nemărginita lor nefericire, nu invocă vreo vânzare, ca Românașii noștri.

Miercuri 15 martie 2000

Soare mare acum, dimineța. O să vedem peste un ceas-două...

Patriarhul Alexei al Moscovei și-a dat public binecuvântarea războiului purtat de “creștinii” ruși ‘protiv “păgânii ceceni” (unde mai pui că sânt și teroriști !) Acest măgar de patriarh ! În urmă cu un an îi degețe pe sârbi pentru suferințele pricinuite kosovarilor - iar acum... Dar și Rușii sânt, vorba lui Bulă, tot nește sârbi barbari. Auzi la ei : “creștini” - ba : cretini! Mai întâi: popoarele din Caucaz se creștinaseră cu mult înainte ca slavii să se fî ridicat în două picioare, acolo, în mlaștinile lor - și cu aproape jumătate de mileniu înaintea rușilor ; apoi: acele pământuri sânt ale lor, ale caucazienilor, din timpuri imemorabile, Rușii nu sânt decât niște invadatori. Mai grav: islamizarea cecenilor, a ingușilor a fost rezultatul reacției localnicilor față de ocupația rusească, de acum două secole (bieții de ei, căutau ajutor de la... turci, după ce perșii îi pierduseră).

La prânz : am primit un fax de la ALL. Duduia care întâi mi-a telefonat, a rostit «Ol». N-am înțeles, am rugat-o să repete. A făcut-o, deschizînd vocala. Atunci am priceput - am zis : «De ce vă angleziți ?» Ea nu mi-a răspuns, deși putea foarte bine să mă pună la punct : «ALL este “all”»...

Și eu, care credeam că ar avea o legătură cu AL(L)FA.

În fine... Deci Augustin Frățilă se declară de acord să editeze **Sabina**.

Mi-a mai dat puțin oxigen vestea (mai ales fiindcă scrie că **Roman intim** nu este deloc o catastrofă financiară).

Joi 16 martie 2000

Încercînd să găsesc un print pentru orientare (la **Sabina** am câteva pagini cu semne inventate), îmi dau seama că... nu am ce-mi trebuie. Am dat în dreapta și în stînga “samizdaturi” și am rămas cu “ediții” vechi. Am să mă apuc să pregătesc clasica, bătrîneasca hârtie.

Am găsit ceva printuri, am să le verific și am să le trimit așa.

N-am dormit az' noapte de necaz : să nu mai am eu còpii după 'cercările mele literaturioase ! (...)

Vineri 17 martie 2000

(...) Abia azi mi-a venit *Lumea liberă*. Reproduce articolul lui G. Andreescu, publicat inițial în *Ziua*. M-am apucat să-l citesc, în liniște... Și m-a fulgerat o greață... Nu de Adameșteanca - ce să mai aflu, nou, despre ea ?, ci o greață de Gabriel Andreescu.

Citindu-i producția ai impresia că auzi țipetele unei vergine în curs de dezverginațiune - vasăzică i-au trebuit zece ani, ca să afle cine e Adameșteanca, ce face ea și cum și pe unde anume ? Dar nu făceau dimpreună toate porcăriile și murdăriile și comploturile și afacerile și aranjamentele și luxările și cenzurile ? **Acum** se plânge că l-a cenzurat Adameșteanca - "în zilele din urmă" - dar **înainte de acum, înainte de zilele-din-urmă**, preț de cam nouă ani, când ei doi (cuplul lor : un adevărat Birou Politic) au hotărât să nu mai publice răspunsurile mele la atacurile apărute în 22 - *firește, la adresa mea atacurile ?*; și când au organizat campania de presă împotriva mea, în februarie-mai 1997 - **atunci** nu era "scandaloasă" atitudine revistei ?; dar în emisiunea lui I. Sava, la TV, când el, Andreescu, nu altcineva a spus porcăriile pe care le-a spus despre **Jurnal-ul** meu și despre persoana mea ? Dar răspunsul dat lui Laszlo în chestiunea Pruteanu ? Dar...?

Primul reflex : să-i ard una peste bot, cu un text. Al doilea... și el reflex: să-l las în pizda mă-si de nerușinat. Măcar Adameșteanca e previzibil de consecventă : se poartă cum i-i portul ei de persoană cu îndelungă (și îndeodâncă) experiență de viață - dar el, fătălăul, filosoful-disidenței-la-român ?

Sâmbătă 18 martie 2000

Ar trebui să fiu mai ușurat - dar nu sânt. Abia după trecerea Echinoxului voi ști pe care picior dansez, cum se spune pe-aici.

Mi-a trimis Ștefana două casete audio : interviul luat de Vălenaș lui Ciorbea (acum, în februarie) și o emisiune la Europa liberă, condusă de Iorgulescu, despre dosarele de securitate - până acum am ascultat doar intervenția lui Ticu Dumitrescu, nu și a lui Hurezean și a lui C.T. Popescu (ce mai lipsea !). În sine nu prezintă vreun interes. Interesul se află în altă parte : în senzația acută de străin, de înstrăinat pe care o am față de oameni și față de faptele - deci de vorbele lor.

Cunosc cretinăria care zice : dacă mai mulți îți spun că ești beat, te duci și te culci...Eu nu sânt beat, nu eu sânt străinul (față de normalitate) ci ei, în majoritatea lor căcăcioasă, dar dictatorialofilă, sunt decalați, mutați, strâmbați, masochizați. Firește : aceste două decenii de absență nu rămân fără urme. Există astfel de urme ale plecării din țară - la mine ; și urme adânci, brazde ale separării, ale divorțului, ale dezlipirii lor, a celor rămași, de carnea țării, de realitatea țării. Ei pretind că eu, cel plecat de 23 ani, nu mai știu ce se petrece cu țara. Eu pretind că, chiar dacă am plecat, nu am fost niciodată despărțit de ea :

m-am gândit tot timpul la ea, am trăit-o, am scris-o în fiecare moment de trezie sau de somn... Ba ei, de acolo, din groapă, din latrină, din inima glodului nu-și dau seama pe ce lume-s, nici cum îi cheamă...

Așa zic eu. Dar voi fi avînd dreptate ? Dreptatea se va decide atunci cînd se va ști : cine a luat-o aiurea, pe de lături - față de țară și de interesele ei : eu, care am plecat acum 23 ani ?, ei, rămași locului, "pe arătură" ? Asemenea simțiminte bîntuindu-mă, este firesc să repet: pentru mine nu mai există cale de întoarcere - fizică - în România. Pentru că între mine și ea (țara) s-au ivit, s-au dezvoltat, s-au statornicit *altfel* de relații, le-aș zice : direct-indirecte. Să le mai zic, și tot siluind limba : indirect-nemijlocite. Comunicarea dintre noi se face, de un sfert de viață (!) prin gând și prin scris. Rămâne de stabilit cine, ce a făcut și pe cine: Scrisul a făcut realitatea ? Realitatea a făcut scrisul? Desigur, eu înclin spre întîia ipoteză. Concluzie : cel care se înșeală cel mai puțin în chestiunea asta : eu.

Cîteva ore mai târziu : am dormit, m-am trezit cu gândul să mă întorc aici, ca să pun la punct îndoiala. Am constatat că era pusă. Gata-îndoită. Mă simt ceva mai ușurat. Ca după înmormîntarea cuiva foarte apropiat: mamă, tată.

Duminică 19 martie 2000

(...)

M-am dezangajat sufletește din "scandalul Gabrielilor".

Pînă acum singurul român din România care a confirmat că s-ar fi produs o mutație mentală a oamenilor este Mircea Stănescu. El o percepe "geografic" (între cei rămași în România și el, venit cu o bursă la Paris), eu o simțeam în timp : "înainte de 84" și după - la aceeași persoană. Sper că se înșeală și el - dar și eu, pentru ca adevărul să nu fie atît de negru.

Din semnalele care îmi parvin, Patapievici dă de mai multă vreme semne de uzură... Ceea ce se traduce prin erori de comportament, prin erori de scris (aici nu e același lucru). Printre ultimele - și nu foarte grave (dar gravă la imaginea pe care o aveam despre Patapievici) este articolul său de acum vreo lună-două, în care relatează prestația lui Sorin Mitu (la telefon), în timpul emisiunii despre manualul de la Sigma. Așadar, el văzuse o autocritică umilă, încurcată a lui Mitu - or Stănescu spune că nu este adevărat, că nu fusese nici umilă, nici autocritică, ci un contraatac demn... Eu, care nu am văzut "proba" nu spun nimic - dar judecînd după involuția lui Patapievici, nu exclud nici această judecată falsă a lui. De ce ? Ei, de ce ! : să fie căutat *autocronismul* lui, manifestat de multă vreme, ca unul *născut la 22 decembrie 89, care-vasăzică la vârsta de 32 ani* (geamăn al celui "născut la 23 august 44") - și despre care scrisesem încă în 1998, într-un text publicat în *Cotidianul*, apoi inclus în volumul **Scrisuri**.

Luni 20 martie 2000

Măine vine Echinoxul.

Papa se pregătește de drum în Țara Sfîntă (începe cu Iordania). Are pe frunte două dungii roșietice - o fi căzut și se va fi lovit.

Nesfârșitii băieți deștepți din Israel, pe locul unde va coborî din heli-copter, au trasat cu vopsea zvastici și acuzații de genul : “Papa hitler-rist!” Ce i-aș mai da cu botul prin vopsea ! Bănuiesc : Guvernul de la Tel Aviv se teme de o declarație a Papei în legătură cu statutul Ierusalimului. Însă Bătrânul Sfânt (încă) în Viață nu are să rostească nimic din ce ar putea aprinde focul în Palestina.

Frig. Termometrul de pe balcon zice : 2°. Nici la București nu-i mai breaz : 4°. În schimb, la Stockholm s-au înregistrat 11° ! Păi dacă s-a schimbat osia lumii - maică...

Marti 21 martie 2000

Și azi, de Echinox, frig la Paris: tot 2°. Nu dorm bine. Știu de ce.

Bietul Moș Woytila : pe aeroportul din Amman a coborît scara treaptă cu treaptă ca pe o Golgotă inversă. Ce Dumnezeu : au găsit soluția sărutării pământului, fără ca el să se aplece (pământ într-un vas, întins la îndebuze) și nu au prevăzut un escalator, un elevator ? Ceremonia de primire a durat o veșnicie : numai imnul Iordaniei a ținut peste cinci minute ! Dar defilarea Gărzii ? Dar prezentarea personalităților ?

Instaurarea statului Israel a alungat din Palestina nu doar populația musulmană, ci și creștină. Este vorba de localnici, evrei, palestinieni creștinați pe loc - nu de cei veniți din Europa - care păzesc Locurile Sfinte, devenite în ultimele decenii mai degrabă muzee și obiective turistice decât locuri de cult și de pelerinaj. Iar acum vreo lună a fost scandalul din Nazaret, în legătură cu autorizarea construirii unei moschei drept în fața Bisericii Bunavestire.

Deh, fiecare stat cu manevrele de diversiune ale sale : îi atâță pe minoritari să se sfâșie, pentru ca stăpânul să aibă pace (sub măslini).

O să vedem ce are să se întâmple duminică, la Zidul Plângerii.

Mi-a scris Laszlo, extrem de iritat că am pretins : “zaruri măsluite” este greșit spus, “măsluit” referindu-se numai la cărți (pornind de la rădăcina *maslo*, ulei, mir - cu care pătau trișorii cărțile de joc, ca să le recunoască privindu-le dosul). El îmi argumentează cu exemple din dicționare - și mai ales cu I.D.Sîrbu. Bine, soro, poți spune și “zaruri măsluite”...

Miercuri 22 martie 2000

Azi va trece pe la noi Mariana Sipoș - întoarsă din Spania, în drum spre România.

Nu m-am odihnit astă noapte. Aseară m-am uitat la televizor : etapa Tel Aviv. Azi va fi Betleem.

La noi, în aria de evanghelizare prin grecește, se alterna B cu V, dînd : Vicleim, Viflaim, Betleem fiind o formă modernă. M-am uitat în Noul Testament tradus în franceză de André Chouraki : localitatea, în ebraică, sună: Beit-Lehem. Iar fiindcă sunt aici : ‘Amora (Gomora - cea dragă lui C.T. Popescu, în pagina întâia din *Adevărul* din iunie 1995, unde mă prezenta drept lingător al Ceaușescului) ; Baalzevoul (Belzebut), Bar Aba (Barabas, cel răstignit lângă Hristos), Bar Talmai

(Bartolomeu), Bavel (Babilon, Vavilon), Beit-Hasda (Betesda), Elișeva (Elisaveta), Eliah (Ilie), Gat Șemani (Ghetsimani), Golgota (Golgota), Hevel (Abel), Kefar-Nahum (Capernaum), Magdalit (de Magdala), Nașeret (Nazaret), Sedom (Sodoma), Șelomit (Salomeea, Salomia), Șelomo (Solomon, Șlom, Șloim), Șușana (Suzana), Șor (Tyr), Yarden (Iordan), Iehuda - Iehudi (Iuda - Iudeu), Ieșua (Isus), Iohanah (Ioan), Irmeiah (Eremia, Ieremia), Ys-Hak (Isac, Ișac, Ițac, Ițic), Noah (Noe)...

Nu am înșirat echivalențele pentru Românii eventuali cititori ai **Jurnal**-ului meu, care, de la Revoluțiune, cunosc nu doar Biblia pe de rost, dar și ebraica (păi ce-au păzit teologuriștii ?), ci așa, pentru mine, să mi le reamintesc - le-am pomenit și în primele trei volume...

În convorbirea cu Mariana Sipoș din *Luceafărul* (6 și 7/2000) Solacolu se arată a fi, nu doar dezamăgit de connaționalnici, dar de-a dreptul lovit (nici în momentul discuției nu părea a-și fi venit în fire). Apare și în titlu : “Am simțit o reacție de respingere tocmai din partea acestor elite”.

Solacolu s-a dus în România, oferindu-se, oferindu-și serviciile : știință, experiență, onestitate etc. Iar “elitele” l-au respins. I-au dat de înțeles, i-au spus direct - că nu au nevoie de el și de capacitățile lui de a face ceva util ; ei (ele, elitele - și nu doar ele) aveau/au nevoie nu de... capacități (păi, dacă vrem noi să știm, ei au capacități din acelea mult mai din belșug și mult mai capace decât niște *fugiți* (iată cum a prins rădăcini termenul securist !). Dacă Solacolu - și alți *veniți* (sic!) le-ar fi oferit niște mii de dolari - deși n-ar fi stricat nici câteva milioane - atunci am mai fi stat de vorbă. Altfel, ce să discutăm ?

Lui Solacolu, ca exilat și ca activ în exil, țărișoara îi stătuse tot timpul la inimă. Pentru ea își oferise - în lipsa miilor de dolari - capacitățile. Românilor din România li se fâlâie de România, îi doare-n cur de ea - de ce?; păi, ce : pe ea (pe România, carevasăzică) o doare-n cur de sine : Ionică ori Mircică ori Ilenuța Mălâncioiu ?

Și are dreptate Solacolu să se “delimiteze” de mine de la început, zicînd că nu știe ce gândesc eu în chestia decorațiilor, în a ne-ducerii în România : eu nu mi-am oferit “capacitățile” - chestie virtuală, ci realele cărți, spre editare. Iar consângenii nu m-au “respins” ca pe Solacolu (și pe atâția alții, numai eu cunosc o duzină de specialiști în exact ce are nevoie România : șosele, poduri, spitale, asistență medicală etc...), ci *mi-au distrus cărțile* - fie direct, prin trimitere la topit, fie le-au ucis prin nedistribuire, fie, în fine, prin embargoul instituit în jurul meu (“urmare a “contestării” dragei de Monicuța).

Mai departe : eu nu le-am cerut serviciul... de a binevoi să accepte oferta mea de a-i ajuta ca pe niște orbi, să treacă strada - ca Solacolu. Eu m-am folosit de un drept al meu, atât “general”, de a publica în limba mea, în țara mea, cât și “special” : acela de a nu fi stat ascuns prin tufișuri ori borți când bătea crivățul comunismului - nici în țărișoară, nici în... Fugaria...

Vineri 24 martie 2000

Nici nu mi-am dat seama că a trecut atâta timp fără să notez. Deci:

miercuri a fost la noi Mariana Sipoș (va re-veni azi), ieri am fost prins de “noul text” pe care am de gând să-l propun lui Mihai Creangă. Chiar când era M.S. aici, a telefonat și a început să o ia pe ocolite... L-am rugat să rezume : nu-mi publică “Solidaritate în complicitate”. Asta era. Mă așteptam. O dată, fiindcă el nu mă poftise să mai “trimit ceva” - dar eu trimiseseam ; a doua : acel ceva era “cam tare” - o fi el stăpân pe *Aldine*, dar mai există pe lume și un Băcanu, Inventatorul Cătinei la Români (vezi volumul **Scrisuri**)

După telefon, M.S. a sugerat să...“trimit altceva”, o chestie mai scurtă și mai neviolentă. În graba mare am răspuns că n-are decât să publice Programul din 21 martie 95, că tot se fac 5 ani de-atunci ! După plecarea ei, am căutat prin “arhiva” ordinatorului, am găsit Programul, l-am scos, l-am transpus - iar ieri am încercat să-l comentez. Nu-mi fac iluzii că va publica rezultatul, însă eu îl reproduc aici.

[*Vezi textul integral (“După un cincinal...”)* în **Butelii... 2000**]

A început să plouă - rece.

Mâine trece Mircea Stănescu, în drum spre București.

Seara : zi foarte încărcată : de dimineață Mariana Sipoș. (...)

Duminică 26 martie 2000

Am dormit ca o vită. M-am trezit la ora 9 (cea nouă, adică la fosta 8). Săptămâna care a trecut a fost făcută din ne cazuri administrative pe care vizitele prietenilor nu au reușit să le dea la spate, făcându-le uitate.

I-am scris Elvirei Iliescu, felicitînd-o pentru Holograma din *Vatra*.

Niculiță tot n-a găsit **Romanul unui roman** - mai sunt saci în care nu a căutat, însă parcă îmi vine să-mi iau rămas bun de la manuscris. Păcat.

Mi-a telefonat Radu Creangă, abia întors din România. M-a anunțat că Ciachir n-a murit. Am rămas contrariat - acesta fiind cuvântul, pentru că nici o clipă nu am dorit moartea acestui limbric veninos. Și nu mai țin minte cine a adus vestea morții - un vizitator din România, dar cine ? Când ? Știu doar că, în stilul cunoscut de la Monica, zicînd ceva de rău de inomabilul Ciachir, vizitatorul m-a întrerupt cu blândețe creștinească:

«Lăsați-l, săracul, c-a murit...»

Auzind asta, cu moartea Ciachirului, am tăcut. “Argumentul” nu mai era ca la alții, la Monica : «Lasă-l pe săracul Manolescu, și-a rupt un picior...», «Lasă-l pe bietul Gabriel, e bolnav de ficat...», etc, etc. Și uite că Ciachir, băiat de trupă la Secusăptămîna Barbului n-a murit, măgarul ! Să-mi facă el mie o figură ca asta !

Îmi număr gologanii în buzunar : vasăzică Nemira cea edituroasă mi-a acordat mărinimoasă 14 exemplare de autor din **Scrisuri**. 10 le-a luat Rodica Pop, din care mi-a trimis 8 (un exemplar a rămas la ei, Pop-ii, un altul va fi ajuns la Davidescu). Niculiță spune că Nemira zice : i-a dat lui Lulu alte 4 exemplare - exemplare care nu au fost

(încă) găsite, după moartea ei. Din cele opt primite în două serii, un exemplar l-am dat Bienilor, altul lui Șișmanian, un al treilea lui Luca Pițu. Drept care am rămas cu cinci... Tare i-aș fi trimis și lui Solacolu și lui Kiropol și lui S. Damian și lui Cangeopol și lui... - dacă aș mai fi avut cu ce și ce... Trece, în drum spre Spania, Mariana Sipoș. Ea avea, la București, un exemplar din **Scrisuri**, am impresia că direct de la Nemira. Nu apucase să se uite prin el, ar fi vrut să o facă la Madrid. I-am împrumutat un exemplar. A citit - și a făcut însemnări - preț de vreo 400 pagini (din 630). Din moment ce era un exemplar "lucrat", i-am propus: să îl păstreze (i-am dat și o dedicație pe o etichetă), iar exemplarul virgin de la București, să i-l treacă lui Niculiță, pentru ca acesta să-l trimită înapoi... Mariana Sipoș mi-a pus întrebarea :

«Să-i dau exemplarul, ca să vi-l trimită la Paris ? Voiam să-l dau cuiva care ar vrea să scrie despre el - sau nu vreți să se scrie despre **Scrisuri** ?»

Am înțeles, încă o dată : deși ne înțelegem foarte bine în chestiuni importante, nu ne înțelegem deloc în chestiuni neimportante.

Despre ce este vorba, aici : eu, autor, după ce că Nemira îmi dă doar 14 exemplare (din care până la mine, la Paris, ajung 8); după ce nu am suficiente pentru puținii prieteni rămași, Mariana Sipoș, senină, îmi cere ca un exemplar (unu, din opt !) să rămână tot pe-acolo, are să-l dea ea cuiva care va scrie despre volum... Îar în fața "zgârceniei" mele (auzi : ditamai autorul, să vrea să recupereze un exemplar!), îmi pune întrebarea de încredere dacă nu vreau să se scrie despre acest volum. Înseamnă că era foarte obosită, cu gândul acasă - fiindcă știa, îi spusese de multe ori : există volume publicate din care nu mai am nici un exemplar (**Chassé croisé**, de pildă : în raft se află o altă carte învelită în coperta de probă...). Că **Dossier Goma** l-am cerșit (de la Catherine Durandin ? de la Șișmanian ?); că **La cellule des libérables** și **Elles étaient quatre** le-am furat de la biblioteci publice, preferând să plătesc "pierderea". Bun, acestea sunt în franceză - dar în românește? Mai am două exemplare din **Ostinato** - mereu împrumut, pe cuvânt de onoare, mereu împrumutatul uită să le restituie (sunt de acord : furtul de cărți nu este un păcat - cu condiția ca proprietarul acelor cărți să nu fie chiar autorul) : **Gardă inversă** : 2 exemplare, **Din Calidor** și **Arta refugii** edițiile de la Chișinău, conținând ca ultimele : câte 2 exemplare, **Jurnal I-II-III** : 3 exemplare, **Amnezia la români** (1995) un singur exemplar - și acela de lucru...

M-a amărât această "optică". Ea a citit aproape tot ce am scris, ba chiar a scris și despre viața și despre scriiturile-mi. Bine, episodul cu acel exemplar este un fleac (la scara istoriei literaturii române - de la origini până la Țirlea), dar încă o dată: un fleac important, iar o femeie, mai mult decât un bărbat ar fi trebuit să-i înțeleagă semnificația.

Mi-a spus Mariana Sipoș : Focke ar fi murit. Știa de la Solacolu. Însă nu și în ce împrejurări, din care motiv, când.

Dumnezeu să-l ierte. Mă tem că a murit nemulțumit de "urmele pe nisip" pe care nu le lăsase.

Luni 27 martie 2000

Putin a putinat putinegerile în Putinusia Puti-Eternă. Putinoarea putinală ! Pe cine au ales masele largi de ruși care abia-și mai târâie bășinile de foame, de frig, de boli : pe eroul lor, care i-a masacrat pe cecenii “păgâni” - așa-i tratează boii de recentți creștini (dar ortodocși! - ca Ciachir !) pe **vainah**-i - așa își spun lor înșiși cecenii, ingușii, bat-ii (rămași creștini, locuind în actuala Georgie)...

Ieri am făcut una nefăcută : m-am apucat să trec la ordinator **Din calidor**. Da, domnule. Dacă voi nu mă publicați, mă ordinatoresc eu : și mă samizdatuiez. După calculele mele optimiste, am să termin în cinstea Zilei de Întâi Mai, după care am să mă apuc de **Arta refugii**.

Marți 28 martie 2000

Am fost ieri la oftalmololoagă : El Fassy. A fost brutală (mi-a rănit globii ochilor) și dezagreabilă. Firește, avînd pupilele mărite (mi-au revenit la normal abia acum, dimineața), nu am mai putut lucra. Și m-am culcat.

Mi-a scris Laszlo. Condoleanțe pentru Lulu. Mi-a trimis o nouă revistă literară, scoasă de I.B. Lefter. Nu dă semne că ar fi bună. M-am uitat prin exemplarul (și jumătate) : impresie stranie : atâtea semnături de primă mână, ca să semneze, ce ? Fleacuri. Cu excepția interviurilor cu Monica Lovinescu și cu Virgil Ierunca - nimicul-cu-moț.

Să mai așteptăm. (Uite, nici numele nu i-l țin minte...).

(...)

Miercuri 29 martie 2000

În *Lumea liberă* venită ieri am citit un anunț: Mircea Zăciu a murit. Anunț care nu anunță nici când, nici unde a murit (“de un stop cardiac”). Românii noștri cei braviteji. Dacă le atragi atenția asupra superficialității, aisictirismului, futuimăsisimului (tricolor), ei :

«Bine că ți-am dat și-atâta !»

Ce bine, ce bine. În marea lui mărinimie, *mi*-a dat. El. Când (El ; Întâiul și Ultimul) putea foarte bine să nu-mi dea. Păi chiar așa, cine l-ar fi obligat ?

Abia acum îmi dau seama că Mariana Sipoș nu a lăsat în textul dialogului nostru nici o propozițioară despre distrugerea **Culorii curcubeului**, a **Gărzii inverse**... Dacă aș întreba-o, ar promite, jurat, că “astea” vor intra în partea cealaltă - așa, cam peste alți doi ani...

Nu merge dactilografierea **Calidorului**. Și din pricina ochilor : mi i-a “atacat” marocâneța, mi i-a zgâriat, mi i-a înghesuit, mi i-a stricat. Ce Dumnezeu o fi avut alaltăieri, fiindcă înainte era foarte gri-julie, îndemântică?

Mi-a scris Sorin Preda : Sânziana Pop găsește răspunsurile mele “prea dure”, deci are să le propună la *Cuvîntul*. Au oare aceia au să le găsească ne-prea-dure?

Joi 30 martie 2000

Plouă de rupe pământul. Și e frig. Tot așa are să fie în zilele următoare. Noroc că la București sunt 20° - așa scrie la broșură.

Nu sânt bun de nimic. Obosit, fleșcăit, descurajat - etceterat...

Zadarnice tentativele de a “rămâne” la suprafața actualității. Fiindcă în această chestie există “locuri”. N-or fi ele numerotate ca în *Îstoria Literaturii Cotidiene Brebane*, dar ca într-un bazin descoperit, un strand în toiul verii, cei care nu s-au năpustit la semnalul lui Brucan nu mai au unde-și răcori picioarele, darmite obrazul - locurile fiind deja ocupate... “Elementele” - în acest lac pedagogic nu doar ocupă un spațiu la care ar fi avut dreptul - ceva mai târziu - ci îl și gospodăresc cum învățaseră de la Ceaușescu și de la părinții lor care prinseseră lecția de la Dej. Vreau să spun : nu ocupă un spațiu cum îl ocupam noi, deținuții, pe cel dintr-o carceră, dintr-o dubă : fiecare “retrăgându-se în sine”, micindu-se, încetinindu-și funcțiile vitale - ca să încapă, supraviețuiască și alții - ci, cu brațele în laturi, rotindu-le, nepermițând ca spațiul dintre el și altul, tot așa, impostor, să fie “abuziv ocupat” de vreun fraier-incomod, de un individ nesuferit maselor largi mioritoase care, umblaseră, ele, o viață în patru labe, dar când le-a spus Partidul că se pot ridica în picioare, se “înălțaseră” pe dată ! Fiindcă ei sunt disciplinați...

Așa, simplist, văd eu peisajul în care, în principiu, aș fi fost și eu un “element”.

Îmi aduc aminte, cu strângere de stomac, puținele prilejuri când, la închisoare, se anunța că se dă supliment, iar celula nu era pregătită în vederea evenimentului (în sensul că nu erau pre-desemnați cei care ar fi urmat **să capete**). Era și compasiunea, mila, față de colegii mai bătrâni, ori mai slăbiți care nu-și puteau stăpâni instinctul alimentării ; dar și teama pe care o exhala, o emana, o “iradia” o asemenea coadă-la-supliment - dacă cineva ar fi încercat să pătrundă în rând, peste rând, ar fi fost pe dată sfâșiat - a, nu pentru că nu respectase un regulament, un cod, ci pentru că... acela atenta la porția celor deja aflați în poziția de așteptare, în poziția de primire a ceva care meritau din plin să capete, fiindcă fuseseră primii care se năpustiseră, după semnal.

Asta, în general, despre ciolan.

Își mai aduce aminte cineva, azi, că Liiceanu, Sorescu, Pleșu, Eugen Simion, Adameșteanu, Buzura nu se ilustraseră, nu făcuseră, nu dovediseră nimic, înainte de decembrie ‘89 ? Și că nu ar fi deloc, dar deloc îndreptățiți, acum, după, să fie “răsplătiți”? Nimeni nu mai este șocat, indignat, măcar mirat că aceștia sunt călare pe ciolan, hotărâți să nu lase nici o fărâmbă “agresorilor”.

Vineri 31 martie 2000

Niculiță, la telefon, mi-a repetat că nu a găsit “Romanul unui roman”; și că Mariana Sipoș i-a dat un exemplar din **Scrisuri**, cum convenise cu mine.

Ultima zi a lui martie : frig, ploaie...

APRILIE

Sâmbătă 1 aprilie 2000

Plouă, plouă - ca o bouă.

Duminică 2 aprilie 2000

Ieri au fost Șișmanianzii pe la noi : am stropit cartea de poeme a lui Ara apărută (cu chinuri) la Al. Arhiplecan, **Triptic 3 - Tireziada**.

Ca de obicei am bârfit populațiunea pașnică.

Printre altele (!) am aflat : în ediția românească, de la Eminescu a cărții **În cerc** ar lipsi un capitol (sau paragraf ?- “cel cu Pătrășcanu”. Ara, care vede cenzeni peste tot, presupune că cei de la editură (sic) mi-au suprimat pasagiul cu Pătrășcanu, fiindcă i-ar fi deranjat...

Spre rușinea mea, nu am făcut această confruntare (cu traducerea franceză). Nemaivînd nici un exemplar aici, la Paris, Doina Martescu Sofonea i-a trimis Luizei, de la Făgăraș, exemplarul pe care-l încredințasem ei (și de care uitasem...).

Sincer ? Sincer : nu am nici cea mai mică dorință să fac, acum, confruntarea cu pricina.

Tot ieri am primit un plic de la Vasile Baghiu: o scrisoare prin care îmi cere să răspund la câteva întrebări și un exemplar din revista *Antiteze* 1-2/2000, în care există și o recenzie la *Jurnal* I-II-III semnată Vasile Spiridon.

Reproduc răspunsurile la propunerea de dialog :

Paris 3 aprilie 2000

Dialog Baghiu-Goma

1. O părere proastă - și mai proastă decât înainte de noiembrie 1996.

Dacă avem vreo șansă de a ieși din Imperiul Rusesc ? Niciuna (încă 26 ani). Și nu doar pentru că, din 1990 până în 1996 am fost “călăuziți” (să fi spus : conducătoriți ? - vezi-l pe Păunescu limbîndu-l pe Ceaușescu) de un criminal ca Iliescu, flancat de tâlhari de drumul mare ca Roman, Voican-Sturza (și grijii pe la cultură de către băieți fini, ca Pleșu, ca Paleologu și ca Virgil Tănase, fost prieten, fost biograf al meu, devenit hagiograf al tovarășului Hidrologescu Ion) ; și nu doar fiindcă, după noiembrie 1996 Românii au crezut că vine la putere unul “de-al nostru” - dar, vai, era tot unul “de-al lor”, creație la-minut a Coposului și a Blandienei - să nu fie uitat Măgureanu cel etern... Ci pentru că și Iliescu și Constantinescu au fost *aleși*, în deplină cunoștință de cauză de Biet-Român-Săracul (cel rimînd cu Racul). Primul, cronologic, a încheiat Pactul cu Nefericirea Neamului Nostru : Rusia; al doilea, ca să nu se lase mai prejos, s-a trezit încheind Tratatul (de Cedare) cu Ucraina.

Acum s-a mobilizată ‘telectualitatea tricoloră (cea care, de 50 ani este sublimă, dar, vorba ceea...) în vederea realegerii Catastrofescului Emil.

Mai știi ? Individul ar fi în stare să-i mai amăgească o dată pe bravii alegători (care vor raționa astfel : «Decât cu un bolșevic, mai puțin rău are să ne fie cu un adunător de cotizații - ca tine, ca mine...»). Dacă tot se va prelungi boala, Moldovenii, “structural conservatori” (apud istoricul Matei Cazacu - atât că el

vorbea despre cei dintre Prut și Nistru, basarabeni mei...) au să fie dezamăgiți :

«Și când te gândești, bre, că, de-ar fi fost re-nunit secretar-general tovarășul nostru Iliescu, n-am fi intrat în Occident (nici n-avem nevoie de el! - așa ne-nvață tovarășii Cristoiu și Tucă), dar am fi pătruns, cu totul, în Orient, cum ar veni : în rîndul lumii ! Cum altfel, răpănos la raios trage. Atunci nu doar Rușii or avea un premare kaghebigist, ci și noi, miorișoșii - ba al nostru-ar fi mai frumos, că are vechi-me-n câmpul activismului, mult mai îndelungată decât tavișc' Putin (citește : Pùchin), cel cu ochi de pește fiert, iubind numai cecenul prăjit...»

2. Niciodată nu am criticat pe acei scriitori care, după decembrie 1989 "s-au implicat", cum ziceți. I-am criticat, i-am "înjurat" pe aceia care, nu numai că nu și-au recunoscut păcatul colaboraționismului cu puterea comunistă (colaboraționist fiind și acel scriitor care "înainte de 89" a tăcut, în timp ce alături, semeni ai lor erau umiliți, terorizați, lichidați), dar acum, la-plăcinte, mint cu nerușinare, inventîndu-și "disidențe" (de care nu au cunoștință nici nevestele lor), "cărți de sertar" (scrise fuga-fuga după 1990, cum ar veni ; cu voie de la Brucan), "texte interzise". În aceste nedemne exerciții s-au ilustrat - și culmea : tot repetîndu-le, analfabeții lor concetățeni au prins a chiar crede în "trecutul de luptă și de literatură curată" - a unora ca Păunescu și Sorescu, dar și în Marea Rezistență de la Iazul Mic, "prin cultură" a lui Manolescu a Ileanei Mălăncioiu, a Anei Blandiana...

În această chestiune (opoziția la comunism), pentru un scriitor nu există "cale de mijloc", nici "adevăruri parțiale" - acelea sunt proprii *autorilor de cărți*. Adevărul care nu este total, car'va' zică, vorba nemuritorului, nu există!

3. N. Manolescu, ca și G. Adameșteanu nu are inteligență de comportament (ca, dealtfel, hiperinteligentul Ivasiuc), și, ca șef al *României literare*, în zece ani nu a dovedit o singură dată că ar avea atât de necesara inteligență jurnalistică - așa cum are, cine-ar crede : Cristoiu ! Din această pricină a refuzat să publice ("programul" său fiind limpede în editorialul "Adio, domnule Goma !" - 2-8 dec/98) un re-răspuns al meu dat lui Gheorghe Grigurcu (în chestiunea Caraion) și un alt text în care mă arătam revoltat că *România literară*, organ al tuturor scriitorilor, nu doar al "nepoților gornistului Ivașcu"- de sub conducerea celui mai important critic literar, a devenit "cutie de scrisori și pubelă a securiștilor" : după ce publicase, în decembrie 1990, în două numere consecutive, pe cinci pagini, "dosarul de securitate" al... suprașefului Securității, Voican-Sturdza (sub titlul : "Scrisoare deschisă lui Paul Goma") ; după ce reprodusese, din Cartea Albă a Securității "probele de rezistență împotriva comunismului" a unor cunoscuți anticomuniști ca V. Băran, Platon Pardău, Silvestru, D.R. Popescu, Hobană, Titus Popovici, Vulpescu... - a culminat cu campania antiCaraion, din care ultimul semn de demisie morală (vorbesc, în continuare, de Manolescu) l-a constituit "Dosarul Caraion" (7-13 apr. 1999). În încesta "adevărul" este distribuit de Manolescu prin gura iscălitoresei volumului **Această dragoste care ne leagă** și prin a lui... Mihai Pelin, securist cu îndelungată activitate "la export" (și-a făcut ucenicia la Milano, cot la cot cu Traian Filip, în agenția Securității condusă de I.C. Drăgan).

4. Nu mă deranjează. Se vede că "persoana" mea prezintă interes în ochii unora - ca generalul de Securitate Pleșiță, inginerul C.T. Popescu de la *Scînteia-Adevărului*, E. Constantinescu - nu mai vorbesc de repauzatul Coposu... Gusturi și gusturi...

5. Bineînțeles, nu-i consider pe scriitori "vinovați că stau acasă și-și scriu cărțile".

Însă : dacă prin geamul deschis - al atelierului de creație, desigur - se auzeau oarecari plîsete de copil flămînd, de femeie bolnavă, de bătrîn necăjit ; dacă se vedeau buldozerele Patriei lui Ceaușescu - și a lui Iliescu - făcînd una cu pămîntul

case de oameni, palate, mănăstiri, biserici, amintiri (câte mai rămăseseră) - în acest caz, da : acel scriitor s-a făcut vinovat de complicitate cu Puterea. Fiindcă a știut - și a făcut.

Tiranii cunosc “secretul” : când scriitorii nu sonorizează, nu scriu **cuvinte**, realitatea (tirania, crima) nici nu există. Deci pot tiraniza în pace (mai corect : în tăcere). Scriitorii la români ar fi vrut să aibă slămina și banii de pe slănină ; să trăiască bine, în prezent și glorios în postumitatea viitoare. Vai, nu se poate : ei sunt contemporanii contemporanilor lor ; noi, contemporanii lor, depunem mărturie : **viața** lor a fost/este nedemnă de **operă**.

Bineînțeles, poezia lui Arghezi nu poate fi clintită de pe soclul meritat, însă nici un Eugen Simion nu va putea pretinde că i-a rămas și neumbrită de cedările, închinăciunile, minciunile scrise cu același condei - ale poetului.

6. Știind că maturitatea unei literaturi se judecă, nu prin poezia sa, ci prin proză, eseu - am fost mai atent la acestea din urmă. Nu meseria le lipsește (chiar foarte-tinerilor) - ce să mai vorbim de talent, chiar frizând geniul. Ci de normalitatea curajului... neliterar de a face literatură.

Cine are urechi de auzit a auzit de multă vreme și nu abia acum și abia de la mine.

7. Bineînțeles că s-a schimbat - din două motive : lipsa de bani a celor cu adevărat interesați de cartea tipărită și din a agresiunii altor “mijloace” de cunoaștere: televiziune, video, internet...

Dacă îi poate consola pe români : nu doar în România s-a operat această schimbare, iar în Occident este cunoscută de multe decenii.

Cu toate acestea nu se poate vorbi de o criză. Criza este starea permanentă - și normală și fertilă - a unei culturi. A fi în criză echivalează cu : a se afla în călduri și nu rămâne decât ca acela care se știe în stare, să... pună mâna și să are, grăpeze, însămânțeze. “Criziștii” sunt, fie persoane care nu pricep nimic, din nimic (dar, după obiceiul românesc : scriu, au auzit ei că astfel mai află ce nu știau), fie persoane care nu vor cu nici un chip ca alte persoane să priceapă... că nu există criză, ci doar bieți oameni speriați de perspectiva unei (de)căderi de pe scaune.

8. Nu, nu este o onoare să scrii fără a fi plătit pentru asta ; nici umilință. Cei care au optat pentru “meseria de scriitor” cu gândul la plată, dacă nu e prea târziu, să se reîntoarcă la inginerie, la contabilitate - de ce nu : la afaceri. “Să scrii pe degeaba?” Să scrii prost, să scrii bine - dar “degeaba” (în sensul de : fără plată)?

E ceva “degeaba” în această întrebare.

9. Prost - dar nu mă laud. Răspuns : nu - dar nici **nemulțumit**.

10. Nu mai citesc poezie de un deceniu și ceva. E un fel de a îmbătrâni... fără poezie.

11. În timp ce Papa făcea călătoria în Țara Sfântă, am recitat noul Testament în traducerea franceză a lui André Chouraqui, oprindu-mă la numelor proprii pe care noi le știm prin grecește.

Nu știu alții cum sunt, dar... dar eu percep alte realități dacă celor cunoscute sub un nume li se schimbă numele.

13. Fost. Am și un văr de-al doilea, Mihai Popescu.

15. Urez revistei viață lungă și plină - dar mie nu-mi place cuvântul “nărav”. Nu pentru că e slav (slav e și “iubire”), ci pentru că e urât. Devine acceptabil - chiar

frumos, când se referă la cal. Or scriitorul român nu este un cal. Măcar pentru că, vorba mamei (o Popească), de când s-a despărțit de om, calul a evoluat.

Scriitorul român cotidian dimpotrivă.

P.S. În recenzia la Jurnal I-II-II (de la Nemira, între timp au fost editate, la Dacia : IV-V-VI, iar VII va apărea în iunie 2000) din nr. 1-2 al revistei Antiteze Vasile Spiridon, explică cititorilor cum stăm cu “rușinea de a face muncile manuale” la Paris. Scrie :

“(dacă ar merge mai des pe străzi [adică eu, P.Goma], ar vedea că hainele verzi ale celor de la «Propreté de Paris» nu prea sunt îmbrăcate de francezii «de souche»...)”.

Excursionistul cultural a văzut niște “haine verzi” și își imaginează, nu doar că a înțeles ce e cu ele, dar și că îi dă peste nas diaristului (care nu iese pe stradă, deci habar n-are în ce lume trăiește de 22 ani). Explicația :

Franța, fost imperiu, mai păstrînd “Teritoriile de peste Mări”, își plătește, de decenii, păcatul sclavajului și al colonialismului. Așadar : Francezii de culoare din Martinica și Guadelupa (fostii sclavi) au prioritate absolută, în Metropolă, cu precădere la Paris, în ocuparea de posturi de mici-funcționari (PTT, primării, servicii sociale); Francezii de origine africană (fostii colonizați, dar nu sclavi, însă urmași ai ostașilor în armata franceză, începînd din Primul război mondial - Tiraliorii Senegalezi, de pildă) au prioritate - gurile rele spun : monopolul - în serviciile de salubritate. Prin urmare : ce a văzut Vasile Spiridon (în “haine verzi”) reprezintă o categorie privilegiată : este foarte greu pentru un alb să obțină o astfel de muncă (de măturător de stradă). În continuare, trecătorul prin Paris nu a înțeles nimic din Franța, dacă afirmă - atenție : se pornise de la “rușinea de a presta munci manuale” - că Francezii băștinași, deși “sans abri”, “nu ezită” (citește: preferă) să cerșească - decât să lucreze manual...

Da de unde ! Îi explic lui Vasile Spiridon ceea ce ar fi trebuit să înțeleagă singur : Franța, campioană a drepturilor omului (de la Revoluția Franceză), nu are și mijloacele acestei politici. Statul Francez intervine - acum este vorba numai de ajutoare materiale - oriunde, pe glob, se semnaleză o catastrofă naturală (cutremure, inundații, epidemii, secete - deci foamete), un război civil. Franța ia de la gura Francezului și trimite pâine, lapte, medicamente, îmbrăcăminte, corturi - în Etiopia, în Ruanda, în Somalia, în Ecuador, în Turcia, în China - în România (nu a fost ea prima care s-a grăbit să vină cu ajutoare, încă din 23 decembrie 1989 ?). Franța este o țară foarte bogată - cu foarte mulți săraci. Nu vorbesc de cei din metrouri (din păcate, irecuperabili), ci de șomerii fără alocație de șomaj, de vădu-vele rămase fără mijloace de subzistență - acești albi, “francezi băștinași” nu trăiesc mai bine decât săracii din România.

Ce minunat călător (și scriitor !) era Dinicu Golescu:

Sincer uimit, sincer impresionat - și sincer când mărturisea că nu înțelege anume lucruri. Cred că aceasta este o adevărată cale de cunoaștere.

Chestie de metodă.

Marti 4 aprilie 2000

Mă arătasem ușor intrigat de scandalul provocat în Hexagon de “insolența” jurnalului lui Polac, de nemaipomenitatea tonului, de “inter-dicțiile” ignorate. Ei bine, de astă dată este vorba de jurnalul (“Jurnal intim” este intitulat) al unui scriitor-scriitor : Marc-Edouard Nabe. A fost comentat în treacăt la emisiunea lui Ardisson, dar cred că am înțeles despre ce este vorba : de “un Ghinghis Han al literelor franceze”!; de un tip care nu trece cu vederea nici o slăbiciune a strămoșilor,

moșilor, fraților, copiilor - întru literatură. Rade tot, fără milă, începând din... 1989... În curând are să fie o emisiune specială, (cât despre citirea volumului - mai ușurel cu pianul pe scară), dar acum vreau să notez aici o curată-impresie:

Bag mâna-n foc : dacă va mai scrie careva despre **Jurnal**-ul meu, o va face, găsindu-mi... nu doar înaintași, dar “modele”- de ce nu : voi fi acuzat de... plagiat! Va afirma că l-am imitat pe Polac (“pe care, delatfel, l-a cunoscut...”, va preciza, Buduca cel grozav de informat - “din sursele noastre”) ; că l-am maimuțărit pe Nabe (“care, încă din 1989 scria ce scria...”).

Bineînțeles, n-am avut cum imita pe cineva al cărui ceva mi-a devenit cunoscut abia acum 3 luni (Polac) ; cineva despre a cărui existență aflu abia azi (Nabe) - să-mi fie rușine pe la nas. Dacă aș fi un adevărat român, deci protocronist, m-aș da mare, afirmând că ei, franțujii “m-au imitat - ba mi-au furat până și indicele de persoane” ! (idee a lui Dan Petrescu, eu n-am făcut decât să dau din cap afirmativ, pe cale poștală).

N-am avut cum imita - dacă nu aveam cunoștință de vreun alt jurnal (asemănător). Am mai scris : notam ce-mi venea, ce mă îmboldea, ce mă țopăia și abia în 1989, când am dactilografiat ce fusese scris până atunci de mână, a prins contur “un jurnal de publicat” - dar unde să public eu un jurnal, când nu scosesem nici o carte “de ficție” (în românește) ? În 1994, când Ștefana Bianu s-a arătat dispusă să acopere cheltuielile fotocopierii **Alfabecedarului**, i-am împins și cele trei volume de jurnal. Astfel, devenit “obiect” imprimat, jurnalul a fost “descoperit” în 1995 de Dan Petrescu (prin Al. Călinescu) și editat în 1997.

Miercuri 5 aprilie 2000

Am prins ultima parte a discuției despre (și cu Nabe) :

Am suferit : întreaga echipă de discutători a fost sub așteptări (ile mele). Cu excepția lui Ardisson, toți acești băieți deștepți, simpatici, cu gust - au bâzâit, s-au izbit de sticla geamului, n-au trecut - și nici măcar nu s-au mirat: au rămas “dincolo”, ca să încerce iar și iar cu fel de resemnare pe care nu le-o cunoșteam.

Desiluzie : “aspectul” autorei : costum, cămașă, cravată - și, pe cap, o șapcă din stofă groasă și urâtă. La întrebarea lui Ardisson : de ce poartă șapcă: e răcit ?, Nabe a răspuns :

«Sunt acum în plină literatură rusească și vreau s-o simt...» - ce nu face Franțuzul, pentru a simți ruseasca, eu mă gândeam la Tolstoi... - dar el a continuat : «Tocmai îl citesc pe Gorki - **Mama...**»

În ciuda acestei - pentru noi, ne-francezii, cunoscători cu de-a sila a Mă-si lui Gorki - individul a rămas singurul interesant, singurul autentic (și deștept) din adunare.

Ca la noi, pe Dâmbovița (dar pe un ton ne-vehement, ne-acuzator) au fost formulate nedumeriri (în sensul mentalității țaranului mijlociș, cel care nu se...dumirește de ce trebuie să intre el în colectivă):

“Există probleme de lectură...” - asta aparține lui Viviant, de felul lui cronicar de rock și ca “stil” (chiar de nu l-ai vedea, ai ști : e un Gică-

Mână-Scurtă), un fel de D.C.M. dupe Sena ;

“Într-adevăr, nu știu cum va rezolva problema cu lectura, acum, a jurnalului, destinat să apară postum” - asta a fost Carmouz - altădată băiat luminat ;

“Nu prea se vede epoca, nici timpul...” a zis și “Begbedé” - cel mai simpatic, cel mai deștept, cel mai spiritual, cel mai... literar (căci și el comite romanuri).

M-a apucat jalea. În ciuda antipatiei șlepci (și a dragostei pentru Mama Gorkiului), Nabe mi-a devenit drag, pentru că el, singur, a spus lucruri simple, evidente, normale (despre ceea ce scrisese - ceea ce e altă poveste).

Care epocă nu se vede ? Dar el nu a vrut să descrie epoca, el s-a descris pe sine. Care subiectivitate deranjantă ? Dar el este un subiectiv, a scris o chestie subiectivă, a propus partea sa de adevăr... El prezintă, într-un mod ficțional, realitatea...

M-a uns pe la inimă, fiindcă și eu, în urmă cu peste 3 ani, așa mă apăsasem de ai mei obiecționști (așa !) cu exact așa-le argumente.

I s-au pus și întrebări naive - de genul :

«Dar jurnalul nu înghite (ne bouffe pas ?) romanul ?»

Răspuns :

«Nu. Eu îl înghit (jurnalul). Jurnalul meu e roman total».

Dar bineînțeles ! Am spus-o/scris-o și eu, în 1997, dar pe mine, spre deosebire de Nabe, nimeni nu m-a ascultat - măcar ca să afle ce răspund la întrebările lor...

Deci “probleme de lectură” există, nu doar în capul daco-romilor noștri. Cum Dumnezeu se va fi explicând această bruscă, această incredibilă necunoaștere, neaderență la un gen literar consacrat ? - atât prin Jules Renard, cât și prin Gabriel Matzneff, prin Gide, dar și prin Leiris? Francezii, atât de disponibili la tot ce se arată a fi “mai așa”, vorba unei mătuși - în asta fiind o importantă cantitate de simulare - să nu perceapă ei noile vestminte ale jurnalului ? Vreau să spun : noul gen literar (romanul total) care, deocamdată, își zice “jurnal” ?

Și Nabe introduce în jurnalul său eseuri, scrisori, poeme, chiar romane... Eu o făcusem de nevoie (unde să-mi fi publicat articolele, când Dan Petrescu tăcea cu o vitejie fără seamăn, astfel obligându-mă să mă gândesc la **Scrisuri** ca la o chestie postumă ?), iată că Nabe a făcut-o dintr-o altfel de... nevoie.

«De ce să publici în prezent un portret al autorului - ca să interzici monografiile viitoare ?» - altă întrebare, nu atât de idioată pe cât pare la prima întrebare.

Uite pentru de ce, domnule : ca să nu lași pe altcineva să te “zugrăvească” - infidel - când, băiat mare fiind, poți să-ți faci singur... autoportretul? - a cărui responsabilitate o porți tu, portretizatul ? De ce în pictură “se admite” (ba, ca pictorul polonez recent prezentat la Paris, chiar și în peisaje răsare chipul autorului), iar în literatură ba ?

El, (Nabe) care e tânăr (nu pare a avea mult peste 40 ani) s-a grăbit să-și scoată în târg chipul din graba tinereții - eu din disperarea bătrâneții. La urma urmei, nu contează natura motorului - și oare este doar grabă?

M-a mai împăcat cu mine “descoperirea” unor alți jurnaleți. Cum

nu m-am dat niciodată în vânt după “originalitate”, nici după întâietate (când am vorbit despre asta, am făcut-o ca să nu fie “uitată”, nu ca să mă așez eu în capul coloanei), mă bucur când aflu “că și alții”. Cine știe : asta îmi va fi venind din spiritul-de-echipă, de mirare la un egoist, individualist ca mine. Nu știu dacă am fost un bun coechipier - la fotbal, joc de echipă, dar sânt convins : trăiam lotul de atletism de parcă aș fi făcut parte dintr-o echipă care concurează “în colectiv”, câștigă și se bucură în echipă... Cred că mai degrabă din lene, din puturoșenie nu am vrut niciodată să fiu șef. Mă simțeam foarte bine ca unul dintre ceilalți. Prin ce eram eu altfel - altfelă poveste, a fi scufundat într-o echipă nu înseamnă deloc a te pierde, a te anonimiza, ba mai degrabă dintr-un buchet se remarcă o floare mai... individualistă, decât dacă e prezentată doar ea.

În fine, vorbe.

Vineri 7 aprilie 2000

(...)

Azi am făcut puțină (doar puțină de tot) ordine, aruncând trei sacoșe (de piață, din cele de pânză) pline cu hârtii. N-am aruncat chiar tot ce ar fi trebuit, dar zic...

Mă obsedează moartea Florenței Albu. Mai ales că nu mai țin minte dacă Mariana Sipoș a adus (în drum spre București) această veste. Așa : nu mi-o mai aduc aminte. Până alaltăieri, când, venindu-mi *Convorbiri literare* pe februarie, am citit textul “Incinerarea” a lui L. I. Stoiciu. Imediat i-am scris două pagini (lui Stoiciu) - dar nu le-am trimis.

Am înțeles : fiind iarnă, fiind frig, au fost puțini scriitorii care să se ducă până la Crematoriu. În 5 februarie. A murit la spital, unde se internase pentru verificarea valvelor. A murit, scrie Stoiciu că a zis unul dintre preoți : fără lumânare, fără împărtășanie. A murit singură. Pentru întâia oară spun ce spun : dacă moartea ar fi doborât-o înainte de decembrie 89, poate că nu s-ar fi aflat în această cumplită singurătate. Și nu doar ea...

Mai scrie Stoiciu : Florența ar fi lăsat prin testament : dacă nu i se găsește loc de veci la Bellu, să fie arsă. Și continuă : Mihai Șora i-a spus mai apoi că nici el nu are loc de veci... Se vede că locul de veci, la scriitorul român, nu mai este, “ca înainte” ceva-de-prestigiu, un semn al rangului (îți dai seama : să fii înmormântat la Bellu, pe Aleea Scriitorilor !), ci pur și simplu un loc-în-spațiu, se vede că mai greu de procurat decât o locuință...

Așadar a murit și Florența. Gloria dispăruse în 1993, zice DSR. Lucia o mai fi trăind ? Câțiva călători încoace, după 89, pretindeau că era foarte bolnavă : îi murise fiica, ea nu-i supraviețuise decât cu trupul. Doina trăiește la Făgăraș.

Iată, nu e nevoie să te afli acolo, în spațiul de origine, ca să simți golul ce să cascade prin dispariția oamenilor care au contat pentru tine.

(...)

Sâmbătă 8 aprilie 2000

Zi cu soare (cu dinți). Și ieri a fost așa, mai mare dragul să te

plimbi - în principiu, în intenție, în gând...

Am notat că am vorbit la telefon cu Kiropol ? Am notat ;

Am notat că a murit Florența Albu ? Am notat. Dumnezeu să o ierte. Mă întreb ce vor fi zicînd Rodica Iulian și Oana Orlea. Pe Rodica n-am mai văzut-o din octombrie 1996, de la Die. Pe Oana de și mai demult.

Am primit *Discobolul* pe ianuarie 2000. De cum l-am deschis, ochii mi-au căzut pe... (dau un citat mai lung, ca să se înțeleagă despre ce este vorba) :

“Toată viața Blaga a refuzat angajarea politică programatică în numele vreunei ideologii, a vreunui partid politic. Acest lucru nu înseamnă că era lipsit de gândire politică, că nu era capabil să «citească» politic evenimente, fenomene. Caracterul politic și atitudinea de dizident se manifestă în două modalități : în dezbateră de principiu a ideologiei comuniste și în zmulgerea măștilor.”

Textul e intitulat : “Proza lui Lucian Blaga”, semnat : Ionel Popa.

În mod deliberat nu am subliniat, într-o atragere a atenției, termenul *dizident*. Deși este pentru întâia oară când îl întâlnesc într-un asemenea context - și aplicat unui asemenea personaj-personalitate... Ce va fi vrut să spună Ionel Popa prin “atitudinea de dizident” (a lui Blaga) ? Bine-bine, încearcă să explice “modalitățile” în care se manifestă aceasta (“dezbateră de principiu a ideologiei comuniste”).

Oricum ai lua-o, nu iese la un capăt : *dizident* are, și în românește mai multe accepții :

1. Persoană care se desparte (disidează) de o grupare, de un partid, astfel manifestîndu-și o *altă* opțiune - vezi dizidența lui Gheorghe Brătianu de la liberali, a lui Anton Alexandrescu de la țărăniști ;

1 b. Aceeași persoană privită din interiorul partidului părăsit și considerată : trădător ;

2. Persoană care, fără a nega țelul final, vrea să parvină pe o altă cale (“socialismul cu față umană”) - cam de prin 1964, apare acest termen abuziv aplicat contestatarilor, opozanților anticomuniștilor din URSS - am mai explicat ;

2 b. Aceeași persoană privită din interiorul... maselor largi de “opozanți” români total inactivi (ba unii chiar auxiliari ai Securității) din momentul intrării lor în închisoare : 1940, 1946, 1949, 1953, 1956... - considerată ; provocator, chiar denunțător...

3. Persoană care se manifestase *împotriva* regimului, însă, fie nu cunoștea accepția termenului *disident*, fie îi era frică de termenul *opozant* (ori simultan).

În care categorie va fi intrînd, după Ionel Popa, Blaga ? În 2 (simplu), cu condiția ca el (Blaga) să fi fost membru al partidului comunist și din interiorul lui ar fi angajat “dezbateră de principiu a ideologiei comuniste”...

Misterele Albei Iulii.

Tot în *Discobolul* Nicoleta Sălcudeanu scrie cronică la **La apa Vavilonului** de Monica Lovinescu.

Pe bună dreptate se simte frustrată (ca cititor) de aranjarea, masa-crarea, renunțarea la sute de pagini din jurnalul (jurnalele) inițiale ;

Pe bună dreptate Monica Lovinescu a făcut ce a crezut de cuviință

cu jurnalul său, în virtutea suveranității (sic) autorului.

Dacă e bine ? Dacă e rău - ce și cum a făcut ? Întrebări inutile, ultimul cuvânt (scris...) îl deține autorul. S-ar putea discuta (așa cum "s-a discutat" la apariția al meu, în 1997), dacă un jurnal declarat ca atare trebuie să respecte cutare lege, cutare normă, cutare convenție (nescrisă)... Presupun însă că volumul (primul dintr-o serie?) nu poartă eticheta : "jurnal". În acest caz poate fi orice, începînd cu "carte".

Ca declanșatoare (prin : "Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma") a campaniei de presă împotriva... jurnalului meu, Monica Lovinescu va fi fost "silită" de chiar împrejurările provocate de dânsa - la această "prezentare" a jurnalului său (uite, n-am spus : masacrare, cosmetizare, rescriere).

Presupun că și "episodul Caraion" - nu cel din *Săptămîna*, de acum 20 ani, ci din *România literară* a lui Manolescu și Pelin - va fi avut o certă înrîurire. Dar nu mă pot rosti pînă nu citesc negrul pe alb. Am să-l rog pe Niculiță să-mi trimită un exemplar.

(...)

Duminică 9 aprilie 2000

Solacolu mi-a trimis (și mie) o nouă ispravă de-a sa : "Destine" (*Dialog* iulie-decembrie 1999), două mărturii - ale lui Matei Gall și Andrei Goldner, ambii evrei comuniști, ambii trecuți prin infernul "celălalt"... Teribil. Tare bine ar fi dacă Solacolu ar găsi o editură capabilă de difuzare corectă.

Luni 10 aprilie 2000

(...)

A scos Sollers o nouă carte, **Passion fixe**. Françoise Xenakis o laudă peste poate. Zice că e poetică ; și că ea conține multe cuvinte ; și că e "un adevărat roman de dragoste". O cred. F.X. a spus și despre celelalte cărți (ale lui Sollers, ale altora) numai de bine. Nu i-am mai citit "critica", probabil rezervele și le... rezervă pentru presa scrisă (dacă va mai fi avînd, fiindcă la TV face promoție curată).

Am visat-o pe Monica Lovinescu. Îmi telefonase, rugîndu-mă să trec pe la ei. Chiar și în vis era după ruptură, deci eram neliniștit : ce se întîmplase, grav, de-mi telefonase și-mi ceruse să ne întîlnim ? Telefonul din vis transmitea însă și aparte-ul lui Virgil, care mormăia ceva - oricum, nu era de acord cu întîlnirea. Dar era un mormăit simpatic, aproape vesel.

Marti 11 aprilie 2000

M-am bucurat azi-dimineață când am primit *Vatra* nr. 1/2000 și am văzut că se ținuseră de cuvânt : publicaseră scrisoarea lui Dumitru Mircea. Însă când am citit *Nota redacției* - care ar fi trebuit să explice totul... M-am supărat și i-am scris lui Cistelean :

Paris, 11 aprilie 2000

Stimate Doamne Al. Cistelean,

Azi am primit numărul 1/ 2000 al *Vetrei*, azi vă scriu:

Dacă m-am bucurat că ceea ce vă trimisesem în 15 decembrie 1999 a apărut potrivit promisiunii formulate în scrisoarea Dvs. din 25 nov. 1999 ;

M-a mâhnit - ba chiar m-a indignat "Nota redacției" care *ar fi trebuit să prezinte* scrisoarea lui Dumitru Mircea.

Pentru ca - în sfârșit, cititorii revistei *Vatra* să înțeleagă despre ce este vorba - iată faptele :

În cursul verii anului 1999 v-am trimis o fotocopie după scrisoarea lui D. Mircea și transcrierea ei - originalul fiind scris. Prin scrisoarea din 25 nov. 99, m-ați asigurat că veți publica "documentul", dar este nevoie de câteva explicații, câteva detalii care să constituie măcar contextul dacă la motivații nu mai putem ajunge (atenție, v-am citat, fără ghilimele...).

Ceea ce am și făcut - v-am mai trimis :

- Textul "Campanii" (2 pagini) - în care era explicat tot ce era necesar de explicat ;

- O fotocopie a cap. VII din volumul de mărturie **Culoarea curcubeului**, capitolul "Scrisorile" din care vă ofeream "să alegeți (...) ce credeți necesar pentru înțelegere".

Din tot acest "aparatură" *Vatra* a ales să publice asta :

"Nota red. În volumul **Culoarea curcubeului** Paul Goma «dedică» un capitol «scrisorilor» (capitol intitulat chiar «Scrisorile») pe care le-a primit din țară, de la diverse colective sau persoane indignate de atitudinea sa. Reproducem aici scrisoarea trimisă atunci de scriitorul Dumitru Mircea".

Ce înțelege cititorul din luminoasa Notă a Redacției ?

Înainte de a răspunde la această întrebare (legitimă, fiindcă, orice am crede, o revistă este scrisă de scriitori - dar citită de, totuși, cititori...), este necesar să aflăm dacă cel care a compus *Nota Redacției* :

- este el un om de meserie sau a comis *Nota* în perfectă necunoștință de cauză?;

- este el un om de meserie **și** a redactat *Nota* (în perfectă cunoștință de cauză)

- programatic diversionist ?

Îmi pun aceste întrebări, nu pentru că aș suferi de mania persecuției (și dacă aș suferi, ce : Liiceanu și Manolescu, Monica Lovinescu și Adameș-teanu ar deveni, fulgerător, ocrotitori ai mei?), ci pentru că proza *Notei* este, dacă nu în litera, atunci în spiritul (dar stilul !) romanului **Pâine albă**, apărut în 1952, sub semnătura nemuritorului **scriitor supraréalist-socialist** Dumitru Mircea.

Dacă aș fi editor, aș reedita **Pâine albă**. S-ar constata: o proză foarte-foarte-foarte proastă dă impresia de "stranie". De **literatură** - am mai spus-o, o repet : **supraréalist-socialistă**. Cititorul e derutat : trebuie citită "la primul nivel" ? Sau decodificată (ca, de-o pildă, zisele - scrise - ale lui Călinescu, sub cupola Ateneului, comparându-l pe A. Toma cu Eminescu ; de-o pildă ca Zoe Bușulenga, dînd să se înțeleagă că îl comparase cu Pericle (pe Ceaușescu), doar ca să-și bată joc de el ?; ca Radu Enescu, în *Familia*, comparându-l pe același cu Ludovic al XIV-lea, dar explicînd mai-tinerilor că îl ironizase pe tiran)?

Deși are doar 5 rînduri și un sfert, compar *Nota red.* din *Vatra* cu volumoiul (1.000 pagini) editat de *Vreamea*, în 1995, intitulat **Memorialul Ororii** - pe care îl numisem : **Cartea albă a securității bis** : după aceeași "metodă" sunt aruncate, grămadă, informații, lăsîndu-l pe cititor să se de(în)curce singur...

Iată doar câteva observații privitoare la incompetența/rea-voința redactorului *Notei* :

- "În volumul **Culoarea curcubeului** Paul Goma «dedică» un capitol «scrisorilor» (capitol intitulat chiar «Scrisorile») pe care le-a primit din țară de la colective sau persoane indignate de atitudinea sa".

Încă o dată : ce înțelege cititorul din această "prezentare" ? Nimic.

- nu se spune că "volumul" cu pricina este unul de mărturie ;

- nu se spune că autorul depune mărturie despre Mișcarea pentru drepturile

omului pe care o inițiasse ;

- nu se spune când anume fusese acea mișcare - în 1977, când Al. Cistelecan și Virgil Podoabă și Cornel Moraru erau deja oameni maturi (aveau în jur de 26 ani), deci terminaseră și facultatea, deci îi învățau pe tinerii de atunci... literatura română cea curată ;

- nu se spune cine a fost Dumitru Mircea - un fioros activist de partid pe tărâmul literaturii în perioada dejistă (deci : stalinistă) ;

- nu se spune ce este cu acele "scrisori" primite de Paul Goma și de la mai cine primise ;

- în schimb (!) *Vatra* își dezinformează cititorii când scrie : (scrisorile) "pe care le-a primit din țară" - fiindcă acel **din** dă de înțeles că el, destinatarul (Goma) se afla în afara țării în acel moment - ceea ce este neadevărat ;

- *Vatra* dezinformează cititorii scriind că așa fi primit scrisori de la "diverse colective" (...) "indignate" : am primit o *singură* scrisoare de la un *singur* "grup de preoți ortodocși de la Protopopiatul Reghin împotriva Mișcării Goma" (cum a formulat Lucia Hossu-Longin în emisiunile *Memo-rialului durerii* 67 și 68, difuzate în februarie și aprilie 1998, aceștia fiind : preoții Gheorghe Pop (Reghin) și Nicolae Dinu (Breaza) și protopop Mihai Ciobanu, Reghin. (...)

Mai departe nu am mers. Atât de rău mi-a făcut, încât... m-a descurajat de a încerca să explic... Ce să mai explic unor oameni care nu vor să li se explice, nu vor să explice altora ?

Sânt foarte trist pentru Al. Cistelecan. Este la a doua șchiopătare a sa față de mine. Întâia s-a prezentat sub forma unui articol de laudă la adresa iscălitoresei volumului **Această dragoste care ne leagă**. I-am trimis replica - nu a publicat-o, nu a explicat de ce nu o publică. Iar aceasta este a doua.

Nu mai am energie să o aștept pe a treia, ca să-l anunț că o rup și cu el. Mă dau bătut.

Sunt prea tari și prea mulți pentru bietul - și singurul - de mine...

Miercuri 12 aprilie 2000

Am să fac ceea trebuia să fac de la început : să trimit o *Nota red.* înlocuitoare.

Am și făcut-o :

Paris, 12 aprilie 2000

Către revista *Vatra*,

În virtutea dreptului la informare a cititorilor, vă rog să publicați ceea ce urmează - mulțumiri :

Cititorii revistei *Vatra* sunt rugați să uite "Nota red." din fruntea Scrisorii reproduse la pag. 89 a nr. 1/2000, la rubrica Căpăii legalizate, în locul ei să țină seama de "Nota mea, Paul Goma" :

Scrisoarea ce urmează s-a înscris în Campania de condamnare a Mișcării pentru drepturile omului în România din februarie-aprilie 1977. În timp ce unii români - în jur de 200 - în ciuda barajelor Securității, au riscat și au semnat Scrisoarea Deschisă adresată Conferinței de la Belgrad, alții, nu mai puțin români (Zoe Bușulenga, Eugen Barbu, Ion Brad, Vasile Băran, Al. Piru, Săraru, Al Dobrescu, Andrițoiu...) au atacat, în presa de stat și de partid, pe inițiator și pe semnatari, alții - și aceia români-bravi (Dan Zamfirescu, Alecu Popovici, Valentin Berbecaru - apoi un număr de "profesori" de pe la

Ploiești, apoi un număr de popi ortodocși de la Reghin, Breaza - adică din imediata vecinătate a *Vetrei*) mi-au scris : unii criticându-mă, alții blestemându-mă, alții afurisindu-mă (popii), în fine, Dumitru Mircea dojenindu-mă, superior...

Dar cine era/este Dumitru Mircea ?

În 1952 devenise peste noapte "al doilea clasic în viață" (primul : Sadoveanu, cu **Mitrea Cocor**) prin capodopera sa suprarealist-socialistă **Pâine albă**. Când partidul nostru drag a încheiat colectivizarea (cum a încheiat-o), iar Manualul Colhozizatorului nu a mai fost de trebuință, tovarășul de nădejde, alcătuitorul a fost lepădat. Cum nu mai comitea proză (de când murise Stalin), Dumitru Mircea a fost pus să scrie scrisori de condamnare - ca cea scrisă în martie 1977 și publicată, repet, în nr.1/2000 a *Vetrei*.

Cum s-a întâmplat și cu alți ticăloși - Petru Dumitriu, Dan Ciachir - crezând că oricine poate deveni, peste noapte, din Saul : Paul - și activistul de partid în bransa ideologică (subbransa literatură realist-socialistă) Dumitru Mircea l-a găsit pe Dumnezeu (și de-atunci nu-l mai lasă - dealtfel în bună companie : Ion Brad, Săraru...).

Cu această "cheie" trebuie citită scrisoarea din 16 martie 1977 adresată mie - aflat în București, Drumul Taberii, Aleea Compozitorilor nr. 10.

Nota mea, Paul Goma

Uf ! Am găsit soluția - trebuia s-o gășesc din primul foc.

Azi am primit vizita unei tinere franțuzoaice care vrea să scrie o teză despre Basarabia. Am făcut bătăture pe la fălci tot explicând (și plăcându-mi ce fac).

Vineri 14 aprilie 2000

Ieri și azi am fost deprimat ; nu-l găsisem pe Mihai Creangă (colaboratoarea sa îmi spusese că s-a internat pentru două săptămâni), deci nu aveam unde publica dialogul cu Dan Culcer.

Azi, după amiază mi-a telefonat... Mihai Creangă. Că nu fusese decât o falsă alertă (cu sănătatea), că mâine apare "Si j'étais président". I-am vorbit de dialog, urmează să-l trimitem luni sau marți (depinde de Culcer).

Duminică 16 aprilie 2000

Ieri s-a întors Mircea Stănescu de la București, cu un pachet de hârtii încredințate de Niculiță Damaschin - ce a rămas din două case, din două familii... Fotografii, acte, carnete... Ana a fost atinsă, a și întrerupt cunoașterea lor, eu ceva mai puțin...

Ca să-mi descrețesc fruntea și s-o fac și pe ea să râdă (sântem din tată-n fiu clovni-ai-clasei, mai ales ai perechii noastre cea întristunată), am coborât și i-am citit câteva din "perlele" consemnate într-un carnetel cu coperte din pânză roșie, deschis la Lătești, în 22 decembrie 1959, cu următorul... îndemn :

"Țin prea mult la mine, ca să mă las să cad".

Ca "înțelepciune" nu face două parale, dar bănuiesc : eram în preajma celui de al doilea Crăciun în Bărăgan. Sunt sfâșietor de triste "sâmbetele" la internat, la cazarmă - dar în domiciliu ? Și încă un amănunt : "a cădea" are și semnificația : de a se încurca cu vreo femeie

de la Fermă... Probabil mă luptasem cu singurătatea, însă - chiar atunci, "de sărbători" mă lipsisem de această sublimă consolare...

În carnetul cu pricina se afla și un carton de invitație (pliat, de aceea a încăput în carnet) :

Adunarea generală a scriitorilor din Republica Socialistă România

I N V I T A Ț I E

Uniunea Scriitorilor

1968

Aceasta a fost "coperta primă". Deschizînd, în stînga este completat la mașina de scris :

Tov. *Paul Goma*,

iar pe "pagina de titlu" :

Vă rugăm să participați la Adunarea Generală a Scriitorilor din Republica Socialistă România, care va avea loc în Municipiul București, în zilele de 14, 15 și 16 noiembrie la Ateneul Român.

Lucrările Adunării vor începe în ziua de joi 14 noiembrie a.c. orele 10,00

Uniunea Scriitorilor

Jos, pe aceeași pagină, unde scrie :

Locul _____, este marcat, la mașina de scris : *fără loc*

Pe Ana a amuzat-o și invitația, remarcînd că eu, din neagra preistorie, am fost un om-fără-loc...

Am să trec aici câteva din perlele - care, pe mine în primul rînd - recitindu-le, reamintindu-mi-le, m-au făcut să rîd cu lacrimi, să nu pot termina "bancul"- de rîs. Firește, acesta fiind rîsul inițiatului (cam ca acela care cunoștea numărul fiecărui banc numerotat...) :

Ionescu (nu mai realizez dacă chiar exista un deoist cu astfel de nume sau folosisem un pseudo-nume):

"Dom'le, soția mea e o femeie foarte ideală !";

Citat din *Scînteia* :

"Pe cît de neprietenos, pe atît de dușmănos" ;

Costică (privind pe fereastră, în uliță) :

"Aaaa ! Uite-i pe... Nu știi cine-s..."

Gică (povestește) :

"Cutare s-a urcat în tren cu-o falcă-n cer și cu una nu..." ;

Bicicleta lui Pîrvulescu - ea nu zice nimic, dar are far și la spate, deasupra unei plăci pe care scrie, citeț :

"Păstrați viteza legală";

O altă inscripție - aceasta oficială :

"Atenție !!! Urcîndu-vă pe stîlpii noștri electrici vă periclitați viața prin electrificare !" ;

La radio, în 18 III 59 :

"Culorile nu mai erau atît de vii și de multicolore" ;

Eu :

"Am impresia că mi se pare..." ;

Păuna :

"Asta înseamnă că unde-i ?" (3 aprilie 59);

Radu :

"O urăsc pe X !"

Eu :

“De ce ?”

Radu :

“Fiindcă era să se-nece în Dunăre, domnule !”

Cutare povestește, amărit :

“I-am scris lui frate-meu că de trei luni trăiesc doar cu cartofi și cu ceai - mi-a scris că n-are cartofi, dar, uite, îmi trimite un chil de ceai...”;

Păuna (relatează) :

“Bimbo e bolnav și de-o săptămână tai cocoșu ăla mare...”

Conversație cu Horia - eu :

“De ce sunt atâtea muște la tine-n casă ?”

Horia :

“Îmi filează lampa...”

Drăghici :

“Dă-mi o găleată cu apă repede !”;

Horia :

“Aveam o singură cameră mare și lată și aia era mică...”;

Tot Horia (după ce s-a fotografiat în oglindă) :

“Am avut de gând să fac o natură moartă, dar până la urmă m-am hotărât pentru un peisaj...”;

În același carnetel se află două pagini (de carnet) cu însemnări telegrafice din timpul “învoirii” la Constanța - deci știu și când anume s-a întâmplat ceea ce am relatat pe larg în **Soldatul câinelui** : luni, 8 februarie 1960.

Citind, acum, ce anume scriam acolo, înțeleg de ce nu țineam jurnal : doar nu era să scriu într-un carnet aflat tot timpul în buzunar că m-au umflat securiștii din port, că m-au dus într-o baracă, unde m-au dezbrăcat și m-au bătut - ei, vrei cinci-zece haidamaci, apoi m-au scos afară, în pielea goală (în 8 februarie 1960, când înghețase Marea Neagră pe o distanță de câteva sute de metri de la mal)... Ce să mai scriu : că prietenul căutat, găsit, dar care nu m-a primit era George Mihăescu, atunci jurnalist la organul regional ? Încă o dată : în “jurnal”-ul din carnetel am notat numai “aspecte ale naturii” precum și niscai “cugetări culturale” (statuia lui Eminescu...).

Fiindcă am tot ciocănit la el o lună de zile, îl trec aici, în aprilie, urmînd să-l suprim pe cel din martie :

[Vezi textul integral (“Pe ei i-a întrebat cineva-cîndva dacă sunt anti-voi?”) în Butelii... 2000]

Așadar, de la București mi-au parvenit o sumă de hârtii. Printre ele, “jurnalul” mamei. Când Niculiță m-a anunțat, la telefon, că găsise un jurnal al ei, am zis că nu știam de așa ceva - în fapt, nu *mai* știam, fiindcă pe copertă mâna mea scrisese cu stiloul (l-am recunoscut: drăguțul de coreean !) numele ei. Iar în interior am corectat câteva nume proprii nemțești - le-am scris cu majuscule, pe margine, probabil pentru ca mama : dacă le mai scrie, să o facă corect.

Cum mi-a ieșit din minte “jurnalul” ei ! Acum sunt sigur : eu am

îndemnat-o să țină așa ceva, văzînd-o cât suferă din pricina pierderii Monografiilor satelor pe unde trecuse (confiscate la arestare, în 1949 de Securitatea din Mediaș, nerestituite). În fapt, nu-i voi fi vorbit de un jurnal, ci de un caiet în care să-și consemneze amintirile. Ascultătoare, ordonată, a făcut ce a făcut - și cât a făcut. I-au "scăpat" câteva episoade importante în viața noastră : fuga prin păduri în 1944-45 - deși ea scrie că încă de la Gusu, imediat după 23 august 1944, "niște comisari" ne-au căutat să ne îndemne să ne întoarcem la noi, la Mana..." Nu mai spune că mutarea noastră din județul Sibiu în Târnava Mare a fost tocmai de frică să nu ne pună pe trenul de Vladivostok - crezînd că au să ni se piardă urmele. Nu vorbește nici despre tentativa de a pleca, cu frontul, spre Apus... Iar povestea cu arestarea lor din 1949 rămâne neterminată : scrie că a fost umilită, înjurată și bătută la Securitatea de la Mediaș, dar nu și cine o făcuse - eu o știu din povestite-tile tatei, ale lui Emil Tatu și chiar ale ei : "comandantul" (Buzescu) și "ocoșul" : Paszty.

Dealtfel ultimele 7-8 rînduri scrise (despre acest episod - și din "jurnal") sunt tremurate, nesigure. Ca și cum consemnarea fusese întreruptă o bucată de vreme, la mijlocul unei întâmplări povestite, iar la reluare, starea sănătății îi era considerabil înrăutățită.

De reținut : mama notează : momentul în care, la Camencea, în Refugiul Prim, Au Venit Români (cu tricolorul !) ar fi fost la 26 iulie (41). Iar plecarea din Mana, în vederea Refugiului Doi : 14 martie 44/ Există printre hârtii și niște acte - prețioase :

Certificatul de împrumut a bunicii paterne, Natalia Goma :

"R O M Â N I A
Ministerul Agriculturii și Domeniilor
C A S A N O A S T R Ă
Instituție de Expropriere și Împrumut
Comisiunea Județeană Orhei
C E R T I F I C A T
D E
Î M P R O P R I E T Ă R I R E

Se atestă de noi că D-na Goma Natalia din satul Ciocâlteni, Volostea Ciocâlteni a fost împrumut(ă), conform legei agrară din Basarabia în urma hotărîrii Comisiunii Județene No. 20 din 3 Martie 1923 și potrivit tabloului de locuitorii care au tras la sorț, de cei care primesc numai imaș în comun și cei ce se împrumutesc conform art. 36-37 din legea agrară unde a fost trecută la No. 220 după cum urmează :

Pe moșia Mălăești fostă proprietatea P. Scordeli, V. Casian și E. Godlevscaia cu 1 ha imaș în comun cu locuitorii împrumutați și pe moșia Mălăești, fosta proprietate Godlevscaia cu 3 ha 9500 m.p. teren arabil ce va fi arătat pe planul de parcelare sub No. 220 (...) și cu 5000 m.p. loc de vie arătat pe plan sub No. 25/220 situat pe moșia Mălăești fosta proprietate E. Onchil (?)

Adică în total a fost împrumut(ă) cu suprafața de 5 ha 4500 m.p.

Acest certificat liberat pe baza deciziei Consiliului de Adminis-trație al «Casei Noastre» va fi schimbat în titlu definitiv de proprietate, de către «Casa Noastră», conform art. 59 din Legea Agrară.

Președintele Comisiunii județene

de Expropriere și Împroprietărire
 Indescifrabil (C.Marinescu ?)
 Secretar
 Indescifrabil (Afantigoare... ?)
 No. 2941 din 5 martie 1923”

Din câte știam de la tata, bunica fusese împroprietărită ca văduvă de război : bărbatul ei, Chiril Goma căzuse pe frontul din Galiția - ca ostaș în armata rusească - lăsînd-o cu trei copii minori - toți trei băieți. Nu știu dacă văduva primise pământ pentru că soțul luptase într-o armată aliată, sau tuturor văduvelor (deci și cele din Ardeal, Banat, Bucovina (ai căror soți fuseseră în armata inamică) li se dăduse pământ.

Mai există o hârtie importantă pentru mine :

“GUVERNAMÂNTUL PROVINCIEI BASARABIA
 Directoratul Afacerilor Administrative
 (cupon pentru transport)
 Nr. 121

1. Numele și prenumele : Eufimie Goma
2. Etatea : 35 Profesiunea : învățător
3. Domiciliul : com Vatici jud Orhei
4. Persoane ce-l însoțesc : Maria, soție de 35 ani, Paul, fiu de 8 ani
5. Cantitatea de bagaje ce-l însoțesc : 180 kg.
6. Locul de evacuare : Sibiu
7. Data când se face evacuarea : 19 Martie 1944
8. Mijloace de transport prin care se evacuează : C.F.R.
9. Locul de adunare pentru imbarcare : Chișinău, ora (neant)

Semnătura și sigiliul delegatului pentru evacuare, (este - indescifrabilă)
 Semnătura evacuatului, Eufimie Goma
 Sigiliul (rotund) : Chișinău - casa specială CFR No. 421 - Data : 17 martie 1944.”

Așadar : am plecat (ar fi trebuit să plecăm ?) în 19 martie (am notat : mama zice că am plecat din Mana în 14 - om fi așteptat la Chișinău pornirea convoiului ?)

Fără a avea la îndemână vreun act, vreun “ghid” istoric, când scrisesem **Din calidor** avansasem data plecării din gara Chișinău la 25 martie 1944 (fiindcă atunci este Bunavestire...) : tot așa scrisesem că Venirea Românilor fusese anunțată (prin întâiele canonade) în 29 iunie 1941 (fiindcă atunci sînt Sfinții Petru și Paul)...(Mama zice : 26 iulie).

Mai sunt două acte interesante, ambele emise de Întreprinderea de Gospodărie orașenească Făgăraș :

Sub titlul “Notă Internă” adresată Serviciului Tehnic, se scrie : “cu data de 3 mai 1945 (eroare, a se citi : 1965) a fost angajat la această întreprindere tov. Goma Paul, în funcția de topograf-măsurător la serv. tehnic - în mod temporar - pînă la data de 3 iulie 1965, cu un salariu categ. V-a, cu 4,60 lei în regie...”

Însă în adresa trimisă “Tov. Goma Paul” stă scris “contractul s-a expirat cu data de 3. V 1965”. Semnează Director inginerul Ioan

Bănică, Inspector cadre E. Nichifor. Ce se înțelege din asta ? Dumnezeu să știe. Că bietul inginer Bănică Ioan nu știa - cu toate că nu el cu mâna lui a scris : 1945 în loc de 1965... Poate că nu e decât o expirare-prelungire...

Încă o chestie :

“Dos(arul) No. 869948, Tribunalul Târnava-Mare

Citațiune

No. 3211 din 21 aprilie 1948

DI.(D-na) Goma Maria

din com Buia este chemat(ă) în ziua de 14 Mai 1948 ora 8. a.m. la acest Tribunal în orașul SIGHIȘOARA camera nr. 9 spre a fi ascultat(ă) ca recl. în procesul de *naționalitate*.”

Urmează avertismentul și semnăturile. Ce va fi semnificând “recl.” ? Reclamat ? Reclamant ? Nu contează, cuvântul “naționalitate” maschează adevărul : “repatriere în URSS”. Hărțuiala cu “naționalitatea” a durat până după moartea lui Stalin (1953).

Iar acum un act fals : certificatul de naștere al meu : am scris despre el (mai exact : despre împrejurările în care tata l-a fabricat, eu ținând lanterna sub pătură (la internatul Liceului Industrial) și ținând tira la hotelul bântuit de ruși - dar nu credeam că mai există... Ei bine, există ! Să reexplie situațiunea :

Rușii, când ocupă un teritoriu, se înstăpânesc nu doar asupra pământului, ci și asupra locuitorilor ; și nu numai asupra celor pe care îi surprind pe teritoriul cotropit, ci asupra tuturor celor născuți pe acel pământ - indiferent când, în timp (dacă mai trăiesc...) și indiferent unde se află aceia în momentul ocupației țării. Vasăzică : în 28 iunie 1940 Rușii ocupă Basarabia, Herța, Bucovina de Nord. Unii dintre locuitorii Teritoriilor Cedate fug, se refugiază în teritoriile libere. Ei bine, Rușii îi consideră și pe aceia “cetățeni sovietici”, deci “repatriabili”. Fără a ține seama de voința omului, fără a ține seama de faptul că, de exemplu eu : în momentul în care mă născusem la Mana, Orhei, Mana-Orhei făcea parte de drept din Regatul României, nu din URSS; și nici ca tata, ca mama, născuți în 1909 în Imperiul Rusesc.

Din acest motiv noi, refugiații din Basarabia și Bucovina, imediat după 23 august 1944 am intrat în panică : știam că Rușii, spre deosebire de alți ocupanți, nu îi alungă pe băștinași de pe pământul nou-cucerit, ba îi revendică și pe cei care fugiseră de spaima lor și se ascuseseră “în altă parte”. Pe scurt : toți cei care se născuseră pe teritoriul devenit mai apoi sovietic - sunt considerați cetățeni sovietici, deci sunt obligați să se... repatrieze...

Astfel, prima reacție a noastră, refugiați, prinși de “actul” de la 23 august în satul Gusu județul Sibiu a fost să... fugim spre Apus, dacă nu cu frontul, măcar îndărătul (în brazda) lui... Am și pornit “încolo, încotrova” - dar după câteva zile am înțeles că nu vom reuși să scăpăm de ruși prin fugă - dintr-un motiv simplu : spre Apus se îndreptau numai Rușii, iar dintre Români, numai militarii - nu exista nici un civil care să meargă în același sens; iar dacă exista, devenea suspect, atât în ochii populației («Cine-or fi ăștia care *merg cu Rușii* ?»), cât și în ai

rușilor : («Cine-or fi civilii care se țin după noi ?- sigur, *șpioni* !»).

Că tot am ocazia, repet : ***primii români persecutați de ruși - și de comuniști - în România, după 23 august 1944 au fost refugiații din Teritoriile Cedate în 1940 și re-ocupate de ruși în 1944 : basarabeni și bucovinenii.***

Semnarea Armistițiului a avut loc în 12 septembrie (1944) la Moscova - deci, după 3 săptămâni de la “act”. Noi, atunci, nu știam unde și când ni se va semna sentința de condamnare la moarte (câți să fi fost “cetățenii sovietici” : 20.000? 200.000 ?) și n-am aflat decât din cărți, ani și ani mai târziu - în acele momente de panică nu citeam ziare și, de am fi citit, ce am fi aflat, în privința soartei noastre, de frați-vânduți ? Știam însă că trebuia să fugim de “repatriere”. Cum ? Cu toții se întrebau, se interesau : care or fi “constrângerile” (rusești), ca să știm cum să le ocolim, evităm ?

O paranteză : în toamna anului 1995, pe când mă aflam expulzat din locuință (la un hotel, în așteptarea repatrierii alteia), fostul diplomat Alexandru Danielopol mi-a dăruit volumul **Basarabeni și bucovineni între drept internațional și dictat - documente 1944-1945** de Lidia Brâncău și Adina Berciu-Drăghicescu (Ed. Șansa, București 1995). Am purtat o scurtă corespondență cu dânsul - D-sa susținea că intervenția sa cu un referat din 11 noiembrie (trimis generalului Vinogradov locțiitorul președintelui Comisiei Aliate /sic/ de Control în România), cu o notă din 18 decembrie, adresată apoi de Vișoianu lui Molotov (care a primit răspunsul rusesc : «Dreptul Internațional nu este Dreptul Sovietic !»), apoi discuțiile avute cu americanul Brannen - în 2 martie 1945!, convorbirea din 3 martie (când bandiții de la NKVD i-au convocat pe ministrul de externe Ciuntu, pe consilierul Demetrescu și pe Al. Danielopol la sediul din Sf. Gheorghe, au încuiat ușa, au scos pistoalele din tocuri și le-au pus pe masă - cerînd românilor să accepte-semneze “punctul 5” - iar Danielopol, a scos... stiloul, l-a pus pe masă lângă pistoale și a spus : «Fiecare cu armele lui»), etc etc - toate aceste demersuri ale părții române au avut efecte benefice, “au oprit trimiterea refugiaților în Rusia”.

Am fost obligat să-l contrazic : până la intervențiile sale - eroice, adevărat - câte familii de basarabeni și de bucovineni fuseseră “repatriate” cu forța ! El vorbește de data de 3 martie 1945, când se târguiau cu bestiile rusești asupra “punctului 5” (nu știu ce reprezintă, o să aflu), or la acea dată - jumătate de an după începerea “recuperării” refugiaților - noi, cei din familia Goma, intrați în categoria “norocoșilor” (datorită actelor false - la care am să revin) văzusem cum sunt luați de lângă noi, și puși pe trenul cel fără de frâne, din Lagărul de Repatriere de la Sighișoara, familii ale unor prieteni, a unchiului Popescu, fratele mamei... Așadar, după ce am fost prinși în pădurile Buiei de ciobani și dați jandarmilor - care ne-au “condus” la Sighișoara (fără zel, fără chef - dar “ăsta era ordinul”), am început a fabrica acte false - pentru a dovedi că : ***între 26 iunie 1941 (cedarea Basarabiei și a Bucovinei) și 22 iunie 1941 (alungarea sovieticilor și recuperarea Teritoriilor Cedate) noi - sau măcar un membru al familiei - nu ne aflam pe teritoriul ocupat de sovietici ; deci nu eram... cetățeni sovietici.***

Am mai scris (în *Arta refugii*) : la un hotel (de lângă gară) apoi la

internatul Liceului industrial unde fuseserăm parcați noi, “repatriabili”, tata și mama fabricau documente - constând din scrisori - date și localizate în afara Basarabiei, iar eu țineam tira. Apoi, la internat, tata a trecut la completarea formularelor (din care avea rezerve) de certificate de naștere, de căsătorie, folosind stampilele luate de la Mana, aplicate... rotit, ca să se poată citi orice...

Nu mai țin minte de ce anume s-au oprit părinții asupra localității Tisău din județul Buzău, ca... “loc de naștere” al meu. Sigur este că nici tata nici mama nu călcaseră pe-acolo, vor fi avut prieteni, colegi, Dumnezeu să știe...

Mă întorc la actele trimise de Niculiță : am în față **două** certificate de naștere :

a) O copie a adevăratului, cel care zice : “*Paul masculin ortodox* s-a născut la Mana, com. Vatici jud. Orhei.”

Formularul (cu certitudine provine din “fondul tatei”, pentru că are tipărit : “194___” O mână (a mamei !) a completat această copie, consemnând “detaliile” - ca “mențiunile ulterioare” ; timbru fiscal, sigiliu, număr de ordine ;

b) O copie - bătută la mașină, avînd pe verso textul pregătit pentru legalizare... - am să revin.

Aici *Paul masculin ortodox* s-a născut în Comuna Tisău, Județul Buzău...

Dealtfel, e... singura deosebire (esențială, capitală pentru viața întregei familii !), în rest...

- același Nr. curent : 59 - și la Mana, Orhei și la Tisău, Buzău ;

- probată (nașterea) cu același act : “Certificat Circ. medicale... No. 342 din 21 oct. 1935” - numai că, de la certificat la certificat, locul acelei *Circ. Med.* variază : Tisău la... Tisău, Isacova la Mana...

- la rubrica “îndreptări sau observații înainte de semnare”,
la cel de la Mana scrie :

“Nașterea confirmată de tatăl copilului și martori. Declarant (ss) Eufimie Goma

Martori (ss) A. Oleinic

Of. st. civ.(ss) C. Popescu

Notar (ss) Stăncescu

Se certifică exactitatea prezentului extras

Dat astăzi, 18 Martie 1944

Ofițer al Stării Civile, (ss) Stavinschi

Notar, (ss) G. Frunză”,

în timp ce pe cel de la Tisău... la “martori”, în locul lui Oleinic, este pus alăturatul C. Popescu, iar “Notar” este tot Stăncescu...

Data este identică - însă altfel scrisă : “18-III-1944”

Modificările sunt mai sensibile la :

“Ofițer al Stării civile, (ss) Duca

Notar, (ss) I.Stăncescu”

Că tot sunt aici, copiez “Nota” de pe verso-ul certificatul fals :

“**Dr. Vasile Ciura notar public în Sighișoara**

Nr. 118/1945. Cop.

Prezenta copie fiind pe deplin conformă cu înscrisul

Estras (sic) de naștere timbrat cu 20 lei prezentat de D-l Goma Eufimie domi-

ciliat în comuna Buia cu cererea înregistrată sub Nr. 118/1945 Cop. de mai sus, din ziua de astăzi, se legalizează de noi, conform D.L. Nr. 258 din 1944 art. 82

Sighișoara la 7/șapte/ Aprilie 1945 /una mie nouă sute patruzeci și cinci.
notar public” (semnătura)

Acest act nu este legalizat : nu are nici stampilă, nici semnături. Înseamnă că fusese completat în biroul (și la mașina de scris a) notarului. De ce nu a legalizat și această copie - doar este primul exemplar dactilografiat ? Cine știe, poate că am să dau peste un certificat fals-legalizat în hârtiile care au să-mi mai vină.

Luni 17 aprilie 2000

Am mai dat peste ceva : **Fecioreasca - proiect de scenariu**, dactilografiat de o profesionistă (dar care? unde ?) pus într-un dosar cu șină pe coperta lui scris de mâna Luizei Năvodaru ”Ridicat cu ocazia percheziției domiciliare, aparține lui Paul Goma, 9 IV 1977” - și are numărul “26” - se vede că până la acea cifră se ajunsese cu manuscrisele confiscate la Breaza.

Nu m-am uitat prin el, desigur este o cretinărie. Cum se păstrează o copie, originalul va fi fost predat la Cinematografie - lui Carabă de-o pildă (deși Băran pretindea într-un ziar că lui îi dădusem ceva...).

Important : Fecioreasca a fost scris(ă) între **19 ianuarie - 4 februarie 1963**. Să fi fost scris(ă) la Lătești, inițial, apoi definitivat la Vad - și undeva, la Făgăraș voi fi găsit dactilografă ? Înseamnă că îl predasem la Cinematografie pe când eram “ilegal”, adică înainte de iunie 1965, când a fost “Decretul Ceaușescu”.

Intre copertele aceluiași dosar am găsit manuscrisul unui alt scenariu (fără titlu) - și nedatat - avînd 35 pagini format mare. Se vede că este primul jet. Scris cu stiloul, textul va fi fost comis în perioada București, de după septembrie 1965. Pe acesta l-am răsfoit. Mărturisesc : nu l-am găsit din cale-afară de prost. Ba chiar destul de... învelitor (aceasta fiind nota dominantă...). Bineînțeles, bate la rasul ierbii - dar “ca realizare” nu-i chiar rău.

Firește : și el rămâne irecuperabil.

Am mai dat și de două **Autobiografii** - a mamei și a tatei, dar scrise de mâna mamei. Sunt datate : *14 III 1955, Jibert* și se vede că nu au fost folosite (ele însele, doar dacă au fost luate ca repere).

Iată ce variantă propun părinții mei (în Autobiografie) pentru perioada ocupației sovietice. Tata :

“În anii 1939-40 am fost concentrat pe zonă la Criuleni-Orhei și în evenimentele din 28-VI-40, ne-am evacuat pe zona Prut, fiind tot la P. sedentară. În decembrie 1940 am aflat că familia mea e refugiată la Iași. Odată cu începerea războiului din 22-VI-1941, familia a plecat la Mana, iar eu fiind bolnav, m-am internat în spital - Chișinău. În septembrie 1941 am fost arestat sub motiv că aș fi fost parașutat de sovietici și după multe peripeții am fost depus în lagărul Slobozia-Ialomița, unde am stat până în august 1943. Comandanți ai lagărului au fost maior Mucenic apoi Chiribașa...”

Varianta mamei :

“În timpul evenimentelor din 28-VI-1940, când soțul meu era concentrat, m-am refugiat cu copilul la Iași unde, până în luna decembrie nu m-am întâlnit cu soțul meu. După începerea războiului din iunie 1941, soțul a fost internat în spital la Chișinău, iar eu cu copilul m-am dus la Mana. Mai târziu am aflat că soțul, ieșit din spital, a fost arestat și depus în lagărul Slobozia Ialomîța.”

Bieții oamenii (bieții noi !) : cum erau siliți de împrejurări să mintă, să răs-mintă, să stră-mintă, să-și adapteze “variantele” la momentul-dat și la “teren”.

În martie 1955 nu mai erau chemați periodic la regiune (înainte : la județ), ca să fie re-întrebați dacă nu s-au hotărât să se “repatrieze” (în Siberia), dar trauma rămăsese (și se adăugaseră altele, care de care mai cumplită). Bineînțeles, nu mai aminteau de “episodul Tisău-Buzău” - unde mă născusem..., nu în 1935, ci în primele luni ale anului 1945, în Lagărul de Repatriere de la Sighișoara... Nu pomeneau nici de faptul că fusesem prinși în Ocupația sovietică (iunie 40-iunie 41), că tata fusese arestat și deportat în Siberia, că în 1943 era... krasnoarmeieț, căzuse prizonier la nemți, acești îl dirijaseră spre România și spre libertate - însă frații români îl luaseră drept spion și îl ținuseră nouă luni în lagărul de prizonieri sovietici...

Ehei, viața omului cât de schimbătoare este ea - în funcție de necesități și de cine te întrebă (și când anume)...

Miercuri 19 aprilie 2000

(...)

Am primit azi *Jurnalul literar* febr.-mart. 2000. Mi se publică **O agendă...**, Elvira Iliescu apare cu **Goma - absolut neconvenabil**, iar Laszlo cu **Jurnalul unui jurnalist cu jurnal**.

Laszlo îmi trimisese acest text (fără P.S.) cu luni în urmă (îmi parvenise la 18 oct. 1999, împreună cu altul, “Părul de lângă drum”) și ar fi trebuit să fie publicat în “revista a lui Grigurcu” - cea care nu îl acceptase pe Goma în colegiul de onoare, fiindcă Lovinescu și Ierunca spusese că, dacă apare Goma, dispar ei...). Dar aceea nu mai văzuse lumina zilei - păcat.

Atunci înregistrasem rezervele sale față de **Jurnal de apocrif**, însă nu căzusem la pat din pricina lor (doar eu îl îndemnasem să meargă la lansarea **Gărzii inverse** și să spună adevărul : că nu-i plă-cuse...). Și atunci avusesem senzația unei contradicții : părea să fie de acord (oricum : nu în dezacord) cu “genul” în care fusesem silit de împrejurări să mă exprim cât de cât : jurnalul-traistă-de-cerșetor (însă nu doar pentru că nu mai scriam ficțiune, ci mai ales pentru că... nu răzbăteam editorial). Însă mai departe vorbea/vorbește de...“jurnalul devenit un caiet maculator”...

Apoi : de atunci observasem absența din comentariul lui Laszlo (în chestiunea Caraion) a organizatorului campaniei în presă : N. Manolescu. Nu am zis nimic, după cum nu zisesem nici după scrisoarea lui către mine, consecutivă publicării editorialului “Adio, domnule Goma !”, în care promitea că îl face praf pe “Manolică”. Or în

textul de față Laszlo comite o greșeală, așa zice, “manolească”, scriind următoarele : “Cartea Doinei Jela este departe de a *documenta* (subl. în text) ceva ; ea se mulțumește, în problema Caraion să reinterpreteze textele deja existente în presa literară ceaușistă, fără a propune fapte noi. Iar luarea ca izvor infailibil de documentare a dezinformatorului și intoxicatorului drăgănist Mihai Pelin reprezintă o eroare grosolană a «iscălitoresei de la Humanitas»”.

Vai-vai-vai : Laszlo a pierdut normalul obicei de a re-citi ceea ce are de gând să citeze :

În carte (**Această dragoste...**), semnătoreasa îl pomenise pe “drăgănist”, o singură dată, la p. 168, citînd din Adrian Hamzea : “În ceea ce mă privește, așa cum spune Mihai Pelin, a semnat în 1963 pactul de care vorbiți” - aici se întrerupe zicerea lui Hamzea, intervine comentatoarea, între paranteze : “(Vezi serialul din *Expres magazin* semnat în 1997 de autorul respectiv)”. Atât. Rezumat : Anchetatoarea “se bazează” pe Hamzea care “se bazează” pe Pelin care, în *Expres magazin...* “se bazează” pe...- pe ce ? Pe o certitudine devenită bănuială, devenită părere, devenită... aer dintr-un balon spart.

Abia în “replica” dată mie, în *România literară și în Cotidianul* (12 sept. 98) răspunzînd la întrebarea mea : “Pe ce izvor documentar se reazemă ?”, iscălitoreasa a scos numele lui Pelin din anonimatul volumului său (din curiozitate, a se consulta *Indicele de nume* de la pag. 335 : se va constata că, în afară de paranteză, nu mai apare altunde) - și despre care zice: “face, pe baza dosarelor întocmite de fosta securitate, afirmația că Ion Caraion a colaborat cu această instituție”...

Laszlo a încercat, aici în discutarea “duelului polemic în jurul cazului Caraion”, o mică diversiune prietenească, o floriceică depusă omagial la statuia lui N. Manolescu... Dar ce are Manolescu în “duel”?, s-ar putea întreba cititorii. Are, fiindcă el, Manolescu este cel care-l introdusese în discuția despre Caraion pe securistul dezinformator Pelin, instalîndu-l ca unic și cel mai autorizat purtător de adevăr. Suplimentul *României literare* : “**Dosarul Caraion**” trimis mie (cu sacrificii materiale, desigur) de chiar prietenul Laszlo stă mărturie! Acea imensă porcărie jurnalistică (doar atîta ?) era structurată pe... “drăgănist”, de la editorial - cu comentariul editorialistului despre... Virgil Vasilescu - trecînd prin “mărturia” de nezdruncinat a securistului care, în trecut, polemizează și cu mine, cel care nu cred în scornelele lui de făcător de cărți albe - revin : “Dosarul Caraion” este opera lui N. Manolescu și nu a semnătoresei humanitasioate...

Paranteză - n-ar fi existat fără ajutorul neprecupețit al lui Laszlo:

Presupun că iscălitoreasa, în volumul **Această dragoste care ne leagă...**, a formulat acuzațiile (foarte grave) la adresa lui Caraion, așa, în mare-trecut, ca pe o chestie ce nu mai are nevoie de explicații, fără a se gândi că va îndrăzni cineva să-i ceară socoteală și să o someze să producă dovezi (ei ca ei, dar Monicăi Lovinescu ?!) ; de aceea abia în Scrisoarea deschisă a mea, pomenită (deci, la zece luni după ce același Manolescu o prezenta la tembeliziune pe marea-anchetatoarea) l-a invocat pe “drăgănistul” eufemizat de Laszlo.

Și așa cum **nu** scrie numele lui Manolescu, în acest context, în care a avut un rol central, tot așa Laszlo **nu** îl pomeniște nici pe al

Grigurcului. Or de la Grigurcu și de la a sa cronică intitulată “*De la Ion Caraion la Ecaterina Lovinescu*” (subl. mele) a pornit “pretextul” - așa îi zice Laszlo, în textul din *Jurnalul literar*, în fapt, fiind **cauza** care m-a determinat să intru în horă, adresându-i o Scrisoare deschisă - cea care a provocat “replica” replicătoarei. În fine, pe Mariana Sipoș (la ea, corectînd textul, autorul nu a văzut că scrisese deja : “răsunătoarea intervenție” și a adăugat, că tot nu strică : “a demonstrat strălucit”) o așează în poziție conflictuală doar cu Pelin, atât - nu și cu Manolescu, acela carele...

Nimic de zis la afirmația sa (din P.S.) : “am citit cu interes analiza lui Mircea Martin”, “m-am bucurat văzînd că unele opinii coincid cu observațiile mele” - dar care dintre acele unele-opinii coincid ?; “Cu toate acestea nu pot subscrie la câteva reproșuri ale lui Mircea Martin precum și - mai ales - la atitudinea sa de pendulare între extreme” - dar despre care reproșuri martine vorbește Laszlo ?; care să fie “extremele” între care pendulează M.M., iar L.A., din nou, nu subscrie ? Mister.

Ajuns cu lectura la pasajul cu Mircea Martin am avut o senzație (fiziologică) stranie - nu o mai simțisem în legătură cu Laszlo :

Mirarea-iritarea-descurajarea-ciuda-revolta față de un literat român, nu neapărat ostil mie, dar neinformați, nedoritori să afle adevărul - dar care-și dă cu părerea într-un mod pe care îl găsesc inadmisibil de... opac ; și de împăciuitoare față de cel care mă atacase. Mai limpede : Laszlo Alexandru și-a exprimat opinia despre cele trei părți ale “eseului” semnat de Mircea Martin, ca și cum, la viața lui, l-ar fi citit doar pe Mircea Martin și nici din greșeală nu auzise de răspunsul pe care-l dădusem aceluiași Mircea Martin. Mai plictisitor pentru Laszlo: lui Mircea Martin nu-i contestam opiniile - ci **informația**, deranjante în textul său (al lui M. M.) fiind, nu ceea ce credea el, rău, despre persoana mea, ci **neadevărurile pe care se rezema atunci când formula obiecțiile**. Răspunsul meu intitulat “Către redacția revistei 22” a apărut tot în *Jurnalul literar* 1-2/2000 - cel în care Laszlo semna textul “Un isteric...”

Dacă va argumenta că partea centrală a articolului era demult la tipar și nu l-a putut ajunge din urmă pentru punere la zi, îi voi aduce aminte : Laszlo Alexandru, băiat mare, dovedise până deunăzi că poate foarte bine deosebi “și singur” adevărul de neadevăr - în privința persoanei și a scrisului meu - și nu avea deloc nevoie să-i explic eu... - dealtfel refuza cu vehemență orice intervenție exterioară - nu mi-a replicat el, în legătură cu gafa de la *Familia* că știe foarte bine unde și când greșește, nu e nevoie să-i spun eu ?). Dar bineînțeles că poate să greșească și singur băiatul Laszlo. Asta citindu-se : **maturizare**. Dovada că s-a copt, în sfârșit : iată, a devenit prudent, evită a-i pune în cauză, după cum merită, pe cei care, vădit, greșesc - nu față de Goma, ci față de adevăr - și pe Manolescu, și pe Martin, și pe Grigurcu... A început a se gândi la viitor, omul muncii de pe ogorul literelor românești. Niciodată nu e prea târziu ca să te cumințești...

Despre volumul meu **Scrisuri** - a cărui “istorie” o cunoștea mai bine decât oricine - scrie :

“De data asta situația este mai penibilă întrucât aproape o treime din articolele cuprinse în **Scrisuri** au fost deja tipărite (...) degeaba se

scuză Paul Goma în prefață. O meteahnă cel puțin dezamăgitoare”...

Bineînțeles, meteahna cu pricina rămâne dezamăgitoare, chiar dacă în finalul textului Laszlo Alexandru se (doar aparent ?) contrazice astfel :

“După ce i-a cocoloșit vreo doi ani manuscrisul fără a da semne de viață, încât în decembrie 1999 autorul era în căutarea unei edituri pentru volumul care, peste doar două săptămâni urma să iasă în librării, Dan Petrescu s-a mai considerat îndreptățit să își dea cu părerea pe marginea unui text îndelung priticit”.

Negreșit, dezamăgirea este și din partea mea - și nu doar din dorința de a echilibra situațiunea.

În fine, ca să închei acest capitol - citez :

“Trec aici peste numeroasele calități evidente ale cărții, pentru a-i adresa un reproș autorului (...). Atunci când lui Paul Goma i se atrăgea atenția că este incorect, din punct de vedere deontologic, să-și publice polemicile concomitent și în mod repetat în mai multe reviste, scriitorul dădea vina pe difuzarea aleatorie a presei literare, care i-ar justifica eforturile de a ajunge, cu orice preț, sub privirile cititorilor. De data asta situația este mai penibilă, întrucât...” etc etc.

Cum uită Românul - fie el și maghiar !

1. Niciodată nu am invocat “difuzarea aleatorie a presei” ca motiv (sau ca pretext) pentru “ajungerea cu orice preț, sub privirile cititorilor” - ci am dat vina - bat-o vina ! - pe depărtarea (geografică) de “privirile cititorilor”, ea îmi interzicea posibilitatea de a controla, în acest caz, de a “opri” publicarea în periodicul Y, a textului Z, fiindcă primisem “asigurări ferme” de la periodicul X...;

2. Laszlo Alexandru, nu altcineva a sărit în apărarea mea (îi zic așa, rămânând, până la sfârșitul acestei consemnări în jurnal, băiat bun...), arătând că chiar în *România literară* (reproșul venea de la Dimisianu) fusese publicată, întâi, o replică (la adresa mea) a iscălitoresei, apoi aceeași compunere apăruse și în *Cotidianul*... Bine-bine, apărare nu înseamnă justificare, dar orișicâtuși, când cunoști foarte bine “condițiile” în care am publicat, din 1990, în periodice, să-mi arunci în obraz “deontologia”...

Acestea fiind zise - cu multă jale - constat aici și acum, în luna aprilie 2000, când mi-a parvenit numărul pe februarie-martie al *Jurnalului Literar*, că ceva s-a schimbat. Coincide această dată cu împlinirea a 35 ani, vârstă la care, se vede, oricât de laszlo ai fi, tot cedezi socialului. Și cum există un început în toate, Laszlo a sfârșit prin a se întoarce acolo de unde nici nu trebuia să plece. Ca să fiu “drăguț” până la capăt : acești șapte-opt ani cât am fost împreună (deși nu ne-am văzut vreodată) au fost, în “perechea” noastră, pentru mine ani buni - pentru el anii crizei de creștere. Hai să spun: perioada aceasta de mare libertate, de mare insolentă, de mare generozitate (și de ce nu: de mare inteligență) a constituit tinerețea lui.

Cea care nu se va întoarce niciodată, după semnele date de textul publicat în *Jurnalul literar*. Deci tot acum este de înregistrat și despărțirea mea de el. Oricum, mie nu-mi pare rău că l-am cunoscut pe Laszlo Alexandru.

Vineri 21 aprilie 2000

Acum știm : am scăpat de coșmarul chiriei. Vreau să spun : cunoaștem o liberare psiholo(lo)gică - ceea ce nu e de colea. Cât despre una **și** materială... Mai va. Deocamdată, malul este la 27 aprilie. Sperăm că nu va fi al Țiganului...

(...)

Duminică 23 aprilie 2000

Paștele catolic. Ieri, Moș Woityla nu a putut căra crucea în spinare tot drumul. Doar din pricină că el este de două ori și jumătate mai bătrân decât Isus ?

Timp rece, posomorât. Și ploaie. Și ploaie. Vise confuze și limpezi. Confuze - pentru că nu mi le mai amintesc ; limpezi erau în vis - îmi amintesc doar că îmi spuneam : «Ce vise limpezi am avut !»

M-a zdruncinat "jurnalul" mamei. Dacă ar fi venit (dar a venit !, și îl uitasem eu) înainte de a scrie ciclul autobiografic, nu m-aș fi aventurat să "reconstitui" - din nimic - istoria acelor vremi. Și iată, sânt contrazis. Bine-bine, îmi spun, întru consolare și mama este tot o sursă subiectivă, așa cum am putut eu să mă înșel la cronologie, ar fi putut și ea... Da, dar mama făcea partea din sursele sigure ale mele. Cuvântul părinților mei - în materie de "istorie trăită" era literă de evanghelie.

(...)

Marti 25 aprilie 2000

Ieri a fost aniversarea masacrării armenilor de către turci. Manifestări și la Paris - lozinci împotriva Senatului (care a refuzat să legifereze genocidul din 1915), arderi de acte de identitate (franceze) în semn de deznădejde.

În sfârșit, Israelul *a recomandat școlilor* (încă o dată : ieri, în 24 aprilie 2000 - **pentru întâia oară în istoria sa**), să includă în programă și tragedia armenilor. Niciodată nu e prea târziu, deși cam târziu pentru o comunitate care știa ce-i acela un genocid. Apoi : Statul Israel e una, evreii din afara lui cu totul altceva. Urmează să se observe reacțiile celor care au apărât "unicitatea" holocaustului. Nu este de exclus ca chiar "recunoașterea" să fie astfel formulată încât "ierarhia" să rămână aceeași. De așteptat ; și de aflat care vor fi fost schimbările de politică externă care au făcut ca Israelul să nu mai susțină Turcia - în orice, cu orice preț. Să fie apropiata pace cu Siria (imediat după moartea lui Assad) ? Să fie pacea interioară (e vorba de granițe, nu de suflet) pe care vrea să și-o asigure ?

(...)

Sâmbătă 29 aprilie 2000

(...)

A fost prima zi de primăvară. Cu anualul avânt agrest, dimpreună cu Ana am semănat flori, am aranjat balconul de la mine și de la ea, am pus pergole la ferestrele ei. O să fim cei mai floròși lăcuiitori de pe rue de Tourtille - spre care dau geamurile.

Mi-a sosit de la Sorin Preda, un număr (aprilie 2000) din *Cuvântul* cu dialogul angajat (inițial pentru Sânziana Pop - care l-a refuzat).(...)

M A I

Marti 1 mai 2000

Ieri a trecut pe aici Nicolae Baltă, cu al doilea transport de hârtii trimise de Niculiță de la București. Am stat de vorbă vreo două ceasuri. Cu totul dezamăgit, descurajat de ceea ce se petrece la noi. Și complet deconectat de evinamente.

Niculiță a recuperat de la Nemira cele 4 exemplare "uitate" din **Scrisuri** - mi-a trimis 2. Precum și o pungă de plastic plină cu acte și fotografii. Toată seara am răsfoit, filat, bucurat, mirat, întristat... Ana cu ale ei, eu cu ale mele...

Am dat și de niște însemnări ale tatei. Nu știam de ele. Foile care s-au păstrat sunt din primele zile ale lunii ianuarie 1957 și vorbesc exclusiv de aflarea arestării mele. Tata are o manieră mult mai... lirică de a consemna. Acum îmi dau seama cât de sobru scria mama în "jurnalul" ei. Printre puținele informații :

Bunicul Chiril (tatăl tatei) a murit pe front, în Galiția în 27 decembrie 1917 (pe stil vechi, iar pe nou în 10 ianuarie 1918), ucis de un obuz. A fost înmormântat în cimitirul din satul Cut, județul Pinskoe, reg. Minsk. Avea grad mai mare decât de soldat, ceva echivalent cu sergentul (sau plutonierul).

Bunica (în vârstă de 24 ani, devenită văduvă cu trei copii), a umblat prin sat, cu plicul ars la colțuri - semn de moarte-venită-prin-poștă... Îmi închipui cum arătau (și sonor) satele basarabene (și nu doar ele...).

Mi-au mai parvenit : o copie după extrasul de certificat de căsătorie al părinților : la 14 septembrie 1932, la Chiștelnița, legalizat la 17 iulie 1943 de Inspectoratul școlar Târnava Mare.

În fine, celebrul (pentru mine) certificat de naștere la Tisău, Buzău - "extrasul" :

E scris de mâna tatei - pe o liniatură cu creionul, probabil tot de el făcută. Scrisul cunoaște 3 "stiluri" : neutru, pentru completarea actului, semnătura notarului, a ofițerul stării civile... Are aplicate trei timbre de câte 5 lei și pusă data : "18-III-1944" - moment în care... mama și cu mine eram pe trenul plecat de la Chișinău spre Sibiu, iar tata pe jos, pe lângă căruțele cu restul de bagaje (pe care avea să le piardă la bombardamentul de la Ploiești, în aprilie...).

Același extras (completat la mașină), avînd pe verso legalizarea - "Dr Vasile Ciura notar public în Sighișoara, nr. 118/1945 - la 7 aprilie 1945".

Există alături și două acte ajutătoare - care au permis legalizarea celui de naștere la Tisău :

1. Emanat de la Șc. prim. Tisău, jud Buzău (nr. 118 din 5 oct. 1940) prin care directorul (Alexandru Popescu) se adresează "Dlui Goma Eufimie, înv..., Cotul Cioreiu, jud Buzău", anunțîndu-l că, "pentru a fi înscris copilul D-stră Paul la grădiniță, este nevoie de extrasul de naștere".

"Originalul" nu s-a păstrat (sau nu mi-a parvenit) - oricum, actul

a fost legalizat de același Ciura ;

2. Un certificat prin care “Noi, Gh. Micu, directorul școlii primare de Stat din com Gusu, plasa Miercurea, jud Sibiu, prin prezentul certificăm : Domnul Goma Eufimie și Doamna Maria Popescu Goma, ambii învățători, în cursul anului 1940-1941 au funcționat la școala noastră astfel : Dl Goma Eufimie în postul II, a predat la cl. V-VI, avînd 22 elevi prezenți din 25 înscriși - promovați 20. Dna Maria Popescu Goma în postul IV a lucrat cu clasa III, avînd 21 frecvenți din 26 înscriși - promovați 19. Drept care am eliberat prezentul certificat petiționat cu cererea no. 223/945 Director Gh. Micu m.p.”

“Am primit prezentul certificat astăzi 5 aprilie 1945, Goma Eufimie m.p.”

Actul a fost legalizat de Ciura (la 7 aprilie 1945).

Dacă scrisoarea lui Alex. Popescu (cerînd extrasul de naștere pentru ca eu să pot fi înscris la grădiniță la Tisău (de ce nu la Cotul Ciorei, unde “era” tata învățător?) este sigur, un act fals, inventat, ce să fie cel emanat de la Gh. Micu? Să fi avut tata și timpul și inconștiența să-i scrie lui Micu, explicîndu-i cum trebuie să sune actul-fals pe care roagă să ni-l trimită ? Exclud. Dealtfel, tata nici nu apucase să aibă de a face cu el, ajunsese la Gusu mult mai târziu decât mama cu mine, apoi în timpul vacanței, lucrase(m) cu ziua, la țărani - la coasă, la pădure, la orice, nu avusese timp de conversație “intelectuală, ca între colegi”... Unde mai pui că “vacanța” aceea, așa cum fusese, luase sfârșit la 23 august (1944) : din acel moment nu am avut decât un gând: cum să fugim cât mai departe - spre Apus - de ruși ! Am și făcut-o - e drept, ne-am întors, dar... foarte provizoriu, cât să ne pregătim de... re-fugă în județul Târnava Mare, la Buia.

Deductia mea ? Tata abuzase de Gh. Micu. La ce ar fi putut sluji un asemenea “certificat”? La... **nu se știe niciodată...** Însă nu strica să existe cât mai multe bori de ieșire din vizuina unde fusesem încolțiți de istorie și de ruși. Eu - “complice” - nu am amintiri despre ultimele două acte. Voi fi avut - și am uitat ; sau părinții le vor fi confecționat în “absența” mea (să zicem : atunci când eu dormeam...)

Iată și două **Adeverințe de permutare** - situația școlară (a mea) din cl. I și din trimestrele I, II, III ale clasei a II-a.

Aici nu ar fi fost nici un motiv de suspiciune de este recognoscibil scrisul mamei - în anul școlar 1942-1943 ea era directorul școlii. Acest act - “foarte autentic” (deși cu certitudine ; completat în Lagărul de la Sighișoara), purtînd data de 7 ianuarie 1944, are și semnătura elevului : scrisul, mic, cert, de mîna mea (doar eram alături), însă cu o altă peniță, cu altă cerneală... (eram dați dracului, noi, marii falsificatori de acte!). Certificatul pentru o parte din clasa a II-a este semnat de tata (întors din Lagărul de la Slobozia-Ialomîța), la data de 18 martie 1944... (hotărît, această dată...).

În fine, un act numai al meu. În **Soldatul câinelui**, (Humanitas, 1991, pag. 67) reprodusesem aceeași “ADEVERINȚĂ”, emisă la aceeași dată (10 aprilie 1945), cu aceeași stampilă și aceleași semnături (“Prefect : Bazil Munteanu, seful biroului refugiaților : Gh. Pora, Delegat al Comisiei Aliate (sic) de Control, căpitan S. Cernetz”) - însă cu un număr ulterior : “30” - pe numele meu, scris de mîna : “**Goma**

Paul, elev". Aveam deci și eu (individual!) dreptul să... "rămân în țară"...

Niculită mi-a trimis și un număr din *Cațavencu* (21 martie 2000). Mă mai ciupiseră de cur distractivității balcanici pentru **Scrisuri** - în 22 febr., în 4 apr. ; de astă dată umorul le este mai-mult-ca-irezistibil :

"Ca să ne laudăm vă spunem că acum două săptămâni l-am citit pe Goma, **Scrisuri 1972-1998**. Rău am făcut ! Că ce ne trebuia nouă să știm că «sciitorul de epigrame Mircea Ionescu-Quintus», un domn venerabil, a fost «colaborator asiduu al Securității, iar de acum douăzeci de ani și al lui Drăgan (Iosif Constantin)»" ?

Miercuri 3 mai 2000

Eventualul cititor al însemnărilor de față va crede că "plângerile" privind oboseala noastră cumplită, persistentă, ba chiar îngroșându-se, vine fie dintr-un normal, dar enervant alint pe hârtie, fie din din ne-mărturisirea altei suferințe. Nu, dragă, nu, iubite cetitoriule. Oboseala de care ne plângem, Ana și cu mine este oboseală curată, provenită din lipsa unei insule de vacanță în care dormi, până faci bățături la coaste. Degeaba protestez eu că nu o vacanță din asta îmi lipsește, fiindcă munca-mi nu este legată de un orar constrângător, de un efort consimțit prin contract. Ce, mi-ar strica și mie o săptămână, chiar două de nefăcut nimica - nici de citit ziarele, nici de ascultat radioul, nici de scris ? Ba nu mi-ar strica defel !

Azi-mâine (ca să zic așa : în 13 mai) se vor împlini 33 ani de când o am cunoscut pe Ana. Într-un moment de iară-cădere (în februarie 67 murise tata, mama rămăsese singură, paralizată, la Vad) intervenit în plină... ascensiune - și socială și psihologică : reintrasem la facultate în 1965, în sfârșit, debutasem în decembrie 1966, avem un roman predat, un volum de proză scurtă deasemeni... Și pac !, în numele tatălui! Căci așa e soarta-destinului : crudă, vorba lui fiu-meu. Între două trenuri - făceam naveta aproape săptămânal la Vad, Făgăraș - am reîntâlnit-o pe re-colega mea de facultate Năvodaru Ana Maria. Și de atunci nu ne-am mai despărțit. În jurul nostru prietenii s-au căsătorit, s-au divorțat, s-au re-căsătorit, re-divorțat - noi am rămas pe loc. "Din lene", pretinde ea, cu umoru-mi cunoscut.

Dacă privim lucrurile din acest unghi (durata conviețuirii noastre) găsim și răspuns la chestiunea oboselii : atâta amar de timp, cu același/aceeași...

Am mai notat : un supliment deloc neglijabil de oboseală ne-a venit de la răsfoitul hârtiilor famililor, de la filarea fotografiilor. De parcă "operația" nu ar fi fost o simplă consultare a unui fișier, ci trăirea faptelor inventariate.

Și pe asta am mai scris-o, o repet : conștiința că din familiile noastre, două, nu a mai rămas în România nimic-nimic-nimic. Decât ceea ce ținem noi în două mâini : două sacoșe cu hârtii.

În ultimii ani Lulu se zbatuse și cheltuisese o mulțime de bani, cu avocații, cu notarii pentru a recupera ceva, atât din partea bunicii materne a Anei (terenul din intrarea Bateriilor), cât și o moștenirea de drept a ei, Lulu, dinspre o mătușă a sa. Praful s-a ales de toate intențiile

(oricum, pe jumătate, pe trei-sferturi materializate).

Joi 4 mai 2000

Mi-a stat ceasul - de mână, vorba lui Radu Surdulescu (căci eu nu am de buzunar...): trebuie să-i schimb bateria.

Am mai aranjat hârtii, am citit scrisori de ale mele adresate părinților. Am aflat câteva date:

- în jurul datei de 23 nov. 1965 am fost mutat "disciplinar" de la căminul Carpați la Regnault - în urma arestării unor studenți. Am fost printre primii "colaterali" umflați și anchetati, deși habar n-aveam de nimic... Din contra-anchetă, adică din întrebările securiștilor puse mie... a reieșit că "șeful" se numea Munteanu și era student la drept. Le scriam părinților că până atunci stătusem cu 2 studenți în cameră - acum cu 16... - printre ei: Alexandru Ștefănescu, Băileșteanu...;

- în 15 februarie 1966 le scriam că m-am mutat în noua cameră (la Sterescu) - pe strada Petöffi nr. 19;

- în 23 nov. 1966 îi anunțam: "sâmbătă am predat un volum de proze, nu de alta, dar să nu aștepte singur..." (voi fi făcut aluzie la deja-predatul "roman" - devenit **Ostinato**); totodată: "în 3 decembrie îmi va apărea ceva în *Luceafărul*" (a apărut);

- în 26 ianuarie 1967: "în 5 februarie va apărea o altă povestire în *Luceafărul* (...). Între timp s-a scris favorabil despre mine în *Ateneu* și în *Ramuri*..."

Am și un răspuns oficial (dinainte: 17 III.1965): zic indescifrabilii mei răspunzătoareți că nu primiseră nici o dispoziție privitoare la **înscrieri** - când eu cerusem cu totul altceva: **reînmatriculare**. Așa a continuat "dialogul" cu Ministerul Învățământului, un an, doi după ce intrasem printr-un nou examen de admitere - oricum, nu i-am mai bătut la cap după ce abandonasem definitiv universitatea.

"Comunicasem" cam ca Scyla cu Carybda; ca Tanda cu Manda; ca Turcul cu Pistolul - ba chiar ca Sacul și Peticul.

Vineri 5 mai 2000

(...)

De vreo zece zile îmi propun să scriu ceva despre **Apa Vavilonului** de Monica Lovinescu - nu merge.

(...)

Duminică 7 mai 2000

Ieri am primit o convocare la poliția de cartier pentru 10 5, "pour Remise Courier étranger" pe numele... PAUL EVRIMOVICI GOMA! Asta vine tot de la V.C. Tudor, el este distractiv ca la ei la Unitatea Militară MAI Rahova.

(...)

Încă de alaltăieri am văzut pe strada ferestrelor noastre (rue Tourtille) un grup de oameni în vârstă trecînd de pe un trotuar pe altul, unul cu o gălețică cu clei, alți doi cu suluri de afișe. Mi-am zis că sunt evrei comuniști care fac propagandă pentru apropiatele alegeri municipale (cartierul nostru fiind și tradițional "roșu" și tradițional

evreiesc). Abia azi, ducîndu-mă să cumpăr pâine am remarcat pe imobilul aflat exact în fața geamurilor noastre afișele cu pricina. Nu erau nici comuniste nici evreiești - ba (și una și alta, dar nu acesta fiind cauza), ci anunțau : “în imobilul de la numărul cutare de pe rue Tourtille a locuit Cutare, în vîrstă de (între 4 și 17 ani) și a fost deportat(ă) în convoiul numărul cutare spre Germania - de unde nu s-a mai întors”. La alții/altele era menționat : “a frecventat școala de pe rue Tourtille/ rue Ramponeau”, probabil nu se mai știe unde locuieră. Aproape toate numele copiilor sunt grafiate “polonezește”, dar nu toate afișetele purtau reproducerea și a fotografiei celei numite. Unde lipsea, cititorii erau rugați să se intereseze și să furnizeze fotografia la adresa cutare...

Am văzut astfel de afișete și pe rue Bisson - și ea celebră, prin Madame Roza a lui Gary... Numai că și Tourtille și Bisson au fost reconstruite în proporție de 80%. Vor fi fost lipite și în alte părți, dar cum nu am ieșit decât pentru pâine... Oricum, pe Pali Kao nici urmă, probabil nici nu exista ca stradă pe timpul războiului.

Impresionant. Sfîșietor. Foarte bine fac Evreii că nu uită. Și că nu iartă. Și, în funcție de moment, ating coarda potrivită - și care e mai sensibilizatoare decât cea care amintește despre copii (mai ales fete !) care au fost deportați și nu s-a mai auzit nimic de ei ?

Luni 8 mai 2000

La Moscova a fost intronizată putoarea de Putin. (...)

Ieșind după pâine, am văzut că chiar în fața ferestrelor noastre (de sus nu se vede bine) două afișete fuseseră rupte. Probabil copii negri, arabi inconștienți - dar mai cu seamă analfabeți.

Mărti 9 mai 2000

(...)

Am reluat la citit **La apa Vavilonului** de Monica Lovinescu. Am de gând să scriu ceva pe-marginea.

Joi 11 mai 2000

Ieri am făcut o mare prostie. Dar nu aveam încotro :

Primisem o convocare la poliția de cartier în chestiunea “calomniei și insultei” - procesul cu V.C. Tudor... Pentru că numele meu era scris : “Paul Evrimovici Goma” mi-am zis : mă duc înarmat cu acte doveditoare (!) că mă cheamă Goma, atât, pun mâna pe hîrtia probînd calomnia și... o public undeva, în România.

Numai că socoteala de-acasă... În primul rînd, polițaiul nu era cel de data trecută (care era inițiat în treburile țărilor comuniste). În al doilea, el era doar un mesager : voiam să iau cunoștință de convocarea la tribunalul bucureștean (în iunie, parcă) ? Foarte bine : semnez de primire și iau hîrtia ; nu semnez ? Bine și așa : nu-mi dă nimic...

Obsedat, orbit de hîrtia cu pricina, unde era scris de mașină, la tribunalul din București : EFRIMOVICI - și nu de mîna, pe un formular francez : E VRIMOVICI - am ținut ochii numai la hîrtie. S-o obțin !

Am obținut-o - dar cu ce preț ? Cu al acceptării (prin semnătură) că... numele meu e cel care stă scris pe hârtia bucureșteană ! - deci am căzut în capcana întinsă de... Drăgan - el fiind plângărețul, nu V. C. Tudor, cum crezusem data trecută (nu figura numele reclamantului).

Astă noapte am făcut un vis apocaliptic - nu am zis : am făcut un coșmar, care presupune... acțiune, mișcare, fiindcă aici era o stare.

Dar ce stare ! Mă aflam în București, la restaurantul Podgoria. Ca și în realitate : niciodată nu intrasem decât pentru a-mi cumpăra țigări, în vis... mă treziseam acolo și nu pentru a consuma. Dealtfel, constatasem că localul e dezafectat... Dînd să ies - pe acolo pe unde intrasem, am văzut că afară ninge. Nu foarte bogat, ca să astupe vederea, dar suficient ca să producă, la sol (pentru că nu mai exista asfalt), noroi. Iar clădirile din față (în capul meu: blocul Leonida, o acela care se prăbușise în cutremurul din 1977, cu... printre alții, Savin Bratu și colegul meu Zednick) erau, toate, "sparte", sfâșiate pe verticală - și, desigur, nelocuite. Am ieșit (eram însoțit de cineva, dar nu-mi mai aduc aminte de cine) : când am privit la stînga, am constatat că Piața Romană era un maidan, pe care crescuseră buruienile (dispăruse zăpada), iar dincolo, înspre unde știam Piața Victoriei, ruine cât vedeai cu ochii ; în dreapta un peisaj mai puțin deprimant - dar tot pustiu. Și m-am întrebat :

«Dar pe unde am venit ?» - și mi-am răspuns :

«Pe la Universitate»

După care m-am trezit.

Am început să scriu ceva despre **La apa Vavilonului**. Cu delectare. Ce carte bună ! Ce roman-jurnal de excepție ! Numai că acum, la scris, este mult mai greu (sic) decât la oral. Am vrut să spun : când citesc, mă las cărții citite ; când scriu, mă las... scriitorului de mine - ceea ce nu face un menaj armonios.

Sâmbătă 13 mai 2000

Am comis încă de acum două săptămâni o scrisoare către Ana (se împlinesc niște... decenii de când ne știm - destul de bine...). Am mai făcut, acum trei-patru ani o tentativă, am comis o întreagă cărțuie: **Epistolarul**, în 12 părți - nu i-a plăcut. De asta sunt ușor terorizat (încă nu i-am înmănat-o !). De aceea o și transcriu, aici :

Paris 1 mai 2000

Dragă Ana

Azi-măine se vor împlini 33 ani de când ne-am cunoscut.

Și de-atunci nu ne-am mai des-cunoscut.

33 ani : atâta avea Hristos când a murit ; atâta aveam eu (apropierea este numai așa, din modestie...) când am debutat editorial, adică un an după ce ne cunoscusem (1968), dar mai semnificativ : când ne-am (ca să spun așa) căsătorit - tu aveai 22 ani, diferența dintre noi fiind : 11...

Între timp cunoscuți, prieteni s-au căsătorit, s-au despărțit, s-au recăsătorit, (s-)au re-divorțat... Doar noi am rămas împreună. Tu spui : «Din lene...» Adevărat, dar trebuie să dovedești multă... lene, ca s-o ții tot într-o dungă.

Și uite-așa, din lene-n dungă, au trecut anii, deceniile.

De multe ori - de-atâtea ori - greul (și material și mental) tu l-ai dus. De parcă tu ai fi fost basarabeancă... Și nu te-ai plâns decât... așa, în general, de viața-mpuțită, nu de bărbatul care-ți făcuse această viață (foarte împuțită).

Eu știu - și o declar : am făcut o “partidă” excelentă. Nu sânt deloc sigur că din partea ta se vede la fel. Pentru că eu sânt acela care te-a ținut pe tine în nesiguranță, în primejdie, în sărăcie, în amenințări de tot felul.

Am făcut o partidă foarte bună - cu tine, în primul rând, în al doilea cu familia ta. Am avut în Petre un prieten, nu doar un socru. Și un tată. O prietenă în Lulu - și un fel de soră. Iar bunicii tăi - cei trei pe care i-am cunoscut - au fost și bunicii mei pe care nu i-am avut.

Acum sântem la ceasul unui bilanț : pe un talger se vor pune cele-bune ;

Pe celălalt cele-rele.

Care atârnă mai greu ? Nu știu, nu pot să știu, nu-mi îngădui să știu - pentru că eu am fost vinovatul de cele rele întâmplate nouă (din 1975 “noi” fiind trei...).

Oricum : dacă aș mai avea 33 ani - iar tu 22 - aș face exact, dar exact ce făcusem acum (aproape) 33 ani: m-aș fi unit cu tine și la primărie, la bine ca la bine, dar mai ales la rău...

Da, domnule : a fost cândva un 13 mai 1967.

(când) Ea era frumoasă, în schimb el n-avea pălărie.

Te salută până la pământ,

Paul

Deși am început de alaltăieri textul despre Monica Lovinescu, nu am înaintat semnificativ. Am scris cam o pagină - un sfert fiind ocupat cu citatul (din mine)... Deși îmi promisesem solemn să văd, de astă dată, numai “părțile bune” - și sunt, sunt, slavă Domnului! - ața mă trage spre rele...

Uite cum facem : scriu totul cum îmi vine ; în a doua fază suprim tot ce e rău, las numai binele - doar așa le făcea produselor noastre tovarășul cel cultivat, Gafița Mihai (care apare în **Vavilon...**)!

Uite, de pildă, las de-o parte tot ce spune Monica despre Eugen Ionescu ; apoi uit fulgerător că și în asta Monica Lovinescu nu vede bârna din ochiul dumisale, ci doar paiul din al meu - dar bineînțeles că era îndreptățită să nu uite nedreptatea făcută ei în chestiunea “paternității” regiei **Cântăreței chele**, atribuită doar lui Nicolas Bataille - dar potrivit exact aceleiași reguli a jocului : eu nu voi fi avînd dreptul să mă simt nedreptățit, trădat, la urma urmei vîndut - și în toamna anului 89, când ea ducea tratative “secrete” cu Țepe-neag și cu Breban ?; în iarna lui 1990, când nu m-a chemat la alcătuirea portofoliului editurii Humanitas ?; când a luat apărarea lui Liiceanu, cel ce-mi distrusese o carte ?; când m-a exclus din exil ?; când a regizat executarea **Jurnal**-ului meu, în 1997 ?; când a patronat embargoul cu care am fost “pedepsit”? Bine-bine, să faci ce zice popa, nu ce face Monica Lovinescu, dar orișicâtuși. Monica Lovinescu își ia voie (de la sine) să scrie ceea ce a și scris - despre Vianu, despre Arghezi, despre Eftimiu, despre Călinescu - pe bună dreptate, cu argumente irefutabile ; de ce eu nu voi fi avînd dreptul să scriu ce cred (rezemîndu-mă pe argumente irefutabile) despre

Liiceanu, despre Blandiana, despre Hăulică, despre Manolescu - despre Monica Lovinescu ? A-ha : povestea cu dulăul și căței. Unii fiind muuult mai egali decât alții. Între noi fie vorba : nu mă așteptam să intre în transă de plăceri est-ethice după lectura **Jurnal**-ului meu - dar nici să inițieze și să dirijeze corul negatorilor de toate sexele ; nu mă așteptam să-l laude pe Caraion (că n-o fi masochistă!), dar în nici un caz să poarte mâna mânătoaresei care a comis acel capitol odios între toate despre “Stelian Diaconescu”. Nici o dragoste de mamă, nici o culpabilitate de fiică nu justifică, nici măcar explică acest transfer de ură, de răzbunare - să-i zic : prostescă, pentru că “acela” e mort și nu se poate apăra...

Fiindcă - o re-re-repet : volumul **Această dragoste care ne leagă** nu a adus nimic nou documentar (în afară de niște fleacuri, firimituri scăpate cu intenție, de Pelin), Monica Lovinescu știind, înainte de 1990, din mărturiile codeținutelor mamei sale, cam tot atâta cât ne-a dezvăluit umblătoarea prin arhivele cărților albe atât de dragi lui Manolescu. În schimb a permis urii să se evacueze, reverse... “anonim”, în fine : sub numele iscălitoresei.

Chestia cu bârna și cu paiul... Povestește (la p. 161) cum îi recomandase lui Vintilă Horia **Les Yeux d’Ezechiel** de Abellio ca pe cel mai important roman postbelic și cum, după câteva luni Vintilă Horia îi anunța că descoperise un scriitor pe care ei (monicii) nu-l înregistraseră : Abelio...

Uluiitor : nu doar exact așa, dar mult mai mai grav se comportase Monica față de mine : eu îi vorbisem de Adameșteanu, îi dădusem un exemplar din **Dimineața**...- ca *după câțiva ani* ca o floare, ne-uituca Monica Lovinescu să mă, nu doar anunțe de “marea descoperire” a sa, dar *să-mi reproșeze că din... gelozie scriitoricească* nu îi semnalasem existența unui asemenea scriitor !

(Bine-bine) - am mai remarcat-dedus și alte “întâmplări” (o carte avînd viața ei, hopuroasă, aventuroasă, tragică, apoi cu un desnodământ fericit - “și au avut mulți copii”), dar pentru altă dată. Acum sînt foarte-foarte obosit - deși nu e nici ora opt. Obosit și amărât.

Duminică 14 mai 2000

Bântuit de vise cretineze :

- dețineam două mostre : una cu ceva radioactiv, alta cu altceva ne-; mă temeam să nu se atingă cei din jur de radioactivă (o chestie într-un tub de metal), mă temeam să nu mă ating eu (dar de care ? nu știam care-i una, care-i alta). Pe această stare m-am trezit - sau am căzut în alt vis :

- mă duceam spre undeva, pe o șosea asfaltată dintr-un sat de pe lângă București. Mai încolo aștepta pe cineva (doar nu pe mine !) Gelu Ionescu. Tot căutînd cum să evit intrarea în vorbă..., m-am trezit (din somnul cel din vis) dincolo de Gelu - și am răsufletit ușurat : iată la ce slujește somnul oportun, adormirea fulgerătoare - de frica Gelului ! Însă acolo unde am ajuns, într-un fel de sală unde se adunase scriitorimea română, l-am auzit pe Gelu, zicînd tare, la adresa mea, care tre-

ceam prin dreptul lui :

«Toți cei patru prozatori sunt de dreapta !»

M-am chinuit - până la ieșirea din acest vis - să gădesc, în minte, un răspuns apropiat (și usturător) la adresa lui Gelu : care, patru ?, care, prozatori ?, care, de-dreapta ?

Ieri a fost o zi bună : Ana s-a lăsat bine dispusă de scrisoarea mea și dacă nu am ieșit la plimbare, ori la restaurant (?), ne-am petrecut timpul pe balcon, “în grădiniță” - i-am instalat un scaun în fața ușii, cu scrumiera la îndemână...

Seara, destul de devreme s-au întors de pe unde fuseseră Filip și cu Filipa-i.

N-am scris deloc la textul despre **Vavilon**... Nu am simțit nevoia. Mai degrabă din... cumsecădenie : ca să nu scriu lucruri rele (dar adevărate). Mai las să se depună veninul adunat - cine știe: poate că virează spre miere...

Luni 15 mai 2000

M-am hotărât : adopt tactica lașului : nu mai scriu un text aparte despre **Vavilon**..., ci transcriu aici, în în jurnalul meu (propriu și personal) însemnările pe care le făcusem, în vederea redactării.

Am să folosesc ghilimelele “rotunde (“ ”), când mă voi cita pe mine, ghilimelele “ascuțite” (« ») când voi cita din Monica Lovinescu. “ - Tentația de a scrie Jurnalul unui jurnal”

Aici am să fac o afirmație hazardată, însă nu cred că e departe de adevăr:

Monica Lovinescu (și Virgil Ierunca, desigur) au fost descumpaniți de **Jurnal I-II-III** de la Nemira. În sensul că, măsurând riscurile publicării unui jurnal contemporan (Ierunca o făcuse, în *Ethos*, la o distanță de doar un deceniu de la fapte), au fost siliți să-și revizuiască... propriile jurnale. Bănuiesc : Monica Lovinescu avea, într-adevăr, intenția de a scrie Jurnalul unui jurnal, însă după ce a aruncat anatema cunoscută asupra capului și scrisului meu, a fost nevoită să... nu facă ceea ce îmi reproșase mie. Numai că nu a fost consecventă - și acesta va fi miracolul literaturii : uneori, dintr-o (aparentă renunțare, înfrângere), iese un lucru minunat, mai valoros decât ar fi fost dacă ar fi fost arătat în prima lui variantă. Dar o să mai revin la această supoziție...

«Nu se glumea în casa noastră cu cultura» (p. 13).

Primele sale versuri - minunate, prin concizie :

«Am intrat în mare și am băut sare» (tot 13).

La pag. 14 :

«Despre coșmarul închisorii ei din 1958 [a mamei sale] sînt, mai departe, incapabilă să scriu»

Aici un asterisc trimite la o notă în subsol :

«A făcut-o, în locul meu, Doina Jela».

În comentariul meu, ziceam ce mai zisesem : dacă este comprehensibilă spaima de a se atinge, prin scris, de moartea mamei sale, mai puțin (chiar deloc) este dirijarea și ațâțarea semnătoresei de a scrie cum a scris capitolul despre Caraion. Hai să nu zic : vina, ci: responsabilitatea semnătorei volumului **Această dragoste**... este mare (pentru că

nu aduce argumente, pentru că a condus “ancheta”, nu doar superficial, ci și într-o manieră părtinitoare, pedepsindu-l pe Caraion și prin faptul că nu a contactat-o pe “complicea” și soția lui), însă a Monica Lovinescu este întregă : o dată pentru că este nedreaptă, a doua oară pentru că una spusese - la microfonul Europei libere, presupun că zicerea a fost inclusă în unul din volumele de articole - rostise *altceva*. Știe cineva ce gândește Monica Lovinescu, azi, despre “cazul Caraion”? Nu știe. Fiindcă ea a adoptat tactică negării prin tăcere - or tăcerea poate fi interpretată și aprobare, cu atât mai vârtos, cu cât iscălitoreasa anchetei se laudă că Monica Lovinescu fusese ținută la curent de fiecare pas al investigațiilor. Și la asta am să revin - în articol (iar mă bate gândul de răzgândire : dacă, totuși, aș scrie un text ?).

Marti 16 mai 2000

Deocamdată nu mai dau citate din notele despre **Vavilon**... Am fost ocupat cu corectarea, apoi tragerea la imprimantă a textelor despre Basarabia (3), despre **Cartea neagră a comunismului** (3).

Azi dimineață am telefonat la București, la Mihai Creangă : cu glas jălălnic mi-a comunicat : iar a fost bolnav, de asta nu a putut să mă anunțe că... nu publică textele lui Culcer și al meu - “pentru că 22 a epuizat subiectul, apoi acum de actualitate este tratatul cu Moldova...”

Bine, domnule. Dacă 22 a epuizat subiectul, poți pentru ca să mai zici ceva ?

La câteva minute, telefon de la București, de la Frățilă : că să primesc un fax. Ce spunea faxul ? Ce să spună, că n-a putut să-mi comunice situația manuscriselor și a discului cu înregistrarea... - de ce? Pentru ca a fost grăbită data Târgului de Carte ! Oricum, răspunsul este : nu. Fiindcă nu le dau drepturile integrale, pentru 5 ani...

Miercuri 17 mai 2000

Ieri am primit o scrisoare și un proiect de la Chișinău. Cercetătoarele Irina Caunenco și Lucia Miron mi-au trimis un studiu : formarea identității etnice la adolescenți, “în republica noastră”. Doresc să le pun în legătură cu asociații, persoane interesate.

Am să văd ce pot face. Deocamdată am să le scriu.

Își încep scrisoarea (dealtfel, nedată : tot mioritici și ai noștri, ca bourii) astfel :

“Bună ziua, Dle Paul Goma !”

Obicei rusec : îl și saluți pe cel căruia te adresezi. Un avantaj : ești scutit de nesuferitul “Stimate domnule cutare” (pe care îl folosesc și eu, neavînd altul...).

Vineri 19 mai 2000

După canicula de până alaltăieri, de ieri : frig, frig. A trebuit să recurg la lânățuri.

Am răspuns (și pus la poștă) cercetătoarelor de la Chișinău. Că,

deocamdată n-am să colaborez cu ele, care vorbesc de “state învecinate” avînd “etnos(uri) înrudit(e)”.

Nu-mi vine să mai scriu despre **Vavilon**... Nici despre altceva.

Sâmbătă 20 mai 2000

Ieri am trimis lui Nicolae Florescu, pentru *Jurnalul literar* un exemplar din **Pe ei i-a întrebat...?** Dacă Mihai Creangă a declinat propunerea...

Probabil din acest motiv azi-noapte l-am visat pe N. Florescu : era împreună cu Cazaban, la o conferință despre ceva, a cuiva. Nu semăna cu Florescu cel văzut de mine, viu și în fotografii, dar așa știam de unde voi fi știut... Numai că nu eram sigur. L-am tot întrebat pe Cazaban, dar acesta, fie nu auzea că îi vorbesc, fie nu înțelegea ce îl întreb... În cele din urmă m-am ridicat, cu intenția de a mă duce la Florescu, să-l întreb... dacă el este Bibicul... Dar, ca în vise, până să ajung, el dispăruse.

Tot ieri mi-a venit un plic de la Laszlo. Tăieturi de presă, dar nici un cuvânt din partea expeditorului - așa va fi crezînd el că își face simțită supărarea... Deși supărat aș putea fi eu pe el...

- Pagina de titlu a volumului **Rațiunea de a fi** de Marian Papahagi, ediție îngrijită de fiu, Adrian Papahagi, apărută în 1999, la Atlas, București ; precum și pagina 74, în care stă scris :

“În curînd vor apare alte cărți (cutare de cutare, n.m.), cărți document (Paul Goma) etc...”

O trimitere la subsol :

“Între timp, nemulțumit de editura noastră, Paul Goma și-a retras volumul (**Patru dialoguri**), încredințîndu-l, sub alt titlu, altei edituri. (*notă din iulie 1997*).” - subl. în text.

Laszlo a atras atenția, cu creion roșu, asupra notei în general, asupra datei (1997) în special. Fiindcă el știe despre ce este vorba. Iată cronologia - restabilită - a “Istoriei cu Papahagi”:

- în 1992 i-am încredințat lui Marian Papahagi, pentru editura sa, Echinox, volumul **Patru dialoguri** ;

- în 1993, Luiza Năvodaru, împuternicita mea, încheie contract cu Echinox - cartea urmează să apară până în 1995 ; nu apare la termen, iar (!) de prin 1994 Papahagi nu mai răspunde scrisorilor mele în care-l întrebam care este mersul volumului ;

- i-am pus cruce - dar fără a retrage volumul, ci doar nemaintere-sîndu-mă de el... ;

- miercuri 19 februarie 1997, sunt anunțat că în revista 22 a apărut “o listă” cu cărți sponsorizate de Soros, printre care și... **Patru dialoguri** (vezi *Jurnalul unui jurnal*, pag. 91);

- într-adevăr : 22 din 4 februarie 1997 publicase anunțul :

“Titluri finanțate de Fundația Soros (1993-1996)” - printre ele și “Paul Goma : **Patru dialoguri** (ed. Echinox)”;

- în 5 martie (1997) îi scriu lui Marian Papahagi, cerînd lămuriri;

- în 24 martie (1997) scriu la Fundația Soros, București, cerînd lămuriri ; Lazăr Vlăsceanu, președintele Fundației, îmi răspunde la 3 aprilie : confirmă subvenția acordată, confirmă ca volumul ar fi trebuit

să apară până la finele lui 1995...“Ca urmare a evaluării (din iunie 1996) a programului de sprijinire de carte, Editura Echinox nu a mai beneficiat de nici o subvenție din partea Fundației Soros”. Asta înseamnă că Echinox fusese pedepsită... în tăcere, fiindcă publicității fusese dată lista în care figura și **Patru dialoguri** - volum nepublicat (și care, reiese, provocase supărarea Fundației...);

- Marian Papahagi continuă să nu răspundă ; fac apel epistolar la Cistelecan, apoi la Ruxandra Cesereanu, rugînd să-l roage pe Adrian Papahagi, fiul să-i înmâneze tatălui o copie a scrisorii mele. Sînt anunțat de la Cluj că Adrian Papahagi introdusese cu mîna lui scrisoarea mea în cutia poștală a părintelui său ;

- în fine, tatăl răspunde (scrisoare datată : 18 martie, postată în 20 martie, ajunsă la mine în 26). În aceeași zi îi scriu lui Marian Papahagi a doua scrisoare, atrăgîndu-i atenția că nu răspunsese la întrebarea : dacă nu a publicat volumul, de ce a reținut subvenția Soros - și de ce nu a dat o desmințire (a listei din 22) ?

Restul... nu mai interesează.

Rămîne “între timp”-ul notei subsolice. Neavînd nici o indicație, poți crede că fusese redactată de Papahagi Tatăl ; dar și de Papahagi Fiul. Oricum, este datată binișor *după* “evenimente” - și *redactată mincinos* : **Nu autorul își retrăsese volumul, ci editorul... nu îl publicase, deși luase bani de la Soros** (dar, Doamne ferește să-l anunțe pe bietul autor măcar de faptul că... nu poate edita carte, fiindcă îl doare mîna dreaptă în care ținea ditamai cîrțoiul - de aici venind calificativul : *cîrțurar*) .

Laszlo mi-a mai trimis o pagină din *Observator cultural* (18-24 apr. 2000) în care există un text : “Leacuri împotriva uitării”, semnat de C. Rogozanu, despre **Scrisuri**. Are și destule rețineri, chiar reproșuri - însă a citit și **Jurnal de apocrif**, iar din citatul cu care încheie : și **I-II-III** de la Nemira chiar și **Ostinato**.

Asta nu vor să accepte confărtații : nu mă supără (pe față - altfel, ce este în inima mea...) obiecțiile, criticile - chiar contestațiile - dacă sunt făcute în cunoștință de cauză : cel care le formulează să fi citit ceea ce dezaprobă, chiar neagă. Iată cum, un text care nu mă menajează (cu toate că aș putea foarte lesne să răspund reproșurilor, pe puncte, arătînd că nu sunt întru totul fondate - mai ales cel la adresa lui A. Ștefănescu), îmi provoacă... jubilație. Și nu știu dacă este un semn precursor a ceea ce va mai veni ori un accident - ca mai toate, în România Eternă.

“Între timp”, vorba cîrțurarului Papahagi, am fost la doctor. M-a găsit “bine”, s-a arătat convins că voi fi “și mai bine” - dacă voi pierde câteva kile: sunt pe calea cea bună, am “abia 91”...

Duminică 21 mai 2000

Vis : aveam de a face cu cineva cunoscut, chiar dacă nu prieten. “Afacerile” (firește, de la a avea de a face) durau, se încrengau, se întorceau... Și mă trezeam. Și-mi ziceam :

«Să nu uiți visul ăsta ! E foarte interesant și mai ales foarte frumos - să nu-l uiți !»

Nu-l uitam. Dovadă : odată re-adormit, îl continuam. Și iarăși mă trezeam, mă zahariastanceam : «Să nu uiți, Darie !», iar Darie de mine nu uita - recăzînd în somn, continua visul...

Până când m-am trezit definitiv. Nu, nu uitasem că visasem, că îmi spusese : «Să nu uiți !», că re-adormisem și continuasem visul cu același personaj...

Dar care ? Ei, asta-i : uitasem.

Să fi fost Petru Popescu ?- zic, acum, un nume la repezeală. Sau Petre Got ? Deși n-ar fi de lăsat la o parte nici Zaharia Sângeorzan...

Nu mai știu - și știusem, domnule, și-mi promisese că nu uit (și nu uitasem : dacă continuasem a visa același lucru, cu același personaj...). Dar, uite că...

Și ce băiat bun eram în vis, cum nu-uitam persoana-personajul-personalitatea în chestie...

Plouă. Rece. Termometrul meu de pe balcon (în principiu adăpostit, balconul aflîndu-se... în Paris, unde-i cu 2-3 grade mai cald decât în afară) zice : 4°.

Marti 23 mai 2000

În continuare, frig. Floricelele mele, săracele, îndură și tac - ai zice : niște româncuțe.

L-am visat pe Polac : eram la Biblioteca Arsenalului, pentru, desigur, hărți. Am auzit în spatele meu un glas cunoscut : «Salut !» - era Polac, dar cu mustață, ca atunci, în 1983. Am zis că vreau să-i comunic ceva amuzant, despre Jurnal, el s-a luminat, a zis : «Oui, oui», dar în chiar acea clipă am știut că nu voi apucă să-i spun ceva amuzant, fiindcă au să ne împiedece răii - care nu dorm... Așa s-a și-întîmplat : doi inși (civili) l-au luat pe bietul Polac pe sus (vorba nemuritorului : l-a umflată) și l-au dus. Eu am rămas locului, fără glas, fără reacție.

Iar se discută despre jurnal în Franca. Unii (critici) se arată excedați de "atâtea jurnale : zece în jumătate de an !"; alții, mai ales scriitorii, se grăbesc (deși unii nu mai sunt tineri...) să condamne jurnalul ca "expresie a agoniei literare"... Cum criticii tot nu contează, parcă am să-i văd pe ficționarii de acum jurnalîndu-se puternic în viitorul nu foarte îndepărtat - și teoretizînd "genul". A, nu, dintr-o "necesitate interioară", ci pentru că așa va fi devenit moda...

Eu, care din necesitate stringentă cale de vreo trei ani/jurnal mi-am băgat și impuritățile în, vorba prietenului Laszlo, maculator, iată că în acest an, 2000 nu sufăr deloc că nu mai am ce băga - oricum: mult mai puțin decât înainte. Totodată nu mă pot stăpâni de a observa ceea ce alții au băgat de seamă de totdeauna : publicistica este, nu doar "produsul" publicat în periodice (sic), ci și acela provocat, stimulat de eventualitatea publicării.

Din acest punct de vedere, confărtații mei trăiesc în normalitate. Oricât de modest, de provincial, de izolat, de "inapt", un scriitor român din România poate, în cele din urmă, să-și publice compunerile prin ziare, reviste. Eu am avut această ocazie o singură dată : la *Cotidianul*, unde m-a băgat pe blat L.I. Stoiciu. Este foarte adevărat că la începutul acestui an ziceam că mă bucur că nu mai scriu pentru jurnal - era

adevărat, atunci (de oboseală), dar a încetat de a mai fi adevărat, acum.

Eh, dacă aş avea o foaie unde să mă exprim şi eu... Căci şi eu sânt fiinţă exprimătoare... Să am măcar o gazetă de perete, în familie, ca Nicolae Moraru, cel de trist-veselă amintire... **Ce** anume aş mai avea de spus ? Dau un răspuns românesc : dar Manolescu mai are **ce** spune, după decembrie 1989 ? N-are (ba chiar din contra !), dar spune ; nu doar prostii, ci măgării (ca cea în legătură cu Caraion).

Eram gata să mă întreb pentru a suta oară : ce vor fi avînd literaturii noştri tricolori cu Caraion, de s-au năpustit asupra lui în atît de mare număr? Hai să încerc un inventar :

- fiindcă, deşi pierduse câteva decenii prin puşcării, imediat după iunie 1965 a publicat o mulţime de pagini, de volume - originale şi traduceri, prezentări, prefete (ca ediţia Arghezi)...- acţiune favorizată, vădit, de Marin Preda ;

- fiindcă era un tip ursuz, ciufut, ţepos, greu suportabil ;

- fiindcă... “uite ce scria el pentru uzul Securităţii” - ceea ce publicase E. Barbu în *Săptămîna*.

Doar atîta ? Nu doar atîta, însă şi atîta e prea destul ca să-l scoată pe scriitorul român din neutralitatea-i curat-estetică, să-l împingă în piaţa mare, unde cu un nemaipomenit curaj/, să participe la linşaj !

Să zicem că cei mai bătrîiori (cei din generaţia mea, nu cei din a lui Caraion !) ca Manolescu, Matei Călinescu - vor fi avut un dinte secret împotriva-i ; vreau să spun : vor fi avut vreun “secret” pe care îl ştia şi Caraion şi se temeau că E. Barbu are să-l dea la *Săptămîna*... Îmi imaginez natura “secretului”. Nici vorbă de intenţia de a alcătui o organizaţie anticomunistă (Manolescu ? Matei Călinescu ? - dar ei aveau ştate de serviciu (de dezertăune civică) de la ‘56, când se ascuseseră în borţi de şarpe) ; nici de a “trimite” vreun text refuzat de cenzura localnică. Ci căcături : că ziseseră (în prezenţa lui Caraion) ceva de analfabetismul ceuşescului, de ţopenia nevesti-si, ori nici atît : fuseseră doar prezenţi când Preda îl înjurase pe nea Nicu ! - astea vor fi fost “tainele rezistenţilor prin cultură”.

Dar mai-tinerii - ca Buduca ? El nici nu-l va fi cunoscut pe Caraion - de ce se va fi încrâncenat împotriva umbrei lui - care “furase traduceri” ? Din buducism caracterizat.

Dar unul ca Grigurcu ? Prin vîrstă, ar fi putut să-l cunoască. Va fi scris - favorabil - despre poezia lui. Ce tăun îl va fi pişcat pe Grişa, ca să scrie nemernicia din *România literară* care m-a silit pe mine să-i dau replica ? Răspunsul nu poate fi decât acesta : Grigurcu este şi el o oaie - se ia, orbeşte, behăhăieşte după berbecul Monica Lovinescu (înainte berbecul grigurcului fusese Breban).

Dar Cistelecan ? Habar n-am. Probabil avea el o simpatie fără frontiere faţă de fumeia care iscălise volumul **Această dragoste care ne leagă**... - căutaţi găina ! Fiindcă el, spre deosebire de Manolescu şi Matei Călinescu, nu îl ataca pe Caraion direct - ci, aprobînd, elogiînd “moralitatea” semnătoresei.

La Grigurcu şi la Cistelecan intră şi o mare cantitate de neinformare. Deşi despărţiţi prin aproape două decenii, sunt de o seamă : nici unul nu ştie (fiindcă nu a vrut să afle) care este natura securităţii şi cu ce anume ne-a mâncat ea pe noi...

Jurnalul meu... Acest jurnal : este el mai autentic (decât altele, tot ale mele) ? Sânt, în el, mai sincer? Mai-sincer, nu, dar sinceritatea nu este egală cu autenticitatea. Ceva (cineva) poate fi autentic de... nesincer.

Comentatorii literari francezi care se plâneau de numărul mare de jurnale apărute doar de la 1 ianuarie, acuzau jurnalul, ca specie, de egocentrism, de egotism, de buricentrism... Carevasăzică așa ! Ficțiunea - cum se practică ea de la o vreme până și în Franța cea literaturoasă - nu este! Nici subiectivă, nici nombrilocentrată, nici narcisnică! Vorbe, vorbe, vorbe. Cei care se miră de “emergența” jurnalului parc-ar fi români, parol, au uitat tot ce știau din liceu. Ca și cum “înainte” n-ar fi existat Biblia (mai ales Vechiul Testament : ce e, dacă nu un corpus de jurnale, alcătuind cel mai roman dintre romane?), iar mai încoace - în timp, dar și în spațiu - de parcă nici n-ar fi existat Jurnalul nebunului de Gogol...

Știm noi ce-i deranjează pe franțujnici, ca și pe româneștri, dar arată înspre jurnal ca “gen” impropriu, impur, opus ficției (dar ce-o fi realitatea “zugrăvită” în jurnale, dacă nu tot ficțiune - din moment ce o povestește *un om* ?) : zicerea pe nume atât a porcăriilor, cât și a porcăriitorilor. Asta este de nesuportat. Ei erau obișnuiți ca totul să se petreacă “potrivit conveniențelor”, între patru pereții breslei, rufele murdare să fie spălate în familie, faptele rele să nu fie “denunțate” (căci este urât să denunți - pretind turnătorii cei mai cu bătăture pe la turnătoritură), victimele să rabde, să moară în tăcere...

În țările anglo-saxone există, nu chiar profesie, dar ocupație, aceea de denunțator al abuzurilor de stat, guvernamentale - ministeriale (ceea ce nu e chiar același lucru). Persoane care și-au găsit “vocația”, cam ca Valerian Stan : aflându-se în posturi de control, de veghetor, și-au făcut datoria, au respectat legea : au întocmit rapoarte privind cutare abuz, cutare abatere, cutare escrocherie... Bineînțeles, li s-a frânt gâtul - din fericire, nu tuturor, câțiva, mai curajoși (ori mai inconstienți) au perseverat, cu toate că li se distrusese cariera, destrămasă familia, ruinase sănătatea - iar acum există în SUA chiar o asociație care acordă protecție, asistență și publicitate (gălăgia fiind mama proteguitoare).

Mă gândesc că singura “profesie” care m-ar tenta : cea de... denunțator - păi nu mă acuza turnătoarea Geta Dimisianu că îl delatonez la Europa liberă pe amantu-său Vaxile Nicolexu, michaux-istul / C.C.-istul? Nu m-aș îndepărta de lege nici cu o jumătate de literă : legea și numai legea - dar legea! Aș deveni... un tiran, un dictator, un Atila! - în ochii nevinovaților inși pentru care totul în viață este aranjament, slalom printre reguli țivile și precepte morale.

Da, domnule. N-aș refuza să fiu... denunțator suprem. Nu procuror, cum îmi zicea Puiu Țepeneag; nu inchizitor - aceia acuză, eu nu voi face decât să arăt, cu dovezi (cu citate...) abaterile de la adevăr.

Joi 25 mai 2000

Ploaie, furtun' - ca în noiembrie.

Mă simt tare mortăcios. Pe deasupra mi-a venit o epistolă de la

Fănel Davidescu în care mă îndeamnă să-i scriu o scrisoare confidențială lui Ticu Dumitrescu, pentru a obține și eu chestia aia de fost deținut politic...

Vineri 26 mai 2000

M-am luptat toată noaptea cu țânțarii. Fiind frig, am apropiat geamul - deci, în cameră a fost cald...

Apoi m-am luptat - în vis - cu trei termeni care încercau să traducă tratamentul pe care mi l-au aplicat Monicii în ultimii zece ani.

Atât, că nu găseam cuvântul *excomunicare* - îi ziceam : *excludere* (în fond este același, doar conotația religioasă este înlocuită prin cea politică, partinică).

Monica și-a exercitat marile talente combinaționiste (deși nu a citi Ilf și Petrov, deci nu-l cunoaște pe Ostap Bender) în ianuarie 1990, când m-a... **exclus** (iată, aici este potrivit termenul) din-rândurile, cum ar fi spus Adameșteanu, elipsoida atunci încă nemanifestată : la întâlnirea cu Liiceanu, noul secretar de partid al noii edituri Humanitas; i-a invitat pe Mihnea Berindei și pe fata Cornii - dar pe mine nu. Oricât de amărât fusesem, atunci, crezusem că era un accident. Ei bine, nu : a fost o primă fază a **excomunicării**, cea curat balcanică a... lăsării de-o parte, din (nu-i așa ?) nebăgare de seamă - dar ce iuțeală de mână! A continuat în același an, când au început reproșurile (la adresa mea) că îl sufoc pe Liiceanu "cu atâtea volume" ; apoi cu reproșurile - în 1993? - (venind împotriva reproșurilor mele că editorul Liiceanu mi-a distrus **Culoarea curcubeului** ;

- în 1994 Monica Lovinescu (Barbăneagră tot nu contează) m-a exclus (exilat) din exil. Să fi fost doar... **ostracizare** (care este pe un termen limitat și după ce ai fost judecat în Piața Mare) ? Cred că tot excomunicare - dat fiind faptul că "vinovatul" de mine a aflat de "condamnare" înainte de a fi fost încunoștiințat de acuzare ;

- în 1997, la apariția **Jurnal-ului I-II-III**, Monica Lovinescu a organizat **linșajul** mediatic al meu prin "**Îmi pare rău că l-am cunoscut pe P.G.**"

Dar ce va fi fiind "contestarea" ?

Ce să fie : concluzia, încoronarea excomunicării, a ostracizării, a linșajului.

De zece ani se întreabă Ana, cu mirare, cu durere, cu mânie :

«De ce, de ce ? De ce a făcut Monica **astea**...?»

Și chiar după ce re-re-reconstituim toate "semnele", toate "probele" ostilității, sabotagiului, "cordonului sanitar" instituit de ea și de copiii ei spiritualicești, ca să prevină "epidemia Goma" (cum a zis 22), nu înțelege: nu acceptă ceea ce înțelege.

Când nu mai am argumente, ridic din umeri și răspund astfel :

«De ce a făcut **asta** - cu Ion Caraion ?»

Sâmbătă 27 mai 2000

Citesc de două zile Petre Pandrea : **Memoriile mandarinului valah**. Așa cum trebuie citită o carte : cu jubilație, cu îndoială, cu

mânie, ci dezaprobare, cu dragoste... Totul, toate mă despart de autor: și vârsta, bine-înțeles, și meseria și opțiunea politică și destinul și atitudinea față de mine însumi și de “produsurile” mele. Nu trebuie luat în serios memorialistul când observi că se laudă tot timpul (are nevoie, mai ales în momentul în care sunt scrise aceste pagini între 1954 și 1958 (când a fost rearestat); însă nu poți ascunde că devine agasant prin “teoriile” sale despre tot : istorie, literatură, moravuri (!), oltenitate (iar aici este de-a dreptul penibil), sexualitate (există un pasaj de auto-elogia performantice - grețos). Faptul că se repetă, se repetă... Bineînțeles că se repetă : ce a publicat Dimisianca (alt capitol !); caiete, bruioane, schițe, note pentru o viitoare lucrare. Încă nu am dezlegat taina subtitlurilor (adevărat : nici nu mi-am dat silința), dar nu asta contează: Contează că Pandrea a țintit sus - ceea ce e rar la un român - bătut în cap cum este, nu ridică privirea mai sus de buricul celui din față.

Am fost, desigur, alertat de apropieri - nu de similitudini decât, poate, în violența limbajului. Oricum, e de mirare că Dimisianca nu a observat ce scria editatul său, Pandrea, despre Henriette Yvonne Stahl, pentru a compara cu ceea ce ziceam eu, în **Jurnal I-II-III**, despre ea, de i-am stârnit indignația...

Deși multe alte ne despart...

Azi pe la prânz am primit un telefon din București, de la Kuciuk. Am fost nedumerit : ce se întâmplase, în România, de îndrăznise skipetarul să reia lectura cu mine ?

Mi-a comunicat doar că Marin Mincu a scris “ceva normal”, în *Luceafărul*.

Luni 29 mai 2000

M-a lucrat vestea primită de la Kuciuk. Deși un semn pre-vestitor existase : cineva (cine ?) îmi comunicase că Marin Mincu scrisese undeva (cândva) că singurul disident român a fost Goma. Cum visul vieții mele nu a fost (și nu este) disidența, am trecut mai departe. Am înregistrat însă (descifrând, pentru că situația din România trebuie mereu dedusă, descifrată, decodificată) că, după ce Monica Lovinescu decretase: “Goma e contestat”, este nevoie de mult curaj pentru a încălca Legea Monica (dacă există “Legea Ticu”...). Vasile Baghiu, mai an, acum Mincu... Adevărat : Baghiu se află abia la început de drum, riscă mult mai mult din partea breslei decât Mincu, doar cu nouă ani mai tânăr decât mine și debutând editorial tot în 1968...

Ne cunoșteam din vedere, vom fi schimbat și câteva cuvinte, era apropiat de onirici... După venirea mea în exil, am aflat de la Marie-France Ionescu : Mincu ar fi comis un act de... discurtografie față de Eugène Ionesco (dar care ? - nu mai țin minte despre ce putea fi vorba). Știam că este cooperant la o universitate italiană și nu m-am mirat că nu a apărut la Roma, când s-a organizat acel colocviu, de prin 1988, în care s-au dezvăluit distrugerile din România (ce să fi căutat un obligat al guvernului ceaușez la o criticare publică a politicii “constructive a distrugătorului”), însă, oarecum mirat am fost în 1991, când Mincu nu a apărut (sau nu l-am văzut eu ?) la Universitatea Sapienza, unde se

adunaseră toți colaboratorii - și colaboraționiștii - români funcționând în universitățile “de peste hotare” (de unde nu a lipsit nici Balotă...). Îmi voi fi zis că (lui Mincu) i se terminase stagiul și se întorsese în patria iubită. După care, cum presă literară nu prea primesc, nu am înțeles mare lucru din “atitudinea” lui.

Am dedus însă că i se face o nedreptate, când un prieten a spus despre el că “e suspect, fiindcă... e băiat de general de securitate”... Cum și eu fusesem... fiu de general (de ce nu de mareșal ?) de securitate, “din solidaritate securistică” am zis că noi nu facem ca ei, nu îi acuzăm pe copii de păcatele părinților (și viceversa) - și i-am dat exemplele lui Tismăneanu, Socor... Amicul a... nuanțat : nu tată-său (e securist), ci socru-său! Cum și prin asta trecusem (un securist drăgănist scrisese în 1999, la *Cotidianul*, demascându-mă fără milă !), i-am atras atenția amicului : noi doi pierduserăm trei-patru-cinci ani de prietenie, fiindcă, la primul telefon al său (de la Nancy), eu îl întrebam (cu reproș), cum de publică “la Drăgan” (Institutul cel extrem de European), iar el mi-o întorsese pe dată așa: “Da, dar el nu a fost membru PCR ca Dvs...” Ceea ce era purul adevăr : I.C. Drăgan nu fusese **și** membru al PCR.

Ce va fi scris Marin Mincu “normal”, vorba lui Kuciuk, despre mine ?- om trăi și o vidè.

Azi dimineată, pe balcon : 3° - adevărat : +... Acum e un soare nebun (cu dinți). Ce lună mai ! La Moscova sunt +30° ! - ca și la București, dealtfel...

Am lăsat-o mai moale cu Pandrea. A devenit repetitiv (și mai decât mine, care, orișicâtuși, pregătisem textul pentru editare). Și obositor, cu autolaudele peste măsură. Înțeleg autoîncurajare (din disperare), dar nici chiar așa...

Marți 30 mai 2000

Plouă, plouă, plouă ; +3°. O mare porcărie - poate doar florile mele să fie mulțumite.

A început a mă întrista Pandrea. Pentru mai multe pricini :

- Mai întâi pentru că la pagina 359, scrie:

“Notele mele din aceste caiete sunt borhot, poame căzute din livada gândirii mele, adunate în pripă și aruncate în butoaie pentru fermentațiune. Târziu le voi scoate la iveală...” și :

“Rog a nu se publica nimic din borhot. (Pentru familie în caz de deces).”

Mențiunea din paranteză poate da loc la discuții. P.P. să fi vrut să spună că, “în caz de deces”, familia poate publica borhotul ?

În “Notă asupra ediției”, săracă și... anonimă (ce-i aceea : Editura Albatros ?, redactorul Ion Nistor nu a avut drept de semnătură ?) ni se anunță că aceste caiete fuseseră confiscate, recuperate și “colaționate” de fiica autorului. Mărturisesc : Nu vreau să-mi fie astfel “colaționate” textele, după moarte, de fiul meu. Și din acest motiv renege toate “căzăturile”, iar dacă nu le-am aruncat eu cu mâna mea, am rugat să nu fie publicate vreodată ; din acest motiv țin să public jurnalul în timpul vieții mele (câtă va fi), nu să las urmașilor o sarcină pe care nu o vor

putea, nu vor vrea să o ducă.

- În continuare, despre Pandrea : vădit, “subtitlurile” nu aparțin autorului, însă nicăiri nu se spune că Nadia Marcu Pandrea **a inter-venit** astfel ;

- În fine, o chestiune delicată : credibilitatea lui Petre Pandrea :

Când el scrie că H.Y. Stahl pre mulți a regulat dânsa - este doar o vorbă rea, acolo, intrată în obișnuința bărbatului de a afirma că muierea pe care el n-a futut-o e curvă ; când scrie că Ralea a fost (este, în prezentul însemnărilor) o lichea, un om de nimica, etc..., vrînd-nevrînd, accepti “portretul” ca pe rezultatul unei crize de umoare a memorialistului.

Însă când îi face pe toți “agenți” ai lui Cristescu și ai lui Moruzov și ai Gestapoului (dar nu ai Securității ! ciudată, “absență”, în 1956-58!), ceva nu este în regulă. Vin repede și zic : a afirma, în prezentul nostru, că, de pildă Noica și Coposu și Carandino și Țuța și Stăniloiaie și Ernest Bernea, în 1977, erau victime consimținde la pedepsirea altei victime care nu consimțise - este o afirmație, acolo (dureroasă pentru cei în căutare de maeștri, de modele). A șocat, la început, apoi, ieșind documente la iveală, (acuzăția) a fost tacit acceptată ;

Însă dacă afirmi că X este agent, apoi uiți și îl zugrăvești “curat ca lacrima în materie bănească și morală” [despre Sebastian, la pag. 396, notația din 22 august 1956, însă cu două luni și ceva mai devreme, în 18 iunie 56 scria - pag. 567 : “nenorocitul de Mihail Sebastian (agent al Serviciului Secret al lui Moruzov și Cristescu)"] - ceva nu este în regulă. Dar deloc în regulă. Înțeleg că un zăpăcit și un lăudăros și un mitoman ca Alexandru George să fi găsit în... mărturia lui Pandrea “o lovitură de măciucă” primită de figura lui Sebastian - dar Nicolae Florescu, în *Jurnalul literar*, unde îl comentează (pe Al. G.) cu bunăvoință, cu încuviințare ?

Dar nu vor fi băgat de seamă “valoarea” comentariilor de politică generală ale lui Pandrea - de pildă cele despre Revoluția Maghiară - adevărat: îl cita, aprobativ, pe marele român Țuța, cel care, din comunismu-i visceral avea, mai târziu, să-i găsească mari-calități lui Ceaușescu ; ce să mai spun de această notație (din 1956) :

“Se pare că Stalin a comis o serie de crime abominabile” (pag. 580) (subl. mea);

Cum așa : în Anul Domnului 1956, după trecerea prin cea mai crâncenă perioadă a închisorii staliniste românești (1948-1952), fostul deținut Petre Pandrea are obrazul să scrie : “se pare că Stalin...”?

Dacă asemenea prostii și măgării ar putea fi la urma urmei tolerate în caiete conținând însemnări rapide, în vederea scrierii, cândva, a unui text responsabil, nu este deloc de acceptat publicarea acestui - adevărat - borhot.

Mă opresc aici, ca să nu păcătuiesc. Dealtfel am terminat de citit.

Miercuri 31 mai 2000

Nu mai plouă, dar mercurul a înțepenit în jurul liniei de 5°. Mă dor oasele, mă doare sufletul.

Mai ales că, hazardul lecturii : am citit cartea lui Pandrea imediat

după cea a Monicăi Lovinescu. Observație la mîntea cocoșului : Doamne, ce deosebire, ce distanță între produsele a doi olteni despărțiți prin o singură generație !

Numai că nu așa se judecă : Pandrea era un impulsiv, un vulcanic - Monica Lovinescu își cenzurează de șaispe ori simțămintele înainte de a le așterne pe hîrtie. Apoi "situația" celor doi nu este aceeași : lui Pandrea i s-au publicat, postum (și abuziv) pagini de "borhot"- expresia îi aparține -, Monica Lovinescu a publicat **La apa Vavilonului** după, mai ales, o schimbare de tactică scriitoricească provocată de efectele boomerangice ale campaniei organizate (măcar : declanșate) de dînsa împotriva **Jurnal**-ului meu. Nu mai vorbesc de deosebirile dintre cei doi oameni : chiar de aceste pagini publicate (iară : abuziv) ar fi fost, nu "prelucrate", ci : folosite ca pornire, Pandrea ar fi dat, în continuare, cu barda-n Dumnezeu (pandur, ce vrei !), ar fi fost tot atît de violent, de critic, de necruțator (cu mai puține pripeli triviale), pe când Monica Lovinescu... Ea, în scris, trage mai mult spre E. Lovinescu : cumpănită, "gândită" (iată, nu am spus: calculată...).

IUNIE

Joi 1 iunie 2000

Abia acum, citind **Memoriile mandarinului valah** de P. Pandrea, am măsurat propriile-mi erori și primejdiile care mă pândesc în continuare, scriindu-mi "memoriile".

Oricum, mi s-a re-re-reîntărit convingerea că autorul, dacă are posibilitatea materială (adică dacă se află în libertate, nu în pușcărie) și sufleteală - în sensul că mai are capul limpede - trebuie, este obligat să rezolve el chestiunea paginilor scrise și să nu le lase în seama supraviețuitorilor, oricât de iubitori și devotați vor fi fiind aceștia. La Pandrea lucrurile s-au complicat prin faptul că, probabil, după a doua arestare (1958) i s-au confiscat și aceste însemnări, bruioane ("borhotul", cum spune el singur). A fost liberat în 1964, a mai trăit patru ani și a murit (1968). Manuscrisele, bineînțeles, nu i-au fost restituite (dar cui i-au fost ?), însă atunci ar fi trebuit să lase legământul care să-l pună la adăpost de asemenea erori.

Dar oare a putut P. Pandrea concepe că în plină reabilitare a sa și a alor săi - cum începuse a se contura "peisajul" începând din iunie 1965 - va muri fără a-și recupera hârtiile și a le pregăti pentru editare?; se va fi gândit măcar o clipă că iubita sa fiică nu va respecta dorința tatălui său și va edita "borhotul"?

L-am cunoscut : mi-a plăcut, dealtfel auzisem de el în închisoare, în d.o. Era pitoresc, era viu, era dintre acei "bătrâni" care, deși minăți de vârstă (nu era cazul la el), de boală - ca toți pușcăriașii - se ținea drept, iar când mergea, chiar dacă umbla adus de spate, chiar dacă se sprijinea în baston, îi știai buclele strâns-strânse : «Nu mă dau, nu mă las...» Așa îl vizualizam pe Pandrea - spre deosebire de bunul său prieten Țuțea (tot la Casa Scriitorilor cunoscut, după 1965). Moș Țuțea mi se arăta prăbușit, revărsat - în laturi : și cu glasul (concurat, doar de al lui Ahoë) și cu trupul, săracul de el. Dacă Pandrea putea rosti "chestii" scandaloase (prin piperul lor), Țuțea cuvânta prostii, ori de-a dreptul porcării (pe mine m-a lecuit de dorința de a-l mai asculta ceea ce a emis în legătură cu Basarabia și cu Basarabeni - și, culmea : pe dată a stârnit aprobarea bovină a "ucenicilor" - printre ei Petrișor).

Că tot vorbesc de Pandrea-Țuțea : din punct de vedere "editorial", Țuțea iese mai bine : fiindcă la el, un oral, "scăpările" se pot pune pe seama consemnatorilor... Ceea ce nu poate fi cazul cu Pandrea.

Aseară, discutând despre Pandrea, Ana s-a supărat pentru că am spus :

«Fac eu tot ce e de făcut cu hârtiile, fiindcă nu poți avea încredere în nevastă, în copii că au să facă ceea ce trebuie să facă...»

Îmi pare rău că am rănit-o. De ce Dumnezeu nu-mi voi fi ținut fleanca ?(...)

Aseară, la TV, Angelo Rinaldi : i-a apărut un volumoi de cronici literare. A ținut cronica vreo 20 ani, la *L'Express*. Uneori era foarte, foarte bun. Întrebat prostește de Frantz (Giesbert) : dacă s-ar duce pe o insulă pustie, care/câte cărți... etc. etc..., Rinaldi (sincer : speram că îi

va răspunde: «Nu răspund la o asemenea imbecilă întrebare») a zis că scriitorul, începînd de la 30 ani, nu se mai citește decât pe sine - apoi corespondența, memoriile, jurnalele altora... Să reiasă de aici că el, Rinaldi, care a început a ține cronică de la vârsta de... 30 ani, nu citea cărțile (de ne-memorii, ne-jurnalele, ne-corespondența) despre care scria ? Bineînțeles, citea, citise - dar uitase (că citise).

Arăta foarte rău : tremura, tremuricitul pederastului îmbătrânit în ale sale plăceri (din ce în ce mai) solitare. (...)

Sâmbătă 3 iunie 2000

Oboseală cumplită - de altă natură decât cea obișnuită. Aceasta este o osteneală agricolă.

Mă dor călcâiele de atîta stat în picioare, în mijlocul (în buricul?) sînului naturii - de pe balcon. N-ar trebui să mă mir ; nici nu mă mir : e o durere de-clasă, aș zice : de-nație : acolo îi durea pe strămoșii noștri cei dragi : în călcâie. De aici poľecra de : pālmași.

Mi-a telefonat Ilie Constantin. Se duce iar în România și voia să știe cui să transmită din partea mea o caldă salutare. I-am spus : Oltului. A fost uimit de cultura mea manuală (asta vine de la : manual școlar).

Am cumpărat trei perechi de tufe de plante aromate : de busuioc (busiuc, basilic, vasilică), de rosmarin, de mentă. Când mă invadează putoarea fuiorită de la vecinul din stînga (Ana crede că se dedă la vaudou), îmi trec mâinile peste aceste ierburi simple - și europene, totuși - iar pentru cinci secunde scap de duhoarea voazinală produsă de frerul meu cel cu pele bronetă (nu e miros de cadavru, ci de putrezi-ciune... necunoscută).

A sunat la ușă un (alt) frer'. Când am deschis, zâmbetul pregătit din toată fasolea i s-a stins, i s-a prefăcut în aproape-sperietură. A bâiguit că el îl caută pe m'sieu Goma. I-am zis că eu sînt m'sieul în chestie. A clătinat din cap, că adică nu-l duc eu de nas, că nu e de ieri. I-am arătat plăcuța de lângă sonerie, cu numele scris limpede (și mașcat). Într-un ultim efort, și ăsta mi-a pus întrebarea de încredere - care îi fusese pusă Anei, la telefon, acum mulți ani : Dacă sînt sigur-sigur (că nu-s negru). Ca să nu-l ofensez - așa-s eu cu africanzii: galanton - nu i-am răspuns. A oftat și s-a cărat.

Altfel, azi a fost zăpușeală.

Luni 5 iunie 2000

A plouat și ieri - și azi. Și e frig.

Iar eu mă gîndesc că mi-am făcut suma cu jurnalul - să mai trec la altceva. Nu chiar la ficție-ficție (și ce-o mai fi făcînd Nicoleta Sălcudeanu ?), dar-însă-totuși, ca să zic așa. Vorba unui banc : ce-ar fi să mă apuc de critică literară, că și-așa Manolescu face politică (cam liberală, mie-mi spui ?!). Ce să mai zic de Alex. Ștefănescu-Morman, ăsta a devenitără țărănoinic-grămadă.

Marti 6 iunie 2000

Și în somn mă lucrează schimbarea drumului : nu vis, nu trezie, ci amândouă. Dacă mai vreau să scriu, este necesar să schimb tonalitatea. Mai știi : o baie de obiectivitate-obiectivism nu ar face rău nimănui (începînd cu mine). Fiindcă în jurnal, prin jurnal, la jurnal am devenit neinteresant, în primul rând pentru mine. Și cum sînt incapabil de un “jurnal filosofic” (cam ca al lui Bujor Nedelcovici) ; cum “jurnal literar” (ca Balotă) refuz îndârjit să scriu, nu-mi rămîne decît să mă pensioneze și să joc table cu mine însumi.

Știu că peste cinci zile, peste cinci săptămîni (sau peste cinci luni, ca să rămîn tot în anul 2000, ultimul din mileniu), are să-mi vină ideea cea mai puțin proastă. Nu mă neliniștesc peste măsură. Sînt doar febril. Ca înainte de o plecare.

Ca să stau strîmb și să mă judec drept : nu mă văd schimbînd radical direcția, stilul, țelul. Persoana întîia, fie și implicită, rămîne galeria principală prin care scriitorul iese la lumina consemnării prin scris. Abia la suprafață se ramifică două-cinci poteci, dar călcarea lor nu înseamnă părăsirea impulsului inițial. Unde mai pui că, deși nu scriu poezie (dar dacă tocmai de-aceea ?), am un naturel liric. Atunci cum să părăsesc “subiectiva primă persoană”, vorba unui sărar? Pot să las de o parte coaja (mai potrivit: păstaia) jurnalului și să mă dedau la o proză epistolaricească, de-un paregzamplu. Nu, nu e bună ‘pistolă (vreau să spun : nu suficient de îndepărtată de diaristică). M-aș exersa în niscai dramaturgie : am oarecare îndemănare în dialog, însă numai cu dialog nu faci tu o piesă de teatru, băiete. Și la urma urmei, nu mi-ar place teatrul meu. Mie mi-ar plăcea teatrul lui Vișniec : el este foarte distractiv și nu strică deloc, pe timpurile astea, mohorîte, triste, să **te** răzi nișel.

Îmi aduc aminte, am avut azi-noapte un vis foarte realist (din păcate, uitat) : cineva, o persoană cunoscută în vis, îmi propunea să-mi dea o cartă bancară cu care să pot scoate, lunar, 5000 franci. În timp ce mă gîndeam că n-ar strica să fiu asigurat de chirie (ah, chiria!) și mă pregăteam să accept - cu multă demnitate - propunătorul a zis :

«Dacă te răzgîndești, dă-mi un telefon că accepți!» - și a dispărut.

Or eu nu știam nici cum îl cheamă.

Nici în vis nu am noroc buzunaric.

Am văzut azi la TV un documentar rezemat pe pelicule din arhivele americane, germane (de române nu s-a pomenit) despre “Bătălia pentru Ploiesti” - așa îi ziceau comentatorii.

Primul bombardament american a pornit de la bazele din Libia, în 1943. Și s-a soldat cu mari pierderi pentru americani (de moartea românilor și de stricăciunile pricinuite Ploieștiului n-au zis nimic, măgarii). Antiaeriana și aviația de vânătoare germană și română au doborît multe, prea multe (ziceau comentatorii) avioane americane. Însă după ce au debarcat în Italia și au mutat bazele mai aproape, la Foggia... Dincolo de plîngerile pe mormîntul aviatorilor americani (la un moment dat s-a spus că au pierdut mai multe avioane și piloți în “Bătălia Ploieștiului” decît în oricare raid asupra Germaniei), rămîne important preambulul :

Vorbind despre importanța petrolului românesc în războiul al II-lea, pe frontul european, s-a zis cam așa : Păcat că Românii nu au folosit petrolul ca mijloc de șantaj politic între cei doi monștri : Hitler și Stalin.

Chestie pe care o spusese și o scrisese în mai multe rânduri (a fost consemnată pentru întâia oară prin 1978 și a intrat în **Jurnal pe Sărite**), iar când am repetat-o în *Cotidianul*, în 1999, mi-au sărit în cap neamurile Țeneștilor, Giureștilor, Tătărăștilor - și a celorlalți căcănari care au cedat totul, până a se ceda pe ei înșiși.

Ana este foarte mândră de bărbatu-său. Zice :

«Nu știam că mă mărit cu un profet, dar acum, că tot nu mai e nimic de făcut, nu regret foarte mult...»

Da, oameni buni. Ne consolăm și noi cu ce ne cade la îndemână.

Miercuri 7 iunie 2000

Am primit de la Rodica Draghinescu ultima sa carte, **Craun**, precum și o scrisoare. I-am răspuns, mulțumindu-i. La prima vedere cartea pare a fi bună. Chiar dacă autoarea se va repeta - dar poți fi mereu-altul la fiecare comitere ?

Lumea liberă publică un text al lui Gabriel Pleșea. Vorbește și de mine.

Soare - dar rece.

Joi 8 iunie 2000

A murit Frédéric Dard, zis și San-Antonio. Avea 78 ani.

L-am căutat în Noul Larousse Enciclopedic, 1994, în 2 vol., la litera **D** - doar a semnat o sumă de cărți - "serioase" - cu numele... administrativ : nu l-am găsit! Am dat de el la **S**, cu trei rândulețe... - tot atâtea câte are Sancho Panza, personaj (important, dar personaj, nu autor). Nu, nu-l iubeau universitarii (deși s-au scris zeci, dacă nu sute de teze de doctorat despre el) și, după cum se observă, nici lexicografologii nu-l înghițeau pe acest Balzac+Rabelais+Céline contemporan.

Mi s-a revelat de la primul San-Antonio citit de la Sterescu, prin 1965. Nu eram un iubitor al "genului" polițist, dar am găsit că acest autor nu slujea, nu onora genul, ci literatura. S-a întâmplat că tot ce am citit la București, până în noiembrie 1977, la plecarea în exil, să fie din perioada delirului lingvistic - drept care l-am pus pe același raft cu Céline. După cum mărturisise într-un dialog cu Ruxandra Cesereanu, de prin 1990, în *Steaua*, am învățat să scriu *românește* și de la *franțuzul* polar'nic.

Dumnezeu să-l ierte. A comis la viața lui vreo 200 de titluri (numai ?, printre ele și un dicționar de argou sanantonian), tipărite în vreo două sute de milioane de exemplare ; devenise, de multă vreme, extrem de bogat (ca și "celălalt Balzac : Simenon", dar nu a fost ne-generos ca acela - se spune). Nu a întrunit și voturile critice literare. Fie pentru că era prea... "romancier de gară" (de parcă tirajul ar fi fost invers proporțional cu valoarea), fie că era din cale-afară de "artificial și patetic" - asta se spunea, cu îndreptățire, despre volumele

semnate cu numele său : Dard. Deși nu l-am cunoscut cum se cunoaște, deși între noi nu putea fi vorba de vreo apropiere, l-am simțit alături: prin carantinizare, prin respingere, prin izolare. Adevărat, el s-a putut consola cu banii (câștigați cu sudoarea... mașinii lui de scris), cu cele câteva invitații la emisiuni literare pariziene, însă a rămas un respins de “breaslă”, un tip considerat periculos (prin marea lui forță), de aceea etichetat drept... lipsit de talent literar (“ca al nostru, cel ca pe mână - din popor”).

Ce, Galii nu au manoleștii lor ? Atât doar că ei, după exemplul propriilor vizitii, vorbesc cu toții fran’zește ?

Mi-a venit un plic de la Valerian Stan. Îmi trimite textul rostit de el la congresul AC, precum și alte tăieturi de presă, privindu-l.

Mi-a pus în plic și o coloană din *Cotidianul* (19 mai) cu o “pre limba scriitorilor” de Marin Mincu, în legătură cu **Scrisuri** - pedalînd pe Breban... Kuciuk îmi telefonase în 27 mai, spunîndu-mi că Mincu publicase “ceva” în *Luceafărul*... Ori a confundat el publicațiile (ceea ce nu e posibil, la un scriitor), ori Mincu va fi scos textul și în *Luceafărul*. Vom vedea.

Vineri 9 iunie 2000

Aseară mi-a venit, în astă-dimineată am scris întâia pagină - cu numirea personajelor-persoane.

Nu-mi dau seama ce va ieși - dacă va ieși. De încercat.

Sâmbătă 10 iunie 2000

Am mai scris o pagină la chestia aia. Merge greu, fără spor. Și nu văd că ar fi pe calea bună.

Am văzut azi un lung monolog televizual al San-Antonio-ului. Impresie covârșitoare că și eu am spus **așa** și **acelea**. Și el se salvează prin autoderiziune. Care-l prinde. Nu știu dacă pe mine mă prinde, dar știu că pe Breban l-ar da afar’ din piele ; nici nu i-ar trece prin cap una ca asta. Fiindcă autoderiziunea nu este totdeauna un semn că individul vrea să capteze benevolența cuiva (a cititorului, a ascultătorului - San-Antonio fiind un oral de nevindecă, de aici și nereușita textelor semnate : Dard), ci pură și simpla luare în serios prin sinceritate. Or așa ceva nu e la îndemâna oricui. Să fii sincer, adică să recunoști tu (cu mâna ta, vorba-mi) că ai scăderi, lipsuri, că te-ai înșelat adeseori, că ai făcut rău celor din jur, că ești incapabil de “elevație” - trebuie să fii tare... tare, ca să-ți admiti slăbiciuni.

Singurul lucru care m-a deranjat la San-A. : ticul verbal : “tu vois...”, cu atât mai neplăcut, cu cât “tu” era pronunțat: «tchou» (românește: «ciu»).

Luni 12 iunie 2000

Nu merge “chestia” începută răsalaltăieri. Nu merge, că nu merge, e proastă ideea, e proastă “metoda”, e prost autorele. Mă căcâisem trei zile la trei pagini și, constatînd că nu e de urnit, am abandonat

totul. Zicându-mi că, dacă va fi să-mi vie o altă idee despre această idee “veche” ori o nouă idee de a face dintr-o idee veche una proaspăt-cărpită, are să vină singură, la un cot de cotitură. Iar dacă nu și nu - nu să fie ! Ei și ce dacă n-am să mai comit și “chestia” asta ? Are să cadă soarele de pe cer ? Au să trăiască ai mei cobreslași mai bine (știind că eu o duc mai-rău - aceasta fiind “balanța” din capu-le) ?

De-acum, chiar că a re-venit căldura verii. Cam târzior, dar la Paris nu e de mirare. Să vedem cât o ține.

Marti 13 iunie 2000

Am luat rău de tot nereușita. Mă doare le inimă (citește : burtă) durerea. Să însemne că nu mai pot scrie nimic altceva decât lălaiala jurnaletică ? Cum, domnule, să nu mai pot eu compune un roman, știi, colè, cu ficție și cu personaje îndrăgite și cu problematică adâncă?; un eseu conținând chiar și ceva idei ?

Coincidență sau ba : am renunțat la meteorologie. Asta chiar că mă plictisea. Mai ales că, vorba unui prieten, nu aducea nici un ban.

Miercuri 14 iunie 2000

Zac - fără a mă odihni. Mă uit la fotbal - numai surprize (plăcute), cu excepția României care și-a dat duhul după un sfert de oră de joc. Bieții englezi, bieții spaniolezi, sunt obligați ca în al doilea meci să-și ia revanșa (vai de capul românilor : cad cu Englezii !).

Am primit o scrisoare din Arizona, de la Valentin A. Cantor. Îmi scrie, ca să să arate de acord cu ceea ce am scris în *Lumea liberă*, în general, în special cu ceea ce am scris despre Marin Cocioran (dealtfel câteva cuvinte). Scrie :

“Cocioran, în 1957, rearestat fiind, a fost foarte rău maltratat. Necedînd bătailor mi-a salvat viața”.

Vorbește apoi de legendara grevă a foamei, de pe urma căreia a și murit.

Bine că întâlnesc din timp în timp și câte o aprobare a scrisului meu. Pentru adevăr, nu pentru frum’sețe.

Sânt bolnav (pe la inimă) de nereușită. Am senzația că n-am să-mi revin vreodată de pe urma ei.

Mi-a venit prin poștă un mesaj de la Kuciuk (și o carte). Și o tăietură de ziar. Într-adevăr, este din *Luceafărul* - același text al lui Marin Mincu publicat în *Cotidianul*.

Mi-a venit și un fax de la Frățilă. Este de acord să publice ceea ce i-am trimis. I-am răspuns pe dată :

- câte o ediție românească din :
- **Sabina** în 2000 ;
- **Gherla-Lătești** și **Bonifacia** în 2001.

Joi 15 iunie 2000

Am trimis în această dimineață câte un fax la ALL și la Dacia. Mai mult ca să-mi fac datoria.

Sâmbătă 17 iunie 2000

Am primit un plic cu tăieturi de presă de la Mariana Sipoș.

Mă preocupă o ediție de autor, alcătuită din cam 20 titluri (excepție : jurnalele, scrisorile, publicistica). Din acest motiv am adus **Alfabecedar**-ul la 333 pagini (habar n-am câte cuvinte am tăiat, oricum majoritatea "comentariilor")? Să vedem.

Luni 19 iunie 2000

În continuare deprimat. Necazul : ieșind din somn ("unde e rău"), dau în trezie, nu de bine ci de... mâlul răului din somn (din visele mele foarte, prea realiste).

Le-am scris Marianeii Sipoș și Elvirei Iliescu.

Umblă vorba că Manolescu l-ar fi cooptat în redacția *României literare* pe Săraru.

De ce m-aș mira? El are gust pentru murdar, pentru nămolos : Iliescu, Voican, Popper, Petru Dumitriu, Quintus, Pelin, Pardău - acum Săraru... Ce scriam, ce scriam în "O aniversare", textul refuzat de el dimpreună cu re-replica la Grigurcu ? Că a prefăcut *România literară* în poșta redacție și în coș de gunoi pentru securiști ? Dar cum îndrăznisem să fac o asemenea afirmație despre Cel Mai Mare Critic în Viată? Sper să fie fals acest zvon (plauzibil).

Marti 20 iunie 2000

Va fi a doua zi de caniculă. Ieri am simțit-o din plin : am ieșit în târg - și unde : chiar în inima căldurii : Odéon. Noroc că, din când în când ("între timp", cum se exprimau strămoșii noștri) mai sufla câte o boare de vânt.

În 23 iunie se vor împlini trei ani de când am început a scrie **Altina** (terminată în 29 iulie).

Oricât m-ar trage ața spre locul încăierării, este timpul să mă dezangajez nițel. Să mă sustrag. Să mă delimitez - ca să nu mai aparțin, nici reprezint, vorba eclipselor realist socialiste a adameștencelor de toate sexele. Pentru că și așa am declarat că eu ficție nu mai scriu, îmi văd de jurnal (ăla, zilnicu, vorba lui Săraru - chiar să fie noul partener de literatură și politică a lui Manolescu ?) și, pe de lături să mă ocup de pregătirea ediției de autor - începînd cu **Ostinato**. Apoi **Ușa...** - care și ea este o carte cu cântec... **În cerc** cred că am să o las (cartea) la o parte, deocamdată, din șase motive și am să trec la **Gardă inversă**.

Azi mi-a venit o nouă citație - reclamant : C.C Tudor, cică pentru calomnie. Să fie el sănătos.

Cred că se apropie momentul în care voi începe o nouă carte.

Miercuri 21 iunie 2000

Solstițiul de vară. A fost foarte cald, ieri.

Extrem de cald și pe stadion, la Cherleroi, unde România a bătut Anglia cu 3-2. Surpriza surprizelor. Și eu credeam că e ultimul meci al

românilor. Ei, bine, nu numai că i-au bătut pe inventatorii jocului, dar au făcut-o într-o manieră strălucită ; chiar și penaltiul a fost perfect motivat.

De ce au jucat Românii atât de bine ? **Fiindcă Hagi nu a jucat** - dar e orbitor acest adevăr. În ultima vreme (ultimii ani) echipa întreagă era în slujba lui, lucra numai pentru el, juca exclusiv pentru gloria lui (de a face două figuri maradonești, de altfel, fără consecințe, adică goluri). Eterna poveste : cine nu are bătrâni să și-i cumpere, iar cine are să nu-i lase să îmbătrânească pe scaune, fiindcă un bătrân activ devine foarte curând un activ și primejdios agent de dezorganizare sau doar de nemișcare. Bătrânul să treacă pe banca antrenorilor - dar nu singur să decidă, altfel face exact relele pe care le-a făcut ca jucător, pe teren.

Nu știu dacă am să mă apuc de o nouă carte (sic), dar e sigur că în următoarele șase luni am să mă ocup doar de romanele de reeditat : **Ostinato**, ca s-o iau cronologic, după care am să sar la **Gardă inversă**, apoi alt salt peste cărți (și ani) la **Din calidor** și **Arta refugii**. Și la **Astra**. Dacă adaug **Adameva** (sau proaspăt masacrata variantă **Sus, în vârful...**), se fac zece romane - cu **Alfabecedarul** unsprezece ; să fie. Iar cu **Altina** : douăsprezece.

Vineri 23 iunie 2000

Nu știu care va fi răspunsul editurii, dar eu mă aflu deja în interiorul... ediției de autor. Și mă simt bine. Sau : mai puțin prost. Timp de 11 ani încheiați (iunie 1989-iunie 2000) am fost în permanentă fierbere, gata de hartă, pregătit să răspund la agresiuni, gata să atac. **Asta** m-a îmbolnăvit, **asta** mi-a ruinat starea... Nu regret nimic - îmi spun doar că ea venit timpul (dacă va mai fi rămas ceva timp...) de a trece și la altceva ; la ceva numai al meu. Din această pricină nu am propus nici una din cărțile de mărturie (**Gherla** a rămas... fiindcă tot apucasem să o trimit, apoi eu o consider roman).

Întoarcere la ficțiune ? Întoarcere nu cu scrisul, ci cu... intenția de a cultiva ceea ce deja scrisesem. Dar mai bine să reproduc scrisoarea către Augustin Frățilă:

Paris 22 iunie 2000

Stimate Domnule Augustin Frățilă,

Vă propun o **ediție de autor** alcătuită din 16 titluri de romane, distribuite în 11 volume :

1. (2) **Ostinato**
2. (5, 6) **Gherla, Lătești**
3. (7) **Gardă inversă**
4. (11) **Bonifacia**
5. (12, 13, 14) **Justa, Castelana, Ela**
6. (16) **Din calidor**
7. (17,18) **Arta refugii, Astra**
8. (19) **Sabina**
9. (20) **Roman intim**
10. (42) **Alfabecedar**
11. (43, 47) **Adameva, Altina**

[Din acestea **Roman intim** a fost publicat de ALLFA în 1999].

Pentru că aveți, gata culese de mine, pe disc laser : **Sabina, Bonifacia, Gherla, Lătești**, vă propun :

- în acest an, 2000, să scoateți **Sabina (19)** și **Bonifacia (11)** ;

- în anul 2001 să fie editate **Gherla (5, 6)**, **Ostinato (2)**, **Gardă inversă (7)** și **Justa (12, 13, 14)**;

- în 2002 primele trei titluri din ciclul declarat autobiografic : **Din calidor (16)**, **Arta refugii (17)** [+**Astra (18)**] - două volume - precum și **Alfabecedar (42)** și **Adameva (43)** [+**Altina (47)**] - acestea fiind deasemeni culese de mine.

Firește, Dvs., editor, veți obiecta : 4 volume pe an sunt prea multe - da, dar încetează de a fi prea-multe dacă se ține seama că este vorba de o **serie**.

Dacă veți fi de acord cu principiul, vă rog să mă anunțați, pentru a trece la discutarea amănuntelor contractuale.

Ca prezentare grafică, nu este deloc rea formula în care a apărut **Roman intim**, de astă dată purtând, pe cotor, cifra dintre paranteze.

Fiecare volum va avea o scurtă autoprezentare.

Autorul de mine se mai află încă în viață - ceea ce nu garantez că se va întâmpla peste cinci ani - deci nu mai va putea fi vorba de o "ediție de autor".

Aștept hotărârea Dvs.

Prietenia lui

Paul Goma

Așadar, indiferent de ce va răspunde editura, eu m-am așezat în scaunul "înțeleptului", al egoistului, cel care se interesează numai și numai de cărțile sale.

Munca de pregătire a dactilogramelor va fi extrem de obositoare pentru mine, cu văzul diminuat - dar în cele din urmă o s-o scot la capăt. La urma urmei, nu mai regret foarte tare că nu am continuat transcrierea la ordinator a **Ostinato**-ului, nici a **Calidor**-ului. Am să lucrez pe câte un exemplar tipărit. (...)

Martți 27 iunie 2000

Tot nu aveam ce face : am pregătit o bună parte din romanele care au fost incluse în "ediția de autor" : dactilogramme ale : **Justa, Castelana, Din calidor** ; Măine și în zilele următoare am să pregătesc dactilogramme : **Arta refugii** și **Astra**. Ana are să facă fotocopieze volu-mele **Ostinato** și **Gardă inversă**. Restul sunt culese pe ordinator. Cel mai târziu la sfârșitul lunii iulie vor fi gata de trimis toate.

Desigur, nu am o promisiune fermă, nici măcar bănuiala că ar accepta ce le-am propus. Dar eu, vorba lui Ostap : mi-am terminat treaba.

Joi 29 iunie 2000

Scufundat în propriile-mi treburi, nu am fost atent la treburile altora, ca până acum. Așadar, abia azi am găsit, în salon, pe jos, la piciorul unui scaun un *Libération* din 22 iunie, cu pagina literară și cu o dare de seamă a ultimei cărți a Christei Wolf. Necunoscând sursa, mă mulțumesc cu interpretările cronicarului (Stéphane Bouquet). Sensul, în mare, fiind : la acuza-ția mai ales a lui Wolkfgang Heise, că anume

scriitori din RDG au colaborat cu Stasi, Christa Wolf răspunde - după zece ani (de suferințe) - că reproșul este nedrept (de a se fi pus în slujba unui stat terorist), fiindcă... de ce natură este Germania de astăzi ?

Mă păzesc de a trage o concluzie - un scriitor bunicel devine un scriitor foarte bun atunci când - după zece ani - scoate un text de disculpare. Și când îl redactează ca un român...

Dar nu merg mai departe înainte de a fi citit explicațiile Christei Wolf. Oricum, impresia - cel puțin dezagreabilă - este : tot ei, cei ticăloși ca oameni rămân a fi și "iertăți", și iubiți de masele de cititori - ei, de ce : fiindcă, procentual, vor fi fost mult mai mulți ne-scriitori colaboraționiști cu spurcatul organ și se recunosc, draguții de ei, în "Confesiunile unei turnătoare".

De ce nu se va fi hotărînd Geta Dimisianu să pună mîna pe condei ca să scrie ea, cu mîna ei o pagină - chiar trei - care să nu fie nici raport de lectură și nici informare a Organului. Ar fi și o chestie inedită: îți dai seama : Geta, Confesionalista ?

Se pare că este ziua onomastică a mea. De acum o săptămână-două mi-au venit urări de la Elvira Iliescu și de la Flori Stănescu. Să fie femeile mai în regulă cu calendarul...?

Vineri 30 iunie 2000

Mi-a venit ieri *Antiteze* 3-4. Am citit - în ordinea sumarului - dialogul meu cu Vasile Baghiu, al lui Alui Gheorghe cu Cezar Ivănescu și un text polemic semnat Mircea A. Diaconu : "La ce bun «canonul etic»".

M-a întristat Diaconu - pe care-l mai întâlnisem (chiar cu o întrebare la care am răspuns, în *Viața românească*, mai-iunie 1999). Plecînd de la un articol al lui Grigurcu despre Laszlo, ajunge - fatalitate ! - la Borbély ! Și la încăierarea Laszlo-Borbély. Trec (cu silă) peste universitarismul greșos și al lui Diaconu, merg de-a dreptul la "P.S." din care aflăm că vajnicul combatant nu citise cartea lui Laszlo! - dar a combătut-o puternic ! Mi s-a diluat mânia când m-am întors la pagina 10 a revistei unde și dânsul răspunde la o întrebare (altfel inutilă: "ce droguri ia ?") cu o plângere : e tare nefericit că "n-a citit măcar ultimele cărți ale lui Țoiu și Buzura..." Iată un răspuns la borbélyismul său de nuanță apostrofaică : țoismul-buzurist ! Și atunci cum să te mai miri că îi urechează pe Grigurcu și pe Laszlo?

IULIE

Sâmbătă 1 iulie 2000

Azi am început a corecta paginile fotocopiate de Ana din **Ostinato** : 80-145 (până la 80 sunt ordinatorizate).

Cu ocazia corectării mi-am dat seama că nu am o dactilogramă întregă, corectă a cărții. Voi fi trimis editurii Univers unica - cea devenită carte. Acum am ocazia să-mi... procur un exemplar de autor.

Mai greu, dacă nu imposibil, are să-mi fie la **În Cerc**. Dacă se adevărește ce mi-a spus Șișmanian că în varianta românească lipsește episodul Pătrășcanu, chiar nu mai este nimic de făcut. Nu am vreun exemplar dactilografiat în românește.

Duminică 2 iulie 2000

(...)

Am corectat și am tras un exemplar din **Jurnal 2000** ianuarie-iunie.(...)

Diseară avem finala la fotbal.

A propos : la emisiunea sportivă de dimineață au făcut o panorama a fazelor cele mai frumoase, comentate în limba echipelor în chestie. A venit și penalty-ul acordat alor noștri, cu care s-au clasat în semifinale. L-a tras Gane - cel care nu ar fi jucat dacă Hagi nu ar fi fost expulzat cu o etapă înainte - și l-a marcat. Foarte frumos.

M-a speriat însă glasul crainicului (român) : «Dumnezeu e cu noi» - fiindcă nu-l rataseră și pe-ăsta (dè, nu doar alde Petre Roman, Vadim Tudor, Săraru, Funar și alte lepre atee l-au descoperit pe Dumnezeu' lor de securiști). Însă restul cuvintelor mi s-au părut a veni dintr-o limbă străină. Am acceptat că este neo-româna, cea știută de mine de pre limba crainicilor de radio și televiziune : lătăreață, lăbărtăreață, o limbă extrem de urâtă fonic (cam ca portugheza...- să nu m-auză portăreasa imobilului, Duarte), dar, spre deosebirea de lusitani, mereu șucăriți, mereu persecutați de destin (ai zice : unguri) și care închid pronunția (**purtugheș**, de-o pildă), dacoromii carpatnici, euforici ("Căci țara-ntreagă-i o grădină !"), o apucă (limba, de ea vorbesc !), o întind de colțuri, o trag în lături, (ce-i drept, simetric) o ciocănesc - cu ciocanul de șnițele - uzînd și abuzînd de **e**-ul dur, **dășchis**, cum zice Monicuța Lovinescu, dracu știe de unde adus, deși pe la urechi este frate bun cu **ă**-ul din română "echivalat" în rusește printr-o literă și un sunet inexistente la noi (**e** dur) - și cu care grafiază ei numele proprii : Frunz**ă**, Dru**ț**ă...

La bărbați (m-am întors la ai noștri, ca brazilii), mai merge (să-i auzi cum se exprimă dâștii), dar muierile noastre "telectuale (mamă, mamă...). Când ele vorbesc pa romește, le vezi tălpile picioarelor călcînd lătăreț, ca ale jandarmilor, cu vârfurile mult îndepărtate, cu labelle desfăcute. Mai grav : o vezi pe româncuța cuvântătoare prăbușită pe-un scaun, în fața ta, cu picioarele vraieste, despicate până în adâncime, uitate așa, desfăcrăcite - aceasta fiind "poziția" pe care o realizez (și exprim, mult eufemistic) prin "vorbire lătărețită,

contemporană”.

Ora 11 seara : a câștigat Franța cu 2-1 ! Deși mizam pe italieni, Francezii au meritat să câștige în final. Indigeniții din cartierul nostru sunt în delir. Au dreptate : cam 3/4 din lot colorat este el. La urma urmei, africanzii : negrii și arabii au apărat vitejește tricolorul franc, nu? European, nu?

Am primit o veste bună de la Niculiță.

(...)

Miercuri 5 iulie 2000

Am dezlegat “taina” pasajului Pătrășcanu din **În Cerc** : acesta există în varianta Gallimard, însă nu în corpul textului, ci ca *Notă a Autorului*. Dar asta este floare la ureche față de cealaltă descoperire : editura Eminescu a publicat **În Cerc** după o variantă mai veche - ajunsă la Doina Martescu-Sofonea prin 1970, presupun - și nu după ultima, cea datînd din a doua jumătate a anului 1971 - după care a fost făcută traducerea franceză...

Or un exemplar din această ultimă variantă mi-a trecut prin mâini aici, la Paris (să fi fost cel după care Yvonne Popescu-Kral tradusesese?), însă... i-am pierdut urma. O vreme am bănuir că se va fi rătăcit pe la Negoîtescu - la un moment dat îi încredinșasem o sacoșă cu dactilograme - însă, întrebat, el răspunsese negativ. A rămas... cum a rămas. Ieri am făcut o tentativă la Gallimard... Răspuns : editura nu păstrează originalele traducerilor în franceză, însă are să caute și are să-mi comunice...

Voi fi simțit eu ce voi fi simțit atunci când, alcătuir sumarul ediției de autor, nu inclusesem **În Cerc**... Fiindcă pur și simplu nu mai am ultima variantă... Deși parcă îmi amintesc : predasem și această carte la Marin Preda - nu va fi existînd prin dulapurile editurii Cartea românească dactilograma (cu certitudine, varianta ultimă) ? Am s-o rog pe Mariana Sipoș să facă întrebare - în nici un caz lui Dan Cristea.

Vineri 7 iulie 2000

Gallimard nu a păstrat dactilogramele la editură, le-a transferat la un depozit... Nădejdea rămâne în Cartea românească și în... Securitate.

Ieri a fost pe la noi D-na Slama-Cazacu. Am bârfit lumea academică (eu, nu D-sa !).

Două zile de furtună. Două zile în care am lucrat din greu la corectarea filelor ce vor fi fotocopyate din **Ostinato**.(...)

Vineri 14 iulie 2000

Corectez “matrițele”. Plăcută și istovitoare treabă.

Duminică 16 iulie 2000

Mi-e rău. Abia am deschis ordinatorul, că trebuie să-l închid. Am transpirat. Mi-e greață. Mă doare în coșul pieptului.

E ora șapte dimineața.

Luni 17 iulie 2000

(...)

Simt nevoia să fac un bilanț - în ciuda opoziției Mormanului ștefănesc, harnic întrebunțator al sculei numită : mașina-de-cusut.

Dintre sutele de catarge vizate să intre în ediția de autor, iată s'uațiunea lor, în ordinea cronologică a scrierii :

1. (2) **Ostinato** - aflat în stânga mea, pe raftul cu dosarele pregătite de expediere. Ana a fotocopiat volumul de la Univers, în A3, pagină dublă ; eu le-am tăiat, le-am corectat, Ana le-a re-fotocopiat. Deci "manuscrisul" este gata de a fi expedit la București - probabil pe la sfârșitul lunii august ;

2. (5) și (6) : **Gherla și Lătești** - se află de prin aprilie la Frățilă - atât ca hârtie, cât și ca înregistrare pe disc laser ;

3. (3) **Ușa noastră cea de toate zilele** : urmează să fie fotocopiată de Ana (după metoda **Ostinato**), după care să o corectez, re-fotocopiez ;

4. (7) **Gardă inversă** : în aceeași situație ca **Ușa** ;

5. (11) **Bonifacia** : și ea se află gata de tipar (!) la Frățilă ;

6. (12), (13), (14) : **Justa, Castelana, Ela** : aceste trei fete sunt gata de expedit - în fotocopii ;

7. (16) **Din Calidor** : dactilograma corectată așteaptă să fie fotocopiată ;

8. (17) **Arta refugii** : este aproape gata : mai sunt de fotocopiat cca 150 pagini ;

9. (18) **Astra** : situația **Ușii...** și a **Gărzii...** : urmează a fi fotocopiat volumul, apoi... prelucrat ;

10. (19) **Sabina** : se află gata culeasă de mine, înregistrată pe DL, la Frățilă. Din ultima lui misivă reiese că va fi editată în acest an ;

11. (20) **Roman intim** - a apărut, tot la ALLFA, în 1999 ;

12. (42) **Alfabecedar** : se află aici, la mine, înregistrat pe LD - dacă "se face" cu volumele din capul listei, îl propun și pe dânsul întru facere ;

13. (43) **Sus, în vârful Raiului**,

14. (47) **Altina**.

Și aceste (ultime) două sunt înregistrate pe LD și pe hârtie, dar împărtășesc soarta **Afabecedar**-ului.

Spun-scriu pentru a nu știu câta oară : nu sânt deloc, dar deloc sigur că ALLFA are să fie de acord cu propunerea (și mai ales cu programul propunerii). Însă abia cu această ocazie am aflat că, vorba Tănasei : dacă mor ca mâne, nu las în urmă o câtdecâta ordine în scrieri. Adevărat, Scrisorile se află în clasoare - ca și Articolele și Ecourile de Presă - dar Scrisurile ?

În aceste săptămâni de iarnă și de lucru pe brânci la corecturi, s-au întâmplat multe chestii - la care, cu inima și cu capul (dar cu gura!) am participată după puteri. Însă nu le-am consemnat în jurnal, o s-o fac (dacă o s-o mai fac) când m-oi liberare...

Miercuri 19 iulie 2000

M-am uitat în Jurnalul pe luna precedentă : mi s-a năzărit cu ediția

de autor prin 17 iunie. O lună în care progresele nu sunt cele așteptate: la **Ostinato** - cu care am început - mai lipsesc ceva pagini de fotocopiat, **Arta refugii** mai are o sută și ceva de pagini de fotocopiat în A3 - deci mai rămân să treacă prin mâinile Anei : **Din Calidor** (fotocopie) și... vreo 5-7 volume de fotocopiat-calibrat-refotocopiat.

Azi este zi de vacanță forțată - drept care re-verific corectitudinea (sic) pe fotocopia primă (**Ostinato**).

Vineri 21 iulie 2000

Abia acum îmi dau seama că ieri a fost Sfântul Ilie. Și tot abia acum îmi dau seama că nu cunosc pe nici un Ilie - cu excepția lui Pintilie, eroul clan'citoarei.

Azi dimineată am terminat "grosul" lucrului la **Arta refugii**. Urmează fotocopiarea și re-corectarea. Ceea ce înseamnă că în câteva zile voi avea, gata de trimis, trei cărți dintre cele "grele" (ca kilograme) : **O.**, **D. C.** și **A. R.** Cu acestea am asigurat anul 2001 (la ei aflându-se și **Gherla** și **Bonifacia**).

Sâmbătă 22 iulie 2000

Fiind absent (așa ! și tot așa !!), n-am înregistrat evenimentele curente, așa că voi fi silit să le rezum. Încep cu cel mai recent :

Ieri mi-a trimis prin fax Valerian Stan o scrisoare însoțită de o notiță de ziar. Din acestea două rezultă (cel puțin) două enigme:

prima : să continue oare *Cotidianul* să publice texte de-ale mele, în iulie 2000, când eu declarasem că încetez colaborarea încă din august 1999 ? Dealtfel tot V. Stan îmi trimisese acum două luni un text... gata-apărut în volumul **Scrisuri**... Presupun că L.I. Stoiciu a lăsat, morman, textele nepublicate în timpul prezenței lui, iar cotidieneștrii - mai ales că-i seceta vacanței-la-român - dau la tipar tot ce le cade în mână ;

secunda : ce anume l-a supărat pe însuși Ulici - nu cumva chiar un text publicat de *Cotidianul*, vreunul datat... prin 1998 - hai, 1999 ? (...)

Am mai primit scrisori de la Davidescu, de la Nicoleta Sălcudeanu, de la... Va trebui să fac ordine în "biroul" meu ! Zic așa, dar în intimitatea mea ce ascunsă jubilez : «Iată, mă ocup - în sfârșit, numai de mine - atât de de-mine, încât îi neglijez pe ceilalți !»

În fine, un mod de a mă alinta oleacă. Tot împlinesc eu la toamnă primăvărată vârstă de 65 anișori !

Duminică 23 iulie 2000

I-am răspuns lui Sami Damian :

Paris 23 iulie 2000

Dragă Sami Damian

Ai înțeles foarte bine **motivul** mâhnirii mele (mâhnirea, la mine, este "o etapă superioară" a supărării), însă, în continuare, nu-l accepți ca motiv.

Este inutil să ți-l reexplic, doar l-ai înțeles de la bun început, însă voi observa:

Tu, persoană foarte inteligentă, foarte sensibilă și care mă cunoaște de să tot fie trei decenii, în ultimul întreținând o corespondență susținută - nu admiți că obiectul "apărării" tale, beneficiarul propunerilor de "remediere" ar putea să se supere, ba chiar să fie mâhnit. Nu (mai) am de unde ști dacă în această chestiune - cu totul minoră - într-adevăr nu percepi (măruntul) orgoliu al fiecăruia dintre noi de a nu primi să fie "apărat", cu atât mai puțin când celor din față (iată, nu am spus : celor de dincolo de gardul de sârmă ghimpată) le sugerezi, tu, ce anume să facă și să dreagă - pentru a repara...

Cumsecădenia ta legendară nu este potrivită oblojirii chiar a tuturor micilor-dureri. Tu continui a juca, într-o comunitate, rolul împăciuitorului (nu al "împăciuitoristului"), cel care, precum Clinton în acest moment, încearcă să-i determine pe Barak și pe Arafat să mai-dea-jupâne, să mai-lase-stăpâne. Foarte frumos din partea ta - ba chiar : cinste ție !

Însă în cazul meu nu a fost și nu va fi vorba de o negociere. Eu nu am nimic de cedat, nimic de obținut. Oricum, nu am pretins nimic pentru mine, deși, adeseori, am scris la persoana întâia : "eu", "cer să...". Dacă zici că mă cunoști și îmi cunoști faptele, vei fi cunoscând și Scrisoarea mea adresată lui Kohout în februarie 1977 - în aceea fusesem constrâns de... psihologia de turmă a colegilor mei, scriitorii, să denunț teroarea - dar numai în numele meu ; să revendic drepturi ale omului și ale scriitorului - dar numai în numele meu, pentru ca, la o eventuală bușeală să o trag doar eu, semnatarul, iar la o eventuală "împărțeală", să vină și ei - în fapt, *numai ei*, căcăcioșii, numai ei, lașii, numai ei, colaboraționiștii, verticalii-pe-orizontală.

Că așa stau lucrurile ai confirmarea măcar acum, la un deceniu după "revoluția" Blandienei, a Liiceanului, a Pleșului și a altor profitori-de-război.

Și ca să pun punctul pe i :

Când am cerut o hârtie de la Uniunea Scriitorilor prin care să se ateste că eu, Cutare, am fost re-primit-în-rândurile, chiar de am folosit persoana întâia, am vizat un principiu.

Or atât echipa lui Dinescu, cât și a lui Ulici - avînd în spate același "consiliu" alcătuit din monumente ale lașității, ale compromisului, ale fricii și de umbra lor : Doinaș, Bănulescu, Fănuș Neagu, Sorescu, Blandiana, Manolescu, Liiceanu, Pleșu, Țoiu - hai să-l pun și pe Mircea Horia Simionescu, altfel plînge... s-a(u) opus cu toată energia disperării, folosind șmecherii demult răsuflete - ca cel al Blandienei, la Roma, în 1991 : eu ceream o hârtie de confirmare a (re-)membrității mele, ea (și Doinaș și Ulici, și Uricariu și Papahagi) mă învita la... Piața Universității! În mai 1991 !; ca a lui Doinaș : ce, "un scriitor atât de mare (ca mine, dè) are nevoie de o păcătoasă de hârtie de la Uniunea Scriitorilor, **ca să viziteze România**" ? (subl. mea, ca să indic imaginea pe care și-au fabricat-o cobreslașii rămași "pe baricade" față de, noi, "fugiții", vorba lui Zaci: noi fiind, definitiv, cei buni-plecați, România nu mai era țara și a noastră, ci doar a lor, a mioieriticilor, a capetelor netăiate de sabie, a maselor largi de pupincuriști - care nu au iertat niciunul : nici pe al Carolului al II-lea, nici pe al Antonescului, nici pe al lui Stalin, nici pe-al lui Dej, nici pe (ce pretenții aș mai fi avut ?) al lui Ceaușescu, nici pe al lui Iliescu, nici pe al Constantinescului - nici pe al celui care va mai veni pe Tronul de la Cotroceni - a aranjatilor cu toate puterile și cu toate puterile, ca Blandiana ta ; noi, desigur, puteam veni în România..., însă numai în vizită - la Neptun de-o pildă) ? ; ca Mircea Martin, un an mai târziu, când mi-a editat **Ostinato**, la Univers, inaugurînd "Colecția ITHACA - Scriitori români din exil"...

Eu, omul dracului, nu am avut nevoie de ani și ani, ca să-mi dau seama că X este un ticălos, Y un căcăcios, cutare eveniment ("rivoluția") a fost o lucrătură securistă - și nu pentru că sînt eu mai deștept decât ceilalți, ci fiindcă eu am trăit fiecare prezent (!) cu ochii deschiși, bolbați, beliți, încercînd să-l înțeleg - oricum, măcar să-l țin minte.

Spre deosebire de ceilalți.

Asta nu ai înțeles, dragă Sami Damian : că eu nu am ce “negocia” cu creaturi ca cele mai sus înșirate - fiindcă un **dialog** cu ei este imposibil (ți-am dat exemplele de la Roma, din 1991). Iar dacă nu pot comunica cu ei/ele, cum îți imaginezi că aş aştepta - din partea lor, cei cu pâinea și cuțitul!- o “recunoaștere” - cine, ce să-mi “recunoască”?, că vorba Ardeleanului, doar nu Blandiana, eroina ta preferată !

Nu mă îndoiesc o clipă de bunele tale intenții și de prietenia cu care ai făcut asemenea “sugestii”. Dar te rog să nu te îndoiești nici tu : chiar cu cele mai bune intenții omul poate face rău.

Ceea ce s-a și întâmplat.

Te salută

Paul Goma

I-am răspuns și lui Radu Mareș :

Paris 24 iulie 2000

Stimate Domnule Radu Mareș,

Azi, când vă scriu, veți fi re-ajuns la Cluj, din concediu - să vă fie cu bine și de bine !

Nu v-am răspuns la scrisoarea anterioară, fiindcă nu aveam ce vă comunica, iar de consolat - eu pe Dvs.? - nu eram eu persoana cea mai potrivită : să vă fi dat asigurări că Sorin Alexandrescu (nepotul monumentului, analfabetul strălucit întru ale literaturii române - vezi-mi **Jurnal-ul de Căldură Mare**, ultima parte...) are să se îndure și are să aprobe subvențiunea? Mai cu modestia!, vorba grecului anecdotician.

Firește, mi-a făcut plăcere aflând că nu v-a lăsat indiferent textul meu în legătură cu veșnica problemă (anti)semită. Să-l ție Dumnezeu pe N. Florescu, el a avut curajul sau inconștiența să-l publice, fiindcă Mihai Creangă (*Aldine*) a declinat oferta-mi, iar amicul Cistelean l-a refuzat pe Culcer (a lui fiind cealaltă voce). Tot de la Culcer știu că o gazetă numită *Transilvania* (nu este vorba de revista de la Sibiu) ar fi publicat ambele texte, însă directorul... a uitat să trimită și autorilor câte un exemplar, așa de leac ; fiindcă, a argumentat el, școlit, ce nevoie au autorii de așa ceva, păi nu posedă ei originalul? Ba da, ba da, drept care : Trăiască Ardealul sânjeros - dar mai ales cultivat !

Desigur, m-ar interesa intervenția lui Traian Ștef, cu care sânt... prieten (tot epistolar), el a dat o mână de ajutor la editarea celor două cărți scoase de Biblioteca Familia, **Culoarea curcubeului** (ed. a doua) și **Scrisori întredeschise**. Din păcate, de când Florin Ardelean a părăsit revista, și Ștef a încetat corespondența cu mine. Am să-i scriu, rugându-l să-mi trimită, atât textul său de care amintiți, cât și un altul despre o carte a mea (nu mai țin minte despre care anume și cine semnează, mi-a rămas în urma unei convorbiri telefonice cu un “american...”).

În legătură cu scuzele - deci cu asumarea unor rele naționale - îmi cer eu scuze, dar nici eu nu sânt președinte, nici patriarh (autocefal), nici secretar-general - nici măcar director de editură. Cu toate acestea am avut neobră-zarea să mi-l asum pe Ceaușescu, un individ cu care am avut direct de a face și pe care l-am înfruntat (cum am putut, dar am făcut-o). Însă niciodată nu am zis despre el că nu e român de-al nostru, ci țigan, ci turc, ci dracu știe ce - dar nu de-al nostru. Ba era de-al nostru, dacorom, el a distrus ce mai rămăsese de pe urma rușilor și a lui Dej. Drept care, am declarat că mă simt vinovat față de cei născuți după 25 decembrie 1989 (când Ceaușescu a fost împușcat) că nu am făcut tot ce trebuia făcut, pentru ca Răul să nu se prelungească. La rigoare, mi-l asum și pe Iliescu, ba chiar și pe Constantinescu - chiar dacă nu i-am votat (păi dacă nu eram născut, vorba lui Alex. Ștefănescu...).

Probabil este modul meu de a mă da drept român...

Prietenia lui

Paul Goma

Marti 25 iulie 2000

A revenit frigul și ploaia.

Marile enigme au fost desenigmatizate : Ulici a reacționat, nu la vreun articol al meu (apărut în 1999, la Nemira, în **Scrisuri și** publicat de *Cotidianul* - cum s-a întâmplat și cu alte texte de acolo), ci la un interviu dat de Marin Mincu : acesta a reluat tema din precedenta intervenție și a trecut la atacarea Uniunii Scriitorilor și a lui Ulici în persoană ! Valerian Stan mi-a faxat ieri, “provocarea” lui Mincu și P.S.-ul unui text de-al său în care protestează contra atacului cotidianesc, cel cu “sursele noastre de la Paris”...

Recunosc : măgăria sursarioților m-a atins. Acum mă simt ceva mai puțin afectat.

Încă nu am terminat corectura finală la **Arta refugii**. Probabil am să mă lălăiesc la ea și azi și mâine - până va veni Ana cu “matrițe” la **Ușa...**, la **Astra**, la **Gardă inversă**, la **Culoarea curcubeului** (deși nu intră în “categoria romanelor”, mă ard buricele degetelor să fac o altă ediție, cât mai aproape de adevăr - nu de alta, dar s-au împlinit zilele acestea 10 ani de când mi-a scos-o bunul și neprețuitul meu prieten Liiceanu cu același nume. Și, vorba Ardeleanului :

«Așe ții-o scos-o, de ții-o băgat-o !» - cu Monicii pe după cap.

Pe măsură ce trece timpul - și nu în favoarea mea - înțeleg tot mai limpede de-neînțeleasa strădanie a Monicilor de a mă neutraliza, nu doar editorial, de a mă - de ce nu ? - lichida. Și-au găsit în Liiceanu omul perfect - ce să mai vorbesc de ranchiuna veche - pe care ei înșiși o constataseră, o condamnaseră (față de mine) a Manolescului, a Adameștencei, a Blandienei, a Doinașului... - aceștia avînd rolul infanteriei curățitoare de teren.

Firește că nu sînt etern, deci nu mă pot consola că, într-un viitor mi se va restitui ce mi s-a furat ; dar, vorba tovarășilor : nici ei, Monicii, nu sînt cu mult mai eterni decît mine. Între timp s-au ridicat alți literați, din alte generații, iar aceștia chiar de vor fi auzit de Europa liberă, or să pună informația la “bibliografia neobligatorie”. Așa că eventualele judecăți al lor se vor face **pe cărți**. Căci știa el, Eugen Barbu ce știa când zicea despre mine că, neavînd carte în românește nu sînt scriitor...

Nu, eu nu am structură de scriitor care să se bată în cărți cu un alt scriitor - dar zic și eu, la neaz : în acest deceniu încărcat ca un Pom de Crăciun de mari nenorociri, de adevărate tragedii, între o boală severă (cu urme ca de tanc rusesc) și o expulzare din locuință; între o... nepublicare de carte și o distrugere de carte publicată (**Culoarea curcubeului**) ; între o carte editată, nedistrusă, dar nedistribuită (**Adameva**) și alta, scoasă la Univers, de-o pildă (**Gardă inversă**, de aceeași pildă), însă răsunător tăcută ; între sărăcia permanentă și umilitoare și o campanie bine organizată de Monici (ca cea din 1997, în legătură cu **Jurnal**-ul); între o... absență silită și o generală “contestare” (tot de la Monica citire), târîș-șchiopiș, am mai scris o carte-două, am mai scris un articol-zece, am mai intervenit (mai corect : m-am băgat în vorbă) în câte un scandal (numai ?) - ca cel în jurul lui Caraion...

La Judecata de Apoi (că tot am umblat recent prin **Ostinato**)

Doamne-Doamne are să ne întrebe pe fiecare :

«Care-ți sunt faptele - bune, rele?»

Nu mă voi lăuda cu cele bune, dar la “rele” nu voi avea a declara că de pildă m-aș fi opus la publicarea lui Nedelcovici, a lui Papilian (care, ca oameni, îmi erau, din România, antipatici) ; nici că l-aș fi “aranjat” pe măgarul de Tănase/, cel care ne trădase ; nici că, după distrugerea **Culorii curcubeului**, aș fi umblat-colindat pe-aici, pe la Ministerul Culturii francez, pe la CNL, pe la persoanele-personajele influente pe care le cunoșteam, ca să mi-ți delazionez Licheaua Liicheană - ca să nu mai vorbesc de Monici.

Dacă am avut un dinte, un of, o “plată” (de răsplătit), apoi - spre deosebire de ei - am făcut-o în piața-mare, pe față, în scris.

Firește, nu aștept scadența, ca să mă bucur că eu voi fi mai câștigat - sau mai puțin păgubit - decât alde Monicii, Liiceniei, Adameștenii...

Până una-alta, pregătesc o ediție de autor care va fi scoasă când-va (sper că nu postum - ca unul care, încă din **Căldura Mare** a verii anului 1989, când ar fi trebuit să mă curăț, am to-ot agonizat până acum două-trei luni /deci știu ce-i aceea viață-de-după-moarte/), și n-am să le fac plăcere neprietenilor deveniți dușmani de moarte ai mei de a le lăsa lor curtea să se joace, doar ei și blandianele lor.

Am ce face : dacă nu scriu alte cărți - ei și ? nu sunt destule 50 titluri ?- le pregătesc pentru tipar.

Să nu mi se spună că este o ocupație neplăcută...

Joi 27 iulie 2000

Ieri am primit tăieturi de presă de la Mariana Sipoș și de la Laszlo. Ultimului i-am scris, mulțumindu-i. M.S., am înțeles este în Spania, dar nu și pentru câtă vreme.

Vineri 28 iulie 2000

Am încercat ieri să fac ordine în hârtii - îmi adusesese Ana două cutii de carton. Le-am umplut pe amândouă, însă parcă nici nu m-aș fi atins de munte. Am nevoie de loc pe rafturi în vederea dosarelor recente (ediția de autor). Până la urmă găsesc eu o soluție.

Am mai scris, re-scriu : mă simt bine, lucrând până la epuizare la corectarea “matrițelor”, apoi a fotocopiilor. Fiindcă am iarăși un scop-în-viață : editarea. Editarea, mai mult decât problematică (Frățilă nu a dat vreun semn de viață și nu cred că o va face înainte de septembrie), dar oare nu mereu-problematică mi-a fost fiecare carte pregătită în vederea editării ? Nu fuseseră aproape toate volumele butelii aruncate în mare, cu speranța nebună că poate-poate vor fi pescuite de o ființă omenească știutoare de carte...?

Acum am conștiința că fac o treabă temeinică. Cât de corectă, în totalitatea ei, în corectitatea fiecărui volum (am mari ezitări în privința ortografiei: fiecare editor a impus-o pe a lui, singurul care a respectat voința autorului a fost Basarabia de la Chișinău, însă acolo - la **Din Calidor** și la **Arta Refugii** - autorul a fost cel care s-a înșelat...) -

rămâne de văzut, oricum, nu voi înceta să mă lamentez de permanenta lipsă a unui redactor de carte.

Sâmbătă 29 iulie 2000

Vis : aveam un buletin de Loto în care existau toate numerele trase. Numai că erau împărțite în două grupe : de patru și de două. Oricum, în vis nu aveam convingerea că am câștigat - ceea ce în realitate nu face deloc bine pe la inimioara pungii.

Ieri mi-a telefonat Ștefana, din Sud. Printre altele, mi-a spus : Cutare (nu îl cunosc, îi știu numele, publică și el) zisese de Ciorbea, la început, când i s-a anunțat candidatura :

«N-are nici o șansă».

M-am aprins și i-am bubuit pe cei care, înainte de a afla ce program are candidatul, ce “dosar” pe dinlăuntru și ce profil - pentru uzul afarei - decretează ca tâmpiții : «N-are nici o șansă».

Bineînțeles, mi-am adus aminte de candidatura mea din 1995, dar nu este doar ranchiuna-mi. Ci indignarea că românul cel mai deștept decât oaia - și decretează: «N-are nici o șansă» înainte de a ști despre **cine** și despre **ce** este vorba. Nu-l interesează persoana, nu-l interesează programul. Această înțelepciune-de-veacuri (în fond, un mizerabil tic de analfabet leneș) este soră bună cu «Nu-i momentul !» vânturat și de Monica Lovinescu.

Nu s-a confirmat zvonul că Săraru ar fi fost cooptat în colegiul de redacție al *României literare*. În schimb s-a confirmat “proorocirea” ultimă a mea : Manolescu a plecat și de la liberali ! Și Niki funcționează ca și Țucu (Constantinescu) : îi necesită-pe-la-trebuință o eternitate până să constate o evidență.

Mi-a scris Luca Pițu. Printre altele : Pruteanu, prietenul lor și arheul liicean s-a dus la Iliescu - de mirare că nu s-a îndreptat direct spre Putin (să nu fi știind și rusește, limbistul ?!). Mai scrie că a scos Dan Petrescu un volum de publicistică, **În răspăr**. Că i l-a recenzat Al. Ștefănescu-Morman ; că Mașina-cu-Pricina l-a etichetat pe autor : “Goma Doi”. Drept care Luca mi ți s-a indignatu’ : că el era Doi-ul Gom’, apud Regman !

Glumim și noi, că n-o fi foc. Un mod de a-mi face mie o floare.

Duminică 30 iulie 2000

Azi fusese anunțată zi de vară - ți-ai găsit ! A trebuit să strâng cu precipitațiune rufele întinse la uscat.

Nu mă simt în apele mele (că tot am adus vorba nitam-nisam, de ploaie). Fiindcă acum câteva zile s-a ars fotocopia Bibliotecii, nu mai am “matrite” de corectat. Sunt acolo două volume care-și așteaptă soarta-crudă : **Astra** și **Ușa**.... N-ar trebui să fac pe năzurosul, fiindcă am, pe un raft degajat în vederea depozitării-la-mână (în stilul cuierului lui Scavinski), fructul muncii din această lună și jumătate : e garnisit cu dosare / gata de plecare : **Ostinato, Din calidor, Arta refugii, Justa, Castelana, Sus, În vârful Raiului**... Da, dar lipsesc, în afară de cele două pomenite mai sus : **Gardă inversă, Soldatul câinelui,**

Culoarea curcubeului... Cu pohtă aş lucra la noua ediție a **Culorii...** Am atâtea de spus (în plus !)..

Din cele câteva numere din 22 trimise de Răducă dau (în cel din 4-10 iulie) de “Democrație și antisemitism în România (conferință de presă organizată de *Contemporanul - ideea europeană*)”. Darea de seamă este semnată de Ramona Avramescu, avînd ca supratitlu : “conferință de presă” (caligrafiat de Perjovschi).

Din această... dilemă 22 a ieșit cu brio - culmea ar fi fost să fie și ei acuzați de antisemitism - deși, mai știi...? Așadar, “luni, 26 iunie, la sediul revistei *Contemporanul*” a avut loc conferința de presă... “prilejuită de prezența la București a lui Ed. Reichmann”. Au fost prezenți N. Breban, N. Cajal, George Voicu și C. Țârlea. Din gura ultimului aflăm că fuseseră invitați la dezbateri : Manolescu, Liiceanu, Buzura, E. Simion, P. Cornea, Ulici, Adameșteanu, Ornea. Mai aflăm (de la 22) că “invitațiile par să se fi făcut fără o consultare prealabilă cu cei convocați prin această procedură neuzuală”. Ceea ce confirmă obiceiul românesc încetățenit (numai eu mă miram-indignam) - acela de a nu trimite invitație (scrisă, desigur), decât după o “consultație prealabilă” (orală : fie prin telefon, ca Mircea Martin, cu mine, fie prin intermediar : ca Pleșu, prin Monica...). Acesta este obiceiul pămîntului, uzuală procedură : cine nu-l/n-o respectă se face grav-vinovat (de “procedură ne-uzuală”, pardi)! Am mai înțeles : introducînd termenul “convocați”, Adameșteanu (a învățat să fie procedurieră, ‘telectualeșteanca !) a dat de înțeles, că, mă-nțelegi, ea-noi nu acceptăm să fim... convocați la judecată - noi îi judecăm pe alții ! - căci noi avem mandat de la Brucan, de la Soros, de la Monica Lovinescu. Căci noi reprezentarisim...

Nu interesează nici Reichmann, nici Voicu, nici Cajal, ci Breban.

După obicei - îmi făceam iluzii crezînd că a mai învățat ceva - romancierul român Breban tot nu stăpînește limba română - iată :

“Noi i-am invitat expres pe d-nii Liiceanu și Manolescu, ca să dezbaterem acest scandal” - și eu care nu știam ce Dumnezeu se face cu un scandal - cum, ce : scandalul se ia frumușel și se... dezbate !

Apoi se prefăce că și-a uitat propria scurtă-biografie când scrie:

“Nu poți, în numele *României literare* care 30 ani a lins în fund pe Ceaușescu cu nerușinare fără margini... etc”

Desigur : în fața unui cap de piatră, slugarnic, precum al lui Țârlea, Breban este Cel Fără de Prihană - dar mai există atîția oameni care știu cum însuși Breban “îl linge”, nu “în fund”, ci în cur “pe Ceaușescu” - adevărat, în aleasă companie : Ivăsiuc, Nichita, Matei, Cezar - când era el șef al revistei. Dar să aibă cineva îndrăzneala să nu fie amnezic, în România ? Dacă un Mihai Dinu Gheorghiu doar că nu uda hîrtia cu lacrimile-i pe mormîntul (berlinez) al lui Crohmălniceanu, acoperindu-l de toate coroanele recunoștinței posibile, fără a aminti măcar din greșeală câte pagube a pricinuit Tatăl Desanțiștilor la Români, ce să pretindem de la indivizi primitivi, abia știutori de carte ca Țârlea cel binenumit?

Manolescu nu are a-și reproșa acest păcat: al lîngerii lui Nicolae I, în care caz ce tăun l-a pișcat pe Nicolae II, de a rupt iar pactul cu Nicolae III?;

Apoi despre Liiceanu : că a publicat, la Humanitas “cărți ale unor extremiști de dreapta”, “fără să avertizeze lectorul”? Ce brebanărie ! Deci asta este *vina* lui Liiceanu !?

Mă opresc aici din comentarea capodoperei brebane.

Citind zilele trecute Scrisoarea lui Paruit adresată Monicăi Lovinescu - text care, după un foarte-prost obicei al Manolescului, nu a fost publicată în *România literară*, unde fusese trimisă inițial, autorele fiind silit să recurgă la serviciile lui Breban (deci a apărut în *Contemporanul* nr. 23 din 8 iunie 2000) - m-am întrebat ca proasta ce va fi gândit și spus Țepeneag, bunul prieten al lui Paruit despre ce scrisese acesta în chiar scrisoarea cu pricina - citez : “Niciodată și nicăieri (cu excepția României, bine-înțeles) nici un gazetar, nici un critic nu a făcut nici pe departe pentru literatura română cât a făcut scriitorul Edgar Reichmann”. Se va fi consultat Paruit cu Țepeneag, în chestiunea termenului (“nici un) *scriitor*”, apoi îl va fi eliminat, lăsând doar *gazetar* și *critic*? Eu, în locul lui Puiu Somniricu, m-aș fi trezit din onir’, cât să mă șucăr - dar nefiind, rămân așa, ne-...

Luni 31 iulie 2000

Întâia zi de vară - deși să nu zic hop acum, la orele 9 dimineața, cine știe ce ne mai pregătește Meteoroloaga !

Pornisem cu gândul să re-spun că... nu vreau să mă mai interesez de alte chestii decât a mea kestie și numai a mea (și cine mi-o va fura, îl va bate Dumnezeu !). Dar m-am înmuiat (nu răzgândit). Ceea ce m-ar umaniza un pic - nu mult, căci să nu exagerăm, tovarăși... Oricum, rămâne stabilit : până la 2 octombrie, când voi împlini 65 ani, mă voi ocupa de mine și numai de mine. Aproape 4 luni de zile din 23 ani - vor recunoaște chiar și cei mai îndârjiți neprieteni că este o porție ne-nemeritată... Și cum mai am în față doar două luni întregi, înțeleg să le folosesc din plin.

Și pentru că tot fotocopiază Ana cu materialul Bibliotecii Naționale, am să-i încredințez ei (tot de *BN* vorbesc) un exemplar din fiecare titlu. Iar când îmi voi re-redacta testamentul, voi lăsa toate hârtiile mele franțujilor - măcar ei au spații de depozitare civilizate. Dacă tot e să nu-fie cercetate, mai bine să nu-fie aici, la îndemână, Pisti Apă, în arondismentul 13. Cei de la București nu au dat vreun semn că i-ar interesa (cine : doar nu Ulici, nu Eugen Simion) ; cei de la Chișinău (unde mai pui, un fel de neam al meu, Alexandru Roman, directorul Arhivelor), după ce mi-au cerut încuviințarea să recupereze manuscrisele de la Andrei Vartic, de la *Basarabia*, iar eu le-am propus integralitatea hârtiilor, n-au mai dat semn de viață (n-o mai fi neamul director). Ce să mai complic lucrurile, am vrut să spun : ce să-i pun pe confrăți în situații delicate - nu-i mai simplu să las Bibliotecii Naționale a Franței totalitatea hârtiilor mele ?

Ba da, ba da.

AUGUST

Marți 1 august 2000

Să fie într-un ceas bun, acest august plin de aniversări : căsătoria (7), nașterea Anei (14), invadarea Cehoslovaciei în 1968 (22)...

Încolo - miroase de trăznește a vacanță ; în august Parisul e și mai mort decât în iulie. Iar Bucureștiul, desigur : un mort mai mititel; un morticel; unul micuț - dar ce duhnitoriu ! Doamne, ce va fi trăznind a hoit pe malurile dragi (și pitorești !) ale Dâmboviței ! Și a cacanal.

Luni 7 august 2000

Azi s-au împlinit niște ani (decenii) de la căsătoria noastră. Cunoscînd s'tuațiunea, cu voie bună am făcut kilometrii reglementari în căutare de flori. Am găsit în cele din urmă (cine caută...), hăt, pe la République. Frumoase. Și (foarte) scumpe. Dar, vorba ceea : o dată pe an sărbătorim 'venimentul...

Acum (ora 17,30) am terminat corectarea matrițelor de la **Culoarea curcubeului**. Sânt flească. **Și** vesel...

Miercuri 9 august 2000

De trei zile mă străduiesc să scriu prezentarea **Culorii curcubeului**. Sânt aproape de mal - dar încă nu. Poate mâine.

Am câteva scrisori de scris ca răspuns. Dar deocamdată nu pot. Dealtfel nici nu mă simt bine (cu sănătatea, nu cu-traiul...)

Banditul de Putin, iar a pus la cale, în Moscova, "atentate cece-ne". Ce pregătește ? Eu cred : cerșetoria, pe lângă Occidentali.

Joi 10 august 2000

În sfârșit, Ana a terminat fotocopierea **Culorii**...

S-a întors vara - dar nu pentru multă vreme : a zis că mâine ea pleacă iar. Putoarea !

Vineri 11 august 2000

A dat Domnul și am scos la capăt prezentarea de care tot vorbeam de aproape două săptămâni - asta :

Paris 11 august 2000

Culoarea curcubeului '77 (Cutremurul oamenilor)

- autoprezentare -

Cartea de față este una de mărturie. Ea dă seama de faptele devenite istorie din iarna-primăvara anului 1977, în România.

Cartea aceasta este o carte de mărturie.

Re-afirmația de mai sus poate fi luată și ca o insultă la adresa (eventualilor) cititori : dar bineînțeles că acesta este un volum cuprinzând o mărturie, am înțeles-o, o știm, nu e nevoie să ni se repete ca unor copii crețini...

Ba este nevoie : Românul nu știe istorie - și nu vrea să știe ; Românul nu știe pe ce lume s-a aflat și nu are chef să afle de la alții în ce fel de prezent-perpetuu face, de zece ani, pluta. Concluzie : refuză să audă din gura altuia adevărul potrivit căruia nu a fost el chiar atât de anticomunist cum se laudă de la “revoluție” încoace și nu a mers chiar totdeauna cu “ai noștri”, a umblat, a umblat și cu “ai lor”. A, dacă ar fi vorba de fapte-de-vitejie din trecutul-glorios, el ar asculta cu drag lecția de istorie din manualul clasei a IV-a despre Sarmisegetuza, Rovine, Călugăreni, Valea-Albă, Mărășești; deasemeni dacă s-ar vorbi despre Marea Revoluție din Decembrie ‘89 la care a participat cu deplină dăruire și în mod neprecupețit dimpreună cu întreaga-i familie mioieritică la uciderea rituală a Ceaușescului (cel căruia, abia ieri îi ura - din inimă - să trăiască,-n veac...); și, desigur, dacă ar fi vorba de Maglavitul Pieții Universității, unde-când intelectualitoșii români cuprinși între 8 și 80 ani și-au dat examenul de corigență la materia numită : *normalitate*, drept care s-au înscris și au urmat cursul accelerat (fără profesor și fără risc), nu doar de democrație, ci chiar de morală cetățenească : rom-ethica ; sau, neaoș : băștinethica.

Altfel, **nu**.

Cu atât mai **nu**, cu cât “așa-zisa-mărturie” (din așa-zisa carte de față) nu a primit aprobare-de-sus, de la Uniunea Scriitorilor (vechi și noi - și actuali); nici de-și-mai-sus, de la C.C. al Monicăi Lovinescu. Cea care, după decembrie 89, s-a părăsit pe sine, s-a răsucit către noi cu cealaltă față de Ianus - tot a Domniei Sale, din moment ce o poartă de atâta amar de timp și tot nu o jenează ; într-un moment de rătăcire a decretat public, în februarie 1997 : “Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma”! Eroare sau doar gafă : de regulă Domnia Sa, practica subterana, taina, “clandestinitatea”, “topsecretul”, intermediarul, excluderile... anonime (vezi **Jurnal pe sărite**, însemnarea de la 14 noiembrie 1989, p. 246). Mobilizată grabnic de goarna est-etică, în chiar “febra revoluției la români (dar la românce !)” paradeimea condeioasă, în frunte cu danciul modest autonomit : “frerul Sebastianului” (cunoscut ca cel-mai-tânăr-filosof-la-român ; inventator de Heideggeri județeni ; de arhei comunali), a tăbărit asupra răupărutului, distrugându-i cărți tipărite și nedistribuite (cazul **acestei cărți de mărturie**, editor-topitor : Liiceanu ; cazul **Gărzii inverse**, topitor-editor : Sorescu) ; neutralizându-i altele (ca **Patru dialoguri** finanțat de Soros, și needitat de M. Papahagi) ; nimicindu-i altele, ca **Jurnal I-II-III**, prin o campanie de presă la care a participat floarea cea vestită a literaturii cotidiene suptătoare de lapte rezistent-culturalnic din țâțele : Ivașcu, Gogu Rădulescu, Noica, Crohmălniceanu (aceeași gloată elitardă a fost asmuțită și asupra lui Caraion : mort, reproș viu la adresa vânzătorilor de frate) ; iar după decretul Monicăi Lovinescu (revenită la confidențialitatea care-i șade mai vârtos ca o mânășă): «Goma e contestat», rari sunt “sinucigașii” care îndrăznesc să încalce ukazul Direcțiatoarei Presei Literare și a Gândirii Culturale Românethice.

Aceasta este o **carte de mărturie** - despre ce s-a petrecut, în iarna-primăvara lui 1977 cu noi, tot români, cu noi, tot soți și părinți, cu noi, tot din carne și din sânge ; **carte de mărturie** despre ce și cum și cât am pățit noi, nu “eroi”, nu “excepții”, cum ne-au botezat în mod interesat lașii, vânzătorii de frate, dezertorii de atunci, profitorii de după decembrie 89. Liiceanu și Blandiana și Adameșteanu și Doinaș și Mircea Iorgulescu și Manolescu și Buzura și Pleșu - și alți dilemōși șiretlicarioți carpa’dâmbovițelinieni au

calculat fulgerător-cobilițar câștigul și au găsit că dacă ne saltă pe noi (cei care rostim tare ceea ce gândim - nu ca ei, melancoleții) într-o categorie... inaccessibilă altora, ei, acei alții vor fi considerați, nu doar nevinovați (fiind ei vinovați cu toții...) ; nu doar absolviți de păcatul greu de a-și fi trădat chemarea de scriitor, nu de inginer - nici chiar de profesor universitar, dar prin vicioasa lege a pendulului vor fi propulsați “după revoluție” (sic!) pe cele mai înalte culmi ale scaunelor, care de care mai cu vedere-la-stradă și mai bine-plătit și mai nemeritat. Ca supliment : doar rezultatul (nu și demersul) luptei pentru ciolan va fi consfințit (de istorie - căci istoria, e-he, câte a văzut ea, la viața ei...) și consacrat de Monica Lovinescu, consacratoarea de disidenți ca Hăulică, nășitoarea de rezistenți pe Hula Păltinișului, ca Liiceanu, fabricanta de sertariști ca Blandiana precum și alte făinuri din aceeași tărâțe: trei-nule...

Această carte este una de mărturie. Despre faptele de curaj și de slăbiciune ale noastre, a celor care, în 1977, am crezut că scriitorul este purtătorul de cuvânt al semenilor săi nedăruiți cu harul vorbirii.

Ei bine, “după revoluție”, în primul rând ***scriitorii români*** au fost aceia care s-au opus din răsuputeri, făcând tot ce depindea de ei (mai bine se opuneau comunismului lui Ceaușescu, să nu se lase piteștizați-cultural, să nu ajungă se întrecenzureze bine-bine, apoi să se pupe-n ‘Ndependentă - ce nevoie de caralii...? - ei, da și să piardă apartamentul, pașaportul, rubrica, amanta?) pentru ca o astfel de ***dezvăluire*** (sic!) să nu ajungă la cunoștința cititorului ; pentru a nu li se cunoaște adevărata înfățișare - un fel de a vorbi, scriitorul român, cu două-trei excepții, nu are față, chip, obraz (!), ci o sumă de măști - schimbate după facultăți, vorba lui Moromete, cel care știa el ce vorbe(ș)te...

Abia în al treilea rând s-au opus apariției, difuzării și comentării mărturiei de față activiștii, securiștii...

...Fiindcă în al doilea rând s-au împotrivit - prin tăcerea impusă în jurul mărturiei - tot ***scriitorii***, de astă dată aceia care confecționează (de la 1 ianuarie 1990 fix) istoria României după interesul și bunul plac, nu ca “înainte”, ale partidului comunist, ci ca acum : după ale lor, ale nevestelor lor - și, desigur ale clanului (altfel spus: breasla scriitoricolă)... Cine se îndoiește (și) de afirmația aceasta este invitat să consulte volumele de “sinteză” (istorică) apărute. Va observa (dar oare va fi în stare să observe o *lipsă?*, pentru așa ceva este elementar-necesar să cunoști, cât de cât,... *prezența*): nici în întreaga colecție a revistei *Memoria* (sic !) - avându-i în colegiul redacțional pe Doinaș, Blandiana, Paleologu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, ba chiar și pe Ion Vianu, (unul dintre semnatarii Scrisorii noastre din 1977) ; nici în ***Anexa*** Blandianei și a Liiceanului la ***Cartea neagră a comunismului*** ; nici în “istoriile”, altfel hărnicuț alcătuite ale Gulagului românesc (sic-sic : de ce nu, în curînd și studii despre *psihușka* la români ?) - nu va întâlni măcar pomenite evenimentele din iarna-primăvara anului 1977.

Trei excepții - cu care ***nu*** se face primăvară :

- Volumul ***O istorie sinceră a poporului român*** de Florin Constantiniu (ei, da...), ed. Univers Enciclopedic, 1997 ;

- Emisiunea Luciei Hossu-Longin din serialul ***Memorialul Durerii*** - din 1998...

- Manualul de istorie pentru Clasa a XII-a de la ed. Sigma, 1999.

Povestea ***acestei cărți de mărturie*** este :

Am ajuns la Paris în 20 noiembrie 1977. La 22 noiembrie am dat o

conferință de presă în Auditoriul FNAC. Prezent, Claude Durand (“vânătorul de disidenți”) m-a întrebat dacă n-aș scrie, pentru editura Seuil (cu Gallimard încheiasem contract pentru romane) un volum de mărturie despre evenimentele din 1977 din România - pe care tocmai le povestisem...

Am fost de acord. Peste șase luni (în luna mai 1978) am predat manuscrisul primului volum cuprinzând “Iarna” și “Primăvara” (“Vara” și “Toamna” ar fi fost incluse într-un al doilea). A fost botezat în franceză: **Le Tremblement des hommes** (titlu sugerat de un reportaj din *Le Nouvel Observateur* din mai 1977, semnat : Bernard Guetta - care scrisese că în acel an România cunoscuse două cutremure : unul de-pământ, altul de-oameni), purtând un subtitlu editorial : **Peut-on vivre en Roumanie aujourd’hui ?** În traducerea lui Alain Paruit, volumul de mărturie a fost lansat la 5 martie 1979, în prezența lui Eugène Ionesco și în a lui Fernando Arrabal. În 1980 a apărut traducerea în neerlandeză (Paul Koeck), sub titlul : **Met het woord tegen de muur**, la Elsevier Manteau, Anvers.

Dacă în neromânește (fragmente au fost publicate și în germană, în engleză, italiană, cehă, poloneză, rusă) mărturia despre 1977 a avut parte de o primire favorabilă, devenind de referință, în limba în care a fost scrisă - românește - și în țara în care se petrecuseră evenimentele (România) a avut o soartă de neexplicat, de neacceptat în oricare altă comunitate din Europa :

Nu a fost vorba de vreun “ghinion” de vreun “accident”, nici de sărăcia în care se zbăteau editurile după decembrie 89. Ci de **sabotaj**. Doi ani (1990-1992) eu, autor nu am înțeles adevărul ; alți doi-trei ani am refuzat să accept evidența aceluși adevăr: **sabotajul** cărții de mărturie **Culoarea curcubeului ‘77** nu era opera cenzorilor, a activiștilor, a securiștilor - a **dușmanilor comuniști care aveau tot interesul să nu li se afle faptele murdare ; sabotajul a fost imaginat, pus la cale, menținut în vigoare și în ziua de azi, 11 ani după “revoluțiunea la români”!** de **colegii mei, scriitori, de prietenii mei din țară** (foste victime ale cen-zurii comuniste) și **de prietenii din exil, de “camarazii de baricade” ai mei** Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, cei care își sacrificaseră viața luptei - pe calea undelor - împotriva cenzurii comuniste.

Acela care se îndoiește de afirmația de mai sus (cum m-am îndoit și eu, până prin 1995...) este poftit să deschidă **Jurnal pe Sărite** (ed. Nemira, 1997), la pagina 259, să citească însemnarea de la 19 ianuarie 1990 - la mai puțin de o lună de la “revoluție” [N-ar fi stricat să o fac eu, primul : m-aș fi scutit de multe (des)iluzii]. Va constata că “întâlnirea de lucru” la care rămăsese stabilit să particip și eu pentru alcătuirea portofoliului editurii Humanitas se ținuse cu două zile mai devreme, fără mine - totuși, singurul avînd experiență editorială (franceză); totuși, autor de cărți ; totuși, scriitor care - alături de Țepeneag - dăduse o mână de ajutor la publicarea în Occident a unor scriitori din Orient. Reuniunea din casa Monicăi Lovinescu se făcuse fără mine, cel anunțat, în mod repetat, de întâlnire. Nu din întâmplare, nici din vreo “uitare” - ci cu program : nu pentru întâia oară “Monicii” mă excludeau de la întâlniri importante la care, pe de o parte aveam tot dreptul să particip, pe de alta, fusesem repetat anunțat de iminența lor. Dacă am fost lăsat eu de o parte (repet : la alcătuirea portofoliului editorial), în schimb (n-ar fi mai bine dacă aș spune : “în locul meu”?), participaseră la discuții, își dăduseră cu părerea, făcînd să încline balanța în favoarea sau în defavoarea editării, la Humanitas, a cutărui scriitor, a cutărei cărți iluștri cunoscători ai literaturii în general, ai celei românești în special precum turcologul Mihnea Berindei și Beatrice a sa din acel trimestru, fata Doinei Cornea.

Mai apoi Monica Lovinescu mi-a explicat : ei lucraseră foarte bine și fără mine - ce voi mai fi vrînd, din moment ce pe “lista lui Liiceanu”

fuseseră incluse și cărțile mele **Culoarea curcubeului** și **Gherla** ? Am mormăit că, dacă aș fi fost prezent, mi-aș fi propus cărți de ficțiune - **Ostinato**, **Gardă inversă**, **Din Calidor**...

Atunci a reieșit că Monica Lovinescu, cea care timp de două decenii susținuse la Europa liberă că Goma este și autor de romane, nu doar de proteste, surprinzător, făcea cauză comună cu cei care, în țară, îmi negau talentul (recunoscînd că ceva-ceva curaj parcă aș avea...). Presupun că în acea împrejurare D-sa a inaugurat adânciunea: "Nu e momentul", care va face emuli de toate sexele și carieră de panaceu. În continuarea mișcării, D-sa mi-a dat și prețioasa dublă-indicație : de a nu-l "înjura" pe Liiceanu (care-i de-al nostru) și de a nu căuta de dinți calul de dar... Nu vedeam care putea fi darul pe care mi-l oferea, mie, proaspătul editor dar (încă) nu se făcea să contrazică o doamnă. Oricum, la prima ocazie i-am mulțumit lui Liiceanu, i-am propus alte cărți. Mi-a răspuns afirmativ, însă pentru moment să vedem cum merg celelalte, călduros-recomandatele de Monica Lovinescu, de Berindei și de fata Cornii.

...Am văzut. Și nu am crezut. Nici atunci când unii critici literari, scriind despre **Culoarea curcubeului**, afirmau că își procuraseră volumul prin "pile" de la București (în provincie nu se difuzase) ; când alții mărturiseau, în scris, că dacă nu s-ar fi aflat în relații de prietenie cu un ministru al culturii (O. Pecican despre I. Vartic), nu ar fi avut de la cine împrumuta un exemplar...

Ce se întâmplase cu tirajul **Culorii curcubeului** ? Întrebat, Liiceanu răspundea că or fi încurcături cu distribuția. Explicația prietenului meu (Liiceanu) îmi era suficientă...

...Până când, în 1992, am citit în presa din țară informația potrivit căreia volumul editat în iunie 1990, nedistribuit, depozitat și păstrat..., ar fi fost trimis la topit, la Fabrica de hârtie din Bușteni. Editorul a negat că ar fi făcut "una ca asta". Aș fi rămas în continuare pe mâna prietenului Liiceanu, dacă prietena Monica Lovinescu nu l-ar fi apărat pe "Gabriel" în stilul inimitabil al Domniei-Sale, adică : imediat după ce a respins bănuiala (că îmi distrusese volumul nedistribuit), socotind-o declarație neprietenească, ba chiar calomnioasă, a continuat : Dar **așa** (subl. mea) a făcut Gabriel și cu cărțile lui Cioran și cu ale lui Ierunca - de ce ei nu se supără...? Ei, de ce... Eu, nefiind Cioran-Ierunca, m-am supărat, am povestit povestea poveștii cu 1977 la români într-o scrisoare deschisă publicată de Liviu Antonesei în **Timpul** și am încredințat tipărirea la Oradea a adevăratei ediții din **Culoarea curcubeului** (volum apărut în 1993, în îngrijirea lui Florin Ardelean - ajutat de Tiberiu Ciorba și Traian Ștef), inaugurînd astfel Biblioteca Revistei Familia. [Aceași inimoși cărora li s-a adăugat Laszlo Alexandru au scos, în 1995, volumul **Scrisori întredeschise** - după care au abandonat partida, învinși, nu doar editorial-financiar, ci datorită atacurilor, presiunilor exersate de "colegi" și de "maeștri" ...]

Culoarea curcubeului a cunoscut două (!) ediții - însă rari sunt cei care "și-au procurat" un exemplar ; deși "materialul" acopere un moment de istorie, comentatorii - de literatură, de istorie - nu pomenesc nici momentul, nici volumul care a dat seama...

Am avut nevoie de zece ani, ca să înțeleg, cu mintea românului cea de pe urmă:

Îmi imaginam că scriind - în țară, și nu la adăpost, în spațiu (exil) și în timp (*numai după decembrie 89*)... - cărți ca **Ostinato**, **Ușa noastră cea de toate zilele**, **Gherla**, **Gardă inversă**, apoi în exil : **Culoarea curcubeului**, **Soldatul câinelui**, **Patimile după Pitești**..., "comisesem" cărți anti-comu-

niste, anti-securiste...

Mă înșelam ; nu-mi dădeam seama - eu, autor - ce "caracter" au cărțile pe care le scriam :

- Legionarii califică **Patimile după Pitești** : "o carte antilegionară" ;
- Evreii consideră **Din calidor** "o carte antisemită" ;
- Securiștii de ieri, deci, fatal : ultranaționaliștii de azi găsesc aceeași carte (**Din calidor**) "o carte jidovită" ;
- Securiștii, înalt-activiștii deveniți peste noapte (după modelul sovietic...) : credincioșii habotnici de azi sunt convingeți că **Arta refugii** este "o carte anticreștină în general, antiortodoxă în special" ;
- Scriitorii români din România au hotărât (la îndemnul Monicăi Lovinescu și al lui Liiceanu - acesta, ghidat și de indicațiile-prețioase ale lui Brucan și ale lui Sturdza-Voican) : **Culoarea curcubeului** este "o carte anti-scriitoricească" (după cum **Jurnalul** : "antiromânesc").

Această **carte de mărturie** este, cu neînsemnate îndreptări, cea scrisă între decembrie 1977 și mai 1978 ; cea predată în luna mai 1978 editurii Seuil, pentru a fi tradusă în franceză ; cea predată după data de 19 ianuarie 1990 editurii Humanitas - pentru, în sfârșit, o ediție originală... Nu am intervenit pentru a "corija" fapte, adevăruri, opinii (în bine, în rău) despre anumite persoane-personaje (și eu mă revizuiesc - însă când o fac, anunț). În ea dau seama de starea, de umoarea mea, autor, în momentul 1977. Să judece singur cititorul, pe text : am comis nedreptăți ?, am avansat idei care, după aproape un sfert de veac, s-au dovedit a fi false ? Din păcate, judecățile mele din 1977 asupra oamenilor și faptelor lor nu a căpătat desmințire.

Iar în acest an, 2000 : din contra...

Această **carte de mărturie** dă seama de existența unui corn, în fapt : buboi aflat în mijlocul gânditoarei frunți a colegimii breslinoase:

- Între luna martie 1970, când am fost total interzis și 20 noiembrie 1977 (când am plecat definitiv din țară) am fost - totuși - **singurul scriitor român interzis, sub Ceaușescu, 7 ani și 8 luni, timp petrecut pe solul și în sub-solul Republicii Socialiste România ;**

- Din martie 1970 până în ianuarie 1990 se adună 20 ani de inexistență a mea în literatura română - din pricina anticomunismului scriselor și ziselor mele ;

- Din ianuarie 1990 sunt, nu tolerat, ci... scăpat prin ochiurile plasei cu care prietenii mei, scriitorii (în frunte cu Monica Lovinescu) - mi-au îngăduit accesul la editori și la cititori pentru culpa de a-i fi arătat în scrierile mele așa-cum-au-fost-și-sunt, nu cum se obișnuieseră ei să se prezinte.

Nu le sânt nici judecător, nici pedepsitor (deși ar merita din plin să fie judecați și condamnați pentru trădare de patrie, de popor, de adevăr).

Ci oglinda.

Autorul

Luni 14 august 2000

Azi a fost aniversarea Anei, mâine va fi onomastica ei. Ne-am bucurat înde noi. Am avut și vizite în acest timp.

Am terminat grosul matritelor **Ușii**... Mai vârtos decât la alte cărți, i-am găsit... și calități. Numai că nu spun ca despre altele : «Nu e o carte rea, **Ușa**...», ci : «**Ușa**... nu e o carte chiar atât de rea cum o știam...».

De sâmbătă am un aparat de radio cu casetofon și cu CD. Un "patefon" (o "platină"...) costă peste 3.000 franci (iar asta : o treime). Necazul fiind că discurile care se află în două cutii mari de carton sub masa mea or să mai zacă. Nu am noroc cu "plăcile" - cum n-am avut în România nici chiar atunci când mi-am dăruit "discoteca de discuri" (ca să nu rămână necitat Breban) Bibliotecii Centrale...

Ei, o să-mi copieze Filip C.D.-uri aduse de Ana de la Bibliotecă.

Marți 15 august 2000

Azi am terminat de aranjat "matrițele" Ușii...

M-au obosit aceste zile : căldura, țânțarii noaptea, vizitele, sărbătoririle. A fost foarte plăcut dar, cum am mai zis : istovitor.

Zic mereu, re-zic : lucrul la ediția de autor îmi procură o plăcere nespūsă - și, o să rîd : inedită ; cu atît mai vîrtos, cu cît o singură dată te pregătești de moarte (în fine : de fiecare dată cînd te-apucă...). Din această pricină chestiunea editurii rămîne pe un plan secundar.

Vineri 18 august 2000

Este (aproape) gata Ușa... Dacă am noroc, Ana face azi matrițe pentru **Astra**. După care am să trec la **Soldatul câinelui**. Apoi la **Gardă inversă** - deși va fi liberă abia în 2003... Ca și **Jurnal I-II-III**.

Nu sînt deloc în stare să mă adun și să scriu liniștit (sic) în jurnal. Făcînd pe de lături ceea ce fac (întâmplător), operez (?) o selecție mai mult decît severă a faptelor consemnabile. De ce : le voi fi considerînd de mai mică importanță decît ediția de autor ? Nu cred. Cred că ne-cheful, lehamitea vine de la... cuvîntul scris adineauri : lehamite (m-am uitat în DEX: vine de la bulgarul **leha mi ti** = mi-e silă, m-am săturat...). Da, domnilor : mi-e (tare) leha...

Duminică 20 august 2000

Am ajuns să fac coșmare și în somnul de zi, darmită în cel de noapte. Va fi venit momentul să încetez cu ediția de autor. Am adunat o sumă de cărți în fotocopie, am o parte culese la ordinator... Mai este de fotocopiat **Gardă inversă** și **Astra** (și **Soldatul câinelui**). Numai că "gata" al meu nu (re)deschide ușa pentru alte activități. Nu-mi mai vine să scriu jurnal, nu-mi mai vine să scriu texte de polemică, nu-mi vine nimic. Și să vezi cînd o să câștig la Loto: atunci chiar de nimic n-o să mai am chef !

Marți 22 august 2000

De mai bine de o săptămână : tragedia *Kursk*-ului. În sfârșit, Rușii deschis gura - asta înseamnă, cu adevărat **glasnosti** : a căpăta - într-un târziu, cînd e aproape foarte târziu - glas.

A revenit soarele - nu se știe dacă pentru ziua întregă ori doar pînă la prînz, cît să mi se usuce rufe.

M-am deconectat de la ediția de autor : nu e o treabă productivă,

cum ar zice Doamna Slama-Cazacu.

Miercuri 23 august 2000

Ziua cu pricina. Mă întreb câți români (dintre cei “născuți înainte de... 22 decembrie”, desigur) își mai aduc aminte de semnificația ei - nu mă mai întreb de românii locuind în Franța (în exact același 23 august 44 Parisul a fost liberat de nemți) - ca să nu mai vorbesc de o altă “semnificație”, teribilă pentru noi, măcar pentru că a constituit preludiul... Ialtei, însă mai înainte, a Cedării Basarabiei și a Bucovinbei de Nord 23 august 1939, semnarea Pactului Hitler-Stalin, la Moscova, prin Molotov și Ribentrop.

De acord, eu știam - și nu de azi, de ieri. Și, dacă știam, la ce mi-a slujit?, vorba Gabrielei Adameșteanu. La-cam-nimica - iar acum l-am citat pe ardeleanul de serviciu. Ba-chiar-din-contra, ar zice un oltean reprezentativ : Săraru.

Scriam, ieri, că m-am deconectat de la ediția de autor. Așa este : m-am. Va fi fost intensă “conectura”, dar scurtă. Ca un. Acum am rămas istovit, stors, trist.

Această Rusie ticăloasă... Petru I le-a tăiat supușilor bărbile, caf-tanele - dar vorba prietenei mele de veacuri, Adameșteanu: «Ei și ? La ce le-a slujit desbărbizarea?» I-a occidentalizat (sic), în sensul că i-a silit să pună mâna și să pipăie acest animal care nu există : **tehnologia**. O citez din nou pe romancieră : «Ei și ?» Nu-mi iese din cap acea caricatură a lui Viaceslav Sîsoev, publicată pentru prima oară în *L'Alternative*, serie-adevărată - cum să nu fie, dacă noi o făceam, nu Bartosek-Berindei-Paruit ! - pe care noi, cei din Est o înțelesesem ca **sintetică** ; dar, în acel moment, nu și ca **profetică**. Tema: o rachetă uriașă (aș zice, acum : cam ca submarinul atomic *Kursk*), transportată undeva, probabil spre rampa de lansare, de... boi - adevărat nu doar de o singură pereche, ci de vreo șase...

Aceasta este sinteza Rusiei : o țară, o comunitate, o mentalitate închisă ; secretă. După modelul... Chinei, nu al vreunei țări europene. O vreme, multă vreme, s-a cheltuit multă salivă în Occident pentru a explica tainomania rusească prin “complexul încercuirii”. Desigur, era și așa ceva, ca la toate neamurile-proaste care, pentru a nu recunoaște complexul de inferioritate, fie îl întorc pe dos, în unul de superioritate (ca românul nostru, speriat de Occident și care se consolează cu mioritismul, cu ortodoxia, cu thracismul). Or cauza cauzelor secretului la ruși este una și aceeași : spaima conducătorilor că alții (în primul rând străinii ; apoi supușii) vor afla (ce catastrofă va fi aflarea! - nucleară...) cât de... puternică este slăbiciunea puterii. Atâta vreme cât nu se știe că Puterea e Slabă : mizerabilă, proastă, criminală, incapabilă, nesimțită, deci inumană, șansele de supraviețuire ale Imperiului sunt asigurate.

Am mai scris : cutremurul din Armenia (în 1986? 1988?) a constituit Prima Fisură, nu neapărați în Blocul Sovietic, în Imperiul Rusesc : țarul Mihail (Gorbaciov), amatorul de înghețată fiartă numită : “perestroika”, a autorizat pătrunderea jurnaliștilor occidentali în vizuina Ursului. Și în sfârșit, Occidentul... a aflat - nu doar despre represiu-

nile politice, religioase împotriva “unor dușmani ai poporului” - astea le știa de decenii, de la cei care depuseseră mărturie, de la alde noi, boii de serviciu, ci : din punct de vedere economic Imperiul se află, hăt, în preistorie; au văzut cu ochii lor - și cu ai obiectivelor aparatelor de fotografiat, de filmat - mizeria cumplită și permanentă, extrem de proasta calitate a materialelor de construcție, foarte proasta calitate a execuției - și a întreținerii.

O altă catastrofă a constituit o punere sub semnul întrebării a realei forțe a Ursului : Cernobîl.

Iar acum, tot o catastrofă a dezvăluit adevărul cumplit : degeaba “savantii” ruși construiesc gigantice bombe nucleare (centrala de la Cernobîl, submarinul), dacă au fost incapabili, timp de o săptămână, să facă ceea ce câțiva scafandri norvegieni au făcut în 24 ore.

Deci : faimoasa - și eroica ! - Armată Roșie nu este decât, ceea ce se spunea de mult, despre întreaga Rusie, folosind un șablon : “uriaș cu picioare de lut”. Începînd din 1941, iarna, când a început a fi dotată de americani cu armament, cu echipament, cu hrană (“capcioanka” și “kansierva” - despre care, în majoritate, nici nu auzise, bieții ruși, darmite să mănânce) - a strivit sub tăvălugul zecilor de milioane de soldați, nu doar Germania, inamicul de ieri (amicul de alaltăieri), apoi România și Ungaria, ci și țări care nu le erau dușmane: Cehoslovacia, Polonia. Însă cum au fost lăsată fără “ajutor prietenesc”, cum a mâncat bătaie - în Afganistan, în Cecenia...

Monstrul care este Rusia să fie doar un bau-bau de speriat preșcolarii, ori un pericol real ?

Judecînd după ultimele două catastrofe (ambele nucleare), Rusia este în clipa de față mai amenințătoare decât o putere politico-militară care deține bomba atomică. Rămâne extrem de periculoasă, nu pentru că este stăpână pe mijloacele de distrugere, ci... din contra : pentru că nu este capabilă să le stăpânească. Doar privind la cimitirul atomic de la Murmansk, te cuprinde groaza : jurnaliștii au zis-o, unii oameni politici occidentali au zis-o : atomul aflat în mâna rușilor constituie o amenințare planetară.

Asta au vrut ei să ascundă - și în timpul crizei submarinului : profunda, constitutiva lor incapacitate de a controla o situație de criză, tot de ei provocată ; incapacitate dublată de o feroce luptă pentru putere (și o nesfârșită - precum țara-le - fugă de responsabilități).

De ce au plecat, ieri, norvegienii ? Fiindcă Rușii nu au permis străinilor să scotocească în mormanul lor de rufe murdare. Tot umblînd în jurul Kursk-ului, cine știe ce ar fi descoperit : alte submarine - și tot atomice), nava de suprafață care a avariat submarinul - și s-a scufundat și ea (în cazul că aceasta este cauza); ar fi descoperit că submarinul a fost atins de un proiectil de-al lor - din greșeală (păi, nu ? greșeli din astea fac și americanii și francezii și englezii).

De ținut minte : un fel de purtător de cuvînt al guvernului a răspândit zvonul că “Occidentalii nu au vrut să continue lucrările de salvare, pentru că au cerut bani mulți și Rusia nu poate da atîta - deci să facă Occidentalii (tot ei) un fel de chetă, să adune bani pentru a-i plăti pe norvegieni” - asta a ieșit din gura unei biete femei venită de la cine știe câte mii de kilometri, ca să afle că “al ei” (bărbat, fiu) nu va

fi adus la suprafață... Iată efectul unei singure nopți petrecută la bordul navei-spital Svir' : așa cum văduva care îl apostrofase pe Hlebanov tăcuse fulgerător după ce o blondineată îi înfipsese, pe la spate, acul seringii cu calmant, așa și asta... Și cine știe ce altă "vină" va fi trecută pe seama putredului Occident. Nu, nu sânt curios să citesc ce scrie despre asta căcatul cu ochi numit Cristoiu, nici Kakatul Popescu-Inginerul, nici ce va fi gândind Conu Alecu Paleontologu, recentul mâncător de occidentali și răsplătitul de Milosevici...

Joi 24 august 2000

În sfârșit, aseară Putinosul s-a declarat responsabil-și-culpabil. Și a cerut iertare...

Dar Rușii nu ezită să-și ceară iertare, în orice împrejurare. Ce l-a costat pe ticălosul de kaghebit Putin să facă pe îndureratul și pe "vinavăt"-ul la tembeliziune : rușii, neam de robi [mai corect : s(c)lavi] au să uite și, peste două săptămâni (hai, o lună), au să-i... "acorde încrederea deplină" : «Păstorește-ne pe mai departe, tătucă...»

Dar parcă numai Rușii sunt așa... Românii uită la fel, iartă la fel - singura deosebire : ei, fiziologicește, sunt mai mărunței decât mașcații de la Răsărit.

Am primit ieri scrisori de la Marinoiu, din America, de la Mircea Stănescu - am să le răspund în curând.

Mi-a telefonat Mariana Sipoș, anunțându-mi reaua-veste : Cartea românească s-a mutat (ori a fost mutată) și, pentru că localul nou este mult mai mic, nu a încăput și arhiva... Dan Cristea a "recuperat" câțiva saci de manuscrise predate... după 1990. De ce "după 1990"? Dacă l-ai întreba pe fratele de cruce al lui Dorin Tudoran, fratele de lapți al Ninei Cassian, nu ar fi în stare să dea un răspuns coerent - de unde, la Dan Cristea, coerență ? Ea (M.S.) era interesată mai ales de "hârtiile lui Preda". Prin urmare, nu au fost recuperate nici acelea - a spus ceva chiar de ars, în curte - păi nu erau și ale lui "înainte de 1990" - deci, netrebuitoare lui Dan Cristea cu același nume ?

Ceea ce înseamnă că nu am - definitiv - ultima variantă a cărții **În Cerc**. Păi dacă hârtia ei era... dinainte de 1990...

Îmi vine să scriu ceva despre asta. După ce că avem puține hârtii; după ce că securiștii ne-au ars o bună parte - iată-i și pe "intelectualii noștri", ba chiar directori de editură (editura Uniunii Scriitorilor !), că împart ei cronologia după cum (nu-i) taie capul și distrug și ce mai rămăsese...

Mai am de gând să scriu ceva pe marginea cărții de dialog Aurora Cornu - Eugen Simion. Despre lumea Aurorei Cornu, a lui Preda, a lui Paul Georgescu, a lui Tertulian, a lui Petru Dumitriu, a lui Crohmălniceanu, a lui Eugen Barbu, a lui Sami Damian, a Getei Horodincă (și a altor podoabe) și lumea pe care am cunoscut-o eu - și tot dinăuntrul literaturii (în fine, din vestibulul Fabricii de Poeți). Prostovanul de mine : credea că realitate cunoscută de el - cea a foamei, a nesiguranței, a mașinii-negre, a colectivizării, a terorii, a minciunii zilnice, a închisorilor este cea... reală. Ei bine, nu. După cum, de la 1990 încoace, reală este realitatea lui Eugen Simion, nu a mea...

Vineri 25 august 2000

Am dormit prost, din pricina căldurii. Vara promite să se prelungească.

Putiniștii au lansat aseară zvonul că submarinul scufundat a fost atins de un proiectil trimis de... ceceni. Păi, de cine? Două ceasuri mai târziu, au "corectat": nu cecenii sunt de vină - «Voi ați înțeles greșit», vor fi adăugat, în spirit românesc - ci... daghestanezii. Fiindcă «erau și vreo doi daghestanezi îmbarcați»...

Cretinii nu au precizat unde anume, pe ce vas erau daghestanezii: pe **Petru cel Mare**, nava amiral (cea de pe care au fost trase proiectilele - în sus, dar, ale dracului, după o vreme, au luat-o în jos...)? Sau de pe **Kursk**, mândria Russovietiei, trimis pe fundul mării ca o vulgară lotcă pescărească? - pierind și ei "cu această ocaziune", că tot se dedaseră la fapte kamikadzești... Acum, dimineața nu au mai repetat "informațiile", dar să nu intrăm în panică. Este abia opt dimineața (la Paris), deci 10 la Murmansk - până așa, mai îndeseară, e-he, au timp berechet să ouă alte rusisme.

Luni 28 august 2000

Am trimis azi lui Radu Mareș completarea volumului **Butelii**... textele scrise în 2000, până în momentul de față. Că, vorba ceea, tot nu-l publică.

Fusesem șocat de poziția lui Radu Mareș în chestiunea "scuzelor colective". Eu credeam că numai un bou ca Alex Ștefănescu gândește astfel: că el nu are de ce să ceară iertare victimelor statului român - fiindcă nu era născut pe timpul războiului... Impresia a fost atât de dezagreabilă, încât nici n-am notat-o în jurnal. Revin acum și citez dintr-o scrisoare a sa din 17 iulie a.c.:

"Am însă și o obiecție (era vorba de textul meu **Pe ei i-a întrebat cineva dacă sunt anti-go?** n. m.) Ea privește scuzele pe care fiecare dintre noi ar trebui să le ceară poporului evreu pentru ce s-a întâmplat în trecut. (...) În pofida demonstrației Dvs., nu văd de ce eu, persoană dată, încă în viață, am (aș) cere scuze unui popor cu care n-am de împărțit decât riscul asumat de taică-meu și încă o serie de date istorice pe care le accept ca atare cu bunele și relele lor. Dacă, în fine, de scuzele mele ar depinde mai știu eu ce, dacă aș fi președinte/Papă/Cancelar..., perfect! le-aș cere. Dar ca ins ce reprezintă doar un vot, gestul meu - pare-mi-se - are semnificația zero."

Bag de seamă că eu "pretindeam" ca scuzele să fie adresate nu doar evreilor - ci și țiganilor; și nemților (pe care îi cedasem rușilor); și basarabenilor și bucovinenilor, deasemeni cedați rușilor.

Ei bine, Ștefănescu nu era un... singular - chiar dacă se declarase împotriva "tezei" mele și Radu Mareș. Înaintea lor (probabil chiar și a lui Ștefănescu, fiindcă volumul **Scrisuri** a zăcut multă vreme la Nemira), Dan Petrescu îmi arde o notă în subsol, la pag. 257. N-o luasem în seamă, fiind a **n-a** pătrundere abuzivă, obraznică, în casa/cartea mea.

Iată care era propoziția mea:

“atâta vreme cât comunitatea noastră (în frunte cu scriitorii) nu va face un proces, atât celor vinovați de crime de sânge din regimul comunist, cât și nouă, fiecăruia [aici plasează D.Petrescu asteriscul trimitător la subsol, cu toate că discursul/ideea continuă - n. m.] pentru «tratamentul» administrat altor etnii : evreii și țiganii (trimiși la moarte în Transnistria) germanii (cedați rușilor, deși erau cetățeni români), ca și cel aplicat basarabenilor și bucovinenilor, predați rușilor, începând de la 12 septembrie 1944...”

După ce Dan Petrescu pune abuziv asteriscul doar după un sfert de idee, scrie, în subsol, ca ripostă :

“Iată o teză care nu mai rimează cu aceea care se împotriva ideii de vinovăție colectivă. În ce ne privește (căci e vorba de un proces făcut «fiecăruia» dintre noi), nu ne simțim deloc culpabili de soarta celor înșirați în continuare”.

Diversiune dintre cele mai prostești : acolo vorbeam de ne-vinovăția copiilor pentru faptele părinților și a părinților pentru faptele copiilor - sub comuniști.

Nu știi ce să mai cred : să nu am eu dreptate ? Posibil, în cazul în care, în Occident, șefii unor state au cerut iertare ; dar am dreptate în măsura în care șefii-de-state ceruseră iertare - în numele tuturor cetățenilor ! Desigur, unii dintre ei nu sunt de acord - dreptul lor - dar bag de seamă că, la români, nu doar “unii cetățeni” nu acceptă asemenea “umilință”, ca recunoașterea erorilor - ci trei scriitori [dintre cei care s-au exprimat față de mine].

Să admit că am greșit eu. Însă eu cred, în continuare, în această “greșeală”. Și chiar dacă nu ceri iertarea aceea în piața mare, măcar nu negi faptele, nu doar de-rușine, ci și de-sânge ale concetățenilor tăi.

Miercuri 30 august 2000

S-ar zice : Sfântul Alexandru, cel cu plecarea berzelor. Alexandru a rămas, în continuare, în calendar, la 30 august, dar Dumnezeu știe dacă berzele, în România, mai există - ca să plece în Delta Nilului, la iernat - sau, încălzindu-se aerul și pământul, rămân locului peste iarnă.

Am corectat matritele a 90 pagini din **Astra** - mai rămân de fotocopiat tot pe-atâtea.

Încep să devin plictisitor, dar n-am încotro : am găsit că **Astra**... este o carte bună. Nu “mai bună”, nici “mai puțin bună”, ci ; bună, scurt. Cu ea m-am instalat în adolescență (cum, **Roman intim** m-a trecut în tinerețe - dacă respect treptele-vârstelor.

Paralel-simultan răsfoiesc volumul de **Scrisuri**. Și, ciudat, dar așa este : găsesc a fi... o carte bună...

Joi 31 august 2000

De mâine trecem în toamna cea toamnă. În 2 octombrie voi avea 65 ani. Alt prilej de bilanț - în familie, desigur, n-oi fi pretinzând să mă sărbătorească Uniunea Scriitorilor ! În cadru festiv. Și să-mi dea și o țuică...

Să tot aștept !

S E P T E M B R I E

Vineri 1 septembrie 2000

Astă noapte, fix la 12, a început să plouă. S-a oprit după 12 ore - dar ne-a trecut în toamnă.

Mi-a scris Luca Pițu - ca de obicei, pe dosul unor fotocopii din recentul volum al lui Dan Petrescu.

Încolo - nimic demn de notat.

Sâmbătă 2 septembrie 2000

Desigur, nu-ți poți face o justă idee despre o carte doar după 6-8 pagini (din, presupun, vreo 300), însă impresia mea este : Dan Petrescu ia în... răspăr doar iarba, nu și tufișurile - ca să nu mai vorbim de copaci. Am recunoscut câteva din articolele sale din *Naționalul*. Acolo combătea puternic - ca un jurnalist român "deșteptat" abia la 22 dec. 89 fix, nu ca Dan Petrescu, bătosul, ațosul cel care se încontrase cu sistemul. Luca Pițu promite că îmi va împrumuta cartea ; s-o cunosc cu de-a mărunțul, înainte de a o judeca.

Duminică 3 septembrie 2000

În una din fotocopiile trimise de Luca Pițu Dan Petrescu se arată revoltat de atacul lui Țepeneag (pe care îl zugrăvește : "constipat") împotriva lui Cărtărescu. Citat :

"Din Bulgaria au venit și strămoșii lui Cărtărescu".

Să fie un semn de xenofobie, cum dă de înțeles D.P.? Neîndesulător citatul, ca să-mi pot da seama. Oricum, nu cred. Este adevărat : strămoșii lui Țepeneag au venit din Asia Centrală (Türicii Pecenegi), iar "din Bulgaria" au venit și ai noștri strămoși, măcar macedoneni, dacă nu de-a dreptul bulgari și/ori sârbi. D.P. exagerează ; oricum, se înșeală când îl acuză mai departe pe Țepeneag de... antisemitism ("o frumoasă aluzie antisemită", scrie el) - iat-o :

"...nu e vorba de vreo circumcizie care îi va permite ca de-acum înainte să facă parte dintre scriitorii aleși".

Eu aș vedea mai degrabă "o frumoasă aluzie filosemită".

Vorbește și de Alain Paruit care ar fi cerut autorului (M.C.) suprimarea a circa 100 pagini. Este opinia lui D.P. - însă A.P. ar fi putut foarte bine "formula exigența" din motive strict editorial-franceze (despre care Dan Petrescu dovedește aici că habar n-are) și nu eventual pasaje... antisemite. Deși, cu Paruit nu știi niciodată ce-l apucă (așa cum îl apucase la **Arta refugii**).

Din păcate, îmbătrânind, omul se înveninoșează, însă nu cred că Ț., cu toate păcatele lui, ar fi "gelos" pe faptul că un alt scriitor (ne-recomandat de el) a publicat în franceză. Că va fi avînd un dinte împotriva Cărtărescului ? Posibil, dar cu siguranță nu din pricini de... întâietate editorială, ci din cauze de... "istorie a literaturii" - domeniu în care rămâne extrem de sensibil (nu ne acuza pe Ierunca și pe mine

că vrem să-l dăm afară din... literatură ?). Iar asta, într-adevăr, este o strâmbătate constitutivă a lui Ț. Și el concepe literatura aceea ca o sală (mai oniric : un salon) cu zece-douăzeci de scaune, numerotate, atât.

Oricum, D.P. nu m-a convins.

Luni 4 septembrie 2000

Toamnă-toamnă - luminoasă.

Am cules lavanda, mă dau eu mare, deși nu pot cuprinde cu o mână mănunchiul tăiat. Oricum, s-a umplut casa și sufletul de răcoare parfumată. Pentru la anul o să cumpărăm un vas și mai mare, ca să aibă unde să se rotească (de la "rotat", nu?) lavanda cea minunată.

Marti 5 septembrie 2000

Astă noapte am avut un teribil coșmar : eram doborât la rădăcina unui gard, nu puteam scăpa (era și într-un ungher), cineva avea de gând să măucidă : mă lovea cu o prăjină. Cum, firește, urlam (în somn), Filip a venit și m-a trezit, liniștindu-mă. Abia atunci am înțeles că agresorul de la gardul visului era... Filip. Teribilă revelație.

Toamna lungă continuă. Și eu tot n-am ce face.

Miercuri 6 septembrie 2000

A început ploaia - în zori. Gata, s-a terminat vara. De-acum, culesul poamei - firește : pe dealurile Manei...

Necazul este că nu mai am chef să scriu. Nici jurnal, nici articole, nici scrisori. N-o fi mare pagubă pentru alții, dar pentru mine...

Vineri 8 septembrie 2000

Mă simt ceva mai bine pe la suflet (am terminat, în sfârșit, franțuzirea unui text care așteaptă de un trimestru), dar rău pe la trup : iarăși am amețeli. Am să mă cer la doftor .

S-a confirmat "calomnia occidentală" potrivit căreia submarinul Kursk a fost scufundat de un proiectil tras de pe nava-amiral Petru I. Da, oameni buni. Lui Ivan - beat-mort, ori doar cretinizat de comunism - i s-a descărcat singură arma și s-a împușcat singur. Dacă și-ar fi "țintit" rusește un picior, ar mai fi mers, dar a ucis o sută și ceva de flăcăi. Mi s-a părut că ultimul de pe lista morților defilînd pe ecranele televiziunii rusești aduce cu un nume românesc, însă acum nu mi-l mai aduc aminte. Deci erau îmbarcați pe submarin nu doar... ceceni (apoi: daghestanezi), ci și basarabeni și/ori bucovineni...

Aseară a fost redifuzat un documentar despre baza atomică de la Murmansk (îl văzusem acum un an-doi, acum însă m-a impresionat mai mult - din pricina tragediei Kursk-ului), comentat de Gilles Rabin, corespondentul A 2 la Moscova. Mi s-a re-re-confirmat remarcabila judecată a acestui excepțional jurnalist, mai ales "lipsa de politețe" față de gazde (ruși), a lui. A zis ce aș fi zis și eu. Iar despre Putin - numai rău, printre care: «E un om tânăr cu o gândire veche». Și: «Cum să

judece un kaghebig altfel decât în termeni de forță ?»

Sâmbătă 9 septembrie 2000

Ieri am primit *Jurnalul literar* pe iunie 2000. Mă aștepta o surpriză plăcut-neplăcută drept care i-am scris lui Nicolae Florescu :

Paris 11 septembrie 2000

Stimate Domnule Nicolae Florescu,

Am citit cu nesfârșită neplăcere istoria interviului solicitat Dvs. de *Curierul Buzuresc* și masacrat în bună tradiție bolșevică - cum reiese din *Jurnalul literar* pe iulie 2000.

Tot de acolo am înțeles : vi s-a reproșat că acceptați colaborarea mea în revista pe care o conduceți. Regretând plictiselile pricinuite de prezența mea m-am bucurat citind : revista este de acord cu opiniile și cu demersurile mele.

Nu m-a mirat și nu m-a indignat această - a câta ? - "expunere de motive" a convingerilor lui A. Buzura - vorbesc de potrivitorul scaunului destinat dinapoiului criminalului numit Ion Iliescu. Fiindcă :

Am fost primul care a văzut (și a scris):

- editorialul *României literare* din 18 ianuarie 1990, intitulat "Fără violență !", semnat: "Augustin Buzura" era un text, nu "revoluționar" (după cum nici lozinca în chestie nu pornea "din mase"), ci, ca să zic așa : din contra, de-a dreptul securist. În el semnatarul cerșea clemență în numele celor care ne chinuseră o eternitate de patru decenii, iar preț de o chenzină după împușcarea Ceaușescului se căcaseră pre ei de groază că le venise ceasul să plătească după dreptate pentru multele și îngrozitoarele lor crime. Această "analiză" (nu era deloc analiză, ci simplă constatare) mi-a fost reproșată - în 1990 - de N. Manolescu, de Liiceanu, de Pleșu, de Adameșteanu. În cei zece ani scurși de-atunci nu am auzit/citit cuvinte, dacă nu de scuze, atunci de recunoaștere că nu mă înșelasem. Știu de ce : ar fi fost obligați să mărturisească, la oglindă, că și zicerile mele despre ei : Manolescu, Liiceanu, Pleșu, Adameșteanu...- fuseseră adevărate ;

Am fost întâiulcare a văzut/scris :

- diminuarea bugetului Culturii în 1990, prin strădania lui Pleșu (atunci poreclit de mine : "Andrei, Zero-Virgulă-Trei") ministru-plin al lui Iliescu și al lui Roman, a avut drept scop sustragerea banilor și pomparea lor în securista Fundație Culturală România și a organului său de diversivune națională : *Dilema* (vezi intervențiile mele "Modele" (p. 337), "*Dilema amneziei sau amnezia Dilemei*" (p.474) și "Petre Roman al *Dilemei*", (p. 497) - apărute inițial în *Cotidianul*, adunate în volumul **Scrisuri**, Nemira 1999) ;

În fine, tot eu am fost acela care a văzut și arătat negru-pe-alb :

- mâna-lui-Buzura **și** asupra publicațiilor din Basarabia : în luna mai 1998, în *Cotidianul*, la sfârșitul articolului "Agenți literari" (aflat la pag. 553 în același volum : **Scrisuri**), observam :

"Iată-l și pe Buzura - unul din recomandații de mine la Gallimard. Folosind logistica și mai ales fondurile sustrase de la Ministerul Culturii, pentru a finanța Fundația Cândia (cea pentru export), acest fost argat la curtea lui Gogu Rădulescu, șogor al securiștilor ghin Cluj, avînd binecuvîntarea lui Pleșu, auxiliariatul lui Iorgulescu, îi amenință pe amărății de la revistele *Basarabia* și *Contrafort* din Chișinău că nu le va mai da nici un ban dacă-i publică ori comentează pe Goma și pe Grigurcu ! Prin asta, romanțierul Buzura a dovedit că este un adevărat... agent. Nu literar... Să încerce

Gârneț, Chiperi, Nicolae Popa, Irina Nechit, Em. Galaicu-Păun să nege acest nemernic șantaj. Deși, mai știi ? Ce nu face omul ca să primească ceva bani pentru revistă...”

În 7 septembrie 1998 *Cotidianul* a publicat la rubrica “Anti-Goma” reclama-țiile câtorva cetățeni indignați de textele mele. Una era semnată : “Vitalie Ciobanu, scriitor, redactor-șef *Contrafort* Chișinău”.

Avea dreptate scriitorul-șef de la *Contrafort* în replica sa : “nu se verifică absența dlui Grigurcu din paginile *Contrafortului*...” - greșeala mea : crezusem (orbește, prietenește) ce îmi scrisese chiar Grigurcu, repetat, fără a fi constatat, eu însumi... absența ; avea dreptate redactorul-șef al Chișinăului și atunci (mai ales atunci!) când mă pune la locul meu - astfel :

“Faptul că în *Contrafort* nu am publicat comentarii la **cărțile** lui Paul Goma ține de **opțiunea strictă** (sublinieri în text, n.m. P.G.) a cronicarilor noștri și nicidecum de «influențe» sau «sugestii» din exterior”.

Dar bineînțeles ! “Cronicarii noștri”, cei care posedă “stricte-opțiuni” - ei, de capul lor (nesupuși influențelor, cu atât mai puțin sugestiilor) au decis să nu scrie despre cărțile mele ! În 1972, într-o emisiune în duplex Radio Paris-Radio București, la întrebarea gazetarilor francezi : de ce romanul **Ostinato** de Paul Goma, publicat în traduceri în Franța și în Germania, în 1971, nu a fost editat în România, în românește, limbă în care fusese scris ?, predecesorul lui Buzura la conducerea Unității Militare MAI de export a “culturii”, pe numele său Virgil Cândea a răspuns că... muncitorilor tipografi nu le plăcuse cartea, deci refuzaseră să o culeagă !; iar Zoe Bușulenga care tocmai îl comparase pe Ceaușescu cu Eminescu, a motivat ne-publicarea lui Goma prin...pornografia textului.

Momentul Decembrie 89 nu a produs nici o mutație în capul de piatră al lui Buzura (care, ca și Breban, este un structural aparatcic) - fiindcă în 1995, invitat de Mariana Sipoș la o dezbatere televizuală “în legătură cu Paul Goma”, a răspuns, citind din clasicii marxism-securismului :

«Nu e momentul să se vorbească despre Goma».

Cum să fie - în 1995 - “momentul” (să se vorbească despre cineva de care nu se mai vorbește, în România vreme de două decenii, 1970-1990) ?

În încheiere scriitorul *Contrafortului* nu ezită să-mi dea sfaturi-prețioase (**de la cine** și mai ales **când** le va fi învățat ?):

“Dacă Dl. Goma are vreo nelămurire în legătură cu atitudinea revistei *Contrafort* față de persoana și opera domniei sale era mai simplu să ne contacteze direct la redacție și să nu susțină public lucruri pe care nu le poate demonstra” și : “Am considerat necesar să intervenim cu aceste precizări în ziarul care a publicat sus-pomenitele afirmații ale lui Paul Goma pentru a nu permite perpetuarea unor **neadevăruri**...” (subl. mea, P.G.).

Față cu asemenea “argumentație”, mi-am pierdut glasul. Mai ales că venea dinspre un basarabean de-al meu și încă tânăr. Mi-am zis, cu durere, că ceva adevăr va fi avînd vorba- ceea : «Atât de tânăr și deja gheorghe !».

Iată însă că într-un târziu (dar niciodată nu-i prea târziu) se adeveresc **neadevărurile** scrise de mine. (Am mai spus-o, o repet : nu mă bucur că “profețiile” mele se adeveresc - aș fi fost fericit să nu se împlinescă). După obiceiul robului ajuns supraveghetor de robi, Buzura a descoperit - și exercitat - puterea-absolută a brigadierului asupra “subalternilor” : a promovat abuziv (cum altfel ?) tot felul de carmene firane, de sărari (și alți orfani ai luptei de clasă...) și, simetric, a interzis (ca un adevărat secretar de comitet PCR pe județ) tot ce i se părea “nejust” - față de el și de clanul său ;

Nu altfel procedează un alt ilustru ardelean - și el autoadesemnat anticomunist feroce (motiv pentru care îl frecventa și el pe Gogu cu același nume), genial explicător al lipsei de disidenți și a literaturii de sertar în

România (astfel : ce nevoie, doar îl aveam pe Ceaușescu - iar el permitea publicarea a ceea ce se scria mai de valoare !) : Nicolae Manolescu. Cel care a refuzat să publice în *România literară* **protestul-mărturie** al Valentinei Caraion, față cu porcăriile, ticăloșiile dintr-un editorial semnat de însuși directorul despre soțul său, Ion Caraion ; cel care a refuzat publicarea unor texte ale mele care-l interpelau pe el și pe G. Grigurcu, participanți voioși la campania de calomniere a poetului, rezemându-se pe minciunile securiste ale unuia, Pelin și ale unei tovarășe din sală ce a iscălit, în volumul **Această dragoste care ne leagă...**, capitolul “Stelian Diaconescu (Ion Caraion)” - strălucitor model de agresivitate isterică și de iresponsabilitate scriitoricească;

Așa a făcut și G. Adameșteanu (**dimpreună cu G. Andreescu**) : a refuzat să publice în revista *22* **răspunsurile** mele la atacurile Biancăi Balotă, ale lui Paul Barbăneagră, ale lui Mircea Martin.

Desigur, *Curierul*, *Dilema*, *Contrafort* **nu sunt** proprietatea lui Buzura, el fiind doar tovarășul plutonier păstrător al cheilor magaziei ; la fel : *România literară* **nu este** moștenire de familie a lui Manolescu, și nici *22* **nu este** cadou de nuntă primit de Adameșteanu de la un unchi. Numai că intelectualul (!) român gândește (!) cum “se gândea” la (legendarul) post de radio Erevan - în acest caz :

“Adevărat : maisuspomeniții nu sunt proprietari ai publicațiilor în chestie, ci doar geranți - însă ei nu știu asta”.

Ca să închei cercul : astfel cresc pe meleagurile mioritice noi generații de buzuri, de manolești, de adameștence, (să nu uităm blandienele !), de pleși - și, orice-ar crede “modelul” : liiceni. Tricolore și ele, curat-culturale, deci : analfabete moral ; deci măcar tot atât de nesimțite civic - ceea ce nu e puțin.

Fiindcă neamul-prost este fără de moarte.

Firește, *Jurnalul literar* își vede de drumul său.

Cu modesta complicitate a lui

Paul Goma

Mi-a făcut bine adeziunea lui N. Florescu. Și nu m-a mirat deloc atitudinea cretină a bouului de Buzura. Cu Grigurcu o nimerism prost, dar numai pentru că el mi se plânsese, de nu știu câte ori de persecuția generală, de, în special ne-solicitarea din partea basarabenilor de la *Contrafort...* - pentru ca, imediat după ce scrisesem și trimisesem (dar încă nu apăruse), să-l citesc pe Grigurcu lătit pe mai multe pagini în... *Contrafort...*

Și iată-l pe Puturosul Psihiatru bășind prin toate borțile sudoarea lui de slugă eternă.

Mi-a mai scris Petru Cimpoescu, trimițându-mi și ultima sa carte : **Povestea Marelui Brigand**. Am să-i scriu.

Marti 12 septembrie 2000

Ieri am primi de la Laszlo două cărți : Breban : **Spiritul românesc în fața unei dictaturi** (reeditare, la ALLFA) și Gheorghe Glodeanu **Incursiuni în literatura diasporei și a disidenței** (Libra).

Pe Breban l-am răsfoit (doar n-o să mă apuc să confrunt originalul - cel din *Contemporanul*, publicat în foileton începând din primăvara anului 1900 și nu “originalul” pe care el pretinde că l-a ter-

minat în... 31 mai 1989). Din Glodeanu am citit - *după* capitolele dedicate lui Țepeneag (n-o să mă creadă, în-cauzatul ! - să fie sănătos), apoi cele despre mine.

În capitolul "Retorica romanului și fascinația povestirii" în partea dedicată mie : "Refuzul ficțiunii" se ocupă numai de **Altina** (celorlalte cărți le înșiră titlurile, la **Ușa...** preluând titlul greșit de Fundația Buzura, în Agenda 2000 : **Ura... noastră cea de toate zilele**), iar în al doilea, "Retorica jurnalului", în "Jurnalul-invectivă" se apleacă doar asupra **Jurnal**-ului de la Nemira **I-II-III**.

Desigur, îmi fac plăcere pasajele "pozitive" (cui nu i-ar ?), însă nu îmi provoacă ne-plăcere pasajele negative (mai corect : negatoare), cât inexactitățile, golurile de informare (pe titluri - necitite), golurile pricinuite de o lectură grăbită, superficială - deci incorectă. Încă o dată : nu i se neagă comentatorului dreptul de a comenta defavorabil, chiar desființator, un text sau un autor - dar să o facă în cunoștință de cauză. Dacă nu ai citit cutare cărți (nu le ai, n-ai avut bani să le cumperi, nu le-ai găsit la prieteni, nici nu te-ai străduit să le procuri) - se întâmplă. În acest caz, nu scrii despre ceea ce nu cunoști !

Laszlo mi-a trimis și câteva tăieturi de presă. Extrem de interesant este un "răspuns" al lui Livius Ciocîrlie (în *Orizont*) dat amicului (și, parcă vărului) său, Țepeneag, care în *Caiete critice* a publicat iarăși un mănunchi (un florilegiu) de aiureli "teoretice" - însă nu literare, acelea ar mai fi mers, ci... altfele...

Nu am verificat, dar cred că nu am consemnat asta :

Săptămâna trecută, am căzut pe postul de radio Shalom, unde era interogată (cam ca la Securitate) o doamnă despre care am înțeles că scrisese niște cărți "ne-juste", drept care era judecată pentru crimă de antisemitism. După voce (și după pozițiune) interogata mi-a fost simpatcă de la început ; mai ales după cuvintele pe care le sonoriza. Am înțeles că era istoric de meserie, specializată în istoria evreilor, că, profesoară fiind, studenții evrei o persecutau, o interpelau, tratînd-o de antisemită... Am crezut până la sfârșitul emisiunii că este o ne-evreică (altfel cum ar fi fost "antisemită" ?), fiindcă individul care o hărțuia - altfel cum să spun ? - era fonfăit și nu se înțelegea când îi rostea numele. Am crezut că interogata este un Renaud Camus cu fustă și mă întrebam dacă Alain Finkelkraut are să sară și în apărarea ei... În cele din urmă am reținut : "Benmassa" ; sau "Ben Massa" și am rugat-o pe Ana să consulte catalogul lor de la BN. Surpriză : ieri Ana vine cu numărul curent din *Libération* și îmi arată articolul "La Shoa comme religion" de Esther Benbassa !

O revelație ! Ce păcat că nu știam de ea înainte de a fi scris articolul cu pricina. Mai ales că la radio (în articol nu mai pomenește) a povestit întâmplarea cu Turcii : în Turcia, la colocvii, congrese, dar și în reviste și la edituri ea (și încă un istoric, tot evreu rezonabil) era considerată "inexistentă", fiindcă avusese îndrăzneala să susțină că Turcii îi masacraseră pe armeni, în 1915. Totodată istorici din Israel, în cor, susțineau punctul de vedere turc (inexistența masacrului), iar pe ea o taxau de... "antisemită" - păi să nu înnebunești ? Iar acum vine o întorsătură pe care eu am lipit-o de bancul cu "deviaționismul" (iată bancul : Întrebare : «Ce este deviaționismul ?» Răspuns :

«Deviaționism este-atuncea-când tu, membru de rând, o ții tot înainte, păstrînd linia, în timp ce Partidul Nostru Drag o ia când la dreapta când la stînga...») : În Turcia, de cam un an, guvernul a autorizat să se vorbească-scrie despre genocidul armean, au început să se exprime și istorici turci - dar istoricii israelieni încă nu au fost înștiințați, deci continuă să nege masacrarea armenilor și să o trateze pe Benbassa de... antisemită!

Am să scriu o completare la “Pe ei i-a întrebat cineva...?”

Joi 14 septembrie 2000

Coșmar : eram pe un submarin (mai corect ar fi : într-un) care avea să reproducă “întocmai” soarta Kurskului - pentru cercetări științifice... Vom fi fost tot atîția oameni câți erau pe acela (dacă era “întocmai...”), iar eu eram terorizat, fiindcă nu știam cum ajunsese acolo, printre ruși. Senzația era palpabilă și feroce : urma să murim - ceea ce, gîndeam eu, va fi mai greu de suportat, față de ceea ce trăiseră oamenii de pe Kursk : ei își păstrasera speranța până în ultima clipă... În ultima clipă a venit un ordin că nu se mai face întocmaia. M-am trezit bolnav de groază.

Mi-a venit ieri *Convorbiri literare*. Un recenzent se ocupă - pe două coloane de revistă - de cartea lui Glodeanu. Citează, între ghilimele, indicînd și paginile - dar total fără discernămînt : nu-i pasă dacă autorul acela, Glodeanu, scrie adevărul când scrie ce scrie *despre* cutare scriitor ori cutare carte. Acest “amănunt” nu-l interesează pe recenzent : el “dă seama” ca un grefier, ca o fotocopioză, reproduce din carte - nu din adevăr. Așa, despre mine a reținut (indică și pagina !) un scurt citat din care reiese că *Jurnal I-II-III* se ocupă “doar de latura mahalagească a personalității”...

Așa se va fi vîzînd de la Iași. Nici pe-acolo nu se practică ceea ce se cheamă : *scrisul în cunoștință de cauză*.

La fel se petrec treburile la *Orizont* - pagina trimisă de Laszlo. La un fel de revistă a presei este consemnat și P.S.-ul lui Valeriu Stan în care acesta protesta împotriva a ceea ce scria Buduca despre mine. Orizontescul timișorean povestește o cu totul altă variantă a chestiunii... Ce voi fi vrînd : să se corect citească măcar între ei, jurnaleții literarnici ? Și mai ce?, nu cumva și cheia de la cassa cu bani ? Să zicem mersi că au consemnat și atîta...

Luni 18 septembrie 2000

Joi 14 am fost la doctor. M-am plîns de viață. M-a consolată și mi-a mai dat un medicament. Încă nu observ ameliorări. Am, în continuare, amețeli.

Am primit scrisoare de la Fănel Davidescu. Nu m-am învrednicit să-i scriu. O s-o fac, în curînd. Pentru moment sînt “ocupat” cu Olimpiada. Fiecare cu ocupația sa.

Tot joi, după amiază. Mă simt din ce în ce mai rău. Nu mai pot fi reparat... Asta este. Nu mi-e frică, nu mi-e indiferent. Nu am regrete că nu am terminat aia, că n-am făcut cealaltă, că nu am făcut mai bine

ceea ce nu-mi ieșise până acum. Nici nu sânt speriat de ceea ce “va veni”: nu am crezut niciodată într-o viață de după moarte. “Momentul” mi se arată ca un perete-filtru : intri în el - însă nu ieși pe cealaltă parte. Și nici nu ești sigur că a rămas ceva din tine în sita zidului.

Nu mai pot continua. Mă duc să mă întind în pat.

Joi 21 septembrie 2000

Sper ca și acest echinox de toamnă să-mi poarte noroc. Alaltăieri am primit de la ALL acceptarea de principiu, ieri am alcătuit “programul”, azi l-am transmis prin fax. Iată-l : (...)

Sâmbătă 23 septembrie 2000

Și azi mă simt rău. Probabil va fi contribuind și campania anti(?) - Alzheimer dusă în presa scrisă, la radio, la TV.

(...)

Sâmbătă 23 septembrie 2000

Mă gândesc la Alzeihmer : Mama, atinsă de scleroză în plăci, a agonizat peste un deceniu ; lucidă. A fost “mai bine” ?...

...pe când boala asta te prefăce, nu într-un ghem de suferință, de durere - ci în nimic. Ai fost, până mai ieri, un om și te-ai prefăcut, nu în ne-om, ci în nimic. Tu, bolnav, ai și trecut în neființă, ai și murit ; pentru ceilalți ai devenit altul : un ins fără memorie, fără cuvinte.

Nu ar trebui să se aplece asupra acestei boli legiuitorii ? Fiindcă doctorii nu mai pot face nimic, să facă ei : să îngăduie euthanasia. Ei, da : în numele demnității omului. De ce să se înverșuneze medicii și infirmierele să mențină în viață (vegetativă) o legumă? În numele cărui principiu : al interdicției de a ucide o ființă umană ? Dar biata aceea nu mai este nici umană, nici ființă, de ce să nu-i fie curmată o veșnicie a pedepsei : ținerea în viață ?

Ștefana mi-a spus că Dan Petrescu a fost la Paris, să-i ia un interviu aceluia escroc securisto-iliist românul-israeliano-francez (Costea ?) pe care l-a apărât în *Naționalul*. Firește, nu mi-a dat vreun semn de viață. Se va fi gândit - de astă dată cu dreptate : ce să fac eu cu semnul de viață al lui ? Iată : nici nu mă mai înfurii. Și n-am să-l atac pe Luca Pițu când va re-veni la Strassbourg. Ce, el m-a atacat pentru prietenia mea cu Ivasiuc, de-un paregzamplu ?

Toamnă luminoasă. Azi m-am aventurat până la chioșcul cu ziare de la Couronne. Greu, greu.

Luni 25 septembrie 2000

Grigurcu, în *Vatra*, scriind despre *Jurnalul* lui Zaciuc este de părere că uneori Profesorul cade la păcatul “comerajului - ca Goma”. Și eu care nu știam prin ce anume se înrudește (literar) Zaciuc cu mine. Noroc cu Grișa, el le explică pre toate, cu de-a mărunțul. După cum, atacând *Apostrof*, găsește (abia acum, după zece ani !) că, “îl cultivă pe falsul disident Breban”.

Marti 26 septembrie 2000

Am devenit de tot bătrân : nu-mi place aia, aialaltă... Nu mă las pătruns de “arta” filmelor de televiziune, nici “purtat pe aripi de poezie” de, cică, muzica rap : alea-s filme ?; filmu-i artă ? Nu, soro, filmul e acela, așa cum l-au dorit, l-au făcut, l-au destinat americanii, la începuturi : industrie - și nu germanii, italienii, suedezii, franțujii, englezii - ba chiar rușii, când mai greșeau, ca oamenii. Rezultatul : un produs ; de bună calitate, cam ca pantalonii de jeans ; cam ca mașinile lor : trainice. Zgârie-norii pot pentru ca, la un caz de vasăzică, să-ți pricinuiască emoțiuni artisticești - vreau să zic : să-mi provoace mie, care sânt măsura lucrurilor. Apoi : cam singurii de luat în seamă sunt scriitorii lor. Dar ei nu sunt americani, ci scriitori care scriu despre americani. Faulkner este scriitor american? Da de unde ! El a fost și rămâne un mare scriitor care scria în limba faulkneriană, despre Sudul Statelor. În afară de jazz, nu au muzică. Copland este un folclorizator-nic. Bernstein nu este compozitor american, ci evreu. Duke Ellington este negru, Keith Jarrett cafealaptiu, oricât ar zice el că e alb...

Am atâtea de notat - dar cum n-am timp...

OCTOMBRIE

Duminică 1 octombrie 2000

Am ajuns și în octombrie. S-a făcut toamnă-toamnă.

Luni 2 octombrie 2000

Ora 2 noaptea. Gata, am făcut-o și pe asta : *m*-am născut în urmă cu 65 ani.

Ora 7,30 (întretimpul a fost plin : am dormit buștean - dacă afară ploua...) : de la radio, numai vești proaste : Israelul persistă în eroarea tragică de a interzice Palestiniilor un pământ sub soare ; Miloșevici persistă în eroarea de a nu-i "părăsi" pe bravii sârbi ai săi (tot un fel de români căcăcioși - doar plasați pe hartă mai spre apus) și de a se duce,-n pizda mă-si, cu tot neamul lui ceaușescovicesc.

Seara : am scris două pagini din cartea cu profilul. Nu știu ce va ieși, dar mi-a luminat șaișcinca.

Am fost la doftor (oftalmolog) : Nguyen. Pentru ochelari. Salut ! Pe mâine, tot aici.

Marți 3 octombrie 2000

Am comis aproape 6 pagini. Proaste. Am să insist.

Mâine mă duc la centrul ochelaristicesc.

Am primit felicitări de ziua mea (încă de acum o săptămână de la Margareta Geantă, de la Răducă, de la Laszlo (și poștal și prin telefon), de la Caracota, de la Brega, de la Elvira Iliescu.

Deci am "peste 65 ani". Cum are să-mi șadă când o să am "peste 75" ? Bine, mulțumesc.

Vineri 6 octombrie 2000

Miloșevici nu a avut soarta lui Ceaușescu, deși ar fi meritat-o din plin. Ieri sârbi au incendiat Parlamentul federal și Televiziunea. Bucuria de a-i vedea și pe brați, în sfârșit, scăpați de comunism, mi-a fost umbrită de câteva imagini mult vorbitoare :

După ce s-au opus o vreme, polițiștii au... fraternizat cu revoltații. Fără căști, fără scuturi (și fără bastoane), treceau prin gardul viu al răsculaților, nu ca niște învinși ce era (așa credeam noi, naivii), ci cu fruntea sus, cu gâtul drept, astfel atingând cu palmele palmele civililor, ca la baschet, între coechipieri, după un coș marcat. Deosebirea dintre ei - în afară de uniforme - polițaii : grași, fâlcoși, șolduroși, curoși, cu ochi de porci supraîngrășați, supraconștienți de faptul că ei au ce mânca, nu ca alții, ca ceilalți, țivilii : rău îmbrăcați, slabi, cu gâturi ca de găină penită, cu ochi arzători, de famelici. Și cu o atitudine corporală de rob încă neslobozit și care nu știe ce să facă cu mâinile libere...

Unul din primele puncte fixate de Coștunița (așa se va fi scriind în caractere latine ?) a fost : "reconcilierea națională". Chestie ușor de

realizat la sârbi : milițienii, prin gestul de baschebtalist, arătau că deosebirea dintre ei și “ceilalți” este doar chestie de uniformă : cu puțină vreme în urmă - să zicem : ‘mai an, în Kosovo - “unii” **și** “alții” erau o apă și-un pământ, apărau sârbismul sfânt împotriva păgânilor de albanezi - ba îl apăraseră și împotriva bosniecilor, și a papistașilor croați... Masacrînd, violînd **sârbește**.

Un detaliu : când Parlamentul a fost luat cu asalt iar milițienii au dat cu grenade cu gaze lacrimogene, printre cei care ieceau din clădire, cu câte o batistă la gură s-a aflat și un popă tânăr. Enigmă : să fi fost popa unul dintre asediatori ? Nu : rasa îi era prea îngrijită, iar el prea tânăr ca să învețe opoziția ; iar dacă era unul dintre cei dinăuntru, dintre parlamentarii lui Miloșevici, de ce nimeni nu i-a ars măcar un picior în cur ca să ne bucurăm și noi, cei care facem rivoluțiile stînd pe fotoliu și bînd cafele ?

Acest Coștunița, mi-a apărut a avea o privire parșivă : rânjește disprețuitor, chiar dacă va fi un rictus, o... stare de care nici nu-și dă seama : e botos, are dentiția, nu împinsă, ci largă, dînd impresia de gură de somn, nu de știucă. Cicatricea din sprinceana stîngă face să aibă priviri în același timp fugace și disprețuitoare față de cel din față - fosta rană să-i fi paralizat parțial pleoapa, de privește ca pe sub poala unei fețe de masă ? Pe unul ca ăsta nu l-aș simpatiza, chiar de nu mi l-aș aminti de pe când era alături de... uite, că i-am uita numele, “psihiatrul” (și poetul, dè!) din republica sârbească din Bosnia, ăl cu plete, declarat criminal de război dimpreună cu generalul Mladici... Karadzici, mânca-l-ar Cristoiu cu Popescu-Kakat ! Radovan Caragici (în ortografia românească). Și el, după nume, sârb din moși strămoși - ca și Bulatovici... Ei, da, Coștunița declară că el nu a fost nici titoist, nici miloșevicist - dar era... cetnik.

Nici Sârbii nu au să facă curățenia necesară - cum : la oglindă ? Mai vîrtos decît Românii (năclăiți doar de colaborare cu partidul, cu sindicatul, cu securitatea), Sârbii sunt legați între ei prin sângele ne-sârbilor, vărsat cu mult patriotism binecuvîntat de Rus.

Oricum e bine, e foarte bine : or să aibă de mîncare, de lucru, n-are să mai existe blocusul economic (e-he, câți românași de-ai noștri, mai puțin sau mai mult colorați - aici intrînd și tovarășul Ion Iliescu - nu au ocolit blocusul carburantului, unii făcînd averi !). Cât despre “mîndria națională” ea are să le țină de cald, când, la crășmă, într-o promiscuitate național-șlibovițiană, au să-și povesească faptele de arme, ei în de ei : demonstranți **și** milițieni de la 5 octombrie 2000: cum au ucis ei - laolaltă, dimpreună, miloșevi-ciști și antimiloșeviciști (ba chiar și de alaltăieri “opozanți” ca scriitorul Dobrița Cosici, un fel de Titus Popovici corcit cu Adrian Păunescu ?) - atâția croați, atâția bosnieci, atâția albanezi - și câte muieri ale “dușmanului” au făcut, în de ei, sârbii curați, poștă. Și cum, anul trecut “au înfruntat Armata Occidentului”... Vai de curul lor de... înfruntători !

Sâmbătă 7 octombrie 2000

Am ochelari noi. Rama mi se pare cam îngustă și cam mică, dar nu am găsit alta. Bine și așa.

Am mai primit felicitări de la Valentina Caraion, de la Valerian Stan, de la Silvia Bogdan, de la Radu Ion Șerban din Craiova. Flori și Mircea Stănescu mi-au transmis o felicitare prin *Aldine* din 30 septembrie și telefonic, pe când eram la doctor (în 2 octombrie).

Ca și cum desiluzia pricinuită de Soljenițin (“Putin este inteligent, pricepe iute...”), aflu azi din *Libé* că bietul Walesa se face de răs (în sensul propriu al cuvântului), prezentându-se drept re-candidat la prezidențiale. Din nefericire pentru leahul Lech : era previzibil ca un erou ca el, muncitor electrician (și sindicalist) să nu mai poată “face față” condițiilor politice (după 1989, în țările noastre, din Estul Europei, “politica” apărând ca o caricatură a caricaturii). Dar ce i se va fi întâmplat rusului Soljenițin de a luat-o razna - de astă dată nu mă mai propun intermediar, ca în chestiunea interpretării, interpretabilității (dacă ești rus ori dacă ești occidental) a noțiunii : “democrație”, veștejită de el, ca acum 20 ani.

De Zinoviev nu m-am mirat : ca idol al ieșioților ‘telectuali-textici acest mare romancier și om de nimica a fost de totdeauna un fel de Virgil Tănase de expresie rusă. Dar Soljenițin ? Ce Dumnezeu va fi intervenit, determinant, în prăbușirea lui până la nivelul bocancilor țintuiți ai kaghebizului (nici măcar ghiniral!) pe numele său Putin ? Vârsta ? - e născut în 1918; bătrânețea? - are 82 ani ?

Doamne, ce tristețe. În ce cumplită singurătate am rămas...

Un sondaj francez despre “autorii care au marcat ultimii 50 ani”. Bine-bine, sondajele sunt neadevărate în privința... adevărului - dar sunt adevărate în ceea ce privește “adevărul de moment” (sau : “adevărul ignoranței” - există și așa ceva - priviți la români !).

Potrivit sondajelor, la autori francezi, era de așteptat ca pe primul loc să se afle Sartre (61%), dar deloc normal ca pe al doilea să fie Camus (59%) : să-l fi “reabilitat” galii între timp ? Dacă da, de ce nu a funcționat balanța urcându-l pe Camus, coborându-l pe Sartre ? Trei, patru, cinci - trei femei : Yorcenar, Duras, Beauvoir, pe șase Ionesco, pe șapte Beckett...

Tristețe : nu există nici Mauriac, nici Raymond Aron, nici Char, nici Dard (San-Antonio) - dar nici Aragon... Ciudat : Sollers apare - dar nu și BHL. Nici Glücksmann...

Mult mai pipărată arată selecția străină : pe primul loc : Salman Rushdie. Știu de ce : prea puțini franțuji au citit **Versetetele satanice**, însă majoritatea celor ce au răspuns (70% din interogați), știau din ziare că autorele este amenințat cu moartea de “Căpcăunul de la Neauphle-Le-Chateau” (acolo a locuit Homeiny, în exilul francez), deci i-au dat 34 %.

Pe al doilea loc : Márquez - se putea ?, mă mir ca nu a luat... primele trei locuri, după nostalgiile gauchisto-castriste ale interogaților, care, prin acest act au crezut că sunt consfințiți : literatori). Pe patru : Mann, Kundera și Moravia (desiluzie : Mann atât de bine clasat : *după* Márquez și pe aceeași treaptă cu Kundera?

Ce să mai lungesc vorba : dacă există Nabokov, Moravia, Pessoa, Buzzati - nici vorbă de Orwell ; nici de Koestler ; nici de Arrabal (deși el contează ca scriind în franțuzește, chiar dacă vorbește mult mai rău decât mine...) ; nici măcar nelipsitul Umberto de serviciu, acela de

care nu mai puteai respira în ultimii cinci-șapte ani, nici pași pe trotuar, fără să-l calci : gurù-ul iubit foarte de demisionarii rezistenți prin cultură carpatodunărezi, altfelzisul Ecco.

Dar nici Soljenițin. Nici Zinoviev. Nici măcar Havel nu apare. De ce ? Ei, de ce ! De-aia !

Ni s-a dat căldură, au năvălit și țăntării. I-am... aspirat, azi, dar nu am golit sacul - și dacă ies pe gaura cu pricina, mă caută și se răzbună? Aaa, păi îi aspir din nou, cât de în miezul nopții are să fie !

Duminică 8 octombrie 2000

Nimic nou în afară de focul aprins nu doar în Palestina.

Amănunt : o delegație a comunității evrești din Franța s-a cerut la Chirac. Și înainte și după întrevvedere participanții au dat declarații care sunau ca trase la indigou :

1. Chirac, propunând o comisie internațională de cercetare a ce se întâmplase în Israel și în Teritoriile Ocupate, a încurajat... terorismul arab ;

2. Cei care nu se solidarizează cu evreii în respingerea propunerii unei comisii internaționale (ei ac-ceptînd numai una... americană) îi trădează pe evrei "așa cum i-au mai trădat"...

Cuvinte, nu doar proaste ci adânc nesimțite.

Sâmbătă 14 octombrie 2000

Bolnav de câteva zile. O răceală scârboasă : nici nu te trânteste la pat, cu febră mare, cu dureri de șale - ca să știi o socoteală - dar nici nu te lasă să trăiești. Umblu prin casă ca o oaie căpie, nu-mi găsesc locul, nici treaba. Capabil doar să ascult muzică la radio.

Alaltăieri am primit de la Mariana Sipoș un plic cu vești bune.

Pe lângă *Aldine* cu urarea Stăneștilor : un număr din programul de radio, cu poza ocupînd întreaga pagină, iar în interior două colonite - dar două ! - semnate Valentin Protopopescu. M.S. mi-a scris că și pentru ea a constituit o surpriză, s-a dus să-i felicite pe cei de la Radio, a aflat că printre oamenii de acolo se află câțiva care... îmi dau o înaltă prețuire...

Mi-a mai trimis două numere - incomplete, se înțelege - din *Luceafărul*: unul din iulie, cu un text de Marin Mincu. Cam în acea perioadă a mai scris, tot el și tot în *Luceafărul* - dar și în *Cotidianul*. În al doilea are ea, M.S. o cronică la **Scrisuri**. Cu care ocazie aflu că cineva (cine ? nu cumva Brega ?) a deschis un site pe Internet. Mi-a mai trimis câteva pagini din Glodeanu, o notă din *Cultural*, alte câteva cu CV-ul lui Breban la nu știu care volum al său, în care își povestește viața lui cea disidentă, cot ca cot cu Goma (exagerez, dar nu prea - a se vedea edițiile din 2000 al volumelor **Animale bolnave** și **Bunavestire**, la Gramar). În fine, în *Universul cărții*, un interviu al M.S.

Ieri am scris, mulțumind pentru urări, înspre : Mariana Sipoș, Flori și Mircea Stănescu, Valerian Stan, Silvia Bogdan, Valentina Caraion.

Luni 16 octombrie 2000

Tot trohnit. Am pregătit 8 texte pentru Internet.

La TV. "Moldovenii sărbătoresc 2000 ani de când sunt creștini". Sper din toată inima să fi fost gazetarii analfabeți, altfel suntem creștini dinainte de nașterea lui Cristos, dacă admitem că s-a născut în anul 3... Dar chiar dacă nu... Ah, această boală a comunităților primitive: proto-cronita... Însă dacă Românii din regat sunt protocronistroși, Basarabeții mei sunt protocreștiniști. Și unii și alții (în două cuvinte : ambii doi) sunt niște protrogloidiștri. Amin. Dacă-i adevărat, ce și-or fi zis bourii : Rușii au sărbătorit milenarul (ca și Polonezii, ca și Ungurii), Armenii 1700 ani - hai să-i radem noi pe toți! Rotunjind cifra (ce mi-i un mileniu, ce mi-s două), dă 2000 ani. Atâta să fie ! Mai bine s-ar uita înspre lituanieni : aceștia abia prin secolul XIV au fost creștinați (dealtfel, folclorul și cronicarii noștri vorbesc despre Litva(ni) numindu-i «lifte» (pleonastizînd : «păgâne»), prin metateza observabilă și la, de-un paregzamplu : castravete, față de forma originară : crastavete.

Am trimis lui Frățilă un fax, aducîndu-i aminte că îmi datorează răspuns.

Un fel de a vorbi vorbe. Bine-bine, am domiciliul-stabil la Paris, dar, că veni vorba : unde mă trezesc eu ? La Paris (de să pretind să mi se răspundă la mesaje) ?

Marti 17 octombrie 2000

Parcă și mai bolnav. Incapabil decât să ascult muzică la radio.

Am scris undeva cum mă pregătisem de o emisiune de 24 ore, pe France Musique, cu Keith Jarrett ? Probabil, dar acum nu sînt în stare să caut, așa că risc să mă repet :

Desigur, eram interesat și de concertele lui de jazz, însă mai vîrtos de interpretările sale din clasici, în special din Bach. Eram oarecum sceptic - cât de "original" putea fi Jarrett în Bach ? Și mai decât Glenn Gould ? Dar Gould nu era original, ci doar personal - ca fiecare din marii interpreți : îi recunoști după două-trei măsuri, zici : e X, sau e Y, ori e Z... - interpretînd Bach sau Mozart sau Mahler sau Șostacovici...

Desîncântare, ca să eufemizez printr-un franțuzism "adaptat". Nici după un minut, nici după cinci Jarrett nu mi-a sunat a Bach (decât pe foarte departe, ca în "adaptările" pentru supermagazine, aeroporturi, gări... nu era, în "interpretarea" lui nici măcar... analitic, în sens pedagogic, adică rîrind ritmul, ca să înțeleagă și prostul clasei (dar mai ales ca să ușureze munca profesorului incapabil), tăind piesa în bucăți, în felii, ca salamul (întru o mai lesnicioasă înghițire) ; ci... "sintetic" în ce are mai rău geniul muzical țigănesc: lehamitea, plictiseala, deci, de la un moment dat, grăbirea, iuțirea (confundată cu virtuozitatea), care dă, fatal, ceea ce se cheamă rasoleală ; mai aproape de origine : bulibășeală..

Nu numai că nu mi-a plăcut Jarrett în Bach, dar mi-a displicut activ. Interpretarea lui era nu doar una slabă, ci una obraznică și insultantă. Mi-a fulgerat prin cap că omul e analfabet, adică nu halește bobite. Dar un țigan lăutar urechist, după ce înregistrează ce a auzit

trece la înfloricelit, încarcă un copăcel cu tot ce are (și mai și ciordește ce apucă), pune totul în crengile lui, pentru a 'podobi pomul lui de Crăciun. Or Jarrett nu are nici măcar această scuză : dintr-o familie de muzicieni culti, el însuși de formație cultă, a făcut conservatorul, deci știe scris-cititul (muzical). Dar oare numai fascinația jazz-ului (plauzibilă, posibilă) l-a determinat să abandoneze clasicul și să se dedice jazz-ului ? Nu cumva incapacitatea lui, structurală, de a da (compune, interpreta) o muzică "înghețată" prin faptul că a fost scrisă ? Prea mulți amatori de muzică (mâncători, dar nu și cunoscători) își imaginează jazz-ul ca muzica totalei improvizații. Firește, partea invenției - melodice, armonice, ritmice - pe loc (în timpul interpretării unei bucăți) nu este deloc de neglijat, numai că toți cei care au practicat cât de cât jazz-ul, fie și rudimentar, ca mine, la Făgăraș, după ce auziseră, la radio Rias Berlin, sașii noștri și ne fluieraseră... - știu că... improvizația nu este spontană ; că fusese căutată, gădilată, frământată, iar odată găsită: fixată.

Jaz-ul, chiar dacă a ajuns să fie notat, rămâne ceea ce a fost și rămâne : muzică populară, în sensul bun, adică : pentru a fi mai lesne memorizată, are nevoie de o multitudine de teme, scheme, motive, trucuri, chei, cârji - pentru memorizare.

Ceea ce rămâne fascinant în relațiile dintre muzicienii de jazz : să zicem că s-au găsit unite trei sau cinci persoane (ca să formeze un cvintet, formația cea mai rotundă): nu s-au văzut niciodată, nu i-au auzit pe alții cântînd (ziceam că sunt amatori cu toții, nu au înregistrări), dar este suficient ca unul din ei să anunțe - prin instrument - tema : toți ceilalți sunt pregătiți, măcar mental, măcar cu inima, dacă nu și cu talentul și experiența de interpreți. Spontaneitatea bine... preparată nu este un cusur, nu atentează deloc la... libertatea individului interpret. În formațiile de jazz, ca și în cele de cameră, liberă este... atmosfera, aerul.

Ceea ce nu se petrece în formațiile muzicale avînd dirijor : fanfara, orchestra simfonică și corul. Oricât ar fi dirijorul de "înăuntru" - nu se spune că el este primul-interpret ? - totuși, rămâne o anexă - fiindcă dictează (după partitură, după concepția lui despre muzică și viață). În fanfară, în cor, în orchestră, alta este plăcerea componentului - chiar faptul că se supune unui comandament superior. Mai există siguranța căpătată în interiorul unui corp (muzical), asemănător celui militar (formație), ca și celui social, național, profesional...

A trebuit să întrerup savanta-mi dizertațiune, iar acum nu mai pot reintra. Dacă ar fi să rezum - în două puncte :

1. Nu regret că nu m-am făcut compozitor, regret că nu am avut posibilitatea să frecventez, fie și ca foarte amator, o formație de jazz - la trompetă, se înțelege;

2. Jarrett este ascultabil în chestiile de jazz - dar nu mult, nu lung, fiindcă devine, nu învăluitoare-fermecătoare, ci de-a dreptul plictisitor.

Am citit pe undeva : i-a spus unui cunoscut și bun bachist că nu așa se cântă Bach ! Că Bach cel adevărat este numai cel propus de el.

Un măgar.

Vineri 20 octombrie 2000

Mă simt mai puțin foarte-rău. Astă-noapte am dormit aproape normal.

Am pregătit **Scrisuri** pentru internet. Filip încă nu a rezolvat “cheia”, dar speră că are să o stăpânească în curând.

Luni 23 octombrie 2000

Cartea începută în 2 octombrie merge ca... mănăstirea lui Manole: în fiecare nouă zi în care lucrez, o iau de la capăt. Ieri i-am găsit un fir conducător : Catherine. Ea va face legătura între toate insulele care altfel ar rămâne insule. Simt că de ieri, de când am pus mâna pe Catherine, sânt pe calea cea bună (sau : pe-aproape). Numai că fiind slăbit, istovit, bolnav, nu am putere să lucrez mai mult de o oră pe zi. Nostimada este că, în total au fost scrise vreo 20 pagini, însă reluând în fiecare zi, nu apuc să duc până la capătul provizoriu revizuirea, ceea ce m-ar îndreptăți să afirm că, în loc să înaintez, dau înapoi...

Ieri și azi am pregătit pentru internet Bibliografia (până în 1993).

Miercuri 25 octombrie 2000

S-a anunțat pentru mâine, la mine, un jurnalist de la TV Planète, în vederera unei emisiuni despre “scriitorul și angajamentul (politic)”, conceput de Hervé Claude. O să trăim și-o să vedem.

Joi 26 octombrie 2000

A trecut pe aici “recrutorul”. A rămas ca vineri 3 nov. la orele 15 să mă duc la ei, la studio, pentru înregistrare.

N-am mai lucrat la Catherine. Foarte, foarte obosit.

Vineri 27 octombrie 2000

Am primit de la D-na Slama-Cazacu o fotocopie după textul său din *Viața românească* (dar din ce lună?- că anul îl știu : ăsta). E primul, în românește, care mă discută în mod serios. Obiecțiile (care sunt serioase) nu mă supără : sunt făcute cu bună credință.

Am mai scris puțin la Catherine. Înaintînd prin regresie...

Sâmbătă 28 octombrie 2000

Veste foarte proastă : a telefonat Laszlo de la Cluj : Grigurcu e internat, într-o fază înaintată. “Are ce avea I.D. Sîrbu”. Dumnezeu să-l aibă în pază și să-l scutească de dureri.

Din fericire/ nefericire, vestea tristă a fost bruiată de “Rugămintea lui Laszlo” - iat-o :

«V-am telefonat ca să vă rog să nu-l mai înjurați pe Grigurcu».

Asta mi-o spune Laszlo ! Să fi uitat fulgerător tot ce știa despre mine și despre natura “înjurăturilor” mele ? Grigurcu i se va fi plâns,

folosind limba balcano-dunăreană, folosită și de Monica Lovinescu (“m-a înjurat cutare !”) - dreptul său. Însă Laszlo care știa că pe Grigurcu îl atacasem numai în replică la atacurile lui la adresa mea (din *Apostrof*, în 1992, în dialogul cu Melancu, atunci când îl apăra pe Breban ; din *România literară*, vara 1998, în chestiunea Caraion).

Ca să vezi : cine a reușit să tulbure durerea dispariției iminente a lui Grigurcu : Laszlo, băiatul cel deștept !

Ce pierdere - dacă dispare și Grigurcu...;

Ce pierdere - dacă Laszlo are să continue cum rău a început-o.

Mi-a telefonat cineva prezentându-se : Ion Știrbu. Că a citit câteva cărți de-ale mele, că i-au plăcut, că, trecînd prin Paris, ar fi vrut să mă vadă, să schimbăm câteva cuvinte.

Din păcate nu-l pot primi. Azi dimineață mi-a retelefonat Paul Schuster de la Berlin, să mă anunțe că are să vină încoace. L-am rugat să mă ierte, dar nu o să ne putem vedea.

Dealtfel, nu cred că am să mă pot duce luni, 30 nov. la Beaubourg, la manifestația împotriva lui Putin (organizată de Glucksmann). Și am îndoieli că în 3 nov mă voi putea duce la TV (Forum, nu Planète - sau poate sunt una-n alta, Dumnezeu să știe).

Azi dimineață am ieșit după cumpărături : nu i-i bine vacii nòst'e.

Nu, nu.

Mi-a scris Petru Cimpoesu o foarte frumoasă (a doua) epistolă.

NOIEMBRIE

Miercuri 1 noiembrie 2000

Am rasolit și luna octombrie - vine rândul noiembriei.

Nu am făcut mare brânză între timp.

Decât că luni mi-am adunat puterile pe care nu le mai am și m-am dus la manifestația pentru Cecenia. A fost exact așa cum prevedeam și îi spu-neam Anei că are să fie: nu am recunoscut pe nimeni-nimeni dintre manifestanții perioadei glorioase ; pe nimeni-nimeni dintre jurnaliști acelor timpuri. Doar Glucksmann - ca un stâlp, ca un reproș. Ca memoria vremurilor trecute. Ca o stafie. Nu, el nu a obosit, nu s-a "demobilizat" - atât doar că a îmbătrânit. Și el !

Mâine este aniversara lui Filip.

Mă aștept din moment în moment ca Laszlo să-mi telefoneze, anunțându-mi vestea cumplită.

Seara. A trecut Victor Lupan pe la noi. Mi-a adus - cu împrumut, în vederea copierii - simfoniile lui Mahler. Printre altele.

A fost la Moscova. Cică toți "oamenii de bine" din Rusia sunt cu Putin. Și că "toți liberalii" sunt împotriva bisericii. Am înțeles ce am înțeles.

La prânz mi-a telefonat o româncă stabilită în Franța, Carmen Benedicta Amboise. Are să-mi trimită o carte de proză.

Vineri 3 noiembrie 2000

Zi plină - și grea : prin poștă mi-a venit o scrisoarea de la Denis Dussart, fiul lui Etienne. Mă întreabă care a fost motivul răcelii" din tatăl său și mine. I-am răspuns.

Un plic de la Mariana Sipoș, plin cu tăieturi din *Contemporanul* breban. Se poate observa că Puiu Coniricu își publică opera vieții lui, nu Corespon-dența în general, ci scrisorile altora adresate lui. Astfel apar scrisorile pe care i le trimisesem la Paris, în 1971-73. Asta este cu acest băiat fost deștept, căzut la patima prostiei de cum a încercat să iasă din infanțitate.

Am fost la TV Forum. S-a înregistrat o dezbatere despre "scriitorii angajați". Nu a fost chiar atât de proastă. Păcat că e cablată, deci aproape nimeni nu o privește.

Marti 7 noiembrie 2000

N-am mai scris. N-am mai putut. La mine, "inspirațiunea" vine în bună parte din forța fizică. Dacă am rezistență la stat-și-scris, atunci scriu, nu doar mai-mult, ci și mai puțin rău. Fiindcă timpul de scris nu mi-e fragmentat, la urma urmei : anihilat - de nevoia de a mă odihni. O jumătate de oră - hai trei sferturi ? Dar abia intru în el (scris), abia mă încălzesc și, nemaivînd rezistență fizică (spatele, spatele...), trebuie să întrerup. Or întreruperea nu mai este o recreație - de zece minute, de o jumătate de ceas - ci restul zilei.

Asta este bătrânețea asociată cu boala.

Mai fac eu câte o tentativă - dar nu mă mulțumește rezultatul. Se vede că am terminat de scris tot ce aveam de scris.

Luni 13 noiembrie 2000

Sâmbătă am primit scrisoare de la Fănel Davidescu. A provocat asta :

Paris 11 noiembrie 2000

Dragă Domnule Radu Mareș

Mi-a scris Ștefan Davidescu, anunțându-mi marea bucurie : Dacia are de gând să editeze mărturia sa. Ca dovadă că este realitate nu vis, mi-a trimis, în fotocopie, atât o scrisoare a Ruxandrei Cesereanu către el, cât și răspunsul lui.

Iată ce scrie Ruxandra Cesereanu - citez :

“Stimate domnule Ștefan-Ioan Davidescu,

“Mă numesc Ruxandra Cesereanu și voi coordona colecția «Gulag» în cadrul editurii Dacia. Domnul Radu Mareș mi-a înmînat manuscrisul dumneavoastră pe care trebuie să-l prefățez” - etc etc.

Îmi aduc aminte că mi-ați propus nu de mult o astfel de colecție. Cum era firesc, v-am mulțumit și am declinat invitația: nu se poate conduce de la Paris o astfel de importantă colecție (fiindcă are legături directe cu istoria acestui neam fără hârtii). V-am promis, atât colaborarea mea ca un fel de... consilier-la-cerere, ca aducător de autori și cărți de mărturie și, eventual, ca prefăcător. Vi i-am propus de Ștefan Davidescu, pe Vasile Baghiu (senior), pe Johann Urwich, pe Dumitru Mircescu. Totodată am promis, pentru volumul de mărturie al lui Ștefan Davidescu, un text de prezentare.

Neavînd de reclamat nici postul de “coordonator de colecție”, nici de “prefăcător” al volumelor editate, vă declar că pe mine nu mă deranjează nici cât negru sub unghie faptul că i-ați încredințat o asemenea extrem de importantă colecție Ruxandrei Cesereanu. Fiecare va da sama de ale sale.

Mă contrariază însă faptul că prietenul meu Radu Mareș :

1. Uitînd că eu l-am adus pe Davidescu la Dacia ; uitînd că promisesem eu un text de prezentare, încredințează altcuiva redactarea prefetei ;

2. Nețînînd seama că termenul “Gulag” este cu totul impropriu, atât limbii române cât și realităților carcerale românești, numește astfel o colecție adunînd mărturie ale românilor, scrise în limba română, pentru români.

Nici un deținut politic român din închisorile românești nu a folosit termenul *gulag* ; nici acei români care au avut nefericirea să cunoască lumea carcerală rusească (dintre ei chiar Vasile Baghiu - dar și Aurel State și Johann Urwich - care multe lacrimi au vărsat prin zăpezile Siberiei. Pot depune mărturie din familie : tatăl meu nu a vorbit niciodată de gulag. Nici rușii nu foloseau *gulag* pentru : închisoare, detenție, pușcărie, temniță, etc, ci: *lagher* (lagăr). Soljenițan a lansat termenul în contextul : “Arhipelagul Gulag” (echivalentul - nu traducerea ! - în românește ar fi : “Arhipelagul MAI”).

Dragă Domnule Radu Mareș,

Vă propun :

- să găsiți neapărat alt nume pentru colecție ;

- în cazul în care sunteți decis să-l editați pe Davidescu, vă rog să-mi dați un semnal (postal, telefonic, faxic) - pentru a vă trimite textul de prezentare promis.

Cu care ocazie îmi veți da și mie o veste bună în legătură cu volumul de

publicistică, **Butelii aruncate în mare** ; și cu **Jurnal '999**.

Aștept cu nerăbdare. Prietenia lui

Paul Goma

Mărti 14 noiembrie 2000

Am senzația că am prins un fir. Vorbesc de carte. Mai știi : s-ar putea să-mi facă figura și să reușească !Mi s-a înălțat puțin inima din pantaloni, unde căzuse. De când n-am mai comis ficție ? De la Altina-Lethina - adică din 1997. Trei ani. Trei - dar ani.

Joi 16 noiembrie 2000

Ieri nu am scris nimic, însă azi am despotmolit partea a II-a.

Frățilă mi-a transmis prin fax că Sabina... are să apară în ianuarie... Nici un răspuns privitor la ediția de autor. Dar următoarea va fi **Gherla-Lătești**.

Duminică 19 noiembrie 2000

Târîș-grăpiș am scris la **Catherine II** 11 pagini, ceea ce pentru mine acesta de acum e o performanță. Printre picături am tâmplărit la un fel de "bibliotecă" pentru flori. Care va juca rol și de seră pentru iarnă - și de paravan opritor de efluvii africane dinspre apartamentul din stânga - și cel de la dreapta pute de te pune în genunchi, însă cum vântul bate de la stânga spre dreapta (cum stau pe balcon)...

Luni 20 noiembrie 2000

Am terminat "biblioteca de flori". Am montat-o și am fixat-o pe balustrada (de ciment, lată de 33 cm) a balconului, în stânga. După amiază am dormit ca o vită; din când în când mi-eram un sfert de ochi și-mi ziceam în sinea mea, cea dormoasă : «Ce bine-i când ești obosit de efort fizic !»

Mi-a trimis Niculiță două mesaje prin internet :

Că ALL s-a apucat să culeagă **Sabina** după hârtie - cică nu au reușit să descifreze laser-discul cu lucrul meu. Fie și așa. Al doilea mesaj : că Stoiciu s-a plâns : la *Cotidianul* a fost înregistrată somația tribunalului pentru... Efremovici. În 2001.

Vineri 24 noiembrie 2000

Am încheiat (peste rând) cartea. Sperînd ca, la reluare, să o umflu puțin (așa are 49 pagini). Nu cred că e o bună metodă, dar sunt prea ostent ca să încerc o ducere a ei mai încolo. Dealtfel au fost cărți pe care le-am scris începînd cu finalul (**Ușa...**).

DECEMBRIE

Sâmbătă 2 decembrie

Am înaintat - în genunchi - până la pag. 60. Nu sânt mulțumit de ce a ieșit, dar sper într-o viitoare ameliorare.

Bolile bântuie puternic în casa noastră. O să le supraviețuim.

Vineri 15 decembrie 2000

Azi a ieșit Ana din spital, după o săptămână la Sâlpetrière.

Oarecum reparată pe la inimă.

N-am mai lucrat. N-am mai făcut nimic.

Duminică 17 decembrie 2000

Azi am terminat, în sfârșit textul de mai jos. Am pus câteva exemplare în plicuri - am să le expediez mâine.

[*Vezi textul integral ("Să fie interzis electoratul !"* în **Butelii...** 2000)]

Duminică 24 decembrie 2000

Dacă nu ar fi existat textul de mai înainte, decembrie ar fi fost golaș. Ana a fost la spital. I s-a descoperit... un infarct foarte vechi. Ea crede că acesta s-a produs în mai 1977, când, la seci, în biroul de anchetă, după mutrele lor înțelese că mie mi se întâmplase ceva - poate chiar murisem.

Ca să vezi : atâte încercări a suferit, biata, încât nu mai știe când ar fi putut să facă infarctul.

Acum e mai bine. Sperăm să fie cu adevărat bine.

Filip a plecat la munte, ieri - în Savoia.

Sâmbătă 30 decembrie 2000

Azi - spre seară - am terminat **Profil**, textul început de ziua mea, în 2 octombrie. Nu credeam că mai apuc să-l conduc spre o formă avînd un sfârșit - iată că am reușit, chiar dacă îl consider doar o variantă.

Destul de satisfăcut. Nu atât pentru reușita estetică. Mai degrabă pentru că, la vârsta, la uzura mea, la necazurile înconjurătoare, am tras targa pe uscat și am scos textul la un capăt.

Ieri a telefonat Laszlo de la Cluj : că Grigurcu a fost retransportat la Tg. Jiu, că e rău bolnav - dar citește, scrie (dictează ?) ; deasemeni, că îi apare zilele acestea, la Paralela 45, traducerea din Queneau, **Zazie dans le metro** (acum am vorbit tot de Laszlo).

Așteptăm ca Filip să ne dea un semn de viață după întoarcerea de la munte.

Duminică 31 decembrie 2000

Închei acest jurnal : ultima zi din an, din secol, din mileniu.
Cu speranța mereu înnoită că... viitorul ne va fi mai îngăduitor.
Pe mâine !
Pe la anul !
Pe la secolul XXI !
Pe (la) mileniul III !

P a u l G o m a

J U R N A L 2 0 0 1

I A N U A R I E

Luni 1 ianuarie 2001

Am tras un exemplar din **Profil** - scurtat.

Joi 11 ianuarie 2001

I-am dat (ieri) lui Victor Lupan un exemplar din dactilograma **Profil**. Om trăi și-om vidè.

Am mari - și permanente - dureri în umărul stâng. Am făcut o radiografie, am făcut și prima infiltrațiune - fără efect.

Am răspuns Doinei Cornea :

Paris 11 ianuarie 2001

Stimată Doamnă Doina Cornea,

În 11 decembrie 2000 v-am trimis și Dvs. - întru informare - o copie a textului **“Să fie interzis electoratul !”** Neavînd obiceiul să vorbesc pe dindos, spun ce am de spus pe față, negru pe alb - să rămână.

Desigur, nu mă așteptam să-l primiți cu satisfacție, nici să mă felicitați pentru el ; bănuiam că vă veți simți atinsă de pasajele critice în care vă pomenesc numele. Mă așteptam să-mi răspundeți la obiecțiile formulate - fie explicîndu-mi că nu înțelesesem cutare bună-intenție a Domniei Voastre, fie explicîndu-vă erorile comise din 1990.

Spre neplăcerea mea, scrisoarea prin care ați răspuns mi s-a arătat a fi gândită și așternută pe hârtie într-un moment de absență, de netrezie a spiritului. De aici, inexactitățile de informație și strâmbătățile de logică. O reproduc, fără permisiune : sânteți persoană publică, reacția Dvs. la un text publicistic trebuie să fie public(at)ă:

“Stimate Domnule Paul Goma,

“V-am recunoscut întotdeauna meritele. Am recunoscut și faptul că actele Dumneavoastră de rezistență m-au instruit. Dar ați părăsit România când represaliile s-au abătut și asupra familiei Dumneavoastră.

“Securitatea mi-a dat și mie un pașaport pentru a scăpa de mine. Eu m-am întors și mi-am continuat lupta, sprijinită de fiul meu, de neclintirea lui sub amenințări. Am fost amândoi arestați săptămâni în șir, dați afară din servicii (el, cu doi copii mici), umiliți, bătuți, scuipați, rezistînd, totuși aici, în România, până la capăt. A-ți vedea propriul fiu în închisoare e mai cumplit decât moartea, vă asigur.

“Fie și numai din aceste motive, nu permit nimănui să mă ia peste picior.

*“(…) Poate o mică lectură din Mgr. Vladimir Ghika : **Pensées pour la suite des jours** (Editions Beauchêne) nu ne-ar strica nici unuia dintre noi, acum, în prag de mileniu.*

“Cu cordialitate,

“Doina Cornea”

Mulțumindu-vă pentru recomandarea bibliografică (deși mai în stil ar fi fost : “o mica lecturică”), observ : nu era necesar să-mi recunoașteți meritele, nici actele de rezistență [care] v-ar fi instruit. Elementar-necesar ar fi fost să respectați adevărul, să nu inventați, să nu vehiculați elemente extrase din scurta-mi biografie, autori : versificatorul cincisutist Ion Brad - bolșevicul de ieri, misticul de azi - în colaborare cu legionarul-securist ceaușisto-iliist I.C. Drăgan, ambii secretariați de cunoscutul izvor manolescian M. Pelin (cea potrivit căreia m-ar chema Efremovici, aș fi ovreu rus, în 1956 aș fi fost arestat pentru furt și viol...). Altfel de unde ați scos “informația” că aș fi părăsit România abia când represaliile s-au abătut și asupra familiei mele? Dar ce știți Dvs. despre familia mea? Nimic, în ciuda repetatelor declarații că îmi cunoașteți faptele de viață și de scris. Și : de unde până unde pretenția de unicitate a întoarcerii Dvs. dintr-o călătorie în Occident și “a continuării luptei”? Și eu fusesem în Occident, în 1972, mă întorsesem, dar nu mă lăudasem, deși în 1977 am fost re-re-arestat.

În mai multe rânduri, în presă, în volume de interviuri ați afirmat, imprudentă că știți cine sânt și ce am făcut - o declarați în volumul **Fața nevăzută a lucrurilor**, Dacia, 1999, o repetați și în primele două propozițiuni ale scrisorii citate mai sus. Numai că prin treia (cea începînd, neîntâmplător, cu adversativul “dar”), porniți la contratacuri fără obiect, încercați diversiuni, continuați cu debitare de neadevăruri manifeste, scărpițați coarda sentimentală a nefericirilor familiei Dvs. (așezîndu-le în opoziție cu “fericirile” familiei mele), pentru a încheia “ideea” cu asigurarea - adresată mie: “a-ți vedea propriul fiu în închisoare e mai cumplit decât moartea” - ceea ce, veți conveni, este o formulare de o perfectă improprie-tate (și de un răsunător hodoronc-tronc).

Fiecare dă seama de ale sale, deci și Dvs., Doina Cornea veți da seama de fiecare cuvânt rostit, scris.

După ce ați povestit, fără necesitate, tragedia familiei Dvs., după ce ați comparat-o abuziv cu a familiei mele, ați tras o concluzie fără legătură cu premisele (vă reamintesc : “dialogul” pornise de la textul meu “**Să fie interzis electoratul!**”, nu de la alt text ori pretext)- astfel:

“Fie și numai din aceste motive, nu permit nimănui să mă ia peste picior”.

Foarte bine că nu permiteți (unde am ajunge?). Dar cui vă adresați, Doamnă, când îmi scrieți asta ? Cine v-a luat peste picior ? Eu, unul, nu. Eu v-am luat... în serios, totdeauna. În bună limbă românească a lua peste picior pe cineva înseamnă a-ți bate joc de acela, a-l ironiza. Or eu am făcut altceva - cu seriozitate, cu gravitate (recunosc : și cu patetism) : v-am criticat, Stimată Doamnă. Am afirmat că unele din actele Dvs. de după 1990, au fost mult păgubitoare comunității românești, prin confuzia ce ați semănat - conștient sau ba - în spiritele și așa dezorientate ale compatrioților noștri. Iată-le pe cele mai evidente :

- Să admitem că intrarea Dvs. în FSN nu a fost o eroare : ca mulți alții ați fost înșelată, abuzată. Ați demisionat după patru săptămâni (nu după câteva zile cum greșit scrisesem în textul “**Să fie interzis electoratul!**”

- O gafă (devenită eroare) a Dvs., Doamnă a fost, în 1990, participarea la o masă rotundă, în sediul proaspătului GDS, în jurul unui personaj tulbure (eufemism): Măgureanu. Că un vânjos combatant al comunismului și al securismului încă din neagra ilegalitate precum filosoful-la-român Liiceanu (inițiatorul întâlnirii) avea interesul să se pună bine cu noul mânuitor al Vechiului Ciomag - de înțeles; că “moderator” a fost un băiat speriat de avioane (Kleininger, cel convins că moartea se alungă : atingînd-o), de înțeles; că a participat și tovarășul Pavel Cîmpeanu - de înțeles, doar se puneau bazele reconcilierii naționale (pupături Piața Endependenți între victime și călăi) teoretizată de vânzători de frate și de nație : Pleșu, Buzura - cu puțin efort (și multă greutate) iarăși era de așteptat. Dar că se aflau de față victime ale securității : Gabriel Andreescu, Radu Filipescu și Doina Cornea - este greu de reali-

zat. Toți locuitorii Lagărului Comunist știu : cu securitatea nu se dialoghează : ea te anchetează, te terorizează, dar tu nu angajezi de bună-voie “discuții civilizate” cu monștrii care ne-au chinuit patru decenii încheiate! Să admitem că ați fost - ca și în FSN - atrasă într-o capcană. De ce nu ați protestat public atunci când v-ați dat seama că ați fost folosită (de Liiceanu, de Măgureanu)? Cum v-ați simțit în-conversație, mă rog frumos, cu astaloșul participant la “procesul” lui Ceaușescu? Înseamnă că v-ați lăudat când ați afirmat că fusesetăi arestată - câte săptămâni? câte luni? câți ani?- pentru a vă îngădui să dialogați, picior peste picior, la o cafeluță, cu Organul care patruzeci de ani a monologat, martirizând milioane de români, cu ciomagul? În numele cui ați dat mâna de ajutor la spoirea fațadei mâncată de lepră a Organului?, la cârpocirea imaginii roasă de sfrenție a noului bulibașă al securității, a complotistului kaghebit purtând numele conspirativ: Măgureanu ? Ați aflat, desigur : după Marea Întâlnire de la Iazul-GDS, urdoarea măguristă declara : securitatea s-a schimbat, iată dovada : el însuși “dialogase” cu însușea Doina Cornea ! (presupusul călău cu o adevărată victimă) ; și că el îi spusese : “Doamnă” și că Doina Cornea, în loc să-i întoarcă spațele (mai creștinește ar fi fost dacă i-ar fi ars o pereche de palme, fie acelea și simbolice), îi răspunsese cu “Domnule Măgureanu” - culmea fiind că el, javra imundă, nu mințea : relatarea din revista 22 a confirmat acest... rău-mirositor adevăr.

Dacă îmi veți replica : “M-am purtat civilizată cu un om...”, vă voi răspunde :

Nu aveți decât să vă purtați “civilizat, cu un om”, între patru ochi ori între patru pereți, în casa Dvs. - nu în public. În numele cui v-ați purtat civilizată cu un criminal reprezentant de vârf al unei instituții criminale ? În numele sutelor de mii de nevinovați chinuți de Organ ? Să zicem că de la cei asasinați de Securitate nu ați putut cere permisiunea - dar de la cei în viață ? Cu cine, dintre adevăratele victime v-ați consultat, înainte de a dialoga cu bestiile securiste ?, înainte de a-i domni pe tovarășii eterni ? Cu C. Coposu ?

- Am ajuns și aici. Ați avut nevoie de un deceniu încheiat până să vă hotărâți să deschideți gura, să spuneți doar o părțică din adevărul despre C. Coposu.

Este adevărat : nu toți Românii știau - ca mine, de pildă, încă din 1977 - că C. Coposu (și Noica și Stăniloie și Carandino și Țuțea și Ernest Bernea și Quintus) nu făceau un pas fără să-l raporteze la Securitate, fără să ceară bilet de voie pentru următorul. Însă Dumneavoastră, Doamnă, ați colaborat cu el, ați fost în apropierea lui începând din 13 martie 1990. Ați remarcat - contrariul ar fi fost de mirare - că **C. Coposu nu voia ca partidul său să câștige alegerile** - nu v-ați întrebat : **de ce ?** ; ați băgat de seamă că în jurul lui C. Coposu mișunau tot felul de mocofani securiști, cel mai apropiat fiindu-i chiar Astaloș - nu v-ați întrebat : în virtutea cărui legământ? Să fi fost numai conjudețenitatea? Au să fi fost înrudirea cu odiosul personaj?

Iar dacă ați constatat că C. Coposu nu este cel din icoana de almanah (“Seniorul”, “Tatăl Nației”), ci un biet om, victimă tragică a Securității, jucând cum îi cânta Fanfara MAI (deschiderea porților PNT-ului pentru toți bandiții : milițieni, activiști, securiști - dar împiedecând intrarea tinerilor ; desemnarea drept candidat la prezidențialele din 1996 a unui om al securității: Emil Constantinescu) de ce nu v-ați dezangajat ? De ce nu ați făcut ceea ce trebuiau să facă victimele comuniștilor, și nu tot comuniștii-securiștii prin uneltele lor docile Coposu, Quintus, Cîmpeanu, Diaconescu, Constantinescu - și altele?

Să nu fi știut cine este și ce hram poartă Constantinescu în 1995, când, dimpreună cu activista de partid, tovarășa noastră a tutulor Zoe Petre confecționase pe măsură și la comandă la Universitatea din București o catedră de sociologie pentru uzul exclusiv al reputatului sociolog, conjudețean al lui Coposu, așa-zisul Măgureanu? Într-atât să o fi lucrat pe bine-educata Doina Cornea respectul față de mai-vârșnici, încât să rămână credincioasă trădării de frate și minciunii întrupată de C. Coposu, persoană rău-voitoare, ființă rău-făcătoare (cum, de ce? - dar e limpede : pentru că lucra pentru Securitate! - **rezultatele lucrării s-au văzut la alegerile**

recente), decât să treacă apa, pe malul opus, cel al adevărului ?

Ceea ce s-a petrecut cu Dvs., Doamnă, după alegerea lui Constantinescu nu a fost decât un neîntrerupt și lamentabil coboriș de pe urma căruia veți rămâne în istoria gândirii politico-morale românești, nu ca inventatoare, ci ca utilizatoare până la urzeală a profundeii cugetări (sub formă interogativă):

«*Avem altul mai bun ?*» - pur produs al gândirii de beton armat, exprimată printr-o limbă de salcâm veritabil.

Buna-creștere-din-familie a Doinei Cornea s-a dovedit a fi nocivă fidelitate față de feloni care au înșelat-o - n-ar fi fost o catastrofă, dacă aceiași n-ar fi au înșelat întreaga țară: Coposu, Constantinescu. (N-am să mă ostenesc să pun pe două coloane promisiunile candidatului Constantinescu și materializarea lor de către președintele ales).

Fidelitatea față de rău nu este decât complicitate la răul făcut.

Paranteză basarabeană : în 1995, pe patul de moarte fiind, C. Coposu a dat cuvânt de ordine țărăniștilor - și celor din exil - de **a nu permite sub nici o formă, în organizațiile PNT, discutarea, în timpul campaniei electorale, a problemei Basarabiei**. Așa știind lucrurile, nu am văzut vreo abatere de la "doctrina Coposu" în încheierea Tratatului cu Ucraina, susținut voios de GDS (deci și de Doina Cornea, nu doar de Gabriel Andreescu și de Zoe Petre), semnat de Constantinescu.

Nu doar ca basarabean, consider faptul : idiotie fără seamăn ; actul : trădare națională.

De aici până la Chestia din 30 noiembrie 2000 - prezentată drept: "**Apelul GDS - Votați împotriva dictaturii !**" care a cerut românilor să-l voteze pe... Iliescu nu a mai fost decât un pas. Pe care Doina Cornea, sprintenă, dezinvoltă, l-a făcut.

Și se miră de mirarea mea...

Paul Goma

Sâmbătă 13 ianuarie 2001

Azi mi-a venit, așa, o idèi' (măi fimèi) : să scriu o carte din materialul - muzical - lăsat la o parte din **Profil**. Încă nu am o idee (!) limpede cum o să fac. Dar nu-i nimic : am să mă coiesc,/ până la urmă am să gășesc.

Azi-noapte a înghețat apa într-un vas, pe balcon.

Joi 18 ianuarie 2001

Am scris vreo 20 pagini din **Infarct**.

Nu pot povesti cum am scris. Nu am ce. Nu se poate povesti. Lucrez la cartea asta ca la o. Ca la un. Și nu gășesc comparație. Mai aproape ar fi : ca la montajul unui film (habar n-am cum se montează un film, dar am căutat ceva cât mai prozaic : și mai meșteșugăresc).

Mă doare rău umărul drept - de o lună încheiată. Sânt la a doua infiltrație ; săptămâna viitoare : a treia, apoi reeducare (!).

Vineri 26 ianuarie 2000

Am terminat-o cu reumatololoaga - ce muiere acroasă ! Măine merg la kine', să mă manipuleze pe la umăr.

Ieri, la îndemnul Ștefanei Bianu și al lui Culică, am redactat și eu un protest - iată-l :

Paul Goma,
27-29 rue Bisson 75020 Paris

Paris, 25 ianuarie 2001

Către
Părintele Vicar Petre Popescu,
Preoții slujitori ai Bisericii Sfinții Arhangheli
precum și către Consilierii APCOR și AEORHFR

C o n t e s t a Ț i e :

Subsemnatul Paul Goma, membru al APCOR și AEORHFR contest rezultatele anunțate ca urmare a alegerilor din 14 ianuarie 2001.

Cer grabnica re-verificare a documentelor de votare, inclusiv a listei de prezenți și reprezentanți electori pe baza dosarelor conținând cererile de înscriere. Această re-verificare va fi operată în prezența unui huissier de justiție (plătit de contestatari).

P.S. Spectacolele asigurate, atât în reuniunea premergătoare alegerilor, precum și în decursul galei alegerilor propriu zise mi-au provocat (din păcate, nu doar mie) teama că ceea ce s-a întâmplat în țară, în noiembrie-decembrie 2000 nu este un accident. Re-încăunarea unui criminal cu mâinile pline de sânge, doar la un deceniu de la comiterea abominabilelor fapte se arată a fi consecința tragică a unui proces de analfabetizare, de cretinizare, de des-umanizare a românilor - și a cărui urmare va fi descurajarea totală a celor care crezuseră, militaseră, își sacrificaseră sănătatea-libertate - pentru o **identitate românească**.

Degradarea, decăderea prea-multor compatrioți - din țară, din exil - începînd de la "revoluția" din 1989 este, vai, evidentă pentru cei care au mai rămas lucizi.

Biserica românească din Paris (am pus-o la singular, fiindcă până azi, 25 ianuarie 2001, la singular supraviețuiește) a fost, pe timpul lui Dej și al lui Ceaușescu ținta privilegiată a Securității precum și a auxiliarilor ei, fie exilați, fie comisvoiajori culturali. Pentru păstrarea ei, ca unic loc de adunare a românilor anticomuniști, s-au dus lupte de stradă, prieteni, camarazi de decenii s-au sfâșiat și s-au despărțit. Ultima tentativă vizibilă a fost "vizita" criminalului Iliescu însoțit de auxiliarii securiști Hăulică și Virgil Tănase, la invitația de taină a tovarășilor popi cu epoieți de atunci și a unor foști anti-comuniști, ca soții Stolojan, deveniți, după 89 navetiști ai Ambasadei RSR.

Credeam, speram că intimidăți de scandalul "vizitei", exilații credincioși frecventatori ai bisericii nu vor mai da ajutor colonizatorilor comunisto-securiști ai credinței. Prestația - publică - a domnilor Perifan, Caracota și a Doamnei Predelean a dovedit că mă înșelasem.

Ce anume îi mână pe cei pomeniți mai sus să se comporte astfel încât să încalce simultan Codul Moral Religios al unui lăcaș al Domnului, Codul Laic al unor persoane presupus civilizate, europene - dar statutele?, dar Preambului Regulamentului Eparhiei, unde scrie limpede : ne vom întoarce la Biserica Mamă atunci când va dispărea comunismul și comuniștii din România (cu tot cu popii, mitropoliții, patriarhii cu epoieți) - nu mai devreme? Altfel cum poate fi explicată excluderea, în secret (!) a unui secretar : D-l George Culică, om care, vreme de decenii, a fost prezent, a lucrat și a apărat puritatea necomunistă a bisericii de năvălitorii securiști ai Patriarhiei (în fine : ai Secției Culte a C.C. al PCR)? Cum poate fi judecat altfel decât cu oroare și cu greață "tratamentul" la care au fost supuși din partea triumviratului trivialo-agresiv Perifan-Caracota-Predeleanu persoane întru totul respectabile ca

D-na Ștefana Bianu ?; oameni care au suferit închisorile comuniste ca Dl. Remus Radina (câte minute de închisoare au făcut D-nii Perifan și Caracota ?, dar Dna Predeleanu [să zicem în 1956, în timpul Revoluției Maghiare]?- ardem de curiozitate să le aflăm faptele de arme anticomuniste) - urmez, deci : Ce îi va fi mândru pe acești ambițioși pe centimetru pătrat, agitații într-un borcan, pe acești înalt-calificați "lucrători" pe la spate, să dea din mâini și din picioare, să falsifice documente în cel mai pur stil comunist, să-i insulte, să-i terorizeze verbal pe cei care nu sunt de acord cu ei - și să aștepte ca "adversarul" (noi ? să se privească în oglindă !) să cadă în capcana provocărilor puse la cale după o strategie curat-bolșevică ?

Este momentul ca acești "cruciați" (altfel născuți ortodocși...) să-și facă publice și publicate convingerile lor religioase și politice.

Care va fi "câștigul" obținut cu prețul acestor manevre nedemne? Cucerirea puterii ? Care putere omenească - în Casa Domnului ?

Îl rog pe Părintele Vicar Popescu să explice, pentru inocenți ca alde mine, în ce constă realitatea "puterii" exercitată de Perifan-Caracota-Predeleanu la biserica română de la Paris ? **În numele cui** o pun în aplicare - și **în ce scop**?- n-or să pretindă că întru re-creștinarea descresținaților noștri compatrioți de ambe sexe!

Eu văd, nu un "fruct" al acestei terori dublată de provocare (încă odată: de sorginte bolșevică), ci, vai, un rezultat - în doi timpi :

1. Dezgustați de manevrele mizerabile, de minciunile sfruntate, de tentativele de manipulare de cea mai joasă extracție, la care s-au dat Perifan, Caracota, Predeleanu ; îngrețoșați de comportamentul obraznic, isteric, de insultele mitocane proferate de Perifan și de Predeleanu la adresa unor colegi de-ai lor din consilii - între zidurile unei biserici - mulți dintre credincioși vor prefera să rămână a se ruga în casele lor, din moment ce Casa Domnului din rue St. Jean de Beauvais a fost transformată în sediul unei oarecari chestii comerciale, proprietari : Perifan&Caracota - clan respins și de aromâni ;

2. Pe terenul șubrezit, Iliescu și ai săi tovarăși de la Patriarhia bucureșteană, precum și securimea thracoloră cantonată în bunkerul de pe rue de l'Exposition, nu vor avea decât să culeagă ce au semănat "anticomuniștii" Perifan, Caracota, Predeleanu și alți aburiți, obosiți de cât au tot rezistat ei comunismului - prin absență de pe lumea asta...

Și tot două sunt criteriile după care poate fi judecat un frecventator al Bisericii, fie membru simplu, fie consilier APCOR, AEORHFR:

a. Are el, nu doar convingeri intime, ci *comportament creștinesc*?

b. Are el, nu doar în vorbe, ci în fapte, o *atitudine anticomunistă, antise-curistă, întru păstrarea libertății Bisericii române de la Paris* ?

Sunt convins : complotiștii, colonizatorii - îi mai numesc o dată : Perifan, Caracota, Predeleanu - nu îndeplinesc aceste necesare condiții.

Atrag atenția : tot ce am "profețit" în rău - după un an, după cinci, după două decenii, s-a adeverit.

Deie Domnul să mă înșel de astă dată. Ar fi timpul.

Paul Goma

P.P.S. 30 ianuarie 2001 :

Profitând de **tăcerea publică** a contestatarilor, contestații Perifan, Caracota, Predeleanu au redactat un fel de proces-verbal în care este tăcut (deci : contestat) conflictul în general, iar în special nu sunt pomenite contestațiile Ștefanei Bianu, a lui George Culică, a lui Remus Radina, a mea - și a altora.

Ce spuneam - când spuneam despre "anticomuniștii" numiți mai sus : au o mentalitate primitivă, magică (crezând că, dacă ei nu consemnează un **fapt**, acela nici nu există), un comportament iresponsabil, asocial, o atitudine necivică; iar metodele lor sunt, firește, totalitare (citește : bolșevice). În mărginirea lor au scontat, ca și Securitatea, pe tăcerea victimelor. Ei bine, să nu mai sconteze. P.G.

Marti 30 ianuarie 2001

Am mai scris câte ceva la **Infarct**. Ne semnificativ. Am trecut la partea a II-a (prima = cca 30 pagini). (...)

Seara : telefonează Caracota. Mă ia de la început foarte tare : că el (corect ar fi fost : Perifan și el) m-a ajutat la mutare, în 1996, dar eu am “dat cu căcat în ei”... Extrem de sigur pe sine și pe tactica de intimidare (lovești tu primul, iute și tare, să-l năucești pe adversar...). În continuare, reproșuri : că de ce am scris aia (contestația) ?; că, dac-am scris-o, de ce am difuzat-o ?; de ce n-am vorbit cu el întâi, să-mi explice ceea ce nu pricepusem - dar acuzasem !

Când am prins o pauză de respirația a lui, am spus : este adevărat, Perifan și cu el m-au ajutat într-un moment greu. Pentru asta le-am mulțumit direct și am recunoscut în scris (în **Alte jurnale**), însă o face-re-de-bine nu îl cumpără pe celălalt, obligându-l să tacă din gură atunci când binefăcătorul face un act reprobabil. La asta a mormăit, m-a întrebat unde am scris eu aia, i-am repetat, el a zis că nu a citit, eu am zis că ceea ce nu a citit el există, totuși... Apoi el a ridicat iar gla-sul, în chestiunea difuzării contestației (trebuia să-i dau lui un tele- fon, să lămurim lucrurile între noi...)

I-am atras atenția că înregistrez convorbirea telefonică. A început prin a zice că lui nu-i pasă - dar a tras-o pe : «Dar de ce înregistrați ?» (era prima oară când mă dumneavoastrea, până atunci folosea : “dumneata”-ul neaș, cel descalificativ). I-am explicat : ca să rămână o probă că X a zis așa, în ziua cutare și nu altfel, cum pretinde după un timp... M-a întrebat, după o pauză, ce fac cu înregistrările. I-am răspuns că le transcriu și le public - în articole, în cărți...

A scăzut cu două tonuri. Chiar dacă se arăta în continuare agresiv, o dădea acum mai degrabă pe coarda reproșului îndurerat decât pe a amenințărilor.

În final i-am spus : dacă se va dovedi că i-am calomniat pe cei despre care afirmasem ceea ce se afla în Contestație, voi fi bucuros să-mi fac mea culpa, să-mi cer scuze - și să public scuzele. Așa s-a încheiat.

FEBRUARIE

Miercuri 7 februarie 2001

Seara : a telefonat Laszlo de la Cluj. Grigurcu era la el. Am vorbit cu el (cu Grișa) la telefon. Pentru prima oară în viețile noastre reunite. Grigurcu-Miraculatul - să-l țină Domnul tot așa !

Cică scoate o revistă, la Tg. Jiu. Mi-a cerut permisiunea să publice "un text despre literatura erotică" - un dialog avut cu Pecican.

Îl uitasem. Am zis da, da, însă cu gândindul cel gând la Înviatul Grigurcu.

Sâmbătă 10 februarie 2001

Ieri am primi *Vatra* număr dublu 10/11 2001. Cu studiul Tatianeii Slama-Cazacu ; "Viață, personalitate și limbaj : Paul Goma". La prima lectură pare a fi foarte bun... - 12 pagini îndesate, pe două coloane. I-am scris, azi, D-nei Slama-Cazacu, alăturînd și un exemplar din "Răul absolut".

Mi-a venit înapoi plicul conținînd un exemplar din **Profil**, trimis lui Sami Damian. Poșta nemțească pretinde că adrisantul este "Parti sans laisser d'adresse". Ce i s-o fi întâmplat ? S-a mutat ? Cumva în România ? Nu îndrăznesc să mă gândesc la ceva rău.

Iată, deci, textul de care vorbeam că l-am scris în aceste zile :

[*Vezi textul integral ("Răul Absolut - Securitatea") în Butelii... 2001*]

Luni 12 februarie 2001

De două-trei zile sînt trohnit. Nu am febră, dar transpir, sînt amețit, mă dor mușchii. N-am să mă duc la kineziterapeut : mă doar pînă și ochii.

Luni 19 februarie 2001

O săptămână de boală - fără febră, dar cu dureri musculare, curgere a nasului, tulburare a vederii... etc. De ieri ceva mai bine, dar tot foarte slăbit, nesigur pe picioare, dezorientat.

Între timp am primit un telefon de la Mariana Sipoș. Nu mai are emisiune la TV.

Am primit de la Laszlo o carte de Méray despre 1956, în care este vorba și de mine ; deasemeni un text al lui (reacție la "clasamentul scriitorilor" care nici măcar nu-i pomenesc pe Monica și pe Virgil - halal clasament, cu Petru Canaliu în frunte !) și alte tăieturi de presă.

Am "curățat" **Profil** de muzică și îi trimit noua variantă lui Lupan. Deasemeni îi trimit și Marianeii Sipoș un exemplar - zisese că Vieru de la *Contrapunct* ar fi interesat de un fragment.

De-abia aștept - ca, de mâine - să mă reapuc de **Infarct**.

Miercuri 28 februarie 2001

Am primit tăieturi de presă de la Mariana Sipoș. Deasemeni o scrisoarea de la Pavel Chihaiia : confirmă moartea lui Ion Omescu - încă din august 2000. El zice că l-a văzut la începutul aceluiași an și se vedea boala. Pe la noi a trecut, când : prin mai-iunie? Filip observase : arăta slab, marcat - “ca unchiul Pamelei”. Dumnezeu să-l ierte pe Ion.

Am primit azi scrisori de la Davidescu, de la Stănești, de la Elvira Iliescu, de la Valentina Caraion, de la Ruxandra Cesereanu (se vede că fusese depozitată undeva corespondența...)

În ultimele zile am lucrat la un text despre “Lexiconul” scos de Humanitas. Nu m-am putut stăpâni (dacă am un rău caracter...) să le zic vreo două măgarilor soiofagi.

[Vezi textul “Lexiconul Humanitas” în Butelii... 2001]

M A R T I E

Luni 5 martie 2000

Credeam că am să pot continua **Infarct**-ul. Nu a fost posibil : printre tăieturile de presă trimise de Mariana Sipoș se afla și un interviu dat *Timpului* de Dorin Tudoran. Nu am răbdat să nu răspund :

[Vezi textul “Către revista *Timpul*” în **Butelii... 2001**]

Martți 20 martie 2001

După lupte seculare am scris și textul care va urma - vreo zece zile mi-au trebuit.

S-au întâmplat tot felul de întâmplări în jurlul meu, dar nu mai simt nevoia să le consemnez.

[Vezi textul “*B u s i n e s s...*” în **Butelii... 2001**]

Martți 20 martie 2001

Azi - spre seară mi-a telefonat Victor Lupan : Editions des Syrtes mi-a acceptat **Profil**. El ar vrea să scoată cartea în toamnă. Numai că există obstacolul : traducătorul. De unde, traducător ?

Am mai avut - mai devreme - o bucurie : am aflat din *Lumea Liberă* (Cangeopol) că “Cronicar” de la *România literară* (Dimisianu? Ștefănescu ? Bittel ? Ioana Pârvulescu ?) amenință *Vatra* cu un proces (pentru că îmi publicase “Să fie interzis electoratul !”)... Mai adaugă o cugetare potrivit căreia cenzura comunistă nu ar fi permis o asemenea înjurătură la adresa cremei nației... - aștept textul integral, ca să pot da replica.

Sâmbătă 24 martie 2001

O săptămână plină de evenimente - în sfârșit, plăcute :

Deci, martți 20, Victor Lupan m-a anunțat de acceptare - bună, vestea, dar incompletă, fiindcă nu aveam traducător. Lupan s-a oferit să caute el unul... Eu am telefonat Ștefanei Bianu să o re-lanseze pe Claire.

- A doua zi, în 21, Ștefana m-a anunțat că Claire nu mai traduce din românește. Punct.

- A treia zi, în 22 : eram pregătit să o contactez pe Iulia Moldovan, redevenită Niculescu, să o întreb dacă s-ar înhâma la o treabă ca asta - aștept seara, să se întoarcă de la serviciu...

...Ca în fiecare joi îmi telefonează de la Strasbourg Luca Pițu. Din vorbă în vorbă îi spun că mi s-a acceptat o carte, dar n-am traducător - ce-ar fi dacă ar încerca el...? Luca Pițu zice, din primul foc: Da, din al doilea : Dar... - și mi-l propune pe Jean-Paul Goujon. Promițind că vor lucra în trei (și soția lui J.P.);

Avînd această formidabilă veste, îl anunț că îi voi trimite prin poștă două exemplare din **Profil** ;

Le-am imprimat, le-am pus în plic, dar n-am putut să mă opresc și la oficiul poștal de pe Ramponeau, așa fi întârziat la întâlnirea cu Ștefana (pentru discuri, împrumutate de la fiica ei, Fabiana). La întâlnire, Ștefana se oferă să expedieze ea plicul, eventual să-l deschidă și să strecoare o scrisoare din partea ei. Când ajung acasă, aflu că poșta este în grevă. Cum nu-mi făcusem iluzii în privința promptitudinii PTT-ului (tocmai promisem o scrisoare de la Luca Pițu : făcuse, încoace, trei zile încheiate !), am lăsat evenimentele să curgă.

Totodată încercasem să-l contactez pe Lupan să-i comunic vestea - traducătorul fiind condiția încheierii contractului cu autorul - nu reușisem..., dar lăsesem un mesaj.

- Vineri, 23 martie : de dimineață m-a căutat Lupan : i-am spus că am găsit traducător (Goujon), urmează să aflu coordonatele și să i le comunic, pentru ca să-l poată contacta el, direct.

Imediat după telefonul lui Lupan telefonează Luca Pițu. Întâi n-am înțeles de ce telefona - doar vorbisem ieri, joi. Îmi spune : primise **Profil** ! - primul miracol;

- al doilea miracol : nu apucase să vorbească cu Goujon (aflat la Sevilla !), că se oferise să încerce șefa catedrei de românică, Héléne Lenz ! Că ea are nevoie de o asemenea activitate și nu cere să fie plătită...

L-am căutat pe Lupan să-i spun noua veste, dar nu l-am găsit, i-am lăsat un mesaj - o să încerc luni.

Asta este. De unde până la telefonul de joi al lui Luca Pițu nu aveam la cine să mă gândesc pentru traducere, acum am... trei - ba chiar patru, fiindcă Luca a promis că va colabora-superviza...

Stare violentă - și placidă - de incredulitate. Au trecut unsprezece ani și ceva de când n-am mai publicat în ne-românește ; de când mă... obișnuisem cu nepublicarea în ne-românește, fiind cu totul și cu totul absorbit de publicare în românește. În acest deceniu pierdusem contactul - nu doar cu traducătorul (cu care o rupsesem, în 1989, după masacrarea **Artei refugii**), ci și cu editorii, cu gazetarii - ce să editeze, despre ce să scrie, dacă nu mai prezentasem nimic ? Și iată că, după atâta amar de timp, revin la suprafață. Nu ca dintr-o apă stătătoare, din care ieși cam tot pe-acolo unde te scufundaseși, ci ca din una curgă-toare, care te purtase, hăt, departe de locul unde s-a întâmplat ceva...

Ruptura, cu mine, la mine, s-a produs, nu odată cu "revoluțiunea", ci cu șase luni mai devreme, în vară, în miez de Căldură-Mare : atunci s-au produs, pe de o parte, nedumeririle (folosese un eufemism) pricinuite de comportarea unor oameni pe care îi credeam prieteni - Monica Lovinescu și Alain Paruit - iar în toamnă căpătarea certitudinii că, într-adevăr, fusesem trădat (de Monica Lovinescu), batjocorit de Alain P. - prin suprimarea finalului din **A.R.**, fără a mă anunța. A trebuit să primesc șpalturile finale, ca să constat trebușoara...; pe de altă parte, îmbolnăvirea.

Adevărat, nu am avut un infarct cinstit (iată, am întrerupt **Infarct** de aproape două luni...), dar "accidentul" **mi-a schimbat viața**. Din septembrie 1989 a început Golgotha mea, cea a... nefumatului. Vreme

de peste cinci ani m-am bătut cu nevoia de a fuma și refuzul de a o face - ce eram eu dezgreabil înainte, dar fără-tutun (iată o sugestie pentru căutătorii de "motive" ale răutăților mele...) devenisem o fiară - biata Ana Maria, cât a suferit și din cauza asta... Probabil șocul de la 23 august 1995 (expulzarea) a avut (chiar și el !) o părțică bună : m-a făcut să uit că nefericirea venea de la lipsa nicotinei...

Ziceam : mă obișnuisem cu soarta ; mă chiar resemnasem. Că începusem a trăi în postumitate, stă dovadă "ediția de autor" confecționată anul trecut - dar nedusă până la capăt. Știam, deci - învățasem în cei 11 ani - că îmi va fi greu al dracului, dacă nu imposibil să revin în circuitul ne-românesc (tentativa cu Claire fusese cu **Jurnal-ul I-II-III**, abia publicat la Nemira : refuzul ei de a traduce, pentru că îl "înjurasem" pe Breban, pe prima pagină - nu știa ce ascunde următoarele...- făcuse valuri, mult dincolo de hotarele unei umori muieresti).

Iar în ultimii doi ani îmi luasem gândul și de la România : intruziunea lui Dan Petrescu în subsolurile **Scrisuri**-lor probabil fusese și cu ideea că am să mă supăr - astfel ruptura se va consuma doar datorită mie...; oprirea Daciei, prin Radu Mareș, de a publica **Jurnal '999** și **Butelii aruncate în mare**...; adevărat, în 1999 mi s-a publicat **Roman intim** la ALL, dar Frățilă, în ciuda repetatelor promisiuni scrise, nu a scos și **Sabina** - a înțeles, în sfârșit, că el nu poate fi și în căruța Buzura-Breban-Țoiu și în teleguța Goma...

Și iată că am fost contrazis. Să fie într-un ceas bun contrazicerea!
De când n-am mai scris atât de mult ?

Sâmbătă 31 martie 2001

N-am avut timp să notez : m-am ținut de **Sabina**: am tras variantă-scurtă pentru traducere.

Azi am primit de la Valerian Stan un fax reproducând un articol din Evenimentul zilei, în care noul șef al Securității anunță că "manuscrisele lui Petre Țuțea și ale lui Paul Goma vor fi restituite".

Drept care i-am trimis lui Valeriu Stan scrisoarea de mai jos :

Paul Goma
cătred
Valerian Stan, APADOR, București

Paris 31 martie 2001

Stimate Domnule Valerian Stan,

Am primit extrasul de presă - vă mulțumesc.

Totodată vă rog - dacă puteți - să anunțați presei din țară următoarele :

Dacă Securitatea are de gând să-mi restituie manuscrisele confiscate la ultima arestare, cea de la 1 aprilie 1977, furate anterior din casă (ar fi pleonastic să adaug : "în absența mea"), "interceptate" (și confiscate) de la terțe persoane - foarte bine, să o facă, era și timpul : au trecut unsprezece ani și un trimestru de când a declarat prin gura lui Buzura ("Fără violență !") că și-a schimbat părul.

Însă dacă îmi pretinde mie, păgubit, victimă, să fac... cerere (că așa-i obiceiul în ne-Europa, faci cerere timbrată și pentru a fi onorat cu o

ciomăgeală securistă), nu are decât să le țină tot în pivnițele-i, în custodia lui Mihai Pelin, fabricantul de înghețată fiartă: **Cartea albă...**

De ce nu fac "cerere"? Pentru că nu făcusem nici pentru a fi arestat de Odiosul Organ; nici pentru confis-carea manuscriselor - nici chiar pentru a fi bătut, ca-la-Rahova, de analfabetul-general Pleșiță, prietenul lui Breban și al lui Caramitru).

Să fie predate **împuternicitului meu, Dl. Niculiță Damaschin, domiciliat [...].** Cu inventar.

Nu cer despăgubiri: nici scuze (la ce ar sluji: la Papat Piața Endependenți? - să i se lase această lucrativă activitate, în continuare, lui Pleșu). Securitatea nu cere iertare pentru crimele de sânge comise, darmite pentru "niște hârtii..." - iertarea are o încărcătură morală, valoare cu totul și cu totul străină Fiicei NKVD, altfel spus: Securitatea Poporului.

Sânt curios: și lui Țuțea îi va pretinde Nerușinătatea să facă "o mică cerere, de formă"? Ar fi în stare.

Vă mulțumesc, Domnule Valerian Stan, pentru intervenția pe lângă presa românească de a mi se publica această modestă ne-cerere.

Al Dvs.,

Paul Goma

Ca mâine se vor împlini 24 de ani de la ultima arestare.

A P R I L I E

Duminică 1 aprilie 2001

Ce ironie, ce afront : Milosevici a fost arestat azi, în zori ! Ca și mine - în 1977 - tot la 1 aprilie, măgarul!

Marți 3 aprilie 2001

Mâine merg la editură, să semnez contractul pentru **Profil**. N-am mai făcut așa ceva de 12 ani, din 1989, pentru **Sabina**.

Am să-i duc lui Lupan un exemplar din **Justa**. Să i-o vadă.

Ieri a fost primăvară-primăvară - azi dracu știe ce e, că e frigidracului, iar florile mele, semănate, nu îndrăznesc să scoată capul - cele care au făcut-o, au pierit (zorelele mai cu seamă).

Poate că mâine are să fie altă zi - deși nu ești sigur cu timpul-probabil al ăstora.

Am răsfoit vol 2 din **Apa Vavilonului**. Monica : neschimbată. Zice (în scris) : “Țin jurnal...” și scrie data - însă când scrie ce anume s-a întâmplat la acea dată - jale mare. Hai să zicem că nu are mare importanță (pentru ea, nu pentru mine) că în 1977 eu fusesem arestat la 1 aprilie (ea scrie : “7 aprilie”) - însă când ajunge la re-povestea cu atentatul împotriva ei, repetă ce spusese iscălitoreasa (de fapt, cronicologic, ea va fi spus întâi, dar cum nu a consemnat în vreo carte, rămâne că ea este...imitatoarea propriilor zăpăceli timpuale), anume : “Goma a sosit la Paris în 19 noiembrie” (1977). De aici reiese (se confirmă, în fapt) că... nu a citit măcar **Jurnal-ul I-II-III** imprimat: pretinde că i-a parvenit un exemplar din cele “vreo zece - în samizdat, culese la ordinator”... - să mă poticnesc în ordinator ?, când era vorba de strămoașa noastră, mașina de scris... Nu ține minte nici ce spusese eu, repetat, nici ceea ce scrisesem - în **Culoarea curcubeului**, în **Soldatul câinelui**... Nu, doamnă, data venirii noastre are o mare importanță și este : 20 noiembrie (1977).

Avusesem de gând să-i răspund - erorile sunt mult mai numeroase și mai gogonate (ca de pildă emisiunea “Droit de réponse” a lui Michel Polac... - dar m-am potolit : ei și ce are să fie dacă nu-i dau replică - de astă dată - Monicăi Lovinescu ?

Așa că o (pardon !) las moartă...

Joi 5 aprilie 2001

Ieri am fost la Lupan, la Ed. des Syrtes. Am semnat contractul, am primit cecul 10.000 franci din care au fost reținuți 800... Asta este.

Mi-a fost foarte cald la inimă - îmi este, în continuare. Azi o să încerc să depun cecul - lucru problematic, întrucât Franția este iar în grevă.

Sâmbătă 7 aprilie

Alaltăieri am cumpărat “mașina de făcut muzică”: **Aiwa**. Două surprize plăcute - prima : acum două săptămâni costa 3500, acum doar... 2990 franci; a doua : e fabricată în Japonia, nu în China, ca aparatul de radio (trecut lui Filip) avînd aceeași marfă. Însă difuzoarele (baflele, vorba lui Cristovici -și ce-o mai fi făcînd Chito ?) sunt făcute în Indonezia. Sau în Malaiezia - oricum, nu în Românezia.

Iei am primit *Steaua* nr. 1/2001. Ruxandra Cesereanu mă anunțase că scrie despre mine “altcineva, mai tânără decât mine”; și că scrie “de-bine, nu ca mine”...

Chiar avertizat, surpriza a fost mare. Și tare. Se numește Anca Hațieganu și are 22 ani (muuult mai tânără chiar și decât Filip). Surprinzător : nu atât faptul că, într-adevăr, “scrie de-bine” (de mine), (firește, asta mi-a făcut o imensă plăcere - atât de rar se întîmplă), ci acela că a înțeles ceea ce “maturii” refuzaseră să înțeleagă (ba o făcuseră pe dos) : că în **Jurnal I-II-III** scriu despre Monica Lovinescu, nu doar cu deferență, dar cu dragoste... Cum se explică ? Se explică : Anca Hațieganu, la vârsta pe care (nu) o are, încă nu a intrat în angrenajul social - de aici inocența cu care rostește adevăruri-adevărute, dar ne-recunoscute, ne-acceptate de “confrății/ consacrații”.

Am să încerc să-i scriu - întreprindere pe care o simt ca extrem de dificilă.

Duminică 15 aprilie 2001

Paștele și la catolici și la ortodocși. Timp foarte urât : ploaie, frig...

Nu mi-a telefonat Luca Pițu joia trecută (promisese că o face împreună cu Hélène Lenz) - o fi plecat în Italia.

Am scris la **Infarct** până la pagina 59.

Luni 30 aprilie

Am aproape-terminat **Infarct**. L-am dus până la poartă, dar nu am cheia, ca să intru. M-am oprit la pagina 97 și fac o pauză. O să văd.

Nici o veste de la Hélène Lenz. Lupan mi-a zis că a vorbit cu ea la telefon (în urmă cu o săptămână) și atunci spusese că a terminat “primul jet”. Ard de nerăbdare să-l văd măcar pe al treilea...

Și tot nu se mai arată primăvara ceea. Îmi bolesc florile.

M A I

Vineri 3 mai 2001

Azi am terminat (cred) **Infarct**. E aproape de ceea ce voisem. 107 pagini. Voi mai introduce un cuvânt, o frază, o pagină (două-trei...), însă finalul acesta este :

“Un infarct se merită - domnule !”

Duminică 6 mai 2001

Mă simt bine așa, în cură de tăcere. Era și timpul.

Ieri am terminat o variantă a **Infarct**-ului. Azi m-am apucat de alta - muuult mai bună...

Luni 7 mai 2001

M-am întâlnit azi cu Lupan la editura lor. Mi-a dat un catalog. Am văzut coperta : îmi place. Am dejunat, am pălăvrăgit.

I-am dus penultima variantă din **Infarct**.

Miercuri 16 mai 2001

Azi am terminat (încă o dată !) **Infarct** - “ediția 13 mai”. Este aproape. O las să se răcească.

Sâmbăta trecută am vorbit la telefon cu Hélène Lenz. Am rezolvat toate nedumeririle sale de până pe la pagina 60. Sâmbăta viitoare vom recidiva. A spus că va termina la 25 mai.

Am bună nădejde în colaborare (am folosit o expresie a tatei).

Singura tristețe : nu am minidiscuri, ca să înregistrez muzică de la radio. Sunt și foarte scumpe : 20 franci bucata...

Joi 31 mai 2001

Ieri :

- am terminat a n-a variantă din **Infarct** ;

- am vorbit la telefon cu Hélène Lenz : a terminat traducerea și mi-a trimis un exemplar ;

- seara am primit traducerea.

Care mi s-a părut a fi bună. Curge bine. Obiecțiile pe care le voi face vor fi neînsemnate.

- Lupan m-a “convocat” pentru marțea viitoare la editură, pentru o ședință de fotografiat.

Atât pentru această prea-frumoasă lună mai.

IUNIE

Luni 4 iunie 2001

Azi am trimis o a doua parte a listei cu obiecțiile la traducere. Care - a citit și Ana - e foarte bună. Mă temeam că, așteptându-mă la o catastrofă, și dînd de un text... bunicel, am exagerat în bine. Ei bine (!), nu am exagerat - dar e bine. Măcar atîta consolare în viața împuțită și hărțuitoare pe care o ducem.

Măine merg la editură, pentru fotografii. În fapt, mă duc mai mult pentru discuri - pe care Filip le copiază...

Luni 11 iunie 2001

Am terminat a șaptea - sper : ultima - variantă din **Infarct**.

Am isprăvit și copia pentru Hélène Lenz - urmează s-o trimit atunci când mă voi duce la editură.

Iar am intrat în panică : ce fac, începînd de mâine dimineață (de la orele cinci) ?

E foarte-foarte frig la Paris : astă noapte au fost 7 grade. Oricum avem flori minunate, reconfortante - pe balcon.

(...)

De acum am să mă întorc la jurnal. Mi-am făcut porția de tăcere. Și nu am nici un chef să mă dedau iar la... ficțiune. Cine o va fi inventat ? - sigur un român, din cei rezistenți prin cultură. Cel mai comod (unde pui : estetic !) mod de a-ți ascunde neputința, nevoița, neștiința, neființa : ți-o ficționarisești, ca să mă exprim vulgar.

Sâmbătă 16 iunie 2001

În sfârșit ne-a venit hîrtia așteptată. Dar o să mai avem de așteptat materializarea ei - încă o lună. Fie și o lună.

Ieri am început o altă carte (titlu de lucru : **Afgania**).

Luni 18 iunie 2001

Azi mi-a spus Lupan că l-a contactat pe V., în vederea... stării de vorbă și a unei eventuale cărți.

Să-mi fie rușine, dar asta-i : nu mi-a părut bine că l-a găsit și că este de acord cu propunerea lui Lupan. Fiindcă eu, din 15 iunie am început să scriu cartea. Concepută... fără el. El fiind doar detonatorul. Aproape sigur că din această pricină, a "regăsirii", azi nu am scris decât un rînd - ne semnificativ.

Martți 19 iunie 2001

Am mai scris ceva. Așa am să fac : spusul lui are să fie linear, fără pauze. Inserturile, cu alte caractere. Vor trebui folosite fraze scurte (ce

efort, pe capul meu !).

Azi, în sfârșit a venit vara - era și timpul (Ana pretinde că a venit primăvara, urmează în curând toamna...).

Vineri 22 iunie 2001

De trei zile am iar amețeli. Abia dacă îndrăznesc să cobor scara până la etajul inferior, la bucătărie. Alaltăieri au fost mai severe, azi mai puțin. Totul e să nu mă ridic brusc de pe scaun - mai ales din pat, după ce am stat culcat. Este nevoie de o perioadă de adaptațiune. E-he, bătrânețea !

Au început a se manifesta, pentru cartea ce va apare, fotografiile : doi până acum, o să-i primesc săptămâna viitoare ; și o persoană belgă care organizează manifestări de carte. Ar fi programată în 17 octombrie. Dacă am să merg, am să mă duc împreună cu Ana Maria.

Astă noapte a fost mare zgomot : La Fête de la Musique, în principiu, altfel urlete, răgete africane.

Afgania - merge... S-au adunat vreo zece pagini noi, dimpreună cu cele vreo treizeci din fostele articole (dar lipsea cel cu Rakovski - fiindcă nu era ordinarizat - l-am rezumat...) fac vreo patruzeci. Mă gândesc : partea mea se poate exprima în cincizeci de pagini - din totalul de o sută cincizeci. Rămâne de văzut cum se prezintă interlocutorul - din acest punct de vedere. Mai mărturisesc o dată : dorința mea, din ce în ce mai rotunjită este ca V. să nici nu apară concret, prezența lui să simtă indirect - prin narator. Numai că în această chestiune cartea trece pe plan secundar, pe primul fiind existența reală a lui L.V., situația lui aici, în Franța - și nevoia de bani. Victor Lupan ar putea rezolva problema dându-i o sumă de bani, ca avans. Însă nu o să vorbesc cu V(ictor) L(upan) despre asta decât după ce îl voi fi cunoscut pe L.V. O să trăim și o să vedem.

Firește, așa cum mi-am "stricat" **Calidor**-ul, împănându-l cu... "prea multă istorie, coane", cum zicea repauzatul Vlad Georgescu, risc să stric și această carte, ca să "bag" istoria cea atât de ignorată -detestată nu doar de cei mai viteji dintre traci...

Rămâne să găsesc modalitatea de a o introduce, fără a recurge la subsoluri, nici la rupturi de discurs. La un moment dat mă gândisem să scriu aceste părți cu alte caractere - dar nu e bine : psihologic, e rău. Se va percepe ca *alt* discurs, despre *altă* realitate. Mai degrabă zisele lui le voi pune între ghilimele ascuțite. În care caz și întrebările, replicile mele, directe.

Să ajung eu până acolo.

Nu am reportofon. Și, instinctiv, nu sânt foarte cald pentru înregistrare-transcriere. Numai că, din moment ce îi voi pune cuvintele între ghilimelele citării, va trebui să respect exactitatea rostirii lui.

O să mă mai gândesc. Am înțeles că marți va fi o primă luare de contact. După această întâlnire voi ști ce și cum e de făcut.

Luni 25 iunie 2001

Ziua de azi se anunță (a chiar fost anunțată) caniculară și... ozonară.

Sâmbătă am primit de la Laszlo două plicuri cu o carte (Vlasie și Oprea), o cronică a lui Popovici la Monica Lovinescu (în *Orizont*) și câteva scrisori ale sale, scrise de la spital... A fost foarte bolnav, am înțeles că era vorba de circulația sângelui la un picior. I-am scris și pun mâine, de la editură, împreună cu câte un exemplar din **Profil** și din **Infarct**. Mi-a trecut un gând, așa : se va fi luat boala de la Grigurcu la el - ce contează că nu e aceeași... I-am pregătit și Nicoletei Sălcudeanu un exemplar din **Infarct** - deși nu am primit vreo veste că **Profil** ar fi fost acceptat de vetriști. Însă nu în vederea publicării îi trimit.

La Afgania nu am mai lucrat. Nu mai am ce spune, s-au adunat peste 40 pagini. Aștept să văd cum va arăta întâlnirea de mâine.

Laszlo mi-a trimis și o broșură scoasă la Tel Aviv de un evreu ungar, care mă acuză de fascism ! Nici nu i-am reținut numele, de altfel și-l schimbă chiar în broșură. Laszlo zice că individul a fost activist de partid din cei răi. O fi fost. Oricum, nu buna credință și onestitatea citatelor îl dau afară din kibuț. Aceeași rezumare abuzivă, aceeași amalgamare de adevăr și de minciună - ca și la Reichmann (pe care-l apără), ca și la A. Spire.

Sâmbătă 30 iunie 2001

Am lucrat două zile cu Victor Lupan și cu Aurélie, asistenta sa la verificarea-confruntarea traducerii. Ei au continuat și joi, fără mine. Am înțeles că ieri, vineri, au trimis textul la tipografie.

Întâlnirea cu Afganețul nu a avut rezultate : urma să-i telefonez joi ca să fixăm o întâlnire pentru vineri. Am telefonat, am telefonat - n-a răspuns nimeni.

Am comis textul de mai jos :

[*Vezi textul "Despre Pleșiță" în Butelii... 2001*]

IULIE

Vineri 6 iulie 2001

Am absentat atâta timp pentru că, spre bucuria mea, miercuri Lupan m-a anunțat că au venit șpalturile - mi le-a trimis imediat, le-am corectat din partea mea miercuri și ieri, joi, iar azi le-am dus. Acum chiar s-a încheiat cartea. De-acum nu-mi mai aparține, nu-i mai pot face nimic - ba da : să-i mai ard o variantă, în românește, se înțelege.

Drumul mi-a fost greu : marți am avut amețeli severe și n-am ieșit din casă până azi. Au mai diminuat, dar n-au dispărut. trebuie să fiu atent când mă ridic din pat (deci, din poziția culcat) ; când mă ridic de pe scaun ; când răsucesc ori înalt capul - toate aceste mișcări trebuiesc făcute cu dulceață, fără bruscheață...

I-am restituit lui Lupan magnetofonul împrumutat în vederea afganețului. I-am spus : omul nu prea vrea, de aceea nici eu nu am de gând să insist. Am să-mi scriu cartea mea, Afgania, afganețul fiind eu.

Rămâne de văzut cum o s-o duc de-acum încolo - câtă vreme se arăta probabilă, chiar sigură participarea lui, eu mă independentizasem de el și o luasem înainte, cu cartea. Acum că el nu mai există - pentru carte - sunt dezorientat.

O să mă odihnesc o zi-două, apoi o să văd cum o scot la capăt.

Duminică 15 iulie 2001

Am trimis o mulțime de scrisori. Am trimis, la New York și textele lui Laszlo. Lui Grigurcu i-am pus la poștă un pachetel cu medicamente zise "de confort" (antinevralgice de două feluri : "de cap" și "de oase"). Sper să-i fie de folos.

Azi am avut senzația că am găsit "crăpătura" prin care să pătrund în Afgania. O să vedem dacă am chiar intrat sau mi-am făcut iluzii.

Necazul fiind că nu mai pot rămâne la ordinator peste o oră. Trebuie să mă ridic, să fac altceva - și să fiu foarte-foarte obosit. Da, domnule : sânt bătrân.

Luni 16 iulie 2001

Am visat că eram la 1 octombrie, iar eu îmi ziceam :

«Numai azi nu-i mâine : mâine împlinesc...»

Dar nu mai știam câți ani împlinesc, oricum, mulți, domnule.

Astăzi am să verific dacă am pornit-o bine cu Afgania.

Joi 26 iulie 2001

Între timp am primit o misivă de la Laszlo : Grigurcu nu se poartă bine cu el - cu Laszlo, dar nici cu sine : avînd revistă, a descoperit "tactica" (și strategia"), drept care nu va publica textul lui Laszlo (despre **La apa Vavilonului 2** de Monica Lovinescu), decât prevăzut cu "O precizare" - redacțională - și va apărea imediat după textul lui

Laszlo...

Această veste m-a făcut să întrerup călătoriile prin târg, de investigație, în căutare de extract de cartilajiu de rechin, cerut de Grigurcu. Nu ca pedeapsă, Doamne-fereste ci, așa, ca lehamite.

Tu-i Dumnezeii mă-si de româtime ! Iar am avut dreptate - până și cu Grigurcu. Și acum ce fac ? Îmi cer iertare - că avusesem dreptate?

Înaintează greu cu Afgania - până azi : 70 pagini. Chiar dacă n-am s-o fac mai lungă de 100 pagini, tot mai am vreo treizeci...

Marti 31 iulie 2001

Mâine termin cartea. Bineînțeles, o termin-deocamdată... O să mai am de pigulit.

Am primit o invitație la Neptun de la U.S. de la București, din partea noului președinte, Uricaru. Încă nu m-am hotărât dacă să-i răspund și cum.

Mi-a scris Grigurcu. A primit medicamentele trimise, mulțumește pentru ele, însă nu de așa ceva are el nevoie. În rest îmi explică ce înseamnă să conduci o revistă.

Ce bine că sânt ocupat : scriu-o-carte...

AUGUST

Miercuri 15 august 2001

Abia azi notez :
Am schimbat titlul, acum îi spun : **Basarabia**.
Sunt foarte aproape de încheiere.
Și după ce termin, ce Dumnezeu fac ?

Joi 16 august 2001

Am deschis jurnalul, cu nobila intenție să notez : ce am făcut, ce mi s-a făcut, ce am zis, ce au zis ei...
Dar nu-mi vine să scriu nimic.
Am mai "răsfoit" o dată **Basarabia**.
Bunicică.

Luni 20 august 2001

Abia azi notez :
Vinerea trecută - deci în 17 august, pe la ora zece și jumătate mi-a telefonat Victor Lupan. Fiindcă știam că fusese în India, cu fiica mare, l-am întrebat cum fusese călătoria inițiativă (a fetei, nu a lui). A răspuns că Bine, îți povestesc eu și a continuat, anunțându-mă că are în față cartea mea, **Profil (bas)**.
Așa că am luat degrab' metrovul, am sărbătorit aparițiunea, am luat 15 exemplare (atât am putut căra) și m-am întors - vesel, nevoie mare. Ca un debutant ce sânt, de fiecare dată.
Acum este ora nouă și aproape jumătate; În curând plec spre editură, să fac primele "semnături". Ca de obicei, o muncă grea - și plăcută (după ce o termin. O să trebuiască să merg și mâine, ca să termin.
Iar poimâine - în 22 august, mergem toți trei la Prefectură să ne prelungim pașapoartele.

Miercuri 29 august 2001

N-am notat atâta vreme - din motive, vorba cuiiva.
Așadar, a apărut **Profil**. Alaltăieri am primit semne că a ajuns la destinatari : Niculiță Damaschi, de la București - primul. Apoi Cristovici - de aici. Apoi ieri : Cazaban.
Am lucrat ca o vită zilele din urmă la prepararea jurnalelor pe anii 1997, 1998, 1999 și 2000 în vederea lansării lor pe internet.
Acum sunt istovit și mulțumit.

Joi 30 august 2001

Aseară am trăit o întâmplare minunată :
Mă culcasem devreme - pe la 9 seara. Un zgomot pe stradă m-a

trezit - la 10 și jumătate. Atunci m-am ridicat, m-am dus drept la agenda mare, am căutat vechiul număr de telefon (de 20 ani) al lui Weverbergh de la Anvers și am format numărul (doar prefixul l-am schimbat). Nu mă așteptam să-mi răspundă ei ; iar când a răspuns Petrina, desigur, m-am bucurat, dar nu am știut cum s-o întreb de Julien : mai era cu el ? mai tria? - trecuseră zece ani de când nu mai aveam contact. E

Ei bine, spre bucuria mea, a venit și el la telefon.

Ca să motivez telefonul, i-am spus de colocviul de la Bruxelles din 17 octombrie. Pe dată a formulat invitația să fim invitații lor, la Anvers.

Am trimis azi-dimineață un exemplar din **Profil**. Urmează să vedem cum și când ne întâlnim.

S E P T E M B R I E

Miercuri 5 septembrie 2001

Ieri am primit telefon de la Mariana Sipoș. Confirmă primirea cărții. Promite tăieturi de presă.

Au mai confirmat-mulțumit - pe adresa editurii : Patrick Wajsmann de la Politique Internationale (că oferă o pagină de publicitate gratuită) și Jack Lang.

A mai telefonat în absența mea Kiropol. Mi-a scris o ilustrată Sami Damian - mulțumind pentru carte.

Cred că am terminat-o. Mai potrivit aici ar fi ardeleneste : “am cam terminat-o”.

Mai am trei luni din acest an. Cu ce Dumnezeu o să le ocup ? Nu am nici o idee de carte.

Sâmbătă 8 septembrie 2001

Am avut un vis plictisitor (ca să evit cuvântul “terifiant”) :

Trebuia (aveam de gând, eram obligat) să mă îmbrac în costum-de-înmormântare - cel pe care nu-l am cu adevărat, fiindcă ceea ce a rămas nu mă mai cuprinde... Și nu-l găseam. Întrebând în jur - ciudat : Ana lipsea din cadru...

Așadar am aflat : fusese dat (în românește) cuiva, probabil unuia și mai sărac.

Dar orișicâtuși... - raționam eu din fundul visului plictisitor. Să n-ai nici costum-de-înmormântare...

Ei, uite, că să-n-ai !

Miercuri 12 septembrie 2001

Teribila tragedie de ieri, 11 septembrie (!), în America.

După primul moment de stupeoare, de incredulitate (iată, din nou : realitatea depășește ficțiunea) a venit constatarea - pe care o făcusem în seara de 4 martie 1977, după cutremur :

«Porcii ! Tot ei profită de catastrofă !»

Atunci era o catastrofă naturală. Ieri una... artificială, dar cu aceleași rezultate : întărirea poziției lor.

Altfel mă străduiesc să termin corectura (a câta?) a Basarabiei. Sunt spre sfârșit, dar mă tem să nu mă înec la mal.

Luni 17 septembrie 2001

Azi chiar am terminat Basarabia. În fine : deocamdată, azi... Am luat-o la re-corectat mai degrabă din spaima de vid (ce mă fac, dacă nu mai fac?) decât din necesități scripturale.

Între timp am primit scrisori de confirmare a primirii **Profil-ului**: Valentina Caraion, Culcer și Mme Chirac.

Am mai primit scrisoare de la Radu Mares. Vorba lui Sorescu :

încurcată... Cică noua conducere a editurii are să-mi scrie, solicitându-mi prezentarea pentru mărturia lui Davidescu. Aștept cu nerăbdare.

Nu văd la orizont nimic care să semene cu o nouă carte. Aștept să treacă 2 octombrie : poate că, după ce voi împlini 66 ani (Dumnezeule ! 66 de ani !), îmi va veni mintea la cap. Vreau să spun : o carte - una mică, uite-atâtică... Ca să am cu ce mă ocupa în anotimpul ne-vegetativnic.

Iarăși am avut dreptate, când am prezis că Sharon va profita de Catastrofa Americană ca să-i strivească pe Palestinieni. Unii gazetari au observat această profitare de situație, dar Israelienii pretind că... așa luptă ei împotriva terorismului.

Că așa au atârnat terorismul - da. O să vedem dacă Americanii, după ce au să-și plângă morții au să devină ceva mai deștepți în politica internațională. Nu e sigur.

Marti 18 septembrie 2001

Am scris lui Radu Mareș :

Paris 18 septembrie 2001

Stimate Domnule Radu Mareș,

Am primit, în sfârșit, scrisoarea promisă de luni de zile, de semestre - nu de ani ? Nu? Bine : nu de ani.

Am înțeles - și m-am bucurat : de acum aveți timp să vă scrieți cărțile, în special "Istoria *Tribunei*" - pentru fragmentele deja publicate v-am felicitat, vă re-felicit.

Am înțeles - și nu m-am bucurat : povestea mărturiei lui Ștefan Davidescu tot nerezolvată rămâne. Oricâtă bunăvoință aveți - și aveți - acum, că ați plecat de la Dacia, nu puteți da asigurarea că chiar va fi publicată. O dată pentru că vorbiți de "*un prim volum* de cca 250 pagini" : a doua pentru că îl trimiteți pe autor și pe mine, prezentator în "colecția" D-nei Cesereanu.

Or - v-am atras atenția cu un an urmă, însă nu ați dat semne că mesajul meu a fost corect receptat : o colecție care conține în denu-mire sintagma : "Gulagul românesc" dovedește, din partea gulagoloagei de serviciu un anal-fabetism violent și încăpățânat, iar din partea editorului (Radu Mareș) o... delăsare (din plictiseală) adânc vinovată.

Că eu mă simt culpabil față de Davidescu - fiindcă l-am îndemnat, în mod repetat, să-și scormonească cicatricile memoriei și să pună mâna, să-și scrie durerile atroce - asta rămâne o chestiune între noi, foștii deținuți politici - în niciun caz deținuți în... "gulagul românesc", cum pretinde șefa catedrei de gulagologie a Universității din Cluj (și nu se despică Feleacul în două, să vă înghită pe toți culturalizații ardeleni?). Însă există un "sector" în care nu port vreo vină: cel editorial - pe care va trebui să-l purtați în cârcă. Și nu cel strict material - ci moral: că ați consimțit la falsificarea istoriei și a bunului simț prin acceptarea unei colecții în care să existe oroarea : "gulagul românesc".

Nu mai zic nimic de cărțile mele : **Butelii...** - care, așteptând atâta, a devenit inutilizabilă și **Jurnal 999**. Eu am cu ce mă consola (de disperare) : cu postumitatea, însă bietul Davidescu ba.

Rămân cu tristețea că "linia de comunicare" între noi s-a dovedit, după trei ani, inutilizabilă. Să fie trei-ani termenul de rezistență al materialului ?

Vă urez succes la scris. Paul Goma

Și lui Davidescu :

Paris, 18 septembrie 2001

Dragă Fănel,

Nu ți-am scris atâta amar de timp, pentru că veștile-de-transmis nu erau bune și am așteptat o dregere a situației. Adică o scrisoare de la Radu Mareș.

Mi-a venit, azi. Scrie așa : ...“un prim volum de circa 250 pagini cu o prefață a Dvs...”

Or editorii noi (Mareș a plecat și ne-a lăsat în cururile goale) nu s-au manifestat - tot el mi-a scris că ei mă vor solicita în scris.

Țin însă să știi : în cazul în care și cei-noi mențin în titlul colecției sintagma : “Gulagul românesc” (propus de idioata de Cesereancă - și ne-contrazisă de Mareș - eu voi scrie prezentarea, însă din textul ei o vor trata pe “directoarea colecției” de analfabetă, de imbecilă, de profitoare (i s-a creat, la Universitatea Cluj catedră de... gulagologie !). Sper căăștia noi vor fi mai puțin inerti ca Mareș și vor schimba titlul colecției, eliminând cretinăria : “gulagul românesc” - spune, dragă Fănel, care ai făcut atâta pușcărie pe și sub meleagurile noastre, tricolore : ai auzit tu vreodată ca “universul penitenciar românesc” să se cheme... gulag ? Te asigur că nici tata, care a făcut lagăr la ruși nu auzise de așa ceva - termenul a fost inventat de Soljenitîn și l-am auzit pentru întâia oară la Europa liberă când a început a se difuza **Arhipelagul Gulag**...

Am impresia că ți-am trimis un text : “Lexiconul Humanitas”; acolo vorbeam și de această falsificare de termeni - deci de adevăr istoric...

Asta este, dragă Fănel. Să sperăm că acel “prim volum” al tău va apărea în curând.

Îți dau adresa lui Radu Mareș - dacă nu o aveai : Str. Viilor nr. 11, apt. 17, 3400 Cluj.

Te îmbrățișez,
Paul.

Duminică 30 septembrie

Ieri am mai terminat... o variantă a **Basarabiei**. Am încuiat-o, trăgând 3 exemplare.

Revin, ca să reproduc un text scris-imprimat-expediat de o săptămână (à propos : de o săptămână nu mai primim poștă - din cauza unei nenorocite de chei de la poartă, a poștașului, care nu mai des-cuie... - nu ne simțim depeizați, nu).

Așadar, iată ce am comis :

[Vezi textul “De ce nu are Românul tichie de mărgăritar (cu coadă)”
în **Butelii...** 2001]

OCTOMBRIE

Luni 1 octombrie 2001

Am ajuns și în ziua de azi - ca să mă exprim...

Ieri mi-a telefonat Laszlo de la Cluj. Ca să confirme primirea **Profil**-ului în franceză și ca să mă felicite de ziua aniversară (de mâine...). El se simte ceva mai bine, am înțeles însă că nu bine de tot. Grigurcu : a primit marele premiu pentru Opera Omnia - dar nu a reușit să scoată revista, iar "autoritățile locale" îi fac o mie de șicane - ca ultima, pentru care a fost amendat (!), în legătură cu un câine plimbat într-o zonă interzisă (?), într-un moment ne-permis... Ei, da : nu-i va fi ușor lui Grișa să se bată cu cine știe care troglodit "local" - după ce s-a obișnuit să dueleze cu Eugen Simion, cu Pleșu, cu Ornea...

Eu mă simt... orfan. Suspendat. Inutil. Dacă am terminat cartea din urmă... Nu o voi fi perfectat eu, sigur o să revin asupra-i - cu adausuri - dar se cheamă că acum are un final. Or, finalul pus unei cărți înseamnă pensionarea înainte de vreme a unui activ : îl lasă pe marginea drumului, dezorientat : încotro să apuce ? Speranța mea : să-mi vină o idee (fie și sub formă de pretext) pentru o altă carte ; pentru altceva ; pentru mai-departe.

Aici pot să consemnez - în **Basarabia** nu se putea, fiind alcătuită din însemnări datate (și care se opresc la 29 iunie 2001) :

Acest criminal bolșevic numit Sharon (se va fi născut el în Palestina, dar l-am auzit adresându-se în rusește "tavarișcilor" din "Krasnaia Armia", acum c etățeni israelieni, domiciliați la Tel Aviv) a profitat de tragedia americană, ca să intre și mai brutal în livezile Palestinienilor, să tragă cu tunul, să bombardeze din elicoptere corturile lagărelor de refugiați palestinieni (în proprie țară !), iar la mai puțin de un kilometru, sus, pe o colină, fiind în construcție o nouă "implantare"... Până acum am auzit pe câțiva jurnaliști francezi - dar numai francezi, doamne ferește, nu și germani, englezi, americani - care, cu jumătate de gură formulau ipoteza : dacă Israel nu i-ar fi adus la disperare pe Palestinieni, nu ar fi avut loc atentatele de la 11 septembrie.

Eu cred că motivul nu se reduce numai la chestiunea Palestiniană - deși o bună parte, ce mai mare parte ei se datorează. Americanii se întreabă, cu lacrimi (de mânie) : *De ce ?*; de ce li s-a făcut, *Ior*, una ca asta?; de ce îi urăsc pe *ei* anume popoare, anume pături (cele sărace, neinstruite, adaugă ei) din unele comunități ?

Analiza mea este simplistă, recunosc :

America este detestată, urâtă, de trei categorii de popoare :

1). Cele care au fost învinse, mai ales de contribuția masivă, determinantă a Americii în al Doilea Război Mondial : Japonia și Germania (Italia nu contează, România nici atât). În 50 ani a fost vreme să se decanteze ura, să se mascheze (mai ales la Germani, care azi sunt aliații fără condiții ai Americanilor pentru că le este frică de ei - iar în secret speră că vor potoli, în interior, integrismul islamic adus de "noii cetățeni germani");

2) Cele care nu uită (să te ferească Dumnezeu de ura celui îndatorat ție) că, în secolul XX, America le-a scos de două ori din

înfrângere, din robie - cu prețul sângelui Americanilor - aici exemplul cel mai săritor în ochi fiind Franța.

3) Cele care au fost - după al Doilea Război - în conflict armat cu America : China (războiul din Coreea), Vietnamul, Cambodgia (care nu a fost în război cu USA, dar într-un prim moment a fost folosită împotriva comunismului, apoi a fost abandonat khmerilor (care fuseseră ajutați, întâi...); apoi Iranul - cu el nu a fost în război deschis, dar tensiunea durează de peste 20 ani - și, în fine : Irakul.

M-am grăbit să afirm că doar trei categorii, în fapt sunt cel puțin:

4) Țările, în general musulmane, care nu pot înțelege ca o Campioană a Democrației, a Drepturilor Omului, să ajute - activ : cu bani, cu armament, cu ajutor diplomatic - o țară teroristă ca Israelul să oprime comunitatea Palestinienilor localnici și ei în Țara Sfântă.

Marti 2 octombrie 2001

Am făcut-o și pe asta (și pe asta am mai spus-o - dar pe cine să plagiez, dacă nu pe mine ?) : am 66 ani. Din câte mi s-a spus, m-am născut - am fost născut ? - pe la orele 2 noaptea. Adică în primele ceasuri ale lui 2 octombrie (1935).

Ieri am fost întrerupt din discursul despre Palestina și Tragedia Americană de o veste infinit mai de mică însemnătate pentru planetă, foarte importantă pentru mine : după o săptămână (numai) de blocadă PTT a venit, în sfârșit, corespondența !

Erau și felicitări printre scrisori, așa că ieri am pregătit răspunsuri : Davidescu, Silvia Bogdan, Margareta Geantă, Marinoiu, Mareș, Anca Hațieganu - voi fi uitat pe cineva ?

În ultimele tri nopți am dormit foarte prost, mai ales din pricina transpirației - nu cred că e reacția vaccinului antigripal, încasat alaltăieri, voi fi avînd ceva pe la plămâni - o să văz azi, la doctorul meu preferat - altfel cardiolog - Schaan.

M-am trezit devreme - pe la cinci - plin de cele mai bune intenții diarnice : îmi ziceam că voi continua ce întrerupsesem ieri. Nu merge. Mie nu-mi merg reluările. Fiecare pauză, chiar plăcută, mă taie, mă fragmentează, mă salamează - mai poți face cârnaț întreg din feliile adineauri tăiate ? Mie nu-mi reușesc lipiturile de acest gen. Aștept : peste cinci zile, peste cinci săptămâni o să pot da impresia de continuare - și atunci o dau ; sau nu se va mai arăta o astfel de ocazie - și atunci o las baltă și o încep ca în prima zi.

Probabil o să mă întorc la eoliene : pe când transpiram de zor (cu spor...) mi-a venit, așa, ca o - altă - idee - tot cilindrică...

Miercuri 3 octombrie 2001

Am vorbit de șacalului Sharon (azi-noapte a intrat în Gaza, a bombardat cu elicopterele), dar nu am apucat să pomenesc de hiena Putin - aceeași poveste : Occidentalii sunt, nu doar "onorați", dar de-a dreptul exultă de veselie că Rusia acceptă să li se alăture în lupta împotriva terorismului! Rusia ! Un stat terorist prin excelență !

Sâmbătă 6 octombrie 2001

Am primit *Vatra* 6/7 2001. Publică începutul din *Profil*. Parcă s-ar fi înțeles cu *Steaua* : nici o explicație, dacă e fragment sau asta-i tot ; dacă mai urmează (cum îmi scrisese Nicoleta Sălcudeanu) ori ba... M-a amărît. Oricum : plăcere nu mi-a făcut. Deloc.

Luni 15 octombrie 2001

Am terminat textul **Mea culpa**... - îl reproduc :

[*Vezi textul în Butelii... 2001*]

Joi 25 octombrie 2001

Ar fi trebuit să plecăm cu trenul în 17 octombrie, dar din pricina grevei, ne-au căruțat Belgii cu un minibuz. Se pregătise Ana de drum-cu-mașina, dar rău mi-a fost mie. Sosiți, în sfârșit la Bruxelles, a trebuit să stau vreo trei ore în pat, la hotel, până să-mi vin în fire. După care totul a intrat în normal.

Belgii gazde au fost foarte calzi, am avut un dialog cu un prezentator de televiziune, după amiaza, iar seara, la un teatru, o “prezentare” - în fapt o autojustificare a funcționarilor culturali în vederea unei cereri de mărire a bugetului...

Nu a fost nici o desiluzie, am luat totul așa cum venea, cu “înțelepciune”. Mai ales că venise, de la Anvers, Weverbergh, iar Ana era fericită : îi plăcea Bruxellesul, oamenii, cafenelele, restaurantele, strada.

A doua zi am luat trenul (ce fericire ! ce desfătare un tren belg - după un minibuz, tot belg !) până la Anvers. Ne-am hăhăit cu Petrina și cu Julien Weverbergh, am asistat la două concerte ale lui Vlad (ce clarinetist!), iar în 22 octombrie ne-am întors la Paris. Foarte mulțumiți de (aproape) săptămâna de vacanță și foarte cu gândul rămas în urmă, la pacea și curățenia și civilizația și muzica de la Anvers.

Odată ajuns acasă, i-am confecționat lui Julien (care traduce **Jurnalul** lui Sebastian în neerlandeză) un supliment la Indicele de nume. Șase pagini îndesate pe care le-am trimis ieri prin poștă. Am de gând să mai scriu o pagină, cel mult două despre Sebastian și despre destinul său nefericit - și o altă pagină despre destinul **Jurnal**-ului, manipulat, folosit de niște profitori și falsificatori ca Volovici, Ornea.

Mă bătea gândul să completez **Basarabia** cu documente și mărturii. Fiindcă mă simt ceva mai odihnit, am să mă apuc azi.

Marti 30 octombrie 2001

Ieri am dat gata... ultima variantă a **Basarabiei**.

Am scris răspunsuri la Dacia, Mareș, Stănești Valeriu Stan, Mariana Sipoș. Să văd : poate că ma apuc de o altă-ultimă variantă din **Basarabia**.

NOIEMBRIE

Duminică 4 noiembrie 2001

Am terminat varianta "2 noiembrie" a **Basarabiei**.
De mâine iar o să fiu orfan de scris.

Luni 5 noiembrie 2001

Ieri a venit Luca Pițu : face un popas la noi, venind de la Focșani, ducându-se la Strasbourg. L-am revăzut cu plăcere. Neschimbat.

Cu toate acestea am dormit foarte prost, m-am trezit nemulțumit. Deși măcar satisfacția de a fi scos la capăt ultima variantă din **Basarabia** mi-ar fi fost de-ajuns... Ei bine, nu. De data asta fac și eu ca struțul : nici nu vreau să... văd.

Asupra **Basarabiei** plutește incertitudinea : până acum nu m-am confruntat cu nimeni, ca să știu măcar ce spun alții în a căror opinie înclin să cred - asta fiind de-fond ; de-formă : nu găsesc traducător, deși acest text este explicit destinat cititorilor francezi.

S-a instalat toamna. Peste toate - iată, nu mai aniversez nici o zi din cele vreo zece din noiembrie pe care le tot aminteam până mai anțărț.

Încerc să mă consolez, spunându-mi că starea de mortăciunitate actuală se datorează terminării **Basarabiei** și nevederii altui text.

Sânt pornit pe cedări... Dacă mi se cere să elimin cele trei articole deja publicate ("Electoratul", "Răul Absolut", "Lexiconul Humanitas"), după tratative aspre (sic) am să consimt la suprimațiune.

Dar nu. Așa, hodoronc-tronc cum apar, și-au făcut loc, și-au pus de-un cuib, vorba lui Pițu (el zice : «X cu nevasta au pus de-un copil...» - ceea ce e cu adevărat poetic). În fine, asta este opinia autorului, rămâne de văzut ce va zice editorul.

Marti 5 noiembrie 2001

A plecat Luca Pițu. A lăsat **În răspăr** de Dan Petrescu. Are să-mi folosească la textuletele pe care o să-l scriu despre **Jurnalul** lui Sebastian pentru Weverbergh.

Astă seară, pe Paris Première am văzut-o, în sfârșit, pe Esther Benbassa. Era însoțită de coautorul ei favorit, Attias. Foarte buni, amândoi. Ea, sefaradă din Turcia și din Bulgaria, dar avînd multe rude în Salonic - deci nu era adevărată acuzația Ashkenazilor că ea nu poate cunoaște durerea Șoah-ului (?), ca sefaradă, dacă se ține seamă că Evreii din Thesalia au fost exterminați într-o proporție înfricoșătoare.

Doamne, ce o urăsc Evreii proști și fanatici !

Miercuri 7 noiembrie 2001

I-am trimis lui Weverbergh două pagini de detalii în privința **Jurnalului** lui Sebastian. Nu ca pe un text al meu, ci ca pe un ajutor informativ al meu (anonim) în vederea scrierii - de către el,

Weverbergh - a prezentării.

I-am trimis lui Dan Petrescu o scrisoare în care îi cer consimțământul de a-l cita - în legătură cu Sebastian. Totodată, un exemplar din **Basarabia**. Așa, ca să-l pedepsesc...

Sâmbătă 10 noiembrie 2001

Ieri mi-a telefonat Luca Pițu de la Strasbourg. A găsit traducător pentru Basarabia ! Se numește François Bocholier. Urmează să echivaleze două-trei pagini, de probă.

Sper că de data asta găselnița lui Pițu are să fie fericită.

Mi s-a luminat inima.

Iar azi s-a luat și cerul după seninătatea (!) mea.

Duminică 11 noiembrie 2001

Mă tot foiesc, mă coiesc, mă moșmondesc, nu-mi găsesc nici locul, nici treaba - deci : rostul.

E cumplit să termini o carte (chiar de nu e terminată-terminată) și să nu ai o alta de început. Atunci chiar te întrebi la ce mai trăiești. De aceea truda prozatorului intră în categorie meseriilor făcute cu disciplină, cu program - cu aplicațiune. Și cu ceva sudoare. Iar "expulzarea", dacă nu este semnalizată, rămâne post-expulzarea : vidul, golirea, tristețea sfâșietoare, aproape moartea - ca după dragoste trupaică ; ca după trupeasca naștere, cunoscută doar de femei (și de mine, care m-am uitat printr-o gaură din gard și de-atunci mă laud că și eu "am făcut"...)

Luni 19 noiembrie 2001

N-am primit nici o veste dinspre Luca Pițu ; nici de la Bocholier.

În schimb (!) am trimis la Dacia un fax prin care declar că nu mai vreau să fiu editat de ei : îmi trimiseseră un contract pe care îl păstrez: are aspectul unui bon de mână măzgălit cu pixul pe un colț de masă. Sânt convins că ei au primit refuzul meu cu satisfacție. Nici nu se așteptau să iasă atât de ieftin din s'tuație...

Paul Goma
cătred
Editura Dacia, Cluj

Paris 9 noiembrie 2001

Oameni buni,

Am primit azi, **9 noiembrie 2001** un plic expediat din Cluj la **18 octombrie**, conținând niște foi de hârtie purtând la sfârșit o stampilă și trei semnături, consfințind ceva "**Incheiat azi, 15. 08. 2001**" (citește: 15 august 2001).

Pentru că nu înțeleg cronologia folosită, nici termenii "contractului" măzgălit cu pixul pe un colț de masă, vă anunț cu tot respectul pe care îl meritați că nu mai simt deloc - dar deloc - nevoia de a fi editat în prestigioasa Editură Dacia.

Vă salut, urîndu-vă sănătate fără cronologie și contracte pixice (asta venind de la numele instrumentului folosit de Domniile Voastre la scris).

Paul Goma

Ieri am făcut o tentativă de o pagină.

N-a ieșit decât o pagină.

Și aceea proastă.

Am să mai fac, azi (o tentativă, o pagină). Sper să nu fie atât de proastă pagina zilnică.

A venit toamna. Cu ceață. Îmi amintește de noiembrie 1956 de la București. Probabil numai mie. Toți ceilalți au uitat cu grabire momentul arestării lor.

Ori se străduiesc a fi uitat... Ce, e de mirare ?

Doar eu mă încăpățânez, persist într-o eroare.

Adineauri am primit o scrisoare de la Radu Mareș datată 7.11. E lungă și unsuroasă. Îmi cere să renunț la postfața trimisă pentru mărturia lui Davidescu - pe care el o găsisse foarte bună ("textul este excelent, însă lezează persoane care sunt colaboratori ai Editurii Dacia [și nu vrea să-i piardă] sau, în perspectivă, vor fi, se dorește o colaborare cu ei, într-o formă sau alta") - deci să scriu altceva.

M-am înfuriat cumplit. Primul impuls : ca și în legătură cu **Jurnalul 999** să-i trimit la plimbare cu tot cu editura lor de căcat. Da, dar acum nu mai este vorba de o cartea a mea, cu care să fac ce vreau - chiar să o îngrop.

Am strâns din dinți și din buci și, suprimînd de cinci ori mai mult decât am lăsat, am ouat următorul :

Către editura Dacia, Cluj

Paris, 19 noiembrie 2001

Vă trimit ceea ce mi-a cerut Radu Mareș pentru volumul lui Ștefan Davidescu.

Paul Goma

În loc de postfață

Cititorul a citit bine : acest text înlocuiește - la cererea editurii - postfața destinată inițial a aduce câteva lămuriri despre mărturie în general, în special despre mărturisitorul Ștefan Davidescu.

Vremurile schimbîndu-se (de ieri), condensez pe o jumătate de pagină ceea ce ce scrisesem pe 20 pagini în proiectata postfață "Lexiconul Humanitas":

- Ștefan Davidescu a fost cel care mi-a povestit, în celula 36 de pe Reduțul Jilavei, în vara anului 1957, patimile studenților la Pitești, începînd din 1949 ;

- Ștefan Davidescu a fost cel care mi-a re-povestit, în satul-nou Lătești, în domiciliu obligatoriu, în 1961, pătimirile studenților trecuți prin Reeducare.

Ascultîndu-l, re-ascultîndu-l, mi-am promis să scriu despre ceea ce

pățimiseră studenții români din generația precedentă. Nici chiar eu, neimpli-
catul, nu am reușit să o fac de la întâia încercare (în **Ostinato**, scris începînd
din 1966, prin narator declarăm că “despre Pitești se tace...”), însă am
făcut-o de la a doua : în **Patimile după Pitești** - scris între 1979-80, apărută în
franceză în 1981 - în personajul David Ștefănescu se poate recunoaște...
Ștefan Davidescu.

După 1990, l-am încurajat pe inițiatorul meu întru Pitești să-și pove-
stească, de astă dată pe hârtie, amintirile. Ceea ce el a și făcut, după lungi și
dureeroase (și de înțeles) ezitări.

Cum importantă este editarea mărturiei lui Davidescu, nu postfața...
prefațatorului - așa să fie.

Paul Goma

Paris 19 noiembrie 2001

Sînt bolnav de supărare. Și de neputința de a înțelege astfel
relațiile sociale. Altfel numitele compromisuri.

Miercuri 21 noiembrie 2001

Ieri a telefonat Luca Pițu de la Strasbourg. I-a dat lui Bocholier
exemplarul lui din **Basarabia**, probabil acela îl citește pe îndelete. Atît
de pe îndelete, încât până acum nu mi-a dat un semn de viață.

El zicea că *Adevărul* a publicat o prezentare a Columnei lui
Grigurcu și că nu este deloc de acord cu “replica” redacțională. Sem-
nează... C. Stănescu ! Vorba celuia : să te laude C. Stănescu și să te
pupe Popa Iapă !

Nu se urnește ce am început deunăzi. Nu mi se dă pe mână. Am
să mai încerc, nu am încotro.

În *Lumea liberă* din 17 nov. Liviu Cangeopol scrie în comentariul
săptămânal :

“Cenzură ? Care cenzură ? Ea nu mai există, după cum singuri
susțin directorii de publicații. Dimpotrivă, unii chiar o cer îndărăt, de
n-ar fi să ne oprim asupra lamentațiilor tânguite de Alex Ștefănescu
(cronicar al *României literare*) care solicita interzicerea textelor lui
Paul Goma din toată presa valahă (că din revista sa fuseseră excluse
demult)!”

Să fie ceva proaspăt - sub semnătură ? Acum câteva luni, sub
umbrela “Cronicar” aceeași *Românie literară* acuza *Vatra* de a fi publi-
cat textul “Să fie interzis electoratul !” și o amenința cu... un proces.
Probabil. Ultimele două texte - din care primul a fost publicat de
Breban, în *Contemporanul*, nu va fi rămas fără ecou...

Ce-au ajuns colegii mei (la figurat și la propriu): să ceară
interzicerea unui... confrate !

Vineri 23 noiembrie 2001

Ieri, surpriză poștală : îmi scrie Mihai Cimpoi de la Chișinău, poftindu-mă să colaborez la noua serie a revistei *Viața Basarabiei*. Am pregătit o copie după **Basarabia** și azi i-am trimis-o - însoțită de scrisoarea :

Paris, 23 noiembrie 2001

Stimate Domnule Mihai Cimpoi,

Am primit amabila Dvs. invitație da a colabora la *Viața Basarabiei* - serie nouă - și răspund cu bucurie, expediindu-vă ultimul meu delict literar, intitulat - cum altfel ? - **Basarabia**...

După cum veți constata, "romanul" este scris pentru ne-români, mai precis : pentru francezi (traducerea se află în curs). Însă cum Românii noștri sunt și mai neinformați în materie de Basarabia - și nu doar... - poate nu le va strica un scurt curs de alfabetizare. În fine, asta este speranța mea.

Mă veți informa la timp dacă textul intră în vederile revistei și dacă da, atunci în câte "porții" va fi editat.

Un amănunt - foarte important : vă rog să nu-mi mai scrieți prin poștă recomandat : o scrisoare simplă ajunge în același interval de timp - uneori chiar mai repede - și mă scutește de a mă duce la oficiul poștal (ceea ce pentru mine, cu dificultăți la mers, reprezintă o tortură, totuși, nemeritată...). Vă mulțumesc anticipat.

Acum despre *Viața Basarabiei* : știam că Pantelimon Halippa îi fusese inițiatorul, cam pe când mă nășteam eu (în 1935), însă nu am avut niciodată bucuria de a ține în mână vreun exemplar.

Întrebări : în afară de acea serie inițială a mai existat vreuna "intermediară" ? Sau acesta va fi a doua ? Nu cumva *Basarabia* (în care am publicat câte ceva) a dispărut și s-a prefăcut în *Viața Basarabiei* ?

Cum va arăta ? Tip carte ? De (cam) câte pagini ? Și cu ce frecvență este programată apariția ?

Pun și eu întrebări - în lipsa unor materializări a visului fiecărui scriitor de a scoate un periodic...

Așadar, aștept răspunsul Dvs.

Cu prietenie,

Paul Goma

Astă noapte am făcut un coșmar cumplit : o femeie (necunoscută și în vis) m-a rugat să o ajut să moară. Cum ? Dându-i două lovituri de cuțit deasupra fiecărui sân. Nu am ezitat : i-am îndeplinit dorința... Dar când să plec (îmi terminasem treaba, nu ?), ea m-a reținut cu forța - și ce forță avea ! - zicînd că trebuie să aștept până moare. Eu nu voiam, dar nu aveam puterea să mă desprind din brațele ei - care voia să se acupleze cu mine... Pentru prima oară în visele mele nu voiam deloc, deloc s-o pătrund cum se pătrunde (nu cu cuțitul...). M-am zbătut, m-am răsucit cu mare greu, în cele din urmă... m-a deșteptat.

Și am rămas cu apăsarea visului. Nu interesează că acel cuțit era - potrivit traducerii - un falus, eu nu voiam să-l folosesc pe cel declarat.

Probabil din pricina umărului drept pe care adormisem ; probabil din pricină că aseară, luîndu-mi glicemia cu aparatul Anei, am

constatat că e foarte mare și că, într-adevăr, mă paște diabetul.

Drept care adineauri mi-am luat oră la laborator (mâine dimineață) și la Dr. Schaan (joia viitoare).

Și când văd pe fereastră ce lumină e afară...

Mă întreb ce îl va fi apucat pe Cimpoi să mă invite să colaborez la *Viața Basarabiei*... El este unul dintre cei mai informați basarabeni cu ceea ce se întâmplă la București. Să nu știe el de cuvântul de ordine al Monicăi Lovinescu : "Goma e contestat"? Să nu citească el *România literară* unde Alex Ștefănescu a cerut ca Goma să fie interzis de a publica în presa românească ?

Om trăi și-om vedea.

La prânz : telefon de la Luca Pițu care mi l-a pasat pe Bocholier.

Zice că a citit tot textul, că i se pare mai ușor de tradus decât **Profil**, că va fi nevoie de multe note de subsol ; în fine, că va traduce - de probă - primul capitol și mi-l va trimite în curând. Când are să vină cu treabă la Paris, are să treacă și pe aici, ca să ia exemplarul de traducător, pregătit pentru el.

Veste foarte bună.

Duminică 25 noiembrie 2001

Ieri am făcut notele subsolice pentru **Basarabia**. Șase pagini lăbărțate.

Mă întreb (ca tot bolnavul închipuit) dacă nu cumva extrema oboseală - și consecință fericită : somn de câte 12-14-16 ore din 24 - sunt semne de diabet. Ana, săraca, îl are dinainte de a i se descoperi infarctul. I s-au prescris medicamente specifice pentru a combate (sic) diabetul, atât că trebui să le ia de trei ori pe zi. Or cum eu sânt extrem de ocupat peste zi... Dealtfel la ultima sau penultima vizită Schaan, citind rezultatul ultimei analize a sângelui, m-a avertizat că mă amenință diabetul. Și uite-l : am auzit că i se spune : diabet de bătrânețe... Nu mă consolează defel.

Ieri am mai primit un număr din *Contemporanul* - firește, Breban nu publică și "Mea culpa..." - fiindcă acolo nu-l mai laud... Însă cum revista și-a sărbătorit nu știu câți ani peste o sută, există două pagini cu fotografii de la eveniment. Cam jumătate din nemuriți îmi sunt necunoscuți (unora, scriitori, le cunosc numele, dar mai există tot felul de "secretari la Ministerul Culturii" - *Contemporanul* fiind proprietatea tovarășilor), însă dintre cei bine-cunoscuți... Mai întâi Geta Dimisianu - prezentată în legendă ca "mare editoare" - ceea ce nimeni nu contestă. Dar mai era - ocupînd, nu doar fotografia cu-el, ci întreg fotomontajul - Adrian Păunescu. Cum nu cunosc dedesubturile relaționale Breban-Păunescu mă abțin de la comentarii. Dar o întrebare din sală pot să pun ? Bine, n-o mai pun. Atunci una mică : de ce lipsește de la 'veniment Tepeneag, cel pe care-l recenzează cu drag și cu aplecațiune slugărească săptămânistul de-nădejde-etern H. Zalis ?

Vezi, vezi, că era mai igienic dacă nu puneam nici o întrebare ?

Luni 26 noiembrie 2001

Plouă, plouă, plouă. Mă tot gândesc (și chitesc...) cum să adăpostesc florile de să nu înghețe. Există “dulapul”, însă mazărica nu încape. Am s-o ambalez separat și am s-o pun în celălalt capăt al balconului.

Mărturisesc, rușinat : abia aștept primăvara... Atunci am să încep o altă carte, cu asta din 19 nov. nu mi-a mers.

DECEMBRIE

Miercuri 5 decembrie 2001

Între timp am trimis la Chişinău, lui Mihai Cimpoi, un exemplar din **Basarabia**. Alt exemplar i l-am încredinţat lui Nicolae Florescu, trecut pe aici. Cum se întâmplă în viaţă : aruncându-mi ochii peste ispravă, am observat o mulţime de greşeli şi am trimis amândurora prin poştă lista modificărilor-corecturilor. Sper să fie ultima în acest an.

Sânt extrem de obosit - măcar acum bănuiesc de unde vine senzaţia de istovire : de la diabet.

Destul de (foarte) mortăcios.

Timp împruţit.

Iar eu nu am ce scrie - altceva ; vreau să spun : nu am în vedere o nouă variantă a ceva scris de şapte ori, ba chiar de unsprezece. Ori.

Sâmbătă 8 decembrie 2001

Nu, nu i-i bine. Ba i-i rău. Aşa, la peste-tot. Nu mai pot scrie, nu mai am ce scrie, nu am să mai scriu.

Dealtfel aceste gânduri vesele m-au bântuit întreaga săptămână. Aseară m-am uitat - cu o jumătate dintr-un ochi la un film "despre Thomas Mann" (văzusem, tot pe foarte sărite, fragmente din primele două volete şi îl găsisem, nu doar prost, ci trivial) şi am aflat din gura lui Thomas Mann că şi el (incorect prin prisma cronologiei, dar corect din cea a subiectului care eu sânt) a ştiut că n-are să mai scrie, după operaţie şi după sinuciderea fiului să Klaus. Şi a mai scris - până la următoarea "constatare"...

Desigur, în fiecare astfel de constatare (de deces) există o puternică dorinţă, chiar de rugă adresată DoamneDoamnelui de a face să nu fie adevărat. Nu sânt o excepţie, deci şi eu...

În favoarea optimismului : la viitoarea vizită Dr. Schaan are să-mi prescrie un medicament mai puternic decât acesta (din cel pe care-l ia, de peste un an, Ana...), deci are să-mi scadă glicemia... Dar oare are să-mi scadă şi oboseala asta cumplită, paralizantă, împiedecătoare de a lucra, fie şi trei-patru sferturi de oră pe zi ? Poate că da. Iar dacă poate-că-da - cum am să profit de suplimentul de viaţă acordat de industria farmaceutică ? Ce am să mai scriu ?

Şi aşa am comis prea multe cărţi. Unele mai aşa, altele mai aşa - nu toate bune, măcar acceptabile. Dar se întâmplă şi la case mari... Dar...

Dar, aşa. Singurul lucru pe care ştiu să-l fac : să scriu cărţi. Bune, proaste, publicabile, publicate ori clădite în stivele "ediţiei de autor" (citeşte : postume), dar să pot înnegri hârtia.

Această obişnuinţă de meseriaş... Fiindcă prozatorul este un truditor, un muncitor, un lucrător. Şi el se trezeşte fără-rost, dezorientat, inutil - când nu mai are ce lucra ; şi el suferă de "inactivitate" - obişnuinţa, inerţia.

Iată, eu îmi mai dau iluzia că lucrez, scriind o jumătate de pagină

din acest jurnal. Dealtfel nu este pentru întâia oară când jurnalul mă salvează. Inutil să regret că nu am ținut jurnal înainte de exil - am povestit în câteva rânduri tentativele, renunțările, promisiunile (că nu voi ține jurnal), chiar jurămintele.

Or, dacă mai pot scrie câte ceva în jurnal, nu e totul pierdut. Contează actul scrisului, nu rezultatul. Rezultatul n-are decât să fie prost (ca literatură), contează colacul de salvare (sub formă de pai...).

Eu - vorba mea - trebuia să fiu mort demult. Și pentru că părinții au murit devreme (mama la 65 ani, dar după 13 de agonie, tata la 58 ani), dar și pentru că "prilejurile" nu mi-au lipsit. Iar dacă se ia în seamă că nu cred într-o viață dincolo de moarte...

Joi 13 decembrie 2001

Imediat după însemnarea plângăcioasă de mai sus, m-am apucat de trecut în alt "calibru" jurnalele pe 1999, pe 2000 - și chiar acesta, pe 2001, azi-mâine încheiat. Si dă-i, si luptă, neicursorule, dintr-odată m-am simțit la mine, în mine. Dovada : aseară, luându-mi glicemia am găsit-o sensibil scăzută... Nu a fost o surpriză : o simțeam ; după mine... Că adică : dacă am ce lucra, mi se ameliorează și sănătatea (de parc-aș fi neamț...).

În curând - probabil : după sărbători - o să-i trimit lui Niculiță, pentru "depozit" un CD pe care vor fi înregistrate jurnalele, Sabina, Profil, Infarct - și, desigur, Basarabia.

Ieri și azi : ceață, mohorală - de parcă ar fi iarna-pe uliță, la Belleville.

Sâmbătă 15 decembrie 2001

Am terminat cu aranjarea jurnalelor - atât că, pe acesta încă nu l-am terminat...

Să rezum ce nu am notat la timpul potrivit :

Duminică 9 dec. mi-a telefonat Bocholier : că a terminat primul capitol din B. și că mi l-a pus la poștă ; că nu știe când va veni înapoi, probabil încolo, după Anul Nou.

Drept care a doua zi, luni, i-am pus la poștă exemplarul pregătit pentru traducător.

Eu am primit capitolul tradus de el ieri. Sper să fi ajuns și exemplarul întreg în sens invers.

După o primă lectură mi s-a părut a fi bun traducător (nu doar pentru că vorbește și scrie românește). Câteva scăpări fără mare importanță, ușor de corectat. Rămâne de văzut dacă va accepta să facă traducerea înainte de a avea contract.

Ger. Astă noapte, pe balcon : minus 4 grade. A înghețat apa din găleata de plastic. Au înghețat și dragele de mazărichi urcacioase - "recolta a doua...", ieșită din boabele căzute ale primei și din lăstarii târzii ai tulpinilor epuizate. Sper ca florile-arbust și levănțica (și leușteanul !) să nu fi suferit : le-am pus la adăpost, învelite...

Aflu, din *Contemporanul* că Virgil Tănase a fost (re)numit director al Centrului Cultural de la Paris. A cam așteptat, Țonțu : un an ! Îmi

imaginez luptele-seculare duse în țărișoară, dările din coate și ghionții colegiali întru facere-loc... Și uite că a învins tot “porcul de Tănase” ! El este “porc”, nu pentru că este porc, ci pentru că nu i-a oferit postul amicului Țepeneag - să mai fie și el director, că Tănase a fost în cealaltă “legislatură”...

Duminică 16 decembrie 2001

Am terminat cu jurnalele - vreau să spun : cu corectarea lor.

Într-un număr din 22 (probabil de prin august) Gelu Ionescu scrie un lung studiu despre Monici. Mi-a atras atenția următoarea convingere geluionească :

Dacă n-ar fi existat Monicii, nu ar fi fost cunoscuți (în Occident?) nici Paul Goma, nici Ion Caraion...

Am să caut numărul și am să transcriu exact citatul. Oricum, sensul este acesta. Hai să admit (fiind eu băiat bun) că pe mine “m-au făcut” Monicii (deși intră în concurență aspră cu Țepeneag... Dar pe Caraion? Ce-o fi fost în capul Ionescului, altfel : Gel’ ? Cum anume, când l-au făcut ei cunoscut (celebru ?) pe Caraion ? Acum să fiu rău, să-l las pe Gelu de-o parte și să răspund la chestiune : Monicii l-au făcut cunoscut/celebru pe Caraion :

a) atunci când, la rugămintea lui Caraion de a-i trimite de la Paris un medicament, Virgil Ierunca i-a cerut - tot prin poștă :

“Trimite-mi ordonanța...” ?,

iar securiștii noștri cei culți l-au luat la anchetă și la bătaie pe Caraion, cerându-i să spună... “care ordonanță”? - crezând că ordonanța în chestie este strâns legată de... *ordin* (de acțiunea subversivă, anticomunistă...) și nu înseamnă pur și simplu “rețetă”, în Franța - numai că Virgil Ierunca, bietul de el, uitase limba română în mai puțin de 20 ani (povestea s-a petrecut prin 1964)...;

b) sau poate îl vor fi făcut cunoscut/ celebru pe Caraion în 1997-98, când au declanșat campania împotriva lui, asmuțindu-i și pe căteii patriei literaturioase : Liiceanu, Manolescu, Matei Călinescu, Grigurcu, Buduca...?

Luni 17 decembrie 2001

Am găsit revista (22, 7-13 august 2001) cu studiul lui Gelu Ionescu despre Monici. Citez - deci (numai pasaje subliniate de Răducă, expeditorul) :

“Virgil ierunca vrea să-și construiască posteritatea (falsă, de fapt) a unuia care nu s-a înșelat, aruncând în foc dovezile contrare.”

“E perfect adevărat că fără Virgil Ierunca și Monica Lovinescu, nici Caraion, nici Goma nu s-ar fi bucurat de succesul și prestigiul ce le-au avut. Dar în cazul primului decepția a fost printru noi toți enormă, începând cu momentul în care au apărut oribilele texte din *Săptămîna* și sfârșind cu alte revelații ulterioare ; în cazul celui de al doilea Virgil Ierunca - și oricine altcineva - nu putea anticipa proporțiile apetenței pentru o viziune latrinară asupra lumii și a oamenilor, viziune extinsă în chip delirant de la comuniștii și colaboraționiștii din țară la prietenii

și binefăcătorii de la Paris”

Vorbind despre momentul 1977, Gelu Ionescu scrie :

“...acțiunea lui Paul Goma (...) este cel care contrazice, cel puțin pentru un timp, regula generală, rostită cu amărăciune : scriitorii români văzuți ca niște «orfani ai curajului» : exemplul lui Goma va fi exploatat până la sațiu - spun asta în calitate de ascultător”.

Reiese (nu am citit volumul lui Ierunca **Trecut-au anii...** că diaristul a aruncat (sau/și a ars) caiete în care notase “încrederea în cei doi-trei oameni” care ulterior l-au dezamăgit (Caraion, Goma, Țepeneag). Va fi adevărat, nu va fi adevărat - Dumnezeu să știe. Oricum : dacă ar fi publicat și acele “caiete”; orgoliosul Ierunca, Omul care nu s-a înșelat niciodată ar fi produs un Vavilon bis : adică o realitate, nu doar subiectivă (ca oricare consemnare în jurnal), ci una falsificată - ca a Monicăi Lovinescu despre emisiunea lui Polac, ori expediată cu greață, ca... vorba lui Gelu Ionescu : “latrinară”.

Or lumea - și literatura - este făcută și din căcat, oricât și-ar astupa nasul cu batista parfumată persoane bine-crescute ca Gelu, ca Virgil, ca Monica...

Joi 20 decembrie 2001

După Anul Nou am să trimit înregistrările pe CD.

Sâmbătă 22 decembrie 2001

În 13 (decembrie) m-am apucat de toaletarea jurnalelor 1999, 200, 2001, “în vederea publicării lor...”

Lucrurile se petrecuseră așa : vașăzică Dacia îmi trimte un contract pentru editarea Jurnalului 1999. Îl refuz și-i trimit la plimbare cu editura lor cu tot. Mult după plecarea lui Florescu, răsfoiesc un volum din Bibliografia lui Eliade întocmită de Handoca și observ că editura Jurnalului literar scoate în condiții corecte... Fulgerător îmi cade ideea : să le public la Florescu ! Mă apuc de lucru și îi scriu lui Florescu propunându-i jurnalele. Eram chiar supărat că Filip nu avușese timp să mi le treacă pe un CD, mi-am amânat plăcerea pentru după Anul Nou. Și abia după ce tremin treaba (și după plecarea lui Flip la munte...), înțeleg că am făcut o gafă. Și o prostie.

Iar astă-noapte, că tot era ea cea mai lungă a anului, mi-a căzut drobul de sare în cap (sub formă de trei volume de jurnal) :

Să-mi iau gândul de la publicarea jurnalelor. Ei, da : s-au adunat trei, pe trei ani - ei și ? Am să-mi atârn zilele care mi-au rămas de trăit de speranța că acum-acum are să răsăie un editor român dacă nu doritor, măcar consimțător să mi le scoată? Să fim serioși !

Dacă privesc “s’туаția ‘ternă și ‘ternațională”, cum zicea poetul George Talaz, nu există vreo umbră de posibilitate : ca autor am devenit cu totul de nepublicat, la asta adăugându-se generala situație : româneasca. Așa că să șad ghin’șor, cum ar fi spus același Talaz. Nu mă editează Frățilă (cel cu Sabina) - ei, na!, că o să mor eu fiindcă nu mă publică Frățilă ! Nu mă publică Mareș (Jurnalele, Buteliile...), ei, ce-o să fie, nu mă publică ! Desigur, plăcere nu mi-a

făcut, dar de aici până la a lua nepublicarea ca o tragedie - să aștepte !

Mie să-mi între bine în cap două... puncte (ca două cuie ; piroane) :

- N-am să mai scriu altceva decât jurnal - decât excepțional :

- Jurnalele scrise și needitate - încă - nu se perimează (după exemplul celor de la Nemira).

Deci : eu să nu-mi facă altă grijă decât că vor apărea postum - însă postumitatea mă va privi numai pe mine, diarist, nu și pe ei, încondeiații de dincolo de mormânt.

Duminică 23 decembrie 2001

Am primit o felicitare de Sărbători de la Sami Damian. Citez :

“...unele accente [din textele mele, trimise și lui] îmi stârnesc nedumerire (mai vechi : tonul de minimalizare a unor colegi, chiar dacă în esență ai dreptate ; mai noi : pornirea unilaterală împotriva evreilor)”.

Am și început să-i răspund. Probabil voi termina scrisoarea în 2002. Nici o grabă : el, simțind că îi voi replica, mi-a comunicat că e cam bolnav. Ca să zic așa : și eu.

Foarte onorabilă - și cataplastică - hotărârea de a scrie de acum încolo numai jurnal.

Mai rămâne un amănunt : să am ce scrie în jurnalul acela.

Filip se află de ieri la munte, în Savoia, cu familia Marinei.

Luni 24 decembrie 2001

Nici în anul acesta nu mă duc la colindat...

În nostimă situațiune m-am culcușit :

Foarte frumos din partea mea că nu pun la inimă (dacă ar mai avea loc...) și nepublicarea jurnalelor din urmă...; foarte frumos că m-am hotărât : eu nu mai scriu decât jurnal... Nu ajunge doar atâta, dealtfel am mai consemnat ce anume, “secundar” îi mai lipsește deciziei ca să se materializeze : materializarea !

Ce are să “conțină” Jurnalul 2002 ? Însemnări de mare interes - nu mai vorbim de înalta realizare estetică : “Nu mai scriu altceva decât jurnal...” ? Și : “Jurnal, mereu jurnal - nimic altece decât jurnal” ?

Deși, dacă stai să te gândești... N-ar fi de lepădat o asemenea conținutistică...

Ar mai fi o formulă: să nu se schimbe vorba Nemuritorului, nimic, doar pe ici pe colo să se modifice... Să nu mai datez consemnările. Să fac și eu ca Gombrowicz, ca să se creadă că, dacă un text nu este ancorat în timp, atunci este în mod necesar, bun - de ce nu, chiar foarte !?

De ce ! Fiindcă, dacă nici eu nu am o țară, un spațiu, nu am ieșit din timp - timpul mă mai ține legat de țara reală (cu atât mai reală, cu cât eu am făcut-o cu mâinile mele deci e imaginată). Pentru mine, ar putea să lipsească miezul - am coaja : țăruii marcînd timpul, deci spațiul proprietate a mea. La urma urmei nu este interesant ceea ce “povestesc” în jurnalele mele, ci ceea ce (îmi) demonstrez : că am ajuns până aici-acum ; și încă un pas (încă un efort!), am ajuns și până

acum-aici...; nu atât întâmplările consemnate, cât drumul, suișul, urcușul pe brânci - numai atunci măsori fiecare palmă de teren câștigat.

Dealtfel ultimele ficțiuni ale mele sunt și ele marcate de cronologizare : **Adameva** și **Evadam**, din 1994 ; apoi **Altina**, din 1997 ; apoi **Profil**, din 2000, apoi **Infarct** și **Basarabia**, din acest an, 2001.

De ce voi fi făcut “una ca asta” ? Probabil pentru că de totdeauna, fie că am scris de mână, fie la mașină (primele două pomenite), fie la ordinator, ultimele patru - consemnam la începutul fiecărei zile de lucru, pe margine, data. De ce am scos la lumina tiparului ceea ce până atunci era un detaliu-secret ? Pesemne din pricină că terminasem de dactilografiat jurnalul de până atunci (apărutul la Nemira). Este posibil să mă fi încurajat-îndemnat la așa ceva și faptul că ceea ce scriam eu atunci - după “revoluție” - erau texte... realiste, constituind mai degrabă publicistică decât ficționistică, iar eu tânjeam după... credibilitate. Voi fi crezut că un text ancorat, vizibil, demonstrativ, în timp, are să fie mai lesne acceptat decât unul care venea de nicăiri, de nicipând.

Că m-am înșelat... Poate. Dar am încercat ; dealtfel nici nu mă gândeam atunci că va exista o imensă, o terifiantă inerție în capul receptorilor simpatrioți.

Ceea ce am spus până acum nu face parte dintr-un program - ci este un bilanț. Trist, decepționant - ca un bilanț. “Punctele” trebuie luate ca eșecuri înregistrate, nu ca planuri de viitor.

La cele două înșirate mai sus mai este unul :

Desnodământul. Poate că nu este în întregime un eșec, ci constatare lucidă, chiar dacă amară, că piesa a luat sfârșit, actorii trebuie să coboare de pe scenă - altfel riscă să-și rupă picioarele, căzînd pe scară, după ce se vor stinge luminile.

Noi, cei câțiva români marcați de acțiune, de manifestații și manifeste vom fi obligați, întru consolare, să ne uităm (pe furiș) la ruși : ei alcătuiau rezistența ce mai numeroasă, mai activă, mai veche - din 1917! Iar azi, pe urma lor a rămas un câmp de ruine și un cimitir, cel de la Sainte-Geneviève. Și, desigur, dovezile verticalității oamenilor : cărțile lor.

Desigur, au dreptate dobitocii (în frunte cu regele Mihai) care, vorbind neîntrebați, în numele unității de pionieri, în a colectivului de muncă de la Găieștii Eterni - afirmă : «Exilul s-a sfârșit».

Desigur, dobitocul de mine are dreptate când pretind(e) : «Exilul meu nu s-a sfârșit - și nu-i văd capătul».

De la această nouă situație trebuie să (re)pornesc ; nu doar în faptă, ci mai întâi în simțiri : să capăt convingerea că este așa, nu altfel.

Oricum, eu am o cârjă care nu mă va lăsa să cad : scrisul.

Chiar dacă voi scrie numai jurnale ; chiar dacă jurnalele din viitor vor cuprinde doar această constatare : “Nu mai pot scrie decât jurnal...”

Martți 25 decembrie 2001

Crăciunul. Trist Crăciun - la Betleem. Locul Sfânt e păzit cu tancurile, ca o vulgară colonie de evrei alaltăieri debarcați de la Paris - ca nu care cumva să vină la ceremonie și Arafat - care de ani de zile

făcea acest lucru, împreună cu soția sa, creștină. Și nimeni nu protestează față cu acest act de obrăznicie nesfârșită, de sfidare și a creștinătății.

Ah, Americanii, Americanii ! Cum au încercat iar să-și impună interesele și poliția și au pricinuit și mai multă tulburare. Pentru petrolul a cărui cale încearcă să o asigure, Americanii, după ce au devastat Afganistanul bombardându-l, au reușit să le încurajeze pe femei să-și arate un sfert de ochi de după burka - cu ce preț ? Cu prețul ridicării în capul tuturor creștinilor și albilor a musulmanilor care încă nu era anti: pakistanezi și indieni, indonezieni și africani... Refuzând să trateze *cauza*, la locul ei, în Palestina, Americanii întrețin injustiția, suferința, umilința milioane de nefericiți, fie alungați din țara lor, fie ținuți între sârme - în propria lor țară. Iar când va exploda disperarea și ura acumulate de decenii, bieții americani se vor mira iar, vor fi iar surprinși de "răutatea" neamericanilor care vor și ei să trăiască.

Duminică 30 decembrie 2001

Am terminat - provizoriu - textul început prin 23 decembrie. Șapte zile - pentru șase pagini ! Ce-am ajuns...

N-am avut nici energia, nici cheful să mai notez. Ce : că mi s-a schimbat un medicament cu altul - și încă nu știu ce efect are să aibe ? Că a fost ger ? Că nu mai este - chiar atât de - ger ?

Zac - și dorm. Dorm greu, lutos, pământos. Și mult. Mă trezesc gata-obosit. Eu cred că din pricina diabetului. Ana crede că nu, nu din pricina diabetului. Atunci de ce ? Atunci - nu știe.

Mi-a scris de la Chișinău Mihai Cimpoi. Că a găsit **Basarabia** potrivită pentru revistă, că au s-o publice în 2-3 numere ; că are să încerce să găsească și un editor pentru cartea întreagă. Această bună-veste mi-a mai dat un strop de curaj. Altfel...

Mi-a răspuns și Dan Petrescu. Este de acord să fie citat în pre/post-fața neerlandeză la Jurnalul lui Sebastian. Altfel nici veștile dinspre el nu sunt vesele.

Sper să termin Scrisoarea către Sami Damian încă în acest an și s-o reproduc aici, în Jurnal.

Luni 31 decembrie 2001

Am terminat-o. Iat-o :

Paris 25 decembrie 2001

Dragă Sami Damian,

Am primit din partea ta o cartolină de felicitări și de urări de Sărbători datată : "17.12.2001" - din care citez primul pasaj :

"...îți mulțumesc că-mi trimiți unele texte ale tale. Remarc aceeași intransigență și incisivitate. Mărturisesc că unele accente îmi stârnesc nedumeriri (mai vechi : tonul de minimalizare a unor colegi, chiar dacă în esență ai dreptate ; mai noi : **pornirea unilaterală împotriva evreilor**") (sublinierea mea).

Correspondența cu tine din ultimii ani, dragă Sami Damian, devenise asemeni muncii Meșterului Manole : în loc să continue, trebuia luată de la cap în fiecare dimineață. În urmă cu un an, nemiavînd energie, nici chef să re-re-re-respun ceea ce re-re-respusesem în epistolele precedente, am încetat de a-ți mai scrie dar am continuat să-ți trimit prin poștă texte publicistice. Eram convins : citindu-le, ai să accepți, dacă nu adevărul meu, atunci veracitatea probelor produse.

Eroare ! După cum Nicolae Manolescu nu înțelege (multă vreme am crezut că se preface, acum sînt silit să accept : chiar nu pătrunde) ce spun atunci când spun despre el și despre ai săi colegi de condei că, “înainte de revoluție” a(u) colaborat cu puterea comunistă ca obedienti activiști de partid pe tărîm ideologic - el îmi “răspunde” (indirect, fiindcă nu mai dialoghează decât cu Pelin) : «noi, în România, n-am avut samizdat, dar nici n-am avut nevoie, toate scrierile de valoare s-au publicat» ; «în România, adevărata rezistență anticomunistă a fost cea prin cultură» ; «la noi, singurul disident a fost Ceaușescu», etc etc, - așa și tu : nu concepi că ar putea exista adevăruri, nu doar neidentice adevărului tău, unic, ba chiar (oroare !) contrazicîndu-l.

De aici va fi venind ceea ce numești tu, la mine : “o pornire **unilaterală** (subl. mea) împotriva evreilor”...

Dragă Sami Damian,

Ai dreptate : “pornirile” mele - începînd cu cele minimalizatoare - au fost, în comparație cu ale multilateralilor onești, **unilaterale** :

- pe când - de-o pildă - în toamna anului 1956, masele largi de multilaterali scriau de zor **și** în *Gazeta (de perete) literară*, nu doar în *Scînteia*, condamînd “contrarevoluția din țara vecină și prietenă” ; pe când participau la ședințe de înfierare a “dușmanului intern și extern” ; apoi, la sacrificiile rituale : demascarea studenților încă ne-arestați (în vederea exmatriculării lor pentru motive, nu-i așa : multilaterale), ba chiar și la denunțarea lor (citește : turnare) - eu protestam public, împotriva reprimării sălbatice a Revoluției Maghiare de către Liberatorii Ocupanți Sovietici, citind, la Universitate, un text - găsit de multilateralitatea generală : **unilateral** - altfel autorul n-ar fi fost pedepsit cu un deceniu de închisoare, domiciliu obligatoriu, “libertate” în declasare ;

- pe când multilateralii purtători de servietă ai lui Breban la *România literară*, alcătuitoarii curelei de transmisie dintre cenzurați și cenzuratori vegheau cu vigilență la păstrarea orientării... nepolitice a revistei (nepolitice fiind mai ales dezbaterele proceaușiste teoretizînd **colaboraționismul cultural** - încă ne-numit “rezistență prin cultură” - dintre Breban, Ivăsiuc, Nichita Stănescu, Matei Călinescu, Cezar Baltag), - eu o propuneam, **unilateral**, recunosc, în vederea debutării, pe Gabriela Adameșteanu ; cum, tu, dragă Sami Damian, ai refuzat, în numele *României multilate...rare*, manuscrisul ce zăcea de peste un an în sertarele redacționale (contravenea prozei mălăiețe, nesărate - nepolitice, promovată de tine), l-am dus la *Luceafărul*, unde a apărut numaidecât ; după decembrie 89 G. Adameșteanu a povestit în scris și la televiziune cum anume “fusesse debutată” (sic) de... Sami Damian, fără ca multilateralul meu prieten să o corecteze, întru restabilirea adevărului - îi convenea : îi spăla o parte din păcatele multilateralității ;

- pe când multilateralii realist-socialiști, devotații politrucii și polițai (mulțumiți de răul bolșevico-rusesc programat la **ei, în Rusia**, aplicat și la **noi, în România** cu ciomagul, cu glonte, cu... includerile în lagăre și închisori / cu excluderile din viața de toate zilele) se prelingeau discret în vehement condamnatul, decenii în șir, “Iad Capitalist” și își făceau acolo un alt culcuș

cald, trăind, în continuare, bine - de astă dată pe banii dușmanilor comunismului și, contra cost, tăcînd chitic, nerostind măcar o silabă de denunțare a regimului de teroare din România, țară și a lor - eu, **unilateral** cum eram, în România fiind, scriam și cărți și articole, dădeam interviuri jurnaliștilor occidentali, prin care acuzam Obștescul Rău Comunist în mod... - risc să te plictisesc și pe tine, nu doar pe Monica Lovinescu prin “repetițiile de disc uzat” - **unilateral** ;

- pe când multilateralii ingineri sufleticolii rezistau vitejește pe baricadele Patriei Păunești prin cultura cea curată, în patru labe, **unilateralul** de mine, fiindcă denunțasem Teroarea Comunistă, eram interzis de a publica ; interzis de a traduce ; eram alungat de la *România literară* - nici vorbă să fi protestat colegii de breaslă, ba cătanele Dimisianu, Horea, Băran au dat o mână de ajutor căprarului Ivașcu ; mai departe : am fost arestat, și, coincidență !, taman atunci am fost exclus din Uniunea Scriitorilor de către nesfârșit de multilateralii mei colegi de scris : Doinaș, Manolescu, Blandiana, Bănulescu, Sorescu, Fănuș Neagu ; în fine, împins spre exil - **exil** și nu “defectare” - ca Petru Dumitriu, Petru Popescu ; **exil**, nu emigrare spre Germania ; **exil**, nu “recuperare” în Israel, dar stabilire peste Ocean - totul pe banii Nemților și ai Americanilor, precum cunoscuții martiri ai regimului represiv antisemit - doar ceaușist, doamne-fereste și dejisto-stalinist : Nina Cassian, Maria Banuș, Crohmălniceanu, Norman Manea, Georgeta Horodincă, Tertulian, Ana Novak, Al. Mirodan, Volovici, Edgar Reichmann, Mirel Dragu-Bergmann, S. Damian-Druckmann...- și alți juști tovarăși, devotați cauzei comuniste rusești în România;

- pe când multilateralii sus-numiți atunci când, în sfârșit!, au deschis gura și au pus la zidul infamiei... - ce ? : comunismul distrugător din țara și a lor : România?, a, nu !, cum să se dedea ei la asemenea “calomnii” împotriva țărișoarei proprii! - ci au adus la cunoștința Occidentalilor ignoranți marile-cumplitele-rușinoasele-condamnabilele taine ale Orientului Carpatic - acestea :

- intoleranța românilor ;

- fascismul românilor ;

- rasismul românilor ;

- antisemitismul românilor ;

- propensiunea pentru extrema dreaptă a întregii populații românești...

- apoi dînd exemple individuale :

- “pornirile antieuropene, de dreapta” la Marin Preda, la C. Țoiu, la Al. George, la Pleșu, la tripleta Manolescu-Liiceanu-Tudoran... ; “pornirile fascistoide” la Noica, la Vintilă Horia ; “nazistoide” la Cioran ; “pornirile legionaroide, antisemite” la Eliade

[vorba vine : deschizătorul de act-de-acuzare, Norman Manea, Viteazul-Tremurici, acela care, pe când consuma o bursă la Berlin se lăuda (ca și Breban) cu “exilul” său - deși *termenul* : **exil** era, și atunci, condiționat de *realitatea* : **azil politic** - abia când a căpătat statut de **emigrant**, după o viață de rob tăcut, deci consimțitor al propriului supliciu, în România, s-a trezit curajos nevoie-mare în America și s-a așternut pe demascat - ce ?; cumva terorismul comunist în care supraviețuiau concetățenii săi?- nu: Israelul avea interese în România, se opunea “pornirilor antiromânești ale Evreilor”; măcar național-comunismul ceaușist? - nu : Rabinul Rozen ținea la excelentele sale relații cu Securitatea ; mai prudent, mai înțelept pentru Norman Manea era să se ocupe de trecut ; curajos cum numai un fricos de legendă poate fi, a manipulat, a falsificat citate, pentru a bucatări un eseu devenit bibliografie obligatorie, atât pentru combatanții exteriori (Radu Ioanid, Ed. Reichmann, Volovici), cât și pentru interiorii

Marta Petreu, Ornea, Voicu, Oișteanu A. Cornea ; astfel a fost calomniat, batjocorit postum Eliade, nu pentru “porniri”, ci pentru curat legionarism - tot trecuseră peste cincizeci de ani de la momentul indicat (1937) și alți peste cinci (1986) de la moartea indicatului ; acțiune frontală conjugată cu una... caudală, prin supraexploatatul **Jurnal** al lui Mihail Sebastian, falsificat la Ierusalim, adus de Volovici la Humanitas, unde Liiceanu, slugarnicul tiran tocmai trudea la textul boomerang “Sébastien, mon frère...” ; l-a publicat orbește, iresponsabil, după un “original” și incomplet și inautentic, avînd însă girul lui Z. Ornea, istoric literar, acela carele - în *Dilema* !-ne-a asigurat că văzuse el cu ochii lui “xeroxurile origi-nale”!) ; **Jurnal** folosit ca “probă” de antisemitism a lui, mai întâi, Eliade, apoi a lui Camil Petrescu, a lui Ion Barbu, a lui Rebreanu, a lui Vulcănescu, a...- cvasitotalității intelectualității interbelice românești] ;

- estimp, **unilateralul** de mine încerca să reamintească, în scris, atât urmările tragice pentru comunitatea noastră ale guvernării legionarilor (ce ne tiranizaseră patru luni : septembrie 1940-ianuarie 1941), cât și dezastrul total pricinuit de comuniști - care, sub drapelul rusesc și cu însemnul puterii trogloditilor : *ciomagul* băștinașilor colaboraționiști, ne fericiseră o eternitate de peste patru decenii.

Acestea au fost doar câteva “orientări generale”. Fiindcă ai crezut de cuviință să te ocupi de “pornirile” mele... xenofobe, iată :

- **unilateralul** de mine a fost de totdeauna un aspru, uneori nedrept critic al... **Românilor** ; în nici un moment multilateralii nu au intervenit pentru a protesta, măcar atenua “accentele antiromânești”, masochiste... ; îți aduc aminte, Sami Damian : am fost printre primii români care au scris negru pe alb - în cărți redactate în țară, publicate în Occident - despre tentativa de lichidare, în Transnistria, a Evreilor și a Țiganilor ; am fost acela care a sugerat - în Programul electoral din martie 1995 - ca noul stat român să-și dovedească europenitatea clamată la toate răspântiile începînd prin a cere iertare pentru crimele, atât împotriva Evreilor și a Țiganilor, cât și pentru cele împotriva Germanilor din România pe care i-a livrat Rușilor, începînd din ianuarie 1945 ; și am scris mereu, mereu, mereu despre vinderea de frate : Românii refugiați din Basarabia și din Bucovina au fost hăituiți, vânați, prinși, duși de jandarmi cu pușca la spate, internați în lagăre ce au funcționat în fiecare capitală de județ **începînd de la 24 august 1944 până la sfârșitul lunii mai 1945, deci mult după încheierea războiului** - și dați pe mâna Rușilor în vederea “repatrierii în Siberia” ;

- **unilateralul** de mine a fost de totdeauna (ca român basarabean) un denunțator neobosit al **Rușilor** ca putere vicleană, mincinoasă, hrăpăreață ; ca ocupant barbar, crud, nesimțitor la *demnitatea* omului în general, incapabil de a respecta *identitatea* altor neamuri căzute în robia lor ; i-am acuzat pe Ruși, nu doar pentru răpirea, în 1812, a jumătate din Țara Moldovei, botezată de ei, abuziv : “Bessarabia” și rusificarea feroce a noii gubernii, prin deportarea băștinașilor în Caucaz și în Asia, prin colonizarea cu ne-ruși, prin interzicerea practicării limbii materne în școală și în biserică, prin considerarea indigenilor ca ființe neevoluate, “neomenești” - fiindcă nu vorbeau rusește ! ; nu doar - începînd din iunie 1940 - continuarea rusismului prin forma lui monstruoasă, bolșevismul : masacrare pe loc, înfometare-canibalizare, deportare, “dislocare”, colonizare sălbatică, des-identizare ;

însă nu am fost, în chestiunea imperialismului rusesc... unilateral : am scris **și** despre suferințele, sub Ruși, ale Karelienilor, ale Balticilor, ale mereu martirizaților Polonezi, ale Ucrainenilor, ale Caucazienilor, ale Tătarilor - în ultima vreme ale Cecenilor - ale populațiilor din Asia Centrală ; și despre suferințele

Rușilor sub proprie ocupație... ;

- în cursul anilor 1999 și 2000 am scris și eu despre insolenta cu care **Turcii** băteau la poarta Europei, dar îi masacrau pe Kurzi și refuzau să recunoască (nici vorbă să-și ceară iertare!) *genocidul* perpetrat în 1915 împotriva Armenilor ; deasemeni m-am exprimat despre nerușinarea cu care istorici israelieni - susținuți de istorici evrei din afara Israelului - au sărit în ajutorul Turcilor, afirmând : în secolul al XX-lea a exista un singur genocid : Holocaustul !, iar pe Esther Benbassa (evreică din Salonic), istoric, nu numai că au declarat-o *persona non grata* în Israel, la congrese și în presa de specialitate israeliană și turcă, dar la Sorbona comandouri de studenți evrei i-au sabotat cursurile (de Istorie a Evreilor), tratînd-o de... antisemită...;

- în timpul războiului din Iugoslavia m-am manifestat - **unilateral** - împotriva **Sârbilor** (care-i agresaseră, pe Sloveni, pe Croați, pe Bosniaci, pe Kosovari, iar Vlahilor nu le recunoscuseră nicicând identitatea de minoritate ne-slavă, deși sunt mai numeroși decât Ungurii - ca și împotriva **"Americanilor"** (și ei, agresori) ;

- cu mai puțină vehemență (corect : cu o mai rară frecvență) **unilateralul** din mine s-a manifestat împotriva a două mari in Justiții : **colonialismul** și **sclavajul**.

M-am rostit pe larg în legătură cu **terorismul** - și nu de azi, de ieri, ci de la primele texte traduse și publicate în Occident, începînd din 1970 - insistînd mai cu seamă asupra manipulării termenului în scopuri egoisto-politice :

- de pildă *statul terorist prin excelență* Rusia (și sub denumirea de URSS) îi consideră "teroriști" pe toți cei care nu se supun legilor ei, teroriste : Baltici, Polonezi, Ucraineni, Caucazieni, "Moldoveni" - ultima oară în timpul Războiului de pe Nistru, în 1992, agresiunii deveniseră... teroriști agresori - și tot de atunci până în momentul de față, "teroriștii de serviciu" ai Terorii Rusești fiind Cecenii ;

- de pildă *statul terorist* China : îi consideră "teroriști" pe Tibetanii care, după slabele lor puteri, riscîndu-și viața, încearcă să lupte împotriva Ocupantului chinez ;

- de pildă *Israel, stat născut prin Terorism* : componentii organizațiile Irgun, Stern, Haganah - proveniți în totalitate din Europa - erau numiți de Britanicii care administrau Palestina până în 1947 : "teroriști"; ei înșiși își spuneau : "patrioți" și nu aveau deloc vocația de a-i întâmpina pe Englezi cu flori, pe Arabii palestinieni cu ramuri de măslin - ci cu gloanțe, cu grenade, cu mari încărcături explosive - vezi atentatul de la Hotelul King David ; de cum foștii teroriști au devenit guvernanți (Menahem Beghin, Itzak Shamir), și-au *inversat discursul*: i-au tratat, ei, de "teroriști" pe Palestinienii indigeni, băștinași - care, la rîndul lor, se consideră "patrioți", fiindcă luptă pentru drepturile lor, pe pămîntul lor :

[Evreii, după ce în 1948 au alungat din Israel, 700.000 de pămînteni arabi musulmani și creștini și le-au distrus casele - mai ales *Măslinul* - le-au fixat "rezervații" - ca americanii indienilor încă nemasacrați ; ca australienii aborigenilor supraviețuitori ; ca și albi, până mai ieri, în Africa de Sud, Evreii practică **apartheidul** : i-au băgat pe... indigeni în sârme - deținuții din România cunosc expresia - (cum făcuseră Germanii cu, printre alții, Evreii); iar de un an și jumătate, sub stindardul lui Ariel Sharon, acuzat de crime de războiu pentru masacrul din lagărul libanez Sabra și Șatila și pus sub acuzare de Tribunalul de la Haga, îi combat pe "teroriștii" înarmați cu pietre, bombardîndu-i cu elicopterele, cu avioanele, cu tunurile tancurilor - întru... confirmarea mitului fondator - inversat : micul evreu David : învingător al uriașului filistean Goliath...

În trecut, fiindcă a venit vorba de “teroriști” :

Pe când tu, Sami Damian, prezentai pe coperta a IV-a romanul lui C. Țoiu **Moartea în pădure** (imitație servilă a dejecției pe hârtie **Vânătoare de lupi**, semnată de Canalia Canală zisă Petru Dumitriu), despre “teroriștii” noștri români, cei care au spălat cât de cât rușinea unui neam capitular, colaboraționist - eu, **unilateral** din naștere, scriam în romanul **Ostinato**, publicat în 1971 în germană, franceză, italiană, neerlandeză despre *partizanii români anticomuniști*, nu doar hăituiți și vânați, ei și neamurile lor până la a șaptea spiță, de securiștii băștinași (printre ei, coloneii și generali de mai târziu : Gheorghe Enoiu, Gheorghe Vasile, Gheorghe Crăciun, Gheorghe... Pleșiță), dar calomniați, tratați de “teroriști”, în presă și în cărți de către trădători de neam și de frate (și de tată...) ca Petru Dumitriu, Deșliu, Țoiu...

Cât despre antanta mondială împotriva terorismului pecetluită recent la Pekin între Bush, Putin și Jiang Zemin, optimismul mă sufocă: de-acum pot dormi liniștit : Bush are să vâneze benladieni (“vii sau morți”), în Afganistan, în Somalia, în Irak, în Yemen - dar nu în Palestina, unde se află **cauza** răului - , Putin are să-i lichideze în pace pe Ceceni, Jiang Zemin pe Tibetani - într-o înduioșătoare armonie...

Avînd cunoștință de aceste luări de poziție, mă găsești culpabil de re-citez : “mai noi : pornirea unilaterală împotriva evreilor”. Nu sunt deloc “mai noi” - îți împrăpățez memoria :

- în 1987, după apariția în franceză a cărții mele **Din Calidor**, Ed. Reichmann a publicat întâi în revista românească *Lupta*, apoi în *Le Monde* recenzii, nu atât defavorabile, cât defăimătoare, false ; era de părere că povestînd eu cum tatăl meu fusese arestat de NKVD în ianuarie 1941, unul din comisari fiind evreu; afirmînd eu că, în Basarabia ocupată de Ruși în iunie 1940, Evreii au avut un rol nefast, dușmănos, provocator, întâi față de armata românească în retragere (dacă nu i-ar fi atacat, batjocorit, răpit, ucis pe refugiații militari și civili în Săptămâna Roșie (27 iunie-3 iulie 1940), cu certitudine : un an mai târziu, adică după 22 iunie 1941, Românii nu s-ar fi răzbunat atât de sângeros) ; apoi față de populația românească din provinciile cedate, terorizată de bolșevici - dovedeam neobiectivitate, parțialitate - unilateralitate...; într-o convorbire telefonică (din inițiativa sa), Ed. Reichmann, încercînd să-și nuanteze judecățile abrupte, acuzatoare la adresa viziunii mele asupra istoriei, îmi sugera să-mi... echilibrez discursul - mi-a oferit rețeta : pentru a face credibilă “eventuala tragedie a Basarabenilor”, trebuia să vorbesc întâi, pe larg, despre “reală tragedie a Evreilor, despre Holocaust”...;

- citînd din Ed. Reichmann, însă atribuindu-mi mie “citatul”, I. Petran de la Tel Aviv, în publicația *Revista mea*, îmi dedica un pamflet : “Cameleonul” ; din acesta reieșea : până ieri fusesem băiat-bun, filosemit d-al lui, însă peste noapte mă prefăcusem în băiat-rău, ba chiar în monstru fascist, antisemit...

Că tot refuzi să-ți aduci aminte : în spiritul “echilibriceii” lui Reichmann, din partea cealaltă eram acuzat de jidovism, sub semnătura omologilor lui Reichmann și Petran, condeierii de limbă română (acum sînt indulgent): Ion Brad, Dimos Rendis, Aurel Covaci, Titus Popovici, Eugen Barbu, I.C. Drăgan, Lozovan, Emilian, V.C. Tudor...

Așa cum puțin mi-a păsat de lătrăturile unora, tot atât de... mult m-am

sinchisit de schelălăiturile celorlalți.

Spusesem-scrisesem **adevăru**l - or adevărul îi supără totdeauna pe proștii vinovați. Am mai spus, repet : eu nu mă definesc în raport cu *cineva* (român verde ori evreu - albastru ; filosemit ori antisemit), ci încerc să mă țin pe două picioare în funcție de *ceva*, să zicem : cele zece porunci, precepte ale moralei iudeo-creștine.

Aceasta fiind ceea ce ai botezat eufemistic : “pornire unilaterală (împotriva evreilor)”.

Paul Goma

Mi-a telefonat Laszlo, să-mi ureze la mulți ani. Primise felicitarea mea. Am primit o cartolină de la Aura și Niculiță.

Cu asta închid Jurnalul pe acest an, 2001.